Codul Bunelor Maniere

Articol I. SUMAR

O. Prefaţa – 4

1. Argument – 6

2. Scurt istoric al bunelor maniere – 8

3. Ce se înţelege prin bune maniere – 9

4. Cum arata şi cum se poartă un om manierat: 10

— Să fim exigenţi cu noi înşine – 10

— Mai mult săpun, mai puţin parfum – 11

— Sănătatea, cel mai preţios bun al omului – 11

— Nu mai suntem foarte tinere – 12

— Cum să mergem, cum să ne purtam, cum să ne aşezăm – 14

— Cum ne mişcăm – 28

Codul Bunelor Maniere

Articol I. **SUMAR**

Articol II.

O. Prefaţa – 4

1. Argument – 6

2. Scurt istoric al bunelor maniere – 8

3. Ce se înţelege prin bune maniere – 9

4. Cum arata şi cum se poartă un om manierat: 10

— Să fim exigenţi cu noi înşine – 10

— Mai mult săpun, mai puţin parfum – 11

— Sănătatea, cel mai preţios bun al omului – 11

— Nu mai suntem foarte tinere – 12

Cum să mergem, cum să ne purtam, cum să ne aşezăm – 14

— Cum ne mişcăm – 28

5. Salutul – 16

— Salutul – mod de comunicare cu oamenii – 16

— Formele de salut – 16

Salutul verbal. Strângerea mâinii. Sărutatul mâinii – 18

6. Prezentarea – 20

— Prezentarea – poarta vieţii sociale – 20

— Tact şi tactica în prezentările corecte – 20

Ce trebuie să spunem şi să facem, ce trebuie să evitam – 22

— Capcane – 22

Prezentarea în situaţii în care partenerii stau pe scaune – 23

— Cum să te prezinţi singur – 24

7. Cum ne adresam? – 25

— E permis să te adresezi unor necunoscuţi? – 25

— Problema titlurilor – politeţe sau formalism? – 25

— Cum să ne adresam unei adunări – 27

— Cum ne adresam doamnelor în societate – 27

— Cui putem spune „tu „– 27

8. Arta conversaţiei – 28

— Conversaţia – 28

— Arta replicii şi conmversaţia agreabila – 30

— Complimentele – 30

— Ceea ce trebuie exclus din conversaţie – 31

— Vremea, anecdotele, citatele – 69

— Importanta ţinutei – 72

— Cum ne exprimam? – 76

— A nu se neglija – 80

9. Telefonul – 83

— Un flagel sau o binefacere? – 83

— Cum trebuie să se desfăşoare o conversaţie telefonica? – 83

— Situaţii în care se recomanda sa nu folosim telefonul – 88

— Mici neglijente telefonice – 88

— Telefonul altcuiva – 88

10. Corespondenta – 90

— Bunele maniere negru pe alb – scrisoarea – 90

— Secretul corespondentei – 92

— Aspectul corespondentei – 92

— Cartea de vizita, cartea poştală vederea şi

telegrama – 97

— Ce nu trebuie să fie o scrisoare – 98

— Modele de scrisori – 99

— curriculum vitae – 100

11. Bunele maniere la masa – 48

piatra de încercare a educaţiei – 105

— Cum aranjam masa – 106

— Comportamentul în timpul mesei – 110

— Masa e servita! – 113

— Situaţii speciale la masa – 123

— Câteva capcane – 125

— Diferite tipuri de mese festive – 130

— Recepţia – 130

— Cocktail – party – 134

— Five o clock tea – 134

— Dineul – 135

— Petrecerile pentru copii – 135

12. Cum ne îmbrăcăm – 137

— Ce purtam? şi mai ales când? – 141

— Ţinuta de fiecare zi – 141

— Sport, călătorii, plimbări – 141

— Invitaţii şi vizite – 142

— Cocktail – party – 142

— Teatru, concerte – 142

— Baluri – 143

— Botezul – 143

— Căsătoria – 143

— Vizite de condoleanţe – 144

— Înmormântări – 144

13. Comportamentul civilizat în viaţa de zi cu zi – 145

— Cum ne purtam pe strada – 147

— Greşeli de nepermis – 148

— Cum mergem pe strada – 149

— Conversaţii pe strada – 151

— Transportul în comun şi politeţea – 152

— Cum să ne purtam când suntem la volan –

154

În restaurante, în cafenele, în localuri publice – 158

— Situaţii speciale la restaurant – 164

— Bacşişul – o problemă delicata – 166

— Cui dam, cât dam? – 168

— Teatrul, cinematograful, concertele, expoziţiile – 171

— La pensiune, la hotel – 175

14. De la prima întâlnire până la nunta de aur – 177

— Simpatie, flirt, prietenie, dragoste, căsătorie – 177

— Avem un copil, iată o probleme cu adevărat serioasa – 186

— Probleme legate de generaţii diferite sau conflictul între generaţii – 195

15. Cum să ne purtam cu personalul de serviciu – 201

16. Cum să ne comportam în viaţa profesională şi oficiala-204

— Sa găseseti o slujbă dar să o şi păstrezi – 204

— Dacă avem în vedere o schimbare de situaţie – 204

— Scrisoarea – 204

— La interviu – 205

— După angajare – 206

— Când ai fost avansat – 207

— În faţa autorităţilor şi a tribunalului – 208

17. Bunele maniere în călătorie – 210

— Odată ajunşi la capătul călătoriei – 214

18. Timpul liber – 216

— Jocul, sportul şi fair-playul – 216

— Jocul – portret al omului – 216

19. Cadourile – 221

— Arta de a oferi: cine? cui? ce? cum? – 221

— Ocaziile în care dam cadouri – 229

— Sf. Nicolae – 229

— Crăciunul – 230

— Anul nou – 230

— 1 Martie – 230

— Floriile – 231

— Pastele – 232

— Aniversarea zilei de naştere – 232

— Onomastica – 232

— Naşterea şi botezul – 233

— Căsătoria – 233

— Vizitele – 235

— Obiectul împrumutat nu este dat – 236

20. Bucurii şi necazuri în familie – 238

— Naştere, botez, năşie – 238

— Logonda şi căsătoria – 239

— Cererea în castorie – 239

— Logodna – 240

— Trusoul – 241

— Cununia civilă – 241

— Cununia religioasă – 242

— Boala şi moartea – 245

21. Cum ne purtam în biserica – 249

— Cum ne adresam reprezentanţilor bisericii – 250

BIBLIOGRAFIE – 252

PREFAŢĂ

„Dacă nu putem fi buni, să încercăm să fim măcar politicoşi. „N. Steinhardt – „Jurnalul fericirii”.

Ideea scrierii acestei cărţi ne-a fost sugerata, ca pe vremuri lui Lewis Caroll, celebrul autor al cărţii „Alice în ţara minunilor”, de către o foarte tânără domnişoară care ne-a rugat să-i imptumutam sau să-i spunem de unde poate cumpără un „Cod al manierelor elegante „deoarece urma sa „iasă în lume „şi avea o sumedenie de nedumeriri. Pentru ca exemplarul din „Usage du monde „al Baroanei de Staff din 1899 se pierduse din bibliotecă, am început să căutăm o carte mai recenta, publicata la noi pe această temă. După aceasta truda am descoperit nişte modeste şi timide broşurele apărute în ultimele decenii. Asta era tot. Nu ne-am putut împiedica sa meditam asupra cauzei inexistentei în cultura noastră, timp de patruzeci şi cinci de ani, a unei cărţi de referinţă în acest domeniu. În

Germania, de exemplu, apar şi se vând anual cu mare succes cam două titluri noi de astfel de cărţi, şi asta de foarte mulţi ani. Broşurile de care aminteam erau scrise cu bun simţ, însă rămâneau extrem de incomplete. Am înţeles că se ocoliseră cu multă grija subiecte „tabu”, ca de exemplu botezul, nunta, ceremonialul de înmormântare etc. De ce erau aceste subiecte interzise este uşor de presupus... Am recitit în schimb „Codul eticii şi echităţii socialiste „şi juramnitul de pe coperta carnetului de U.T.C. Era vorba acolo despre obligaţia de a-ţi da viaţă şi sângele pentru cauza Partidului. În grădiniţe, scoli generale şi licee, copii erau învăţaţi să recite chiar de la vârsta de trei ani Ode dedicate Partidului ci conducătorilor iubiţi; iar la orele de dirigenţie profesorul era constrâns să comenteze cuvântările Secretarului General sau să facă învăţământ politic.

Să nu ne facem iluzii, nicio tara din lume nu seamănă cu un pensiuon de domnişoare. Nu toţi oamenii de pe glob sunt bine crscuti, idiferent de regimul politic existent într-o ţară. Stând de vorba

cu o prietenă din Germania care a vizitat de mai multe ori România şi mărturisindu-i dorinţa noastră de a scrie o astfel de carte ne-a spus ca după părerea ei n-ar fi nevoie, căci nicăieri în altă parte n-a întâlnit oameni atât de blânzi, de ospitalieri şi bine crescuţi ca la noi.

Să fie bunele maniere o problemă de bun simţ? Sau numai de cultura şi instruire? Sau numai de mediu? Se poate deduce din experienţa fiecăruia dintre noi ca o comportare civilizată depinde de toate elementele enumerate mai sus. Secretul unui comprtament agreabil şi civilizat în societate se poate obţine din decantarea bunelor obiceiuri filtrate şi adaptate de la o generaţie la alta. Bunicii, părinţii, şcoală şi nu în ultimul rând Biserica sunt de neînlocuit într-o existenta normala a oamenilor în societate. Un adevăr cunoscut, dar neasimilat suficient spune ca drumul libertăţii trece prin cultura. Exista o cultura de tip rural – obiceiuri, datini, ritualuri ce conduc la un comportament civilizat şi o cultura livresca, din care omul şcolit poate învaţă multe,

dar nu în mod obligatoriu şi bunele maniere.

Problemele de educaţie şi comportare civilizată exista în întreaga lume şi nu vor fi niciodată rezolvate pe deplin. Situaţia de la noi, după patruzeci şi cinci de ani de imixtiune brutala, în existenta socială şi chiar familiala, a unei forte oarbe, nemiloase, care, în numele fericirii umane a căutat să ne ucidă fericirea, a încercat să creeze „oameni noi", asemenea unor marionete stângace şi supuse, este totuşi deosebita de cea din alte parţi.

Cum să surâzi când ţi-e frică? Cum să te bucuri la castoria copiilor când te temi că vei fi văzut la biserica? Cum să-i spui cu drag unei doamne – „Doamna", când exista un decret care te obliga sub semnul unei ameninţări continue să spui „Tovarăşa „...?

În multe tari, situaţia economică permite mamei să nu lucreze, dacă doreşte, ca să se ocuope personal de educaţia copilor. Trebuie să recunoaştem ca la noi aceasta posibilitate a fost ferm înlăturată deoarece nu se putea trăi dintr-un

salariu. Au apărut generaţiile pe care le-am numit „copii crescuţi cu cheia de gât”. Nu prea aveau ce să înveţe şi nici de la cine. Cum răul, din nefericire, contaminează cu uşurinţă, puteau cel mult învaţă de la cei mai mari şi în niciun caz lucruri bune. Timpul a trecut şi acum fetiţele şi băieţeii cu „cheia de gât „au ajuns părinţi şi cresc, educa alte generaţii de copii cu cheia… Să nu fim însă pesimişti, rămânând la o viziune catastrofica asupra viitorului societăţii româneşti. Atunci, cartea aceasta nici nu ar mai avea sens.

Nicio constrângere şi nicio libertate a fiecăruia dintre noi nu poate înlocui sfatul unui om înţelept, cumpătat şi liniştit. În viaţa fiecărui om exista nevoia de modele, iar în societatea românească de după al doilea război mondial evenimentul cel mai dramatic l-a constituit tocmai distrugerea acestor categorii ce ar fi trebuit să devină modele morale. Intelectualii, oamenii de cultura au umplut temniţele comuniste, tocmai ca pentru un cod al onoarei nu le permitea să treacă, în chip cameleonic, de la o doctrina politica la

alta; harnicii şi înţelepţii satului au nimerit cam tot acolo şi tot din aceleaşi motive. Şi ne-a mai rămas modelul activistului de partid. A fost într-adevăr un „model „şi trebuie să recunoaştem ca făceam eforturi să-l imitam, iar rezultatul s-a văzut şi urmările se resimt. S-a deteriorat orice norma morala şi aproape toate noţiunile normale au fost golite de sens.

În Piaţa Romană din Bucureşti se afla şi acum inscripţia „Vom muri şi vom fi liberi!”. De nenumărate ori în aceşti ani am încercat să descifrez sensul mai profund al acestui credo tragic. Să se fi referit numai la dictator? Să fi fost incluse toate frustrările şi iluziile copiilor fără coplilarie, a copilor crescuţi cu „cheia de gât „? Să fi fost doar strigătul ultimei generaţii de copii – cum spunea altă dată un adolescent – care a mai văzut o ciocolata? Să nu ne fi gândit niciunul dintre noi ca cea mai dificila libertate este cea cu care nu ştii ce să faci? Despre democreatie nici nu mai îndrăznesc să amintesc. Termenul e folosit cu atâta inconştienta incit exista pericolul să se

încetateaneasca le noi în accepţia contrara; teroarea arbitrarului şi a lipsei de buna cuviinţă. Fac ce vreau pentru că e democraţie, rosteşte şi potentantul şi omul de rând – şi desigur greşesc – nu asta e democraţia!

Această carte ar vrea să ne împace pe noi cu noi şi pe noi între noi. Cum nimic nu se poate impune prin forţă, ea nu constituie decât un punct de plecare pentru meditaţie şi dialog. Eventualele reproşuri, îndoieli sau nedumeriri pot fi formulate în scris pe adresa Editurii şi promitem ca la următoarea ediţie vom ţine seama de ele, încercând să venim în întâmpinarea dorinţelor dumneavoastră cu gândul bun de a ne face viaţa mai frumoasă decât am avut-o. O meritam din plin!

1. ARGUMENT

Ne aflam la finele secolului XX şi ni se pare că se apropie sfârşitul lumii… Trăim într-o lume

nebuna, având senzaţia că înnebunim şi noi pe zi ce trece. Asistam îngroziţi la imaginile cumplite din aşa numitele zone conflictuale, zone ce se ivesc în cele mai neaşteptate locuri de pe glob şi se înmulţesc îngrijorător. În discoteci tinerii dansează pe mese! Alţii care se autointitulează „Hell's Angels", pornesc noaptea pe motociclete având la bord casetofoane cu muzica Heavy Metal, raşi în cap sau cu plete, îmbrăcaţi în bluzoane de piele cu ţinte, pe care sunt prinse ecusoane cu capete de mort, în jeanşi şi cizme, oferindu-ne pentru o clipă o imagine de apocalips.

Desigur, e vorba de o imagine trunchiata şi catastrofica a societăţii în care trăim, dar nu putem să nu ţinem seama şi de ea.

În astfel de condiţii, mai merită să ne preocupam de bunele maniere? N-ar fi mai bine să ne întrebăm dacă ele nu au devenit cumva inutile? Răspunsul e unul singur: buna creştere nu este şi nu va deveni niciodată inutila, pentru ca îl va face pe om să se respecte în primul rând pe sine.

Am încetat oare să avem idealuri, să gândim,

să ne cultivam, să ne temem, să ne rugăm? Avem oare dreptul să considerăm tradiţiile perimate sau depăşite? Fără îndoială că nu. Căci nimic nou nu e sub soare... Iată un vechi adevăr ce nu poate fi negat.

În toate timpurile a existat tendinţa oamenilor de a se opune legilor impuse de politeţe, deoarece la prima vedere par restrictive şi şi inutile. Ele sunt parcă inventate să îngrădească libertatea individului. Dar după o scurta experienţa de viaţă fiecare om este nevoit să accepte ca bunele maniere nu sunt deloc inutile ci ele contribuie la formarea noastră ca „oameni", la bucuria de a trăi printre semeni civilzati.

Bunele maniere n-au fost adăugate în mod arbitrar unor structuri sociale. Ele au rădăcini într-un sentiment profund, în acea armonie dintre comportare şi etica, dintre frumuseţea caracterului uman şi moralitatea sa. Confucius, faimosul înţelept chinez (551 – 479 a. Chr), spunea ca virtutea nu reprezintă nimic dacă nu se naşte din curtoazie, adică din inimă. Omul va avea un

comportament natural şi agreabil, adică o purtare civilizată numai respectând nişte reguli care s-au impus şi s-au codificat de-a lungul timpului.

Pornind de la principiul 3 ca fiecare dintre noi este unic şi de neînlocuit, putem afirma ca orice om are dreptul de a fi respectat. Dar de acelaşi respect trebuie să se bucure şi cei din jur. N-am înşirat vorba goale ci am încercat să formulam însuşi principiul de baza pe care se bazează această carte.

Codul manierelor elegante este alcătuit dintr-o mulţime de legi, de fapt de convenţii, având, toate, un numitor comun: a nu-l deranja şi a nu-l inoportuna pe semenul tău, ci, dimpotrivă, a-l face să se simtă bine în preajma ta. Tot asta urmăreşte şi statul când emite legi şi decrete prin care se sancţionează diferite delicte civile. Oricine a greşit este pasibil de o pedeapsă mai mult sau mai puţin severa, în funcţie de gravitatea greşelii. Fie ca a furat, fie ca a calcat pe iarba, fie ca a traversat strada în locuri nepermise, orice om normal trăieşte cu frica de poliţistul ce poate răsări lângă

el în orice clipa.

Lucrurile stau întrutotul la fel cu legile şi regulile din cadrul codul manierelor elegante dar abaterea de la aceste norme nu este sancţionată de către autorităţi. Şi totuşi codul acesta este adesea respectat cu mai multă stricteţe decât legile statului. Explicaţia e foarte simpla. Dacă pentru delictele legiferate exista un singur poliţist la 10000 de oameni, să zicem, pentru abaterile de la o comportare civilizată – „poliţistul „se afla în fiecare om înzestrat cu o minima doza de bun simţ. Nu exista legi care să te pedepsească pentru ca râzi cu zgomot, pentru ca vorbeşti continuu şi foarte tare, pentru ca îţi strigi copilul din strada de la etajul zece sau pentru ca îţi arunci cu dezinvoltura biletul de autobuz pe jos. Vine totuşi un moment în care te întrebi de ce nu mai eşti invitat în casa familiei X, unde te-ai simţit atât de bine. Vine o zi în care observi ca vecinii te saluta cu răceală evitând să-ţi vorbească, şi chiar proprii tai copii par jenaţi de modul cum te îmbraci sau mănânci şi în special de faptul ca vorbeşti tot

timpul… Niciodată nu e prea târziu să înveţi ceva bun de la alţii, însă cu cât vom învăţa mai devreme ce se cuvine şi ce nu – ce se cade şi ce nu, ce se face şi ce nu, cu atât viaţa noastră va fi mai ferita de surprize dezagreabile. Trăim într-o epoca în care nonconformismul este la moda, dar să nu depăşim o etapa obligatorie – aceea a conformismului. Picasso nu ar fi ajuns să picteze celebrul tablou „Guernica" dacă n-ar fi ştiut mai întâi să picteze în stil clasic.

Buna creştere se dobândeşte în mai multe feluri. Educaţia ocupa de departe cel mai important loc. Vom vorbi despre rolul şi necesitatea educaţiei în familie într-un capitol separat. Dar buna creştere se dobândeşte şi din mass-media, şi prin aversiunea noastră fata de oamenii cu o comportare dezagreabila. Învăţăm, cum s-ar zice, din „exemple negative". Când auzim pe cineva spunând bazaconii şi-l vedem cum se face de râs, roşim de multe ori în locul lui. Iată-ne iar în faţa cu noţiunea atât de complicata de libertate. Fac ce vreau la mine acasă, sunt un om

liber. Acest tânăr este într-adevăr un om liber – prost crescut. Dar nici cei care la cel mai mic zgomot în apartamentul vecin bat în ţevi sau în pereţi nu sunt nişte oameni bine crescuţi – intervin alte noţiuni ce caracterizează o fiinţă civilizată – simţul măsurii, toleranta, îngăduinţă. Toate acestea se învaţă cu răbdare. Ajungem să înţelegem ca o taină a vieţii – mult râvnita chiar de Goethe – este echilibrul pe care ni-l dorim cu toţii şi-l avem atât de puţini. Ca să fie totul foarte clar – un om cu bun simţ va învaţă bunele maniere cu multă conştiinciozitate – ca pe o limbă străină, fără să se jeneze că nu a ştiut până în acel moment o regula de complortament. Ca de exemplu: a-ţi încrucişa tacâmurile în farfurie înseamnă ca mai doreşti din felul respectiv!

Cel mai INEFICIENT mod de a educa pe cineva este să-i tii discursuri moralizatoare, interminabile şi plicticoase. Fiecare om trebuie să treacă singur prin experienţe-limita. Cât de educativ ar fi, de pildă, dacă tânărului care asculta muzica Rapp pusă la maximum, fără să-i pese de

vecini, i s-ar pune să asculte fără comentarii, la fel de tare, la aceleaşi ore, fără încetare un concert de Bruckner, sau ceva asemănător! Şi ne putem gândi ca şi noi ne-am aventurat uneori într-un domeniu necunoscut fără să ne dam seama că ne facem de râs. Când asistam la un spectacol dezagreabil oferit de un cumpărător nemulţumit ajuns la capătul nervilor şi tipind la vânzătoare, ne putem gândi ca şi noi am fost într-o astfel de situaţie, la fel de penibila. Încă din şcoala se remarca glumeţii, indivizii cu tupeu, şmecherii, obraznicii. Este adevărat ca pentru scurta vreme devin „eroi", modele uşor de imitat. Dar un tânăr cu bun simţ va înţelege repede ca acest mod de comportament nu este ideal pentru a-ţi atrage respectul celor din jur. „Ca să fii om întreg, atâtea sunt necesare „– spune Geo Bogza într-o carte chiar cu acest titlu – iar una dintre condiţii este buna creştere.

Bunele maniere mai înseamnă să rezişti unei tentaţii care te poate transforma din om cinstit într-un pungaş. Puţini ştiu ca a găsi un portofel pe

strada şi a nu-l preda la Poliţie, se cheamă furt. Cei mai mulţi îl considera noroc... Hazardul nu trebuie să favorizeze infracţiunea şi abaterea de la regulile de buna comportare. Dacă eşti cu adevărat convins că trebuie să fii politicos oricând şi în orice ocazie, înţelegi adevărul fundamental cuprins în celebra inscripţie gravata pe faţada clădirii de la New College, din Oxford:

„Manners make man „– comportamentul îl face pe om. Bunele maniere sunt apanajul omului care îşi cunoaşte exact locul în lumea în care trăieşte.

2. SCURT ISTORIC AL BUNELOR MANIERE

Odată cu începutul existentei sale sociale, umanitatea a impus norme de comportament în toate domeniile esenţiale ale vieţii: hrana şi îmbrăcămintea, relaţiile dintre sexe, relaţiile

dintre inferiori şi superiori, corespondenta, primirea oaspeţilor etc. Comportamentul prescris în aceste ocazii a fost codificat în reguli precise; iar a nu le respecta însemna a te exclude din categoria ta socială. În toate timpurile, în toate tipurile de grupuri umane, politeţea a fost indispensabila traiului în comun, chiar dacă obiceiurile difereau de la o tară la alta. De exemplu, în Germania nu se mai sărută mina femeilor, dar s-a extins deprinderea de a fi punctual devenită aproape obsesie. Acest mic „amănunt" comentat de un sociolog ar explica, poate, uimitoarea prosperitate a Germaniei din ultimele decenii... Tot aici, cu excepţia meselor oficiale şi a cazului când exista personal de serviciu, invitaţii contribuie spontan la strângerea mesei, la spălarea vaselor – cu simplitate şi eficienta, fără ca gazda să se simtă jignita.

În Cehoslovacia, unde curăţenia din apartamente este impresionanta, gazda are pregătită pentru musafiri o adevărată colecţie de papuci noi şi comozi şi nimeni nu se simte şocat.

În Canada, ca şi în alte parţi, exista obiceiul de a oferi flori în număr par. La noi, un buchet trebuie să aibă un număr de flori fără soţ şi acest obicei autohton poate duce uneori la situaţii comice. Astfel gazda, uşor jenată, îi atrage atenţia musafirului venit din România care i-a oferit cinci garoafe ca a pierdut, probabil, o floare pe drum…

În Elveţia, seara, pe malul unui râu, într-un loc pustiu, o fetiţă era neliniştită de faptul ca nu găseşte o cutie de gunoi în care să arunce ambalajul de la ciocolata – pentru că nu avea OBICEIUL să arunce ceva pe jos.

— Oamenii au obiceiuri bune şi rele. Cum obişnuinţa este a doua noastră natura, obiceiurile sunt foarte importante, atât pentru noi cât şi pentru cei din jur. Dar… bunele obiceiuri respectate cu stricteţe ar face dintr-un om un sfânt şi dintr-o societate reala o lume utopica. Imaginaţi-vă fiinţă umană care n-ar greşi niciodată cu nimic. După părerea mea ar fi un monstru, un robot. Ideal ar fi ca un om să ştie să-şi păstreze cât mai multe obiceiuri bune şi să le corecteze pe

cât posibil pe cele proaste. Dacă avem viaţă normala, dar totuşi avem prostul obicei de a bea zece cafele pe zi şi de a fuma cinci ţigări dimineaţa pe stomacul gol, asta ne priveşte personal. Vom vorbi în acest context doar de obiceiurile proaste care îi deranjează pe cei din jur. Nu trebuie să afli dintr-o carte că nu este politicos să faci vizite neanunţate, e de ajuns să te gândeşti ca nici ţie nu ţi-ar face plăcere, într-un moment când ai foarte multe treburi, să fii surprins de musafiri, oricât de dragi ţi-ar fi în alte împrejurări. Şi totuşi, exista acest obice prost de-a intra la cineva cunoscut doar pentru ca trec prin faţa casei. Pe timpuri, a face cuiva o vizita neanunţata nu era deloc un gest nepoliticos, ci dimpotrivă… dar în alte vremuri oamenii aveau foarte mult timp liber, pe care astăzi nu-l mai au… din păcate.

Se ştie, de altfel, ca pentru a intra în codul bunelor maniere un obicei trebuie să fie supus mai întâi probei timpului. Până şi etimologia

cuvântului ETICHETA, în sensul cunoscut de toată lumea, este semnificativa din acest punct de vedere. Oricât de surprinzător ar părea, „eticheta „(ceea ce se cuvine) are la origine o interdicţie. În noul parc de la Versailles, grădinarul-sef al lui Ludovic al-XIV-lea a aşezat inscripţii prin care cerea sa nu-i fie calcate în picioare peluzele însămânţate de curând. Cum aceste inscripţii erau adesea ignorate de nobilimea neatenta şi aflate, în paranteza fie spus, în conflict cu regele, bietul om a obţinut din partea Majestăţii Sale un decret care prevedea respectarea „etichetelor”. Astfel, cuvântul a intrat în limbajul curent pentru a desemna o comportare conforma unor norme. Multe obiceiuri nu mai au de mult nicio legătură cu faptele care le-au generat. Cine se mai gândeşte astăzi, scoţându-şi pălăria, ca reiterează gestul de ridicare a coifului prin care cavalerii, la sfârşitul unui turnir, îşi descopereau chipul spre a fi recunoscuţi de public?

3. CE SE ÎNŢELEGE PRIN BUNE MANIERE

— Formele de manifestare ale politeţii pot să difere de la o tară la alta, dar şi de la o epocă la alta, în funcţie de mediul social şi de împrejurări. Esenţial este însă CODUL ONOAREI care a făcut, la origine, din vânătorul erei paleolitice un om de societate, ari din femeia lui, acoperita cu par, ceea ce se cheamă o doamnă. Omul de onoare îşi respecta cu sfinţenie cuvântul dat, are principii ferme, nobleţe sufletească, respect fata de sine şi fata de ceilalţi, este blând şi răbdător. Un astfel de om, în sensul deplin al cuvântului este agreat de toată lumea. Nu întâmplător un om manierat era acela pe care francezii îl numeau „l honnete homme”, cinstit. În zilele noastre, îl denumim în mod curent „un gentleman „sau, pur şi simplu, „un domn”. Ce este un gentleman? Exista mai multe accepţii ale cuvântului, dar toate uşor ironice, un gentleman fiind acel domn care apuca zahărul cu cleştişorul, chiar dacă este singur la

masa, cel care, intrând într-o baie unde se afla femeie goala, se retrage spunând: Pardon domnule!... Un gentleman mai este, în fine, acel domn care se bărbiereşte şi se îmbracă special pentru cina, chiar dacă trăieşte singur în jungla. Desigur, toate aceste definiţii atrag respectul, dar toate te fac totodată să surâzi. Şi de aici până la a-l considera pe gentleman-ul nostru ridicol nu este decât un pas. Să nu ne grăbim totuşi s-o facem. Un om care se respecta şi îi respecta pe alţii nu poate fi ridicol. Adevăratul gentleman are câteva tabu-uri pe care nu le încalcă niciodată. El nu vorbeşte despre bani în societate şi mai ales nu se lauda că are bani cu nemiluita, dar nici nu se plânge că-i lipsesc. Nu se împrumută decât în cazuri extreme şi niciodată de la o femeie. Nu comentează în faţa unor terţe persoane gesturile şi vorbele sotiei sau ale copiilor săi şi nici nu-i cearta în faţa străinilor. Nu dezvăluie nici secretele, nici dificultăţile lui familiale. Îşi stăpâneşte pasiunile, emoţiile, sentimentele, pentru ca rămâne stăpân pe el însuşi, oricare ar fi

împrejurările, chiar şi atunci când este într-o situaţie disperată. Se străduieşte să aplice înţeleptul şi banalul obicei englezesc după care nu se acorda nici unui lucru mai multă importantă decât are. În realitate, fata de toată lumea, superiori sau inferiori în ierarhia profesională sau socială, dovedeşte aceeaşi politeţe, cu alte cuvinte, se străduieşte să nu supere pe nimeni şi să-i facă pe cei din jur să se simtă bine.

Oricine ştie că un om de societate agreabil este întâmpinat de cei din jur cu mai multă bucurie decât un necioplit; ca persoana zâmbitoare este acceptata mai uşor în societate decât un om posomorât; ca un personaj îngrijit inspira mai multă încredere decât un boem. Printre noii îmbogăţiţi este foarte răspândită părerea ca bunurile lor înlocuiesc politeţea şi cultura, că poţi foarte bine să trăieşti şi fără ele. Dar cât de cruda e trezirea la realitate în momentul când averea sau rangurile dispar şi nimic nu le mai umple viaţa. E în avantajul oricui să dea crezare unui vechi aforism: un om bine

crescut rămâne un om bine crescut, fie ca situaţia sa materială este înfloritoare sau catastrofala şi oricare ar fi mediul în care este silit să trăiască. Indulgenta fata de micile slăbiciuni omeneşti, la care este expus oricine, respectul pentru modul de viaţă al fiecăruia, convingerea ca totul este relativ sunt adevăruri valabile peste tot, atât printre milionari, cât şi în rândul oamenilor obişnuiţi. Vom descoperi astfel peste tot, indiferent de mediul social, oameni plini de bun simţ şi de tact şi ne vom da repede seama că averea şi rangul social n-au prea mare importanta când e vorba de o comportare civilizată.

4. CUM ARATA ŞI CUM SE POARTĂ UN OM MANIERAT

SĂ FIM EXIGENŢI CU NOI ÎNŞINE

Poţi să placi persoanelor pe care le întâlneşti, să ai succes după succes, să uluieşti lumea cu

inteligenta ta, dar toate aceste calităţi „sociale „nu-ţi permit totuşi să fii îngăduitor cu propriile tale defecte. Căci acel „cunoaşte-te pe tine însuţi”, celebrul epigraf gravat pe templul lui Apollo din Delphi, este un sfat demn de urmat cu toate că e un examen, dintre cele mai severe, la care trebuie să te supui permanent. Multe conflicte ar putea fi evitate, dacă în momentul declanşării lor ne-am întreba pe noi înşine nu cumva greşim? Să recunoaştem că suntem mult mai indulgenţi fata de noi decât fata de alţii. Este, desigur, o înclinaţie natural-umana, dar asta înseamnă oare că trebuie să i ne supunem, acestei slăbiciuni, fără să încercăm să luptam împotriva ei? Vedem aproape întotdeauna paiul din ochiul altuia în locul bârnei din ochiul nostru... Dacă am fi lucizi, dacă ne-am analiza cu obiectivitate, viaţa ar fi mai uşoară pentru toţi.

În orice caz, nu exista două feluri de bune maniere:

unele aplicabile în societate şi altele acasă. Este suficient să ne impunem să fim politicoşi fata

de familie la fel cum suntem fata de străini. Numai astfel vom fi respectaţi şi viaţa în intimitate va deveni agreabila. Ceea ce nu înseamnă că trebuie să trăim rigid ca nişte manechine înţepenite, ci natural, firesc, calm şi liniştit. E de ajuns să nu confundam relaxarea cu dezordinea şi singurătatea cu un mod de viaţă descătuşat de orice reguli de buna cuviinţă. Dar cine nu-i cunoaşte pe acei „stăpâni atotputernici „cu cămaşa descheiata, cu bretelele atârnând, cu parul vâlvoi, care pretind sotiei să le aducă imediat papucii, ei tolanindu-se pe o canapea, cu ziarul în mina, pentru a se deleta cu ştirile sportive? Poate surveni „o catastrofa culinara", poate să sune telefonul, poate să latre câinele... „sunt stăpân la mine acasă şi la urma urmei toată lumea trăieşte aici din banii mei! „Sau mai rău, „eu sunt stăpânul casei! Şi toţi membrii familiei trebuie să-mi facă mie viaţa plăcută! „Nu va fi vorba, în mod sigur, de o familie fericita... Dacă-i acorzi familiei tale soiul acesta de stima, chiar dacă pretinzi că eşti manierat, înseamnă ca stima

ce ţi-o porţi ţie însuşi e vorba goala, căci nu laşi politeţea la uşa o dată intrat în casă.

Scopul oricărui om este, s-ar putea spune, să aibă o viaţă frumoasă. Cel mai nonconformist dintre noi va ajunge până la urma la aceasta concluzie. Sigur ca lucrul acesta nu depinde numai de el, dar depinde, în primul rând, de el. E suficient să-ţi imaginezi, atunci când eşti singur şi crezi că poţi să-ţi permiţi orice, că te afli, de fapt, în prezenta unei fiinţe pe care o stimezi şi fata de care nu ţi-ai putea îngădui nicio grosolănie. De ce nu ai fi chiar tu acea persoană? Să zicem că ai rămas întâmplător singur pentru câteva zile în casă. Familia ţi-a plecat în concediu.

Eşti tentat să laşi paturile în dezordine, dulapurile deschise şi să mănânci direct din cratiţă. E suficient să te gândeşti ca în acea clipa îţi intra în casa nişte prieteni care au o părere foarte bună despre tine. Vor fi sigur dezamăgiţi de ceea ce vad, iar scuzele vor fi, din păcate, inutile.

MAI MULT SĂPUN, MAI PUŢIN PARFUM...

Obiceiurile noastre pot să se schimbe, manierele noastre pot deveni mai rafinate, personalitatea noastră poate să se dezvolte, dar corpul nostru e un „personaj „care ne însoţeşte mereu. El e o componenta constanta a fiinţei umane, căreia trebuie să-i dăm toată atenţia punând în valoare ceea ce ne-a dăruit natura. Nimic nu este mai plăcut decât sentimentul ca aspectul nostru atrage şi retine privirea celorlalţi. Întrebata care este secretul frumuseţii ei, o mare actriţă a răspuns scurt: „multă apa, mult săpun şi nimic altceva". Cremele, loţiunile, sprayurile deodorante, coloniile au devenit indispensabile toaletei zilnice, dar ele nu pot înlocui, în niciun caz, baia şi dusul. Lipsa de timp nu este o scuza pentru dinţii cariaţi, pentru mâinile şi picioarele neîngrijite sau pentru un par lăsat în dezordine. Toate aceasta nu sunt legate de o stuatie

financiară privilegiata şi oricine invoca acest lucru este foarte probabil de rea credinţă. Cel care crede ca omul trebuie să fie „natural" şi ca aspectul exterior nu contează, dovedeşte cel mult ca bunul simt îi este la fel de străin ca periile de par, de dinţi şi de unghii. Pentru fiecare dintre noi, a călători în tramvai lângă o persoană rău mirositoare, lângă un beţiv sau lângă un fumător învederat poate deveni o experienţă insuportabila. Lipsa de respect fata de ceilalţi atinge însă apogeul atunci când neglijenta vestimentara şi murdăria se ascund sub parfumuri tari. Apa de toaleta nu le este permisa decât acelora care mai întâi s-au spălat cu grija…

SĂNĂTATEA – CEL MAI PREŢIOS BUN AL OMULUI

Viaţa regulata, odihna activa fac parte din îngrijirile normale pe care le datorezi sănătăţii tale.

Mijlocul cel mai simplu şi mai eficient de a te reface este somnul. Tot el este izvorul bunei

dispoziţii şi al unei înfăţişări agreabile. Iată de ce, pe buna dreptate, somnul dinaintea unei petreceri la care eşti invitat seara se numeşte „somn de frumuseţe”.

Dacă faci parte dintre cei care trebuie toată viaţa sa sara din pat în zori ori dintre cei la care somnul nu vine decât în primele ore ale dimineţii, atunci ai da orice în schimbul unui somn bun. Un detaliu revine în mod constant în biografiile marilor personalităţi – generali sau conducători de popoare, mari oameni de ştiinţă sau poeţi: că se mulţumeau doar cu un somn de patru sau cinci ore pe noapte.

Nu ne vom lansa într-o interminabila polemica asupra duratei optime a somnului, deoarece durata aceasta e o chestiune de temperament. După statistici, omul pierde dormind cam o treime din viaţă, dar nu toţi oamenii au nevoie de 7 – 8 ore de somn pe zi.

Discuţia rămâne totuşi deschisa: tinerii au mai multă nevoie de somn şi se trezesc mai târziu, bătrânii se scoală, în schimb, mai devreme…

Important este să ne dozam orele de somn astfel ca organismul nostru să nu sufere. Cea mai bună soluţie e să respectam un anumit program: să ne culcam şi să ne sculam la ore fixe, să ne îngăduim eventual un somn scurt după masa de prânz şi să evitam cafele şi medicamentele pentru care înlocuiesc sau instalează somnul.

La păstrarea sănătăţii contribuie în egala măsură alimentaţia raţională, gimnastica zilnica, masajele regulate, plimbările şi excursiile, sportul făcut în mod raţional, alternarea lucrului cu timpul liber. În privinţa alimentaţiei, lucrările de specialitate pun accentul nu numai pe calitate, ci şi pe cantitate. Dacă tousi mâncăm prea mult, prea des şi prea gras e cazul să nu ne privam corpul de exerciţii fizice, cu atât mai mult cu cât, în zilele noastre, maşina ne condamna la sedentarism. Prea des uitam ca excursiile şi mersul pe jos sunt la fel de eficiente ca orice sport. Soluţia este la îndemâna oricui: mersul pe jos între casa şi birou şi, când avem timp, excursiile la sfârşit de săptămână. Până nu e prea

târziu, trebuie să recurgem la dieta sau chiar la îngrijiri medicale, completate de gimnastica şi masaje. Ele vor da, fără îndoială, rezultatele scontate, contribuind la diminuarea ţesutului adipos şi la obţinerea unui tonus muscular de invidiat.

Exista astăzi o adevărată industrie a produselor cosmetice menita sa facă minuni cu fata şi cu corpul nostru. Să nu ni se pară extravagant un abonament la o sală de gimnastica, o şedinţă de sauna o dată pe săptămână, două ore pe săptămână la un bazin de înot etc. Condiţia necesară pentru ca aceste tratamente să dea rezultate este să le facem când încă nu avem nevoie de ele. Un părinte inteligent îşi va obişnui copilul de mic să facă măcar 5 minute zilnic de gimnastica. Să nu uităm niciodată ca fiecare kilogram pe care îl adăugăm cere altul. După ce am „agonisit „astfel multe kilograme în plus, este aproape imposibil să le mai dam jos. Curele de slăbire drastice sunt la fel de nocive ca şi kilogramele nedorite.

Cum ne machiem? Iată încă un domeniu la care se poate aplica dictonul antic „cunoaşte-te pe tine însuţi”, căci numai aşa poţi să-ţi corectezi micile defecte. Faceţi-o cu discreţie, evitând culorile ţipătoare, proasta lor îmbinare nuanţele stridente. Este necesar ca machiajul să tina seama de împrejurările şi de anturajul în care ne găsim. Nenumărate reviste abunda în recomandări privind folosirea cu măsură a produselor cosmetice. Să nu ezitam să ţinem seama de ele, să nu ne bazam pe intuiţia noastră. Cel mai bine ar fi să apelam la serviciile calificate ale unei cosmeticiene, plătind o consultaţie sau mai multe numai pentru a obţine nişte sfaturi exacte. Frumusestea naturala trebuie ajutata şi nu brutalizată. O bruneta cu ochi verzi este clar avantajata de o nuanţă roşcată data parului şi dezavantajata de un par transformat în spicul griului.

Nu exista femei urâte, nu exista decât femei neglijente.

NU MAI SUNTEM FOARTE TINERE

A intrat în legenda povestea unei hetaire care, la primele semne de îmbătrânire, îşi lua oglinda şi merse s-o ofere templului divinei Afrodita, cu aceasta rugăminte:

„Ia-mi oglinda, buna zeiţă. Ce am fost nu mai pot să vădşi cum sunt nu mai vreau să văd! „Exista o seninătate disperata în cuvintele acestei femei care, după ce a gustat din toate bucuriile vieţii, a înţeles în ce moment trebuia să părăsească scena primei tinereţi. Dar a înţeles şi în ce moment începea o nouă viaţă, cea a maturităţii, a înţelepciunii, a echilibrului. Trebuie să fi folosit rău tinereţea pentru a tremura în faţa anilor care ne aştepta, căci a doua jumătate a vieţii aduce cu ea multe bucurii profunde, multe satisfacţii şi multă linişte. Vanitatea de a ne crampona de ceea ce am fost: de nopţile când dansam neobosite, de zilele în care eram admirate oriunde apăream, este total inutila căci nimic nu este mai trist pentru o femeie de o anumită vârstă decât acest

regret al trecutului, sau refuzul de a înţelege prezentul, moment care depinde numai de o pregătire sufletească prealabila. Aceasta drama – căci este o darmă sa nu şti să îmbătrâneşti frumos – este de multe ori provocata de lipsa de tact a celor din jur. Nu este permis ca, întâlnind o doamnă după mai mulţi ani, să deschizi o discuţie pe tema frumuseţii ei trecute. Cei care cred că îi fac o plăcere doamnei spunându-i ce frumoasa era, ce silueta minunata avea, ce gust desăvârşit în a se îmbrăca, greşesc profund.

Un filosof spunea odată că îi este cumplit de mila de femeile frumoase. Tinereţea şi frumuseţea deschid toate uşile şi înlocuiesc în viaţa familiala şi socială – de cele mai multe ori – alte calităţi, mai ascunse, pe care ar trebui să le aibă un om obişnuit. Şi vine o zi – la femei cam în jurul vârstei de 50 de ani – când auzi fără să vrei că eşti catalogata drept baba, când vânzătorul nu mai este amabil cum era altă dată, când soţul face involuntar o comparaţie cu alta femeie, care nu te avantajează, etc. Dacă nu treci cu umor peste

aceste momente se va declanşa sigur o criza, o cădere psihică cu urmări grave. Din acel moment, nu te mai duci la dentist – nu mai contează – nu te mai preocupa că te îngraşi – nu mai contează, îţi zici – nu te mai îmbraci cu grija – e inutil, îţi spui. Îţi pregăteşti astfel o bătrâneţe urâtă. Trebuie să ne luptam să îmbătrânim frumos şi să ne pregătim din vreme, pentru ca şi bătrâneţea e a noastră cum a fost tinereţea şi frumuseţea. Desigur, e mai bine să fim tineri, frumoşi şi sănătoşi, decât bătrâni urâţi şi bolnavi! Acum e momentul să înţelegem ca frumuseţea nu dispare dacă e vorba de cea spirituala. O privire blinda, un surâs cald, o conversaţie inteligenta fac posibilă o concurenta loiala între o persoană tânără şi una în vârstă. Este în ordinea firii şi depinde doar de noi să izbutim. Totul e să nu disperam. Acum avem alte satisfacţii şi alte preocupări; să nu ne lamentam continuu, să nu arboram o figura acra şi obosita. Nimeni nu ne poate ajuta să traversăm aceasta perioada în afară de noi.

Eşti tânăr, dacă te simţi tânăr, desigur. Dar să

nu constrângem pe altul să ghicească în ce măsură ne simţim tineri, ci să ne adaptam ţinuta vestimentara la vârsta noastră, sau să ne alegem o profesie ce ne va da mereu satisfacţie. Oricine primeşte cu plăcere un compliment, dar nu este deloc necesar să întrebăm mereu citi ani îmi daţi. S-ar putea ca interlocutorul nostru să greşească şi să ne dea cu vreo 5 mai mult! Se obişnuieşte, din ce în ce mai des, ca două persoane care nu s-au văzut de mult să-şi spună reciproc, automat, fără să fie de fapt adevărat: „ce bine arăţi! „Am auzit chiar o anecdota pe această temă – exista vârsta întâia, vârsta a doua şi „ce bine arăţi". Răspunsul este în genere, mulţumesc! La fel şi în cazul îmbrăcăminţii:

„Ce bluza frumoasa aveţi". „Mulţumesc! „Sunt formule mai noi, care nu constituie un atentat la bunele maniere. Cu o singură condiţie – să fie sincere. Dar să surâzi ironic sau să comentezi cu altcineva contrariul celor afirmate este de neiertat. Problema este de a şti când trebuie să renunţi la statutul de femeie frumoasă,

la fel ca actorii lucizi care ghicesc momentul în care trebuie să părăsească ecranul şi luminile rampei. Să ne amintim de Shirley Temple ai care-i manageri încercau să-i stopeze creşterea cu produse farmaceutice pentru a îmbogăţi cât mai multă vreme industria cinematografica americană. Nu putem să nu admiram felul în care micuţa Shirley a hotărât cu curaj să-şi construiască o nouă viaţă care nu datora nimic fabricilor de vise.

Dacă n-ar exista amintirea tinereţii n-am simţi bătrâneţea. Boala şi nu vârstă ne împiedică sa facem ceea ce făceam altă dată, căci o persoană în vârstă poate fi fiinţă la fel de agreabila ca şi una tânără. Şi dacă totuşi ne simţim demoralizate, să recitim încântătoarele scene descrise de Proust în romanul „În căutarea timpului pierdut" şi să retrăim momentele înserării de pe plaja de la Balbec, împreună cu minunata bunica a autorului ce polariza, prin spirit şi inteligenta, grupul de tineri, în defavoarea „fetelor în floare"

CUM SĂ MERGEM, CUM SĂ NE PURTAM.

CUM SĂ NE AŞEZĂM…

Când mergem pe strada sa ne amintim ca nu o putem face la întâmplare ci că exista şi în acest domeniu nişte reguli de care trebuie să ţinem seama. Să nu ne facem un obicei din a alerga mereu pentru că suntem în întârziere sau să mergem gârboviţi şi încruntaţi pentru că avem necazuri. Îi vom stressa pe cei din jur şi le vom deveni nesuferiţi. Noi înşine vom constata că ne-am schimbat firea şi nu în bine. Nu este greu să ne controlam. Ne sculam mai devreme cu o jumatete de ora şi ne facem un program care poate fi respectat, iar grijile le lăsăm acasă în vestiar, măcar pentru a nu fi compătimiţi. Merita!

Revenind la mers. Cine n-a admirat mersul graţios, suplu al manechinelor sau al actriţelor. Nimic fals, nimic de prisos, nimic forţat. Dar în general nu ne prea gândim la eforturile şi

exerciţiile pe care fiinţele pe care le admiram le-au făcut ca să pară ca nu merg, ci ca plutesc. În toate şcolile de profil cursanţii – băieţi sau fete – sunt învăţaţi mai întâi să poarte pe cap o carte sau un obiect greu. Imposibil să stai cocoşat cu o asemenea povara în echilibru! Oamenii primitivi au o ţinută frumoasa dobândită prin purtarea pe cap a unor vase grele. Să încercăm deci şi noi să purtam pe creştet când avem puţin timp acasă, măcar 5 minute în fiecare zi, o greutate de acest gen. Mersul va deveni mai sigur, coloana vertebrala mai dreapta. Exersând vom fi siguri de reuşită. Să ne supraveghem în permanenta ţinută – sa nu ne aplecam umerii înainte, să nu mişcăm exagerat braţele şi coatele, să facem paşi nici prea mari, nici prea mici, să ne retragem stomacul în interior şi să ţinem sira spinării dreapta. Toate aceste gesturi le putem face pe strada de câte ori ne aducem aminte. Să ne aducem aminte cât mai des!

— Cu vârsta ţinuta omuluiu se modifica. Să încercăm să corectam studiindu-ne cu grija

într-o oglinda care se ne reflecte din cap până în picioare. Vom încerca să avem un aer sigur dar dezinvolt, vom ţine genunchii apropiaţi când mergem, trunchiul drept şi fata destinsa. Când ne oprim să stam de vorba cu cineva pe strada nu ne vom sprijini de zid, pentru că putem să ne ţinem şi pe propriile noastre picioare. Domnii nu au niciodată voie să-şi tina mâinile în buzunare. În casa nu ne vom sprijini de spătarul scaunului şi nici nu ne vom juca nervos cu diferite obiecte. Unii au chiar obiceiul insuportabil de a bate tactul unei muzici auzite numai de ei, cu un creion, o bricheta, un cuţit, nefiind conştienţi că-i enervează pe cei din jur. Chiar dacă ne-am antrenat într-o discuţie aprinsa, nu-l vom lua pe interlocuitorul nostru de un nasture nici nu-l vom aproba bătându-l energic pe umăr sau înghiontindu-l cu cotul în coaste.

În casă, într-o vizită vom evita sa stam cu spatele la cei din jurul nostru. Dacă o facem siliţi de o împrejurare oarecare – suntem solicitaţi să răspundem la o întrebare, de pilda – ne cerem

scuze. Expresia „un spate drăguţ" are farmecul său şi poate fi valabila la plaja sau la un bal, dar nu în viaţa noastră publica.

Şi când ne aşezăm trebuie să o facem cu grija. Dacă o actriţă se străduieşte să studieze acest gest, înseamnă că nu e aşa uşor cum s-ar crede. Să te aşezi pe un scaun, pe o canapea sau pe un fotoliu înseamnă să dai aproape un examen, deoarece poţi să te aşezi cu un gest plin de gratie, după cum poţi să te trânteşti ca un lemn sau să te tolăneşti de parcă nu ai mai pleca niciodată. Să nu credem că suntem obligate să folosim cu zgârcenie marginea fotoliului, doar pentru ca aşa era distins pe vremuri. Din nefericire, lista greşelilor pe care poţi să le comiţi aşezându-te, poate să se prelungească la nesfârşit. Să amintim genunchii ţinuţi cu mâinile, bătaia nervoasa a degetelor pe suprafeţa mesei, fluieratul sau fredonatul unor melodii, genunchii îndepărtaţi – poziţie dezagreabila în general la doamne – şi altele. Este, de asemenea, o ofensa adusa bunelor maniere să-ţi încrucişezi picioarele. În schimb, o

doamnă poate să-şi încrucişeze partea de jos a picioarelor, având grija să-şi acopere, discret, genunchii cu fusta, chiar dacă la Roma sau la Paris se poartă foarte scurt. Când, în sfârşit, te ridici, faci în aşa fel încât să nu stai cu spatele la ceilalţi când îţi iei rămas bun şi să nu împingi cu forţa scaunul. E bine să-ţi dovedeşti simţul de ordine punându-l la loc, dar fără să cazi în extrema cealaltă, căutând cu prea multă grija locul unde era la începutul vizitei.

CUM NE MIŞCĂM?

Ce să facem cu mâinile? Am enumerat ce nu trebuie să facem: să nu le mişcăm fără rost, să nu le înfundăm în buzunare, să nu batem nervos cu degetele pe suprafaţa mesei etc. Să nu gesticulam excesiv. Dar, renunţând la orice mişcare a mâinilor conversaţia noastră ar deveni total inexpresiva. Reamintiţi-vă anecdota cu eroul italian, decorat pentru că nu a trădat duşmanului secretele pe care le deţinea. Cum aş fi putut să o fac dacă

aveam mâinile legate le spate? – spune nevinovatul? soldat... Niciodată nu vom arata cu degetul un obiect sau o persoană. De asemeni, este agasanta mania unora de a-şi trosni degetele sau de a-şi încearcă elasticitatea falangelor, rotindu-şi podul palmei la nesfârşit. Este aproape inutil să vă spunem ca aceste gesturi sunt socotite proaste obiceiuri. Să nu terminam acest capitol fără să mai amintim „mişcări „greşite în societate: degetele în nas sunt poate amuzante la copii de doi ani, dar de la aceasta vârstă, e un gest care trebuie pedepsit şi interzis cu desăvârşire.

Scobitoarea nu-şi are locul la o masă festiva. Dacă ai absoluta nevoie de ea, trebuie să o foloseşti când eşti singur.

Cântăreţele îşi încrucişează mâinile pe piept ceea ce se pare ca le ajuta să cânte mai bine. Pentru restul oamenilor gestul este ridicol. Nici să-ţi pui mâinile în sold ca o precupeaţa, nu este un semn de buna educaţie, chiar dacă eşti foarte supărat. Napoleon a fost imortalizat în tablouri ţinând o mina sub nasturii tunicii, iar pe cealaltă

la spate. Chiar dacă sunteţi un tip de genul lui Napoleon, astăzi aceasta atitudinea provoacă râsul.

Când tuşeşti sau căşti, pui mina la gură. Fiecare ştie acest lucru, dar din nefericire nu toată lumea o face!

Să râzi nu este numai firesc ci – după cum spunea Rablais e chiar, un semn de sănătate. Dar dacă ai un râs strident şi mai ales dacă o dată izbucnit, nu-l mai poţi stăpâni, ai grija sa nu te exteriorizezi în acest fel. Dar e la fel de deplasat să încerci să acoperi cascadele de râs, ducând mina la gură. Nu mai vorbim de impresia proasta pe care o faci când râzi în hohote, lovindu-te peste solduri sau împungându-ţi vecinul în coaste. Ca orice manifestare comportamentala râsul îşi găseşte expresia ideala în moderaţie. Orice om este mai simpatic când surâde. Este un secret pe care îl deţin prea puţini semeni ai noştri, dar face minuni cu condiţia de a nu-l etala permanent, pentru ca atunci se transforma în rânjet.

5. SALUTUL

SALUTUL – MOD DE COMUNICARE CU OAMENII

În viaţa tribala oamenii strigau sau făceau semne pentru a-i feri pe ceilalţi de un pericol sau pentru a-şi anunţa semenii că au găsit hrana. Dar, ca multe lucruri care la origine au fost vitale, salutul a devenit un simbol. Însă, chiar şi astăzi se impune un anume ceremonial care ridica multe probleme. Să ştii să saluţi este, într-adevăr, dovada ca ştii să respecţi uzanţele. Salutul este prima manifestare de curtoazie cu care întâmpini pe cineva. Deşi formulele de salut sunt vechi de când lumea, salutul în sine are mimica, poziţia corpului, ţinută, o infinitate de nuanţe care-i modifica sau îi completează sensul. Un simplu salut poate demonstra cuiva, de pildă, în ce măsură îl stimezi, cu condiţia sa mai adaugi încă un mic gest. Orice salut este o formă de politeţe, dar nu implica acelaşi grad de cordialitate. Ştim

cât de greu este să-i faci pe copii să salute pe cineva. Cei mici îşi îmbrăţişează mama de câte ori o văd, pentru a-şi dovedi dragostea. Dar dacă, apare pe neaşteptete unchiul Vasile, cu barba lui neagra şi stufoasa, copilul va refuza categoric să scoată vreo vorba. Cel mult, la insistentele părinţilor, cel mic va schiţă din vârful buzelor un salut de bun venit. Situaţia va fi penibila pentru toată lumea şi mai ales pentru unchiul care va reproşa întregii familii proasta creştere a micuţului.

Aceasta întâmplare va fi în curând obiectul de discuţie al tuturor rudelor. Cu puţina răbdare şi tact putem evita aceasta tragi-comedie. Vom trece peste incident deoarece copilul este prea mic şi vom face un efort de imaginaţie pentru a intram în universul lui plin de cu totul de alte probleme. Dragostea îl împinge pe micuţ s-o salute pe mama lui de o sută de ori pe zi. Putem să-i cerem aceeaşi atitudine fata de unchiul care-l inhiba cu teribila lui barba? Va face el din teama un gest de dragoste? În mod cert, nu. Dar pentru adult,

salutul nu presupune o manifestare de dragoste, ci un gest de politeţe, o convenţie. Pentru copil acum când este foarte mic, singurul criteriu este acela al simpatiei sau antipatiei. Mai târziu, sub influenta educaţiei el se va convinge singur de cât e de necesar salutul în relaţiile cu oamenii.

Niciun om nu este atât de neînsemnat incit să nu merite un salut din partea noastră. Cei care aşteaptă cu privirea fixa, cu buzele strânse şi cu o grimasa pe fata să fie salutaţi ca eventual să răspundă sunt şi prost crescuţi şi de rea credinţă. Ludovic al XIV-lea o saluta şi pe ultima bucătăreasa cu aceeaşi curtoazie pe care o manifesta şi fata de strălucitoarea domnişoara Devaliere. Numai snobii pot crede ca demnitatea lor e micşorată de un salut politicos.

FORMELE DE SALUT

La tara, în oraşele mici sau la periferia marilor oraşe, exista încă bunul şi străvechiul obicei de a-i saluta pe toţi cei pe care îi întâlneşti, fie cunoscuţi, fie necunoscuţi. În aceste locuri,

sentimentul de apartenenta la aceeaşi comunitate este încă viu şi să nu saluţi înseamnă să-ţi atragi antipatia tuturor.

Anonimatul marelui oraş, unde eşti pierdut în mulţime, nu mai permite evident acest salut generalizat. Aici funcţionează alt cod, ale cărui uzanţe reglementează modul de a saluta. Iată câteva din regulile sale de baza: bărbatul saluta mai întâi o femeie, chiar dacă este mai tânără; tânărul sau tânăra îi saluta pe cei mai în vârstă; noul venit pe cei care sunt deja adunaţi; inferiorul pe superiori. Este obligatoriu să răspunzi la orice salut deoarece a refuza să răspunzi la un salut înseamnă să-l jigneşti grav pe cel care îi s-a adresat.

Vom începe prin a despre cum trebuie să salute un domn. Când întâlneşte o doamnă bărbatul saluta primul. În general, salutul înseamnă să-ţi scoţi pălăria, aproximativ cu doi metri înaintea întâlnirii, să o înclini uşor, privind fără insistenta în ochii persoanei salutate, iar apoi să îţi pui pălăria la loc pe cap. Nu-mi explic de ce

acest obicei, de a te descoperi în semn de respect fata de cineva, a dispărut aproape cu desăvârşire şi a fost înlocuit cu păstrarea căciulii pe cap în orice împrejurare! Observam că se ţine căciula pe cap în sălile de expoziţie, la cinematografe, sau în restaurante. Frigul nu este o scuza! Este strict interzis să stai cu pălăria pe cap în toate aceste locuri. Glumesc, nimic nu este strict interzis în comportamentul cuiva, dar riscul de a fi catalogat drept prost crescut este inevitabil. N. Ceauşescu se adresa întotdeauna poporului cu căciulă bine îndesată pe urechi. Nu am observat ca Don Carlos – regele Spaniei – să vorbească unei mulţimi cu capul acoperit. Nu-i nimic, avem timp să învăţăm!

Revenind la salut – domnul care întâlneşte o persoană feminină cunoscuta, încetează să mai fumeze ţigarea sau pipa şi-şi scoate mina din buzunar. Ridicarea pălăriei să face întotdeauna cu mina opusa părţii în care se găseşte persoana salutata. Este de o familiaritate nepermisa, chiar între prieteni, să reduci gestul la o simplă atingere a borului pălăriei, fără să o ridici. În acest caz, e

mai bine să păstrezi pălăria pe cap şi să saluţi verbal.

Ce se întâmplă dacă nu porţi pălărie? Regula este foarte simpla. Te mulţumeşti cu o înclinare a capului care va fi poate un pic mai adâncă dacit dacă ai saluta cu pălăria. Urmărim cu stupoare la T.V. tineri cu şepcuţe pe cap stând comod în faţa camerei de luat vederi şi respunzind la întrebări. Este inadmisibil!

Dar dumneavoastră doamna, cum veţi saluta? Simplu – veţi răspunde la salutul care va este adresat printr-un surâs care va dovedi persoanei întâlnite că aţi recunoscut-o. În ţările anglo-saxone, femeia saluta prima, pentru a-l autoriza astfel pe domnul întâlnit să o salute. În schimb, în Europa continentala, regula este următoarea: domnul saluta, doamna răspunde. Doamna mai tânără o saluta pe cea mai în vârstă care îi răspunde la salut. Două persoane de acelaşi sex şi de aceeaşi vârstă se saluta simultan.

Ai dreptul să refuzi un salut? Am spus deja ca a refuza să răspunzi la salut înseamnă a-l face pe

celălalt să înţeleagă că te-a ofensat grav, pe tine sau pe unul din membrii familiei tale. În afara acestor cazuri, nu exista salut pe care poţi să-l refuzi fără să încalci în mod deliberat şi grosolan regulile elementare ale bunei cuviinţe.

Exista totuşi împrejurări în care am prefera să ne facem ca nu vedem anumite persoane pentru a le saluta, deoarece am avut cu ele un conflict. Aceste cazuri cer mult tact şi o mare prezenta de spirit pentru a găsi o soluţie onorabila. Pentru a evita întâlnirea, o facem când suntem încă la mare distanţă. Dar dacă întâlnirea este inevitabila, vom saluta scurt. Acest salut ar putea fi pentru celălalt o mică lecţie dacă el este vinovat, iar dacă noi suntem vinovaţi, salutul nostru poate duce la o împăcare.

Se întâmplă adesea ca unele persoane – al căror cerc de relaţii este foarte întins sau, pur şi simplu, a căror memorie este slaba – să aibă impresia ca recunosc pe cineva şi să o salute sau să nu recunoască. Să zicem, că am cunoscut pe o doamnă în ţinută de seara, iar acum, deoarece

este îmbrăcată în taior n-o mai recunoaştem. Profesorul de gimnastica pe care îl vedem mereu în trening poate deveni de nerecunoscut când este îmbrăcat elegant. Din acest motiv, vom saluta chiar dacă nu suntem siguri că-l cunoaştem pe celălalt. Uitam repede un salut care ne-a fost acordat din greşeală, dar nu uitam niciodată că nu am fost salutaţi de către cineva cunoscut. Nu exista reguli fără excepţii. Astfel, vom evita sa salutam o persoană, mai ales o doamnă, dacă o întâlnim într-o companie compromiţătoare.

În armata, salutul este strict reglementat – inferiorul îl saluta pe superiorul sau în mod obligatoriu. Pentru personalul feroviar, postal, pentru vameşi, exista alte reguli. Ei se pot saluta fără să se cunoască, prin simplul fapt ca poarta aceeaşi uniforma. Pe de altă parte s-ar putea spune că e destul de plăcut să fii salutat când eşti la volan chiar de către un necunoscut.

Cel care intra într-un local saluta, cel care se afla acolo răspunde la salut. Aceasta regula este valabilă în restaurante, compartimante de tren,

sali de aşteptare, lifturi, magazine. Un om bine crescut îşi scoate pălăria şi se opreşte un moment când trece un convoi mortuar. Te ridici, te descoperi când se intonează un imn naţional sau când se înalta drapelul unui stat. Pe durata ceremoniei trebuie să te comporţi decent, pentru a arăta ca respecţi sentimentele altora.

În alta ordine de idei, salutam tot grupul din care face parte o cunoştinţă. Se înţelege ca persoanele care o însoţesc vor răspunde la salut, dar nu vor întreba numele dumneavoastră.

SALUTUL VERBAL. STRÂNGEREA MÂINII. SĂRUTATUL MÂINII.

Se pune întrebarea dacă trebuie să adăugăm la gesturile descrise şi mai sus o formula de salut. De la caz la caz, da. Oricum, ea este dictata mai întâi de obiceiul pământului şi apoi de împrejurările momentului. De pildă, există persoane pe care le cunoaştem din vedere şi cărora timp de decenii le adresam un salut prin înclinarea capului, fără să pronunţăm niciun

cuvânt. Dacă întâlnim rude, prieteni, sau cunoştinţe apropiate, vom schimba un „Buna ziua!” chiar dacă nu ne oprim pentru o conversaţie. În schimb, dacă întâlnim alte persoane, formula obişnuită va fi „Buna ziua! „sau „Buna seara! „la care adăugăm obligatoriu „Doamna „sau „Domnule”. Nu este însă necesar să spunem numele persoanei pe care o întâlnim. Astfel, nu trebuie spus în niciun caz:

„Buna ziua domnule Popescu!”. Interlocutorul dumneavoastră îşi ştie foarte bine numele şi nu tine, poate, să-l ştie toată strada. Situaţia se schimba dacă este vorba despre un director al unei mari uzine sau despre un ofiţer. Aceştia se pot adresa subalternilor pronunţându-le numele. Acesta va echivala cu un compliment.

Dacă cei întâlniţi sunt un domn şi o doamnă este bine să spunem mai întâi „Buna ziua doamna! „şi apoi „Buna „ „ziua domnule!”, chiar dacă este vorba despre o necunoscută. Veţi evita formulele de tipul: „Hello! „sau „Ciao! „sau „Adio! „permise doar adolescenţilor.

Când ne despărţim de cineva, formulele de salut sunt:

„La revedere!”, „Buna seara! „”, Noapte bună!”

Strângerea mâinii se practica mai ales când cele două persoane care se întâlnesc urmează să se oprească şi să stea puţin de vorbă. Este o formă de salut care datează din antichitate şi care este încărcată de un simbolism profund. Să saluţi pe cineva strângându-i mina este un semn de mare stima. În acest caz, regulile sunt inverse: cel care întinde mina primul este doamna, persoana mai în vârstă sau superiorul. Tot persoanei de rang superior îi revine iniţiativa formulei de salut. Se întâmplă ca din graba sau din necunoaşterea acestei reguli, tânărul să fie primul care întinde mina.

Să o refuzi este, în această situaţie, un afront pe care n-ai dreptul să i-l faci, decât în ultima instanţă. Cel mai ocupat dintre oamenii de stat nu trebuie să refuze să strângă mina celui mai pisălog dintre solicitanţi. Să fie stabilit deci, ca să

refuzi o mâna întinsă este o sancţiune de o gravitate excepţională.

Se înţelege ca pentru a strânge mina cuiva, scoţi pălăria sau te înclini puţin şi-ţi priveşti interlocutorul în faţă. Un bărbat se va ridica pentru a strânge mina cuiva. Doamnele nu trebuie să se ridice decât pentru a da mina unei persoane mai în vârstă sau pe care vor s-o onoreze în mod special. Se spune, pe drept cuvânt ca modul în care strângi mina celuilalt îţi dezvăluie firea. Să evitam deci să avem o mina moale sau una care o zdrobeşte pe a celuilalt. Ne vom feri, de asemenea, să apucam doar vârful degetelor. O mina, este o mina, iar o strângere de mână o strângere de mână. Cum exista destule persoane superstiţioase, se va evita strângerea mâinii pe deasupra alteia, în cruce. De altfel, gestul este total lipsit de elegantă. Este mai simplu să urmam ordinea fireasca a priorităţilor: doamnele între ele, doamnele şi domnii, domnii între ei. Mina pe care o strângem este în mod tradiţional dreapta. Uzanţa datează din timpurile când în mâna

dreaptă ţineai o arma, iar când întindeai mina goala însemna ca doreai pace. Anumite asociaţii sau comunităţi, de exemplu cercetaşii (scouts) îşi strâng mâna stângă. Strângerea mâinii poate însemna şi altceva decât salutul. Se strânge mina şi pentru a marca încheierea unei afaceri, pentru a sublinia condoleanţele, felicitările, o rugăminte, o mulţumire sau o scuza. Este un semn de camaraderie, de prietenie sau de dragoste.

Cum procedam când purtam mănuşi? Pe strada bărbatul îşi scoate mănuşă din mâna dreaptă pentru a strânge mina unei femei, chiar dacă aceasta poarta mănuşi. Femeile îşi scot mănuşile când ajung la locul unei întâlniri stabilite, dar dacă aceasta este întâmplătoare, le pot păstra cu riscul de a face un lucru neelegant. Exista o excepţie care este dictata de bunul simt. Este vorba de mănuşile lungi care se poartă la toaletele de seara. Pentru că sunt foarte greu de scos, şi sunt asortate la rochie se pot păstra toată seara. Mănuşile nu se ţin pe mina în restaurant, în sălile de teatru, concert sau expoziţii decât dacă

sunt de tipul celor de mai sus. Într-o biserica protestantă, mănuşile se pot tine pe mina dar într-o biserica ortodoxă, sau într-una catolică unde se face semnul crucii la intrare după ce ţi-ai înmuiat degetele în apa sfinţită este firesc să le scoţi.

Când au rol de protecţie, mănuşile se ţin pe mina – în călătorie, sau în multe discipline sportive.

Ce trebuie să ştim despre sărutatul mâinii? Este vorba, după cum se spune, despre un obicei vechi şi demodat sau, dimpotrivă, despre un act de suprema politeţe, apanaj al bărbaţilor bine crescuţi? În general, numai femeilor respectabile li se sărută mina, dar, nu în aer liber sau pe stradă, ci numai în casă. Sărutatul mâinii pe o mănuşă, sau peste masa este o gafa. M-a amuzat copios o scena văzută pe malul marii când am surprins o întâlnire între o doamnă şi un băieţel crescut exagerat de bine de către bunici: doamnei i s-a sărutat mina, ambii fiind în costume de baie, şi în plus, băieţelul având pe cap o imensă pălărie de paie legata sub bărbie!

Cum se sărută mina? Doamna întinde mina spre domnul care o saluta; domnul se apleacă uşor pentru a o atinge cu buzele sau a se preface ca o atinge.

Este larg răspândit obiceiul ca două persoane care se întâlnesc să se sărute pe ambiii obraji. În plina strada acest lucru nu lasă o impresie buna dar la gara sau la aeroport nu şochează pe nimeni.

Exista printre cititorii şi cititoarele noastre un număr mare de îndrăgostiţi. Ei se întreabă desigur dacă pot să se sărute sau să se îmbrăţişeze pe strada. Suntem obligaţi, nu fără regret, să fim categorici şi să-i dezamăgim. Din punct de vedere al bunei cuviinţe, sărutul şi îmbrăţişarea sunt interzise în public. Un film celebru se intitula „Îndrăgostiţii sunt singuri pe lume”. Din păcate nu este adevărat. Căci dacă se întâmplă ca ei să se simtă singuri, lumea este prezenta în jurul lor, curioasa, ironica şi bârfitoare.

6. PREZENTAREA

PREZENTAREA – POARTA VIEŢII SOCIALE

Pot să vă prezint? Da, dar corect!

Toată lumea doreşte să-şi facă noi relaţii, să-şi lărgească cercul de cunoştinţe. Nimeni nu poate s-o facă fără a fi prezentat, chiar dacă este o presoana care se bucura de notorietate publica. Dacă vreţi să nu faceţi gafe pe care societatea le sancţionează imediat, începeţi prin a vă însuşi câteva reguli elementare.

Se prezintă bărbatul, femeii; cel mai tânăr, celui mai în vârstă; inferiorul, superiorului; subordonatul, şefului; într-un cuvânt rangul inferior, celui superior. Prin urmare, este incorect să-l prezinţi pe domnul director unui funcţionar, sau pe o doamnă aceluiaşi, cu excepţia câtorva cazuri pe care le vom menţiona mai departe. Să vedem acum cum decurge prezentarea.

Domnul X, un tânăr ziarist, în vârstă de 30 de

ani este invitat undeva, în acelaşi timp cu domnul Y, director de editura, filosof bine cunoscut. După cina, domnul X, îl roagă pe prietenul sau domnul Z sal prezinte cu prima ocazie domnului Y. Să-l prezinte, deoarece domnul X este şi mai tânăr şi mai puţin important decât celebrul scriitor. Momentul aşteptat să iveşte. Întovărăşit de prietenul sau domnul Z, se îndreaptă către domnul Y care tocmai a rămas singur şi-i spune acestuia: „Domnule director, îmi permiteţi să vi-l prezint pe prietenul meu domnul X? Domnul X, domnul Y”. Formula de prezentare este însoţită de o mişcare abia schiţată a corpului către persoana nominalizată. Cele două persoane astfel prezentate, se înclina una spre cealaltă, domnul X cu o nuanţă de respect mai marcata decât domnul Y. Acesta, aproape în acelaşi timp, îi întinde mina domnului X care o strânge imediat. Aceste două persoane au fost prezentate. Ele se cunosc, exista una pentru cealaltă şi marchează naşterea relaţiilor lor sociale prin schimbul câtorva cuvinte.

Analizând aceasta prezentare, putem să

formulam câteva reguli de baza.

1. Domnul X, tânăr scriitor, trebuie prezentat celebrei personalităţi care este domnul Y şi nu invers, deci după regula inferiorul, superiorului.

2. În absenta stăpânului casei, un prieten intim poate deveni cel care face prezentările.

3. O reverenţă, o înclinare, însoţesc prezentarea, după care urmează strângerea de mina şi numai apoi se începe o conversaţie. Cei doi domni se cunosc acum şi prezentările le-au dat dreptul să aibă relaţii mondene, ceea ce, după regulile stricte ale politeţii, nu era posibil înainte.

TACT ŞI TACTICA ÎN PREZENTĂRILE CORECTE

Să începem prin a aminti priorităţile salutului:

tinerii, inferiorii şi bărbaţii îi saluta pe cei mai în vârstă, pe superiori şi pe femei, care

răspund la salut.

— Remarcam mai înainte strânsă legăturaa între aceasta regula şi cea a prezentării. În salut, ca şi în prezentare, adică atunci când se naşte viaţa socială şi de fiecare dată când consolidezi, iniţiativa porneşte de jos: superiorul este cel salutat, aşa cum îi este şi prezentat subalternul. Într-o încăpere se afla pentru scurt timp un domn şi o doamnă. Gazda intra şi îl prezintă pe domn doamnei, iar doamna întinde mina dacă doreşte, dacă nu îşi spune numai numele. Nici chiar fetele foarte tinere nu-şi vor spune numai numele mic – Mimi, Fifi, Bebe, Coca, Anuţa, Crenguţa – ci vor rosti chiar ambele nume – Laura Ionescu. Aceeaşi recomandare o facem şi tinerilor domni, nu vor spune – Bogdan, Dan, Gabi, Puiu – ci numele întreg – Şerban Iordanescu. Bine înţeles, în acest domeniu, ca şi în altele, exista unele motive care anulează regulile: nimeni nu va fi obligat, de exemplu, să accepte salutul cuiva care a pierdut stima generală. La fel, ne vom feri, să prezentăm una alteia două persoane despre care ştim ca nu

doresc să se cunoască.

Prezentarea marchează stabilirea unei legături între două persoane care, dintr-odată, încetează să mai fie străine una pentru cealaltă. Se cunosc, iar acest verb trebuie luat în sensul lui strict. Eticheta îţi permite ca din acel moment să poţi să-i vorbeşti, să-i faci o invitaţie şi să-i adresezi un salut noii tale cunoştinţe. Este nepermis să profiţi de noua relaţie în scopuri personale, sau să devii familiar imediat. Dacă neglijam aceste reguli, vom vedea cu tristeţe întrerupându-se o relaţie care ar fi putut să devină utila sau ar fi putut să se transforme într-o prietenie.

Să profitam de împrejurare pentru a clarifica problema familiarităţii, spunând pur şi simplu ca ea este opusul politeţii. Poţi avea cu cineva o legătură de ordin spiritual, anume afinitate, opinii comune, dar nimic nu-ţi permite să devii familiar cu persoana respectiva. Nu vom întreba de pilda cum o duce cu banii sau în ce relaţii se afla cu sotia, subiecte pe care le discuţi numai cu familia.

De asemenea, ne vom feri să-i facem confidente, mai ales dacă nu ne sunt cerute.

Când este necesar să prezinţi o persoană alteia?

În cercurile restrânse, pentru că este important ca toţi membrii să se cunoască între ei, mai ales dacă obişnuiesc să se vadă frecvent. În schimb, la recepţii sau la baluri nu este necesar şi nici nu este posibil ca toţi invitaţii să se cunoască între ei. Aceştia însă trebuie să-l cunoască pe stăpânul casei, pe sotia acestuia, pe invitatul de onoare şi pe vecinii săi de masa. Este important deci să fie prezentaţi. Sarcina aceasta îi revine gazdei sau persoanei desemnate să facă prezentările. În lipsa acesteia invitaţii se vor prezenta unii altora, aşa cum veţi afla într-un capitol ulterior.

Dacă sunteţi gazda şi prezentarea cuiva vi se pare inoportuna, trebuie să evitaţi această situaţie, procedând cu mult tact. Când sunteţi invitat iar gazda nu are timp să vă prezinte, faceţi-o singur.

CÂTEVA EXCEPŢII:

— Foarte tânără domnişoară este prezentata unui domn în vârstă şi nu invers cu toate că regula spune: bărbatul este prezentat femeii. Dar în acest caz a trecut pe primul plan vârstă. Încă o dată tactul şi bunele maniere hotărăsc persoana care trebuie să fie onorata.

Dacă prezentam o personalitate politica sau publica, putem, în general, să-i anunţăm titlul şi să nu-i spunem numele. Se va spune de exemplu: „Domnul director al fundaţiei...”, „Domnule director, vi-l prezint pe doctorul X”. Dacă e vorba despre o ceremonie în care se impune un protocol, va fi pronunţat numai numele persoanei pe care o prezentam. Într-o societate se va pronunţa mai întâi numele persoanei care intra şi apoi numele persoanelor prezentate.

Când împrejurările o cer, aceasta ordine este inversata:

dacă în casa se afla o persoană care merita un respect deosebit, atunci ea va fi cea prezentata

unor noi veniţi. În acest caz ne vom exprima astfel: „Vă rog să-mi permiteţi, domnule X, să v-o prezint pe doamna Y”.

Exceptând situaţia în care un grup de oameni este prezentat unei persoane marcante sau invitatului de onoare, persoanele singure sunt prezentate cuplurilor şi niciodată invers. Dacă trebuie să prezentăm o persoană singura unui grup, renunţăm la prezentarea membrilor acestuia. În prezenta unui bolnav, toate priorităţile se şterg şi toate persoanele, oricare ar fi situaţia şi vârsta lor, îi sunt prezentate.

Repetam, pentru a fi reţinut, este prezentata, de regule, persoana care soseşte: „Mama, acesta este Horia, colegul despre care ţi-am vorbit! „Construiţi-vă singuri situaţii posibile, plecând de la acest model şi aplicaţi cele învăţate.

CE TREBUIE SĂ SPUNEM ŞI SĂ FACEM, CE TREBUIE SĂ EVITAM

Se întâmplă adesea ca prezentările să fie făcute în graba de către persoane neatente. În

continuare trebuie să ne descurcam singuri. Dacă îi excludem pe cei blazaţi şi pe mizantropi, fiecare om este fericit să cunoască persoane interesante. Când ne este prezentat cineva, nu ştim altceva despre el decât numele, dacă acesta este pronunţat clar. Va trebui să ne supunem atunci unui joc de societate, nu neapărat amuzant, care va consta în a ghici cine sunt noii parteneri de discuţie. Este o situaţie care mai târziu poate deveni o amintire plăcută, dar care ridica la început anumite probleme. Este foarte greu să începi o conversaţie, dar momentul dificil poate fi depăşit dacă descoperiţi relaţii sau interese comune. În celelalte cazuri, gazda sau cel care face prezentarea trebuie să o completeze prin câteva cuvinte amabil despre cele două persoane care se întâlnesc pentru prima dată. Este mai mult decât un compliment, este un lucru care va facilita primul lor contact. Fie că este vorba despre precizarea unor relaţii comune, a profesiei acestora sau a unei călătorii făcute de unul din ei de curând, se va găsi în aceasta precizare

embrionul unei conversaţii plăcute. În niciun caz nu vom facă aluzii la situaţia lor financiară. Nu se face, să spunem: „Domnul X este un om cu bani…” sau „Domnul Y este, din păcate, şomer. „De asemenea, este de prost gust să vorbim despre viaţa particulara a celor prezenţi sau să discutam, la nesfârşit, despre meseria acestora.

Când facem prezentările, trebuie să avem o atitudine naturala. Să evitam orice exagerare: Nu vom afişa politeţea exagerata sau atitudinea servila. Trebuie să ne respectam şi să-i respectam pe ceilalţi. Doar aşa vom găsi firul Ariadnei, care ne va scoate din labirintul convenţiilor sociale.

CAPCANE

Cu ocazia unei prezentări, pe necunoscători îi pândesc întotdeauna câteva capcane. Vrând să fie deosebit de politicoşi, aceştia înşiră toate titlurile onorifice ale persoanei prezentate. Greşeală! Numele acestuia poate fi însoţit de acel titlu care îl reprezintă cel mai bine în funcţie de conjunctura.

De pilde, dacă domnul X este în acelaşi timp doctor, profesor universitar şi ministru la spital sau în întâlnirile particulare va fi prezentat ca medic sau ca profesor, iar în public va fi prezentat cu funcţia cea mai importantă, cea de ministru. Dar, să ţinem seama când este cazul, şi de faptul ca multe persoane doresc să fie prezentate doar cu numele lor, fără titlurile pe care le deţin.

Şi prezentarea rudelor creează uneori dificultăţi. Se întâmplă să întâlniţi pe cineva care vrea să v-o prezinte pe soţia sa şi care spune: „Îmi permiteţi să v-o prezint pe doamna Popescu? „Iar sotia acestuia va spune la rândul ei:

„Îmi permiteţi să vi-l prezint pe domnul Popescu? „Aceste formule sunt nu numai caraghioase ci şi greşite. Nu exista decât una corecta: „Sotia mea „sau „Soţul meu”, cu varianta „Sotia mea, Ana”, de exemplu, pentru întâlnirile cu prietenii. De prost gust este şi să vorbeşti despre soţul tău sau sotia ta spunându-le numele de familie: „Azi face piaţa Popescu”, spune sotia. „Popeasca n-o să fie de acord”, spune soţul. Putem

crede că s-a plecat de la o glumă, dar, în mediile mai puţin cultivate, aceste formule sunt luate în serios. Dar, în niciun caz „Doamna mea" sau „Domnul meu", cum spune omul din popor când vrea să fie politicos cu tot dinadinsul.

Aceeaşi remarca este valabila pentru ceilalţi membri ai familiei. Vom spune: „Fratele meu, Daniel" sau „Sora mea, Dana". Dacă aceasta este căsătorită vom spune „Sora mea, Dana X" sau se va spune de asemenei „Cumnatul meu, Bogdan Y" sau „Cumnata mea, doamna Maria Z". Copiii sunt prezentaţi la fel. Despre ai noştri, vom spune „Fiul meu, Daniel" sau „Fiica mea, Maria". Dacă sunt ai altcuiva, vom spune „Paul, fiul familiei X". Vom prezenta un cuplu spunând: „Domnul şi doamna Z".

În general, vom evita formulele care au intrat în limbajul oamenilor simpli, şi care tind să contamineze pe toată lumea. Auzim frecvent – cuscrul, cuscra, nasicu, năşica. În mediul rural poate suna bine, în mediul urban, nu. Aşadar, se va spune: „D-na Luca, mama soţului Ioanei, fiica

mea „sau „D-na dr. Graur nasa copiilor mei. „Chiar dacă formularea este mai complicata, este preferabila celor de mai sus.

Prezentarea ca şi salutul urmat de strângerea mâinii pot crea încurcături dacă o persoană dintr-un grup sau tot grupul nu cunoaşte exact regulile ce sunt impuse în aceste situaţii. Ca să simplificam lucrurile ne vom opri asupra unui caz luat la întâmplare. O tânără însoţită de soţul ei e invitata la aniversarea socrului, în locuinţa acestuia (sau la un restaurant, nu asta este important). De fata se mai afla o pereche în vârstă, o doamnă tot în vârstă şi un cuplu tânăr. Ordinea saluturilor sau a prezentărilor, dacă tânăra nu cunoaşte pe nimeni sau o parte din invitaţi este următoarea: primul pe care îl saluta (iar acesta îi da mina) este socrul, persoana sărbătorită. Urmează cele două doamne în vârstă (ele întind mâna în timp ce gazda rosteşte numele nurorii sale dar şi al doamnelor), urmează domnul în vârstă (acum tânăra întinde mina) şi, în sfârşit, tânăra invitata (mâinile se întind simultan) iar

tânărului care o însoţeşte şi a rămas ultimul i se spune numele iar tânăra doamna îi întinde mina. Am reţinut deci ca iniţiativa de a întinde mina prima i-a fost permisa doar de trei ori: domnului în vârstă, tinerei domnişoare şi tânărului domn.

Pentru a vă amuza încercaţi să deduceţi de câte ori are voie să aibă iniţiativa întinderii mâini soţul ei.

Se pot crea încurcături în situaţia în care prezentam persoane de aceeaşi vârstă sau de acelaşi rang. Se va spune atunci: „Pot să vi-l prezint pe domnul Popa, domnule Ivanceanu?”, alegând pe unul dintre ei, la întâmplare. Dacă celălalt se va simţi ofensat este desigur un snob. Prin analogie, formula se aplica şi doamnelor de vârste apropiate. Uzanţa cere însă sa prezentam domnişoara doamnei.

Când va este prezentat cineva, se poate întâmpla sa nu-i înţelegeţi sau să nu-i reţineţi numele. Ivanescu se ţine minte mai uşor decât Ivanceanu. În acest caz, cereţi pur şi simplu să vi se repete numele. Este mai bine aşa decât să i-l

scâlciaţi, lucru penibil atât pentru interlocutor cât şi pentru dumneavoastră. Dacă preferaţi o cale mai discreta, aşteptaţi ca persoana care v-a făcutprezentarile să rămână singura şi rugaţi-o să vă mai spună data numele cu pricina.

Formulele „sunt încântat să vă cunosc", „îmi pare „ „bine", „îmi face plăcere „sunt încă de o mare actualitate. Uneori, după ce se face o prezentare se instalează o tăcere adâncă şi stinjnitoare. Este rolul celui care a făcut prezentarea sa înceapă o conversaţie la care va lua şi el parte.

PREZENTAREA ÎN SITUAŢIA ÎN CARE OASPEŢII STAU PE SCAUNE

Cine se va ridica şi cine va sta jos?

Prima regula: un bărbat se ridica întotdeauna când iieste prezentata o persoană. Singura excepţie o constituie infirmii sau bolnavii.

A doua regula: o femeie rămâne pe scaun. Aceasta regula poate avea însă derogări. Dacă este vorba despre o tânără, ea trebuie să se ridice

când e prezentata unei doamne sau unui domn cu mult mai în vârstă. În general, când se fac prezentările sau în cadrul unor discuţii, tinerii nu vor sta jos în prezenta persoanelor mai în vârstă. Dacă este vorba despre un bătrân este politicos, dar nu indispensabil, ca şi femeile să se ridice. Dacă este vorba despre o doamnă în vârstă, se va ridica în picioare toată asistenta. Şi aici este vorba de tact. Este mai bine să te ridici în picioare decât să uiţi să o faci atunci când situaţia o cere.

CUM SĂ TE PREZINŢI SINGUR?

Multă vreme unica modalitate corecta de a face prezentările în societate a fost aceea în care intervenea o terţă persoana. Astăzi, a te prezenta singur – în viaţa socială, particulara sau profesională – nu mai e o îndrăzneală sau o impertinenta. Autoprezentarea se face de obicei când numărul de musafiri e prea mare sau, pur şi simplu, când cineva a uitat să vă prezinte. De asemenea, un delegat la un congres trebuie să se prezinte el însuşi vecinilor săi de masa sau de

reuniune. Preocupările comune sunt un motiv în plus pentru a se recurge la o astfel de prezentare.

În acest context, bunele maniere cer ca într-o societate un domn mai în vârstă să se autoprezinte unuia mai tânăr. În schimb, o doamnă va evita să se prezinte singura unui bărbat, se va prezenta acesta. Ca să evite o situaţie penibila – o tăcere prelungita – se poate prezenta şi un tânăr unui domn mai în vârstă sau unei doamne cu condiţia sa nu întindă el primul mina.

În viaţa profesională ca şi în cea publica autoprezentarea se impune într-o mulţime de situaţii. Când intri într-un birou unde eşti necunoscut, când intri într-o întreprindere ca reprezentant al unei firme trebuie să te prezinţi directorului sau celui cu care urmează să discuţi. Dacă o antecamera – secretariat va desparte de persoana pe care urmează să o întâlniţi, îi puteţi transmite o carte de vizita după ce v-aţi prezentat secretarei.

Alta situaţie tipica: Chiar dacă persoana care se autoprezinta nu este prea agreabila, nu aveţi

dreptul să-i întoarceţi spatele. Femeile au mai multă libertate de alegere. Aşa ca nu trebuie să vă surprindă faptul ca – aparent fără niciun motiv – o femeie va evita sa răspundă încercării dumneavoastră de a o contacta. În niciun caz nu vom refuza să ne prezentam, şi nici nu ne vom da un nume fals. Lumea e mica şi o întâlnire ulterioara este oricând posibilă!

Deşi nu trebuie să vă autointitulaţi „doamna", exista situaţii când prezentându-vă – la telefon, de pilda – acest lucru este necesar. Aşa că veţi spune: „Va telefonează doamna X, din partea doamnei Z".

Cum ne autoprezentam? Aproape ca în prezentarea făcută de un tert. Un bărbat va spune: „Permiteţi-mi să mă prezint, Mihai Grigorovici". Dacă este deosebit de curtenitor va adaugă o fraza de genul: „Mă scuzaţi că trebuie să mă prezint dar, acum gazda este foarte ocupata îmi permit să o fac singur „sau altceva asemănător, în funcţie de împrejurări.

Dacă intram într-un birou vom spune: „Sunt

inginerul Horia Nicolaescu şi doresc să vorbesc cu domnul…”. În rest, regulile cunoscute rămân valabile: cel mai tânăr se prezintă celui mai în vârstă, inferiorul – superiorului, domnul, doamnei. În viaţa publica exista şi excepţii – un vizitator mai în vârstă se prezintă directorului care este uneori mai tânăr.

Când te prezinţi singur trebuie să fii foarte atent la enunţarea titlurilor şi să te hotărăşti la unul dintre ele: un grad universitar, un grad militar, o profesie – şi atât. Va câştigă enorm în ochii tuturor cel care se prezintă simplu – „inginerul X „sau „profesorul Y „şi despre care aflam ulterior ca a susţinut un doctorat strălucit şi că este membru corespondent al Academiei Romane. Cel mai elegant mod de prezentare rămâne totuşi cel în care îţi spui doar numele. Dar atenţie: întâi prenumele – Maria Popescu şi nu Popescu Maria ca la şcoală.

7. CUM SĂ NE ADRESAM?

E PERMIS SĂ TE ADRESEZI UNOR NECUNOSCUŢI?

„Categoric, nu! „– răspunde fermecătoarea tânără de douăzeci de ani, gândindu-se cu spaima la multele tentative masculine care îi aţin drumul de la birou până acasă.

„Bineînţeles!”, va spune cu un aer natural pensionarul dispus oricând să le răspundă cu amabilitate celor care nu ştiu adresa unui muzeu sau care nu se descurca într-un cartier.

Conversaţia între necunoscuţi nu mai reprezintă demult un act de nepoliteţe ci dimpotrivă. Exista însă mai multe feluri de a intra în contact cu oamenii. A interpela pe cineva poate fi un semn de obrăznicie dar şi un simplu mijloc de a ieşi din încurcătură. Uneori acest demers se rezuma la o simplă informaţie, alteori devine o lungă şi pasionanta conversaţie. Nu ne surprinde faptul ca la cozi, prin parcuri, în staţiile de autobuz oameni necunoscuţi intra în vorba

împărtăşindu-şi părerile asupra unui anumit subiect. Nu e nimic rău în asta cu condiţia ca aceasta conversaţie să nu degenereze în cearta.

Într-un oraş străin este absolut normal să întrebăm pe cineva care este drumul spre gara sau cel spre o catedrala celebra. Este suficient să salutam şi apoi, politicos, să spunem pe scurt ce dorim. Orice om este mândru de oraşul în care locuieşte şi ne va răspunde cu plăcere. Odată informaţia obţinută, vom mulţumi înainte de a pleca în direcţia indicată. Se poate întâmpla însă ca informaţia obţinută să nu fie absolut exactă. Pentru a nu avea îndoieli, e de preferat să întrebăm un şofer de taxi, un vatman, sau un agent de circulaţie. Nu trebuie să ne jenam să punem astfel de întrebări; interlocutorul va pierde doar câteva minute. Ne vom strădui să nu interpelam pe cineva care este foarte în vârstă sau, evident, foarte grăbit. Un bărbat trebuie să fie foarte prudent dacă se adresează unei femei. În general, este mult mai simplu să ne adresam unei persoane de acelaşi sex cu noi.

Prin meseria lor, agenţii de circulaţie, poliţiştii, controlorii de trenuri şi tramvaie, hamalii, şoferii de taxi, personalul hotelier sunt datori să dea informaţii. Aceasta nu ne îndreptăţeşte să nu spunem „Buna ziua”, „Vă rog „şi „Mulţumesc”.

Este permis să ne adresam vecinilor de plaja, de masa, călătorilor din tramvai, din tren, din avion, sau celor care locuiesc la acelaşi hotel cu noi? De ce nu? În principiu nimic nu ne opreşte să schimbam câteva păreri despre timp sau despre un eveniment sportiv important. Din nefericire exista prea mulţi oameni care nu se limitează la conversaţie neutra şi-şi obliga „victima „să-i asculte depănându-şi toată viaţa – bolile copiilor, primele iubiri, nenorocirile familiei, certirile cu sotia, relaţia cu şeful de birou, opiniile sale politice. Salvarea vine totuşi când pisălogul coboară din tren, căci şi lucrurile cele mai rele au un sfârşit…

Chiar dacă persoana cu care stam de vorba ne place în mod deosebit, nu se cuvine să-i cerem

numărul de telefon sau adresa, dacă ea nu are aceasta iniţiativă.

PROBLEMA TITLURILOR – POLITEŢEE SAU FORMALISM?

Diferenţa dintre respect şi servilism

De când e lumea, în faţa lui Dumnezeu şi a legii oamenii sunt egali. Şi cu toate acestea istoria omenirii este de multe ori expresia vanităţii omului. Intre aceasta şi etalarea cu ostentaţie a titlurilor n-a fost decât un pas.

Odată cu revoluţia burghezo-democratica din Franţa, asistam la abolirea titlurilor nobiliare moştenite din tata în fiu şi la înlocuirea lor cu simpla denumire de cetăţean. Desfiinţarea privilegiilor nobiliare perpetuează ideea de egalitate. O nouă revoluţie – socialista de data aceasta – impune la începutul secolului XX termenul nivelator „tovarăşe”. el simbolizează schimbările radicale care se produc în numeroase tari din Europa şi Asia. Cu toate acestea,

inegalitatea dintre oameni a continuat să existe şi să marcheze viaţă a numeroase generaţii de oameni. Nu-i o noutate pentru nimeni faptul ca în absolut toate statele lagărului socialist funcţia era totul, aşa caîntre „tovarăşe „şi „tovarăşe prim secretar „diferenţa era de la cer la pământ. Singura modalitate de a te rupe de acesta realitate oribila era totuşi învăţătură. La capătul unor lungi ani de studiu, puteai fi numit „tovarăşe inginer", „tovarăşe doctor", „tovarăşe profesor". Drama consta însă în faptul ca mulţi au făcut o facultate împotriva voinţei sau vocaţiei lor, neavând alta posibilitate de a dobândi o identitate. Titlurile astfel obţinute s-au dovedit a fi adeseori formale.

Bunul simt şi aprecierea corectă a efortului depus în şcoala ne obliga să luăm în consideraţie competenta individului şi nu titlul cu care se prezintă. Nu mai e o noutate pentru nimeni ca astăzi a prezenta o diploma fără a fi în stare să faci dovada cunoştinţelor tale într-un anumit domeniu nu îţi asigura un loc în societate sau

slujba.

Ideal este să existe o concordanta deplina între titlu şi ceea ce ştii să faci, altfel eşti un impostor!

Revenind la viaţa noastră de zi cu zi, remarcam ca de câţiva ani au apărut titluri noi – manager, boss, patron – a căror utilizare ne pune deseori în încurcătură. Nu suna bine nici „Patroane”, nici „Domnule patron „şi nici „Boss „sau „Şefule”. Preferam să ne adresam cu numele de familie al acestuia. Sau dacă nu-l ştim, pur şi simplu cu: domnule. Este nepermis să-i spui – şefule!

Pe de altă parte, viaţa ne sileşte deseori să nu beneficiem de titlul dobândit cu greu. să ne amintim atunci ca numele este mai important decât titlul şi ca a uita numele interlocutorului nostru este o mare gafa. Dacă atribuim acestuia alt nume decât cel pe care il, are neglijenta noastră este de neiertat. Să ieşim din această situaţie adresându-ne cu un simplu „Domnule draga…” sau „Stimata doamna…”.

— Alta situaţie este aceea în care nu ştim numele persoanei, dar ştim ce profesie are. În acest caz vom spune:

„Buna ziua, domnule profesor”, „Voi urma sfaturile dumneavoastră, domnule doctor „sau „Proiectul dumneavoastră este foarte interesant, domnule inginer”.

Dacă suntem subalterni titlul este absolut obligatoriu. Pacientul va spune: domnule doctor şi nu domnule Vasilescu, elevul sau părintele va spune domnule Director şi nu domnule Ionescu.

Un semn de politeţe este să mai adăugăm ceva după un răspuns monosilabic – „da „sau „nu „sau „mulţumesc”. Să spunem: „Nu, domnule”, „Da, doamna”, „Da, mama „sau „Mulţumesc, Ana”. De asemenea, nu este recomandabil să vorbim la persoana a treia. De exemplu „Domnul mai doreşte ceva? „este o formula rezervat personalului de serviciu şi nu gazdei. În familie nu trebuie să acordam celor apropiaţi titlurile pe care le au. Este hilar ca stăpâna casei să-i spună femeii de serviciu „Ai grija sa aranjezi camera

profesorului „când profesorul este chiar soţul ei. La cealaltă extrema se plasează cei care uita să fie politicoşi cu subalternii. Auzim adesea: „Vasilescule, da-mi dosarul acela „Se va spune „Domnule Vasilescu, da-mi, te rog dosarul acela”.

Să nu uităm ca orice om are dreptul să fie numit „domn „şi ca folosirea acestui apelativ este în primul rând un semn al educaţiei dumneavoastră.

CUM SĂ NE ADRESAM UNEI ADUNĂRI

Formulele variază. La o conferinţă, vă veţi adresa cu un solemn „Doamnelor şi domnilor „nu „Doamnelor, domnişoarelor „şi domnilor”, cum auzim adesea. La o întâlnire cu o echipa de basket, de exemplu, veţi spune „Dragi prieteni”. La rostirea unui toast, veţi începe prin a vă adresa celor mai importante persoane: „Stimate domnule ministru, stimaţi oaspeţi”. De asemenea în adunările oficiale vă veţi adersa în primul rând personalităţilor, începând cu cele mai marcante. Exista o ierarhie care trebuie respectata şi acest

protocol poate fi studiat la nevoie.

Tot mai multe persoane apar la TV. Intimidate de reflectoare, de camere de luat vederi acestea uita că vorbesc pentru milioane de oameni. Putem oare să acceptăm cu simpatie alocuţiunile pe care ni le baga pe gât persoane infatuate care nu ştiu să ne zâmbească şi nici să ne spună un elementar „Buna seara" sau „buna ziua, stimaţi „telespectatori"? Ca să nu mai vorbim de grija pe care acestea ar trebui să o aibă fata de ceea ce vor să ne comunice, de tonul pe care trebuie să-l adopte în general. De exemplu, oricât ar fi de supărat un deputat ar trebui să facă un efort ca să-şi controleze nervii şi să se adreseze colegilor săi cu voce calma, fără strigate şi invective. Arta oratoriei se învaţă, iar amatorismul va fi întotdeauna sancţionat de auditoriu. Şi încă un amănunt. Nu vei fi niciodată ascultat cu atenţie şi respect dacă apari în public într-o ţinută neglijenta. Cei care te privesc pot crede că ai petrecut noaptea într-o bodega şi nu ai mai avut timp să treci pe acasă, să faci un dus, să te

bărbiereşti şi să-ţi pui o cămaşă curata şi o cravată.

De asemenea nu este de bun gust, cum cred anumiţi demnitari, să te îmbraci strident (în culori ţipătoare, sacouri de catifea ori stofe lucioase, sau şi mai rău, îmbrăcaţi ca nişte ginerici în alb din cap până în picioare), „hainele trădează omul”.

CUM NE ADRESAM DOAMNELOR ÎN SOCIETATE?

În acest domeniu au apărut schimbări numeroase fata de codul vechi al bunelor maniere dat fiind ca femeia are astăzi alt rol în societate. Ea împarte cu bărbatul datoria de a asigura existenta familiei, datorie de care se achita cu multă inteligenta, spirit întreprinzător şi mult farmec. În acelaşi timp, femeia a devenit o persoană publica – femeia savant, femeia politician. Deosebirea dintre femeile căsătorite şi celibatare nu mai are nicio semnificaţie (importanta). În viaţa socială şi de afaceri se întâlnesc femei şi bărbaţi de vârste diferite.

„Fetele bătrâne „de altă dată sunt personaje de roman. Astăzi, ele sunt redactori, asistente sociale, medici sau femei de afaceri şi duc o viaţă plina în care nu mai rămâne loc pentru plictiseala, tricotat, brodat etc. Femeia din zilele noastre îşi primeşte prietenii într-un interior aranjat cu gust de către ea însăşi şi îşi conduce maşina cu dezinvoltura. Unei asemenea femei nu-i mai poţi refuza titlul de doamna. Este de la sine înţeles ca dacă interlocutoarea dumneavoastră este medic, îi veţi spune „Doamna doctor „– titlu pe care şi l-a cucerit prin studiu îndelungat. Corect este deci să te adresezi cu: doamna director, doamna redactor, doctor, inginer, profesor şi nu cu doamna redactoare, doctora, inginera, profesoara. Cât de hilara este pentru noi astăzi situaţia în care unei femei casnice, căsătorită cu un ministru sau cu un medic, i se spune „doamna ministru „sau „doamna doctor”!

CUI ŞI CÂND PUTEM SPUNE „TU „?

Poate nu este un alt moment în viaţa noastră

mai drag ca cel al primului „tu „rostit de prima noastră iubire. „Tu „şi „dumneavoastră „poate fi frontiera dintre o simplă cunoştinţă şi o calda prietenie. Dintotdeauna codul bunelor maniere a delimitat graniţa dintre „tu „şi „dumneavoastră”. Prima regula: tutuirea nu se face decât când eşti sigur că este bine venita. A doua: tutuirea se face de către cel mai în vârstă, de către superior şi de către doamna – domnului. La vârste apropiate, la cei din medii sociale asemănătoare, cu acelaşi grad de cultura este chiar ridicol să spunem mereu „dumneavoastră”. Dar cred că nu vom putea niciodată să spunem cu nonşalanţă „tu „bătrânului medic care ne-a operat sau profesorului mult mai în vârstă care ne-a fost diriginte, chiar dacă am terminat o facultate şi am devenit colegi de cancelarie.

Însă ce ne facem cu cei care ne interpelează, în magazine în special, cu nepermisul, tu. Auzim adesea cu mare neplăcere cum ni se spune: Câte salate vrei? Asta este marfa, nu o fac eu, o vrei sau nu? Coborî? Şi pentru astfel de persoane

exista o soluţie eficienta. Încercaţi să prelungiţi puţin discuţia şi, cu un aer foarte natural, să vă adresaţi persoanei în cauza cu Dumneavoastră la sfârşitul micului „scketch „– apăsând mereu pe cuvântul Dumneavoastră veţi obţine în mod sigur efectul dorit, dacă nu vi se răspunde chiar cu Dumneavoastră măcar veţi fi tratat cu un Dumneata. În mod greşit se crede ca dânsul, dânsa, dânşii sunt pronume de politeţe iar el, ea, ei sunt forme ireverenţioase. Se va spune: „Am vorbit cu domnul director. El mi-a spus să revin „şi nu „Dânsul mi-a spus să revin". Regina Angliei a făcut o vizita în România. „Ea era însoţită de… „şi nu „Dânsa era însoţită de…".

Azi nu se mai spune părinţilor „dumneata", ci li se spune chiar pe numele mic, în loc de mama, tata. În multe familii, copii se adresează simplu: Sanda, Andrei. Dacă atmosfera este destinsa şi calma, dacă relaţiile se bazează pe respect şi afecţiune profunda, totul este O.K. Nu este cazul să ne formalizam şi să consideram familia respectiva prost crescuta.

Soacrelor şi socrilor ne putem adresa cu mama şi tata. Şi lor le putem spune, dacă sunt de acord, pe numele mic – Rodica, Florin. În unele cazuri nu se depăşeşte bariera lui Dumneavoastră. În acest caz ne putem adresa cu Doamna Silvia, Domnule Andrei. Dacă nu le convine niciun din formule recomandaţi-le zâmbind: vezi Codul manierelor elegante, pagina 24.

8. ARTA CONVERSAŢIEI

CONVERSAŢIA

Pericolul care ameninţă orice adunare, în jurul mesei familiale ca şi la cel mai select bal este plictiseala. Nici călătoria organizată, nici cel mai fastuos dintre banchete nu sunt scutite de plictiseala. Remediul cel mai sigur împotriva ei este conversaţia.

Ce este conversaţia? Exista o reţetă perfect pusă la punct ce asigura reuşita în toate situaţiile?

Nu, din nefericire! Nu poţi pătrunde dintr-odată în acest domeniu care da ocazia unora să-şi desfăşoare pe deplin puterea de seducţie, iar altora sa comită gafa după gafa. Intre ariditatea plictiselii şi pericolul ridicolului trebuie să urmam un drum care ne duce spre ceea ce se numea în evul mediu „la carte du tandres „şi ale cărui principale etape sunt: tactul, discreţia, atenţia, însufleţirea, amuzamentul, cultura, politeţea şi sinceritatea. Apar aici, ca în aproape toate manifestările în comun două atitudini. Pe de o parte exista unele persoane foarte sigure pe ele, care polarizează conversaţia, îmbătându-se cu propiile lor cuvinte, vorbind fără încetare şi interzicându-le celorlalţi orice participare la discuţie. La cealaltă extrema, se situează a doua categorie: veşnicii tăcuţi pe care nu îi bântuie nici cel mai mic gând, cei cărora le e o frică teribila sa nu greşească sau să-şi manifeste dezacordul. Veşnicii: „Aveţi dreptate „sau cum auzim, mai recent: „Corect!”. Ajungem astfel la situaţia pe care o enunţă un umorist: „În orice conversaţie

sunt două feluri de indivizi: pisălogii şi victimele”.

Arta conversaţiei nu se învaţă ca nişte formule matematice ci este dobândită mai degrabă ca o limbă străină, respectând câteva reguli şi exersând-o la nesfârşit. Dam aici câteva dintre aceste reguli, dar numai dumneavoastră sunteţi în măsură sa le acceptaţi pentru a vă comporta agreabil.

Nicio conversaţie generală nu se poate prelungi multă vreme între zece sau douăsprezece persoane. De aceea o gazda trebuie să-şi facă o datorie din a grupa musafirii după nişte criterii pe care e bine să le cunoaştem. La acest lucru trebuie să ne gândim încă din momentul în care facem invitaţiile. Veţi constată că cele mai reuşite reuniuni sunt acelea în care invitaţii au aceeaşi profesie sau acelaşi „hobby”. Dacă aceştia sunt medici vor aborda, fără îndoială, subniecte de interes comun. De asemenea, dacă invitam numai profesori şi mai mult decât atât, dacă ei sunt şi colegi de cancelarie, discuţia se va învârti în jurul meseriei pe care o fac cu pasiune. Să ne imaginam

ca din greşeală – căci este sigur o greşeală – am invitat şi un cuplu de ingineri sau doi oameni de afaceri. În mod cert, aceştia se vor simţi izolaţi şi se vor plictisi de moarte. După o oră sau două, vor găsi un motiv să plece. Cu siguranţă că nu-i interesează nici subiectele medicale, nici cancanurile de spital şi nici regulile jocului de „bridge”, de exemplu, care au fost discutate cu aprindere toată seara.

Dar viaţa ne obliga sa avem şi relaţii cu oameni cu diverse preocupări. De aceea, de multe ori, invitaţiile pe care le facem ne pun în situaţia de a fi gazda unor petreceri în care asistenta este eterogena. Obligaţia noastră este să-i antrenam pe cei prezenţi în dscutii agreabile, accesibile tuturor. să nu vi se pară o exagerare, dar rolul nostru nu este departe de acela al unui regizor. Discuţia profesională nu trebuie să acapareze conversaţia pentru ca scopul ei este altul – acela de a afla lucruri noi, de interes general. De aceea vom avea grija sa nu grupam la masa persoane care au aceeaşi meserie. Conversaţia poate foarte bine să

înceapă printr relatarea unui fapt divers şi să ajungă la consideraţii generale asupra eternelor probleme ale vieţii.

Exista însă subiecte care pot fi discutate doar între prieteni. Unul dintre ele şi nu cel mai puţin important, este cel al banilor. Dacă este permis să discuţi despre preţul unei călătorii, este o gafa sa discuţi despre preţul unui cadou. Asemenea gafe ne fac să-i recunoaştem pe parveniţi de la o posta. Dar culmea prostului gust este să te plângi de lipsa banilor, de necazurile din familie sau de la serviciu. În plus, acest lucru este şi inutil – nimeni nu-ţi va rezolva problemele ci doar te va compătimi punându-te într-o situaţie umilitoare. O gafa deosebit de grava este să ceri consultaţii unui om de meserie. Niciun bancher nu-ţi va indica, gratuit, cel mai bun plasament pentru banii tăi numai pentru că este invitat în aceeaşi casa cu tine. Nimic nu-l va constrânge să-ţi dea informaţiile pe care firma sa le cumpără cu bani grei.

Cei mai răi dintre toţi sunt totuşi bolnavii

eterni pentru care un medic este oricând binevenit, uitând ca nimeni nu va putea pune un diagnostic în asemenea condiţii. În plus, niciun medic nu va fi deloc fericit să dea consultaţii în timpul liber. Cu umor, ar putea reacţiona ca medicul vienez devenit celebru prin răspunsul sau dat cu ocazia unei serate la care i s-a cerut o consultaţie:

„Va voi examina cu plăcere, doamna, binevoiţi să vă dezbrăcaţi.”!

Aproape orice avocat sau profesor poate să vă citeze una sau două anecdote care ilustrează mania multor oameni pe care îi întâlnim deseori în societate, de a amesteca viaţa profesională cu timpul liber.

Banii, grijile familiale sau profesionale, consultaţiile de orice fel sunt deci teme de ocolit. De asemenea, discuţiile despre politica şi religie sunt considerate tabu, deoarece amândouă sunt prea ferm conturate în mintea omului pentru a fi schimbate la o reuniune oarecare fără riscul de a degenera în cearta. Şi una şi cealaltă tin de

pregătirea, de gândirea omului variind uneori enorm de la o persoană la alta. Totuşi, în cazul unor discuţii aprinse să urmam exemplul celor care nu-şi pierd cumpătul. În acelaşi timp, rolul gazdei sau, în absenta ei, al altui invitat este să schimbe subiectul.

Să reţinem, în concluzie, ca reuşita unei petreceri depinde de talentul gazdei de a-şi alege musafirii. Să nu ne ambiţionăm să-i chemam deodată pe toţi cei pe care îi cunoaştem, numai ca să scăpăm de obligaţiile pe care le avem.

ARTA REPLICII ŞI CONVERSAŢIA AGREABILA

Trebuie să fii întotdeauna atent la ceea ce spui, astfel încât să nu-ţi pui interlocutorul în inferioritate, chiar dacă eşti mai instruit sau mai informat decât el. Asta nu înseamnă că trebuie să-i dai mereu dreptate celuilalt. Oricât de paradoxal ar părea, în acest „joc „poţi căpăta reputaţia unui coseur strălucit. De ce? Pentru că a şti să asculţi este o arta după cum a te abţine să dai mereu

sfaturi este o dovadă de înţelepciune.

Să respecţi opiniia celuilalt, chiar dacă diferă de a ta deoarece s-ar putea să fie întemeiată. Asta nu înseamnă să renunţi automat la propria opinie şi nici s-o consideri minora. Subiectul poate rămâne deschis, iar dialogul unica modalitate de a-l elucida. Nimic nu te împiedică să-ţi susţii ideea în cadrul dialogului creat. Fă-o fără a-ţi jigni interlocutorul. Să evitam intervenţiile categorice de genul „Aiurea!”, „Nici vorba!”, „Vă înşelaţi!” sau „Ce eroare!”. Ele sunt o dovadă a lipsei de educaţie şi pot bloca iremediabil conversaţia. Daţi-i şi celuilalt posibilitatea sa intervină. Astfel, este mai potrivit să spuneţi:

„Iertaţi-mă, domnule, dar asupra părerii dumneavoastră se mai poate discuta. „În orice caz să nu ne întrerupem niciodată interlocutorul. Cel care o face este la fel de vinovat ca cel care vorbeşte tot timpul. La acest capitol ar fi util să precizam că este foarte important şi cu cine „conversam”. Să nu discutam fără discernământ cu oricine anumite subiecte, deoarece riscam ca

spălătoreasa noastră, o femeie foarte cumsecade altfel, să umple târgul cu necazurile noastre intime! Dacă nivelul conversaţiei ne depăşeşte, nu deschidem gura; cel puţin nu riscam să ne facem de râs! Am asistat la următoarea întâmplare amuzanta – într-un grup de intelectuale ce se plângeau de lipsa de spaţiu, a nimerit o tânără mai puţin şcolita care s-a simţit în drept să intervină: da, aveţi dreptate, şi la noi e înghesuială în bucătărie, unul intra, altul iese – e pur şi simplu, cum să vă spun… un trafic de influenta!

COMPLIMENTELE

Micile complimente întreţin conversaţia ca şi micile cadouri, prietenia. Nu este o ipocrizie să-i faci un compliment stăpânei casei asupra gustului bun al mâncării, chiar dacă nu a gătit-o ea. Dar să-i spui unei femei de şaizeci de ani că ai luat-o drept fiica ei nu este un compliment, ci este o impoliteţe. Tot atât de nepotrivit ar fi să-i spui gazdei: „Minunat acest porţelan. Cred că v-a costat destul de mult!”

A face complimente exagerate este o lipsa de tact, dar a cere să ţi se facă, este o dovadă de prostie.

Întâlnim deseori persoane avide de complimente, iar expresia englezeasca „fishing for compliments" („pescuind complimente") le caracterizează foarte bine. Cum să reacţionăm? Pur şi simplu cu abilitate – evitam să fim caraghioşi la rândul nostru, acordându-le. Cel avid de complimente va deschide discuţia pe o temă care-l avantajează. Neintrând noi în „joc", discuţia va deveni monolog şi prietenul nostru va sfârşi prin a se lauda singur.

Exista în fiecare dintre noi tendinţe de a ne autocaracteriza. Adeseori auzim persoane care se simt datoare să ne spună: „Eu sunt un om foarte corect; eu sunt foarte cinstit şi discret; eu sunt foarte punctual; eu sunt foarte bun în meseria mea. „Dorind să ne ofere imaginea totala a „personalităţii „lor o completează cu ceea ce vor numi ei „cusururi „: „dar am şi defcete: sunt prea bun, prea naiv, prea sincer, prea serios etc"!

Să-i lăsăm pe ceilalţi să ne aprecieze după faptele noastre şi nu după vorbe. Aceasta categorie de oameni nu obţin încrederea celor din jur ci dimpotrivă trezesc suspiciuni.

CEEA CE TREBUIE EXCLUS DIN CONVERSAŢIE

Mulţi oameni foarte capabili în meseria lor se simt pierduţi odată ieşiţi din cadrul profesional şi suferă în societate de un real complex de inferioritate. Pentru aceştia, un singur sfat: să fie atenţi la ceea ce se petrece în jurul lor, să imite sau să evite ceea ce le place sau nu. Arta conversaţiei, cum am mai spus-o, nu se învaţă dintr-odată.

Să ne ferim să tragem concluzii de o banalitate înfiorătoare, ca: „Ah, femeile „sau „Ah, bărbaţii, toţi „ „sunt la fel”. Devenim în mod automat ridicoli.

Generalizările de felul „femeile”, „bărbaţii”, „patronii”, „bogaţii”, „săracii”, utilizate excesiv denota o mare sărăcie spirituala. După câte am

trăit în acest secol, ar fi de dorit ca o fiinţă gânditoare să nu se mai lase păcălită de aceasta lene spirituala care trage concluzia „Ruşii, „ „nemţii, evreii sunt de vina…”. Să ne amintim de rezultatul pe care l-au avut în istorie aceste judecaţi inconştiente.

Este evident ca o concersatie nu poate fi susţinută prin expresii laconice: „Da”, „Nu”. La fel, o replică prost înţeleasă nu te autorizează să lansezi un „Ce?”, „Cum? „în loc de „Poftim?”. În asemenea situaţii poţi da mai multă amploare întrebării spunând: „Cum se numea oraşul despre care vorbeaţi?”

Este permis să vorbim despre prietenii care nu sunt de fata? Sigur că da, dar depinde cum o facem. Se ştie că despre cei care nu sunt de fata se vorbeşte întotdeauna cu plăcere. Dar nu avem voie să spunem nici mai mult nici mai puţin decât dacă ar fi de fata. Mai mult decât atât, este necesar să le luam apărarea împotriva denigratorilor. Intervenţia noastră ne va pune la adăpost de orice calomnie, de orice bârfă.

A-i forfeca pe cei absenţi este semnul lipsei de caracter chiar dacă te ascunzi în spatele unui nevinovat:

„Hai să bârfim un pic!”. În plus este un joc foarte periculos, căci informaţia ajunge mai devreme sau mai târziu la cei în cauza. Ştiind aceasta, înseamnă să fii total lipsit de inteligenta sa o faci, ca doar nu vrei să ai duşmani de bunăvoie. Dacă este vorba despre prieteni a-i apăra devine o datorie de onoare. Abţineţi-vă sa le transmiteţi penibila discuţie, alimentând bârfa. Prietenii o vor afla oricum de la altcineva, iar dacă nu, cu atât mai bine!

Să limitezi conversaţia la a vorbi despre alţii este nu numai o impoliteţe, dar denota şi lipsa de imaginaţie. Să faci mereu afirmaţii ironice sau glume atât la adresa celor prezenţi, cât şi a celor absenţi, nu dovedeşte că eşti spiritual, ci prost crescut.

Dacă te-ai simţit bine într-o societate, dar la proxima ocazie nu mai eşti invitat, gândeşte-te unde ai greşit, căci ai greşit în mod sigur.

Se poate întâmpla ca unul dintre amatorii de calomnii sau glume proaste să vă aleagă drept ascultător. În acest caz, exista o soluţie pe cât de eleganta, pe atât de eficace şi care nu necesita decât puţin curaj. Să chemaţi „victima„să participe şi ea la discuţie ar fi o lecţie ideală pentru bârfitori. Chiar dacă sunteţi rugat, nu va amestecaţi în certurile dintre părinţi şi copii, între îndrăgostiţi sau între prieteni. Ei se vor împăca în mod sigur iar dumneavoastră veţi deveni ţapul ispăşitor.

CUM SE ÎNTREŢINE ŞI CÂND SE TERMINA O CONVERSAŢIE

Despre ce vorbim în societate? În Europa nu vei trece drept un om cultivat dacă te vei limita la discuţia despre vreme. În schimb, englezilor le-a intrat în sânge acest subiect pe care-l abordează ori de câte ori se întâlnesc. Conversaţia despre vreme are, să recunoaştem, anumite avantaje. Este extrem de uşor de întreţinut, e agreabila şi

nu risca să ofenseze pe nimeni. O mulţime de alte subiecte pot capta interesul a doi sau mai mulţi invitaţi, uneori a întregii asistente: arta, literatura, sportul – cu predilecţie fotbalul, situaţia politica interna sau internaţională şi repercusiunile sale asupra destinelor individuale; ultima carte apărută sau ultimul model de maşină, călătoriile şi proiectele de vacanta.

Cum se întreţine o conversaţie? Vom avea grija sa nu-l plictisim pe interlocutorul nostru cu o temă de care este străin. Dacă nu a citit cartea despre care am început să vorbim, nu vom insista la infinit povestindu-i subiectul. Ne vom rezuma la a face câteva observaţii pertinente recomandindu-i-o cu căldura sau cu răceală, de la caz la caz.

Este foarte neplăcut să te lansezi de asemenea, în comentarea ultimului film văzut pe ecrane, dacă n-ai reţinut decât acţiunea. Te vei descurca foarte greu cu formule de genul „El o iubeşte pe ea, dar ea l-a părăsit „sau „frumos film! M-a impresionat până la lacrimi!”. Este important să te interesezi şi să reţii numele actorilor şi al

regizorului. Vei face o impresie excelenta şi toată lumea va avea de câştigat.

De obicei, în orice societate se ajunge şi la anecdote. Să fim atenţi pentru că exista riscul de a povesti aceeaşi anecdota aceloraşi persoane. O anecdota amuzanta poate să relaxeze conversaţia, cu condiţia să ştii când şi cum s-o spui. Mai mult! Pentru a fi savurata de cei prezenţi, anecdota trebuie să fie spusa cu mult talent şi fără... a uita poanta! Unii au un talent deosebit de a plasa când trebuie fraze de genul: „Acesta îmi suna ca istoria lui Oscar Wilde care invitat la un banchet... „sau „I s-a întâmplat ceva asemănător lui Mark Twain când... „Este suficient ca anecdotele să se ţină lanţ antrenându-i pe toţi într-o adevărată competiţie pe aceeaşi tema. Şi deodată vorbeşte toată lumea, rumoarea este generală, iar conversaţia risca să moară. Este momentul în care societatea se împarte în grupuri. Unii domni sunt dispuşi să asculte anecdotele picante, de nepovestit în faţa doamnelor, dar un om bine crescut se va abţine să spună anecdote decoltate. Oricât de mult şi-ar

cere scuze, oricât de mult haz ar avea, persoana care le spune se compromite. Ni s-ar putea reproşa ca unora „le sta bine”, că sunt „irezistibili”. Cu riscul de a părea rigizi, nu suntem de acord cu vorbele tari într-o societate aleasa.

Pentru buna reuşită a petrecerii, conversaţia trebuie să rămână antrenanta iar o gazda trebuie să ştie cum să o facă – sa intervină în dialogul dintre doi interlocutori dacă este nevoie, şi uneori să concilieze punctele de vedere divergente.

Un om care ştie să primească invitaţi nu va da niciodată nimănui impresia că l-a invitat pentru a ului cu propria lui cultura. Pentru toate recepţiile, Brillant Savarin a formulat o regula demnă de a fi reţinută: „să inviţi pe cineva înseamnă să-i asiguri o stare plăcută pentru tot timpul cât va rămâne sub acoperişul tău”.

Se spune că trebuie să părăseşti o petrecere în momentul în care a ajuns în culmea strălucirii. Este cel mai bun mod de a păstra despre ea o amintire plăcută. Constatarea e valabila şi când este vorba despre conversaţie. Nu exista subiect

pe care să-l poţi epuiza şi tocmai în aceasta consta farmecul lui. Problema încheierii unei conversaţii – ceea ce echivalează cu terminarea petrecerii – este foarte importanta. Ea depinde de musafiri, nu de gazda. Dar din dorinţa de a participa în sfârşit şi ea la discuţii, aceasta poate comite mai multe greşeli.

Prima greşeală: după ce a servit toate felurile de mâncare şi toate băuturile, gazda ar vrea să se bucure de invitaţii săi pentru a sta de vorbă liniştită şi trece la „o curăţenie generală”, strânge tot, spala toate vasele, scututra fata de masa etc – cu o ostentaţie de care nici măcar nu e conştientă! În mod firesc, musafirii simt în acest moment un semnal de plecare. Acum tot gazda comite a doua greşeală: încearcă cu orice preţ să-i retina. Se simte jignita, implora, ascunde poşete, fulare. Chiar dacă dorinţa de a pleca a invitaţilor nu era ferma, acum va deveni pur şi simplu din dorinţa omului ce se revolta fata de orice constrângere. Deci cum trebuie procedat? Dacă suntem gazde se e o masa festiva, cu invitaţi importanţi, ne vom

mişca foarte rar şi încet, dar eficient. Putem strânge tot ce este în plus, putem schimba scrumierele, dar nu când vrem noi, ci când se iveşte un moment prielnic şi nu în mijlocul unei conversaţii pasionante. Să nu ne dorim în acel moment ca totul să fie „pahar”. O casă deranjata în timpul unei petreceri arata foarte bine. Mai avem la îndemână şi cealaltă soluţie, pe care am mai amintit-o: să lăsăm musafirii să participe la pregătirea mesei pentru desert şi cafea. Dacă gazda da tonul cu naturaleţe nimeni nu se va simţi jignit şi vom observa ca să fii gazda nu este o corvoada, ci o plăcere. Bineînţeles că nu e vorba de o reuniune pretenţioasă. În acest caz trebuie să apelam la un ajutor din afară. Putem de pilda sa chemama femeia care ne ajuta la curăţenie pentru a spăla vasele şi a ne fi de folos la bucătărie. Nu este exagerat să angajam doi chelneri calificaţi care vor face îndatoririle gazdei să fie foarte uşoare. În ambele cazuri musafirii vor da acestor persoane mici sume de bani (dar nu prea mici).

Celelalte greşeli care pot strica o reuniune

reuşită sunt comise de invitaţi. A-ţi anunţa dorinţa de a pleca cu voce tare şi ţinând mortis să-ţi iei rămas bun de la toată lumea, când vezi ca toţi se simt foarte bine, este de neiertat. Să te retragi discret, să pleci neobservat, transmiţând toate cele bune tutror prin amfitrion este formula ideala. La fel de neplăcut este să insişti cu tot dinadinsul să se prelungească petrecerea, chiar dacă simţi ca toţi ar dori să fie acasă în pat, să se odihnească în sfârşit. S-ar putea să ai succes, să se rămână peste limita, dar amintirea acelei nopţi pierdute va provoca multă vreme coşmaruri tuturor, inclusiv gazdei.

IMPORTANTA ŢINUTEI

Nu putem vorbi despre conversaţie – despre arta de a găsi subiecte interesante şi de a le susţine cu verva – fără a ne referi la relaţia strânsă dintre acestea şi felul în care ne prezentam în societate.

Cum mergem, cum ne aşezăm, cum ne mişcăm, în timp ce stam de vorba cu cineva? Acest

capitol se va referi în special la câteva lucruri pe care ar trebui să le evitam când stam de vorbă. Când suntem în societate nu ţinem mâinile în buzunare, dar nici pe solduri şi nici la spate. Nu ne agăţăm de un scaun sau de marginea unei mese şi cu atât mai puţin de interlocutorul nostru sau de un nasture al hainei sale. Când ne aşezăm pe un fotoliu sau pe un scaun, stam drept alegându-ne o poziţie comoda, fără să ne încrucişăm sau să ne balansam picioarele. Ne vom feri să ne mişcăm permanent mâinile şi să ne jucam cu degetele. Nu ne vom apropia prea mult de interlocutorul nostru şi nu-l vom atinge în cursul conversaţiei, chiar dacă ea devine palpitanta. Când vorbim nu ducem la gura nici creionul, nici chibritul şi nici scobitoarea.

Dacă suntem la masa, facem în aşa fel ca să ocupam un spaţiu rezonabil incit să aibă loc şi ceilalţi comeseni. Înainte de a vorbi, scoatem ţigară din gură, bem fără să facem zgomot, manincam în tăcere. Dar se cade să completam aceste reguli generale. Vedem adeseori tinere fete

ridicându-şi mult fusta deasupra genunchilor mai ales când este cald. Dacă fata despre care vorbim este într-adevăr atrăgătoare, lucrul acesta nu este dezagreabil. Totuşi, buna cuviinţă interzice gesturile prea ostentative şi cere de pilda femeilor să se aşeze pe fusta. Industria textila ne oferă astăzi ţesături neşifonabile, pentru ca nimeni să nu invoce sifonarea drept scuza, pentru gestul atât de neelegant de a-ţi ridica fusta când te aşezi.

La o recepţie, vara, un bărbat nu-şi scoate haina, fără să fie invitat să o facă, iar dacă poarta bretele n-o face niciodată. A însoţi acest gest de întrebarea:

„Îmi permiteţi? „este o dovadă de proasta creştere, pentru ca faptul este împlinit. Ce gazda ar fi aceea care ar răspunde prompt: „Nu!”

Într-o societate, de multe ori, gesturile sunt mai importante decât cuvintele. În principiu, legile ospitalităţii obliga gazda sa îndeplinească musafirilor aproape orice dorinţă pentru ca aceştia să se simtă cât mai bine. Este însă de datoria invitaţilor să nu abuzeze de aceasta

libertate. Oricât de bine crescuta ar fi persoana care ne primeşte are şi ea o limita a răbdării. Să nu o punem în situaţia delicata de a deveni nepoliticoasa, silind-o să ne interzică anumite gesturi.

Ne putem simţi într-o casă străină „ca la noi acasă”, dar să nu uităm că nu suntem chiar acasă!

Oamenii sunt prin natura lor egoişti şi este normal să dorească să se simtă cât mai bine, cu orice preţ.

Aceştia se vor purta cu dezinvoltura fără a ţine prea mult cont de cei din jurul lor. Dar să nu confundam dezinvoltura cu obrăznicia! De aici decurge obligaţia musafirului de a cere aprobarea amfitrionului încă înainte de a face anumite gesturi. Nu-l vom pune pe acesta în faţa faptului împlinit crezând ca nişte cuvinte formale: „Îmi daţi voie, nu?”

— Rostite ulterior vă vor califica drept om bine crescut ci dimpotrivă! Vei fi calificat drept ceea ce eşti în realitate un mare bădăran.

În tot ceea ce facem iin societate important

este să avem simţul măsurii. Nimeni nu te va obliga sa stai cu haina pe tine când în casa sunt 30 de grade, nimeni nu-ţi va interzice să dai un telefon scurt, sau să-ţi aprinzi o ţigară. Dar este o mare diferenţă între cel care a obţinut aprobarea gazdei făcând aluzii discrete de pilda: „În casa este foarte cald „sau „Nu mi-am anunţat familia ca întârzii" sau pur şi simplu: „În aceasta casa se fumează? „– şi cel care îşi scoate degajat haina de cum intra în casă, se repede la telefon şi nu-l mai lasă din mina sau îşi aprinde ţigara de la ţigara într-o camera unde sunt copii sau persoane bolnave.

Poate gazda nu va spune nimic dar nu este greu să ne imaginam ce gândeşte!

Aceste sugestii sunt valabile pentru toate ocaziile în care „ieşim în lume", fie că e vorba de o recepţie, fie că e vorba de o vizita neprotocolara la nişte prieteni apropiaţi sau chiar la membrii familie care locuiesc separat de noi.

Când tuşeşti, strănuţi sau căşti este obligatoriu să duci mina la gură. Când strănuţi

schiţezi un vag semn dezolat care închide incidentul. Este politicos să ne facem ca nu observam şi să renunţăm la atât de obişnuitele:

„Noroc!”, „Sănătate!”, „Ai să faci chef!”. Se crede că este politicos să rosteşti aceste formule. Greşit!

A nu-ţi privi interlocutorul în timp ce vorbeşti cu el trece drept lipsa de respect. Dar aceasta regula nu te autorizează să-l priveşti fix şi să-l studiezi din cap până în picioare.

Când vrei să vorbeşti cu o persoană care este mai departe de tine, e bine să-ţi stăpâneşti nerăbdarea până când găseşti o ocazie favorabila sa te apropii de ea. De asemenea, în societate, nu cânţi, nu fluieri, nu fredonezi o melodie, chiar dacă eşti înzestrat cu o voce fermecătoare. Oricât de serioasa ar fi o discuţie, trebuie să-i acordam interlocutorului nostru un surâs amical. Dar să ne abţinem să râdem îndelung când povesteşte cineva o istorioara, şi cu atât mai mult când o facem noi înşine. De asemenea, nu vom râde când cineva face o mică gafa, deoarece nici noi nu

suntem scutiţi de asemenea încurcături.

Se poate întâmpla, ca din anumite motive – de pilda ceilalţi invitaţi nu au sosit încă – un musafir să nu aibă cu cine sta de vorbă. În această situaţie o gazda atenta va avea grija să-i găsească celui care se plictiseşte o ocupaţie agreabila. Îi va oferi ceva de băut, îi va da o revista sau îi va propune să aculte muzica. La rândul lui, invitatul, va aştepta liniştit fără să aibă dreptul de „a-şi omori timpul „făcând o inspecţie prin toată casa şi cu atât mai mult să atingă diferite obiecte ce-i stârnesc curiozitatea. Ne putem uita în bibliotecă, după ce am cerut voie, dar nu ne vom lua un braţ de cărţi pentru acasă. Vom cere dacă dorim, una singură având grija sa precizam când o aducem înapoi, şi să o şi aducem! La rândul ei gazda ar trebui să noteze într-un caiet pregătit în acest scop – cine, când şi ce carte a luat. Nu va bazaţi pe memorie! Procedaţi la fel cu casetele video sau audio. Dacă cineva se simte jignit e de rea credinţă.

CUM NE EXPRIMAM

Este de la sine înţeles că trebuie să amintim referitor la conversaţie, câteva reguli privind limbajul pe care îl folosim. Conversaţia este o excelenta scoala de retorica. Unde am putea să ne familiarizam mai bine cu arta vorbirii decât într-un cerc de persoane cultivate? Să asculţi cu atenţie ce se spune, să te străduieşti să foloseşti un limbaj ales, analizându-te cu simt critic este cel mai bun mijloc de a-ţi îmbogăţi vocabularul şi de a-ţi largi posibilităţile de exprimare. Frecventarea regulata a unei societăţi alese dezvolta în acelaşi timp spiritul nostru analitic, simţul de observaţie şi capacitatea de a face o sinteza. În fiecare zi întâlnim persoane care nu sunt capabile să finalizeze o idee. Negăsindu-şi cuvintele potrivite ele lasă frazele neterminate şi povestirile în coada de peste! Exemplul clasic prin care psihologii demonstrează dificultatea de a te axprima fără a recurge la semne este cel al scării în spirala pe care trebuie să o defineşti în puţine cuvinte. Din o

sută de persoane cărora le-am pune întrebarea, abia zece ar reuşi să răspundă fără să deseneze în aer un tirbuşon ascendent!

Exista pe vremuri un joc de societate, pe cât de distractiv pe atât de instructiv. El consta din alegerea de către gazda sau de către invitaţi a unui număr egal de cuvinte, de pilda: cinci cuvinte comune, cinci noţiuni abstracte şi cinci cuvinte rare, cărora participanţii trebuiau să le deas definiţii corecte. Plecând de la: covor, sifon, autobuz, floare, melc, trecând prin – încercarea de a defini – metempsihoza, parapsihologia, iubirea, hobby-ul, carisma şi ajungând la: rabarba, andiva, babuin, haşiş, trufa, jocul poate deveni pasionant. Rar vor putea fi evitate definiţiile de genul: iubirea este când... Din păcate acest autentic exerciţiu intelectual a fost înlocuit cu altul care-i invita pe cei prezenţi să se exprime prin semne, să mimeze un cuvânt. Acest joc se practica astăzi în toate taberele pentru copii, pe culoarele şcolilor şi la petreceri, constituind doar un mijloc de ditractie, lipsit de elementul instructiv – îmbogăţirea

vocabularului.

Am observat ca din cauza unui vocabular sărac care denota lipsa de cultura, majoritatea oamenilor lasă balta o discuţie abia începută sau se refugiază în expresii de o mare banalitate, cum ar fi „E foarte adevărat „”, Aşa e viaţa”.

„Aşa e lumea „”, Asta este”. Să ne ferim să folosimîn permanenta expresii ca: „pe cuvânt de onoare!”

„Pe cuvântul meu! „”, fantastic! „”, formidabil!”

„Nemaiauzit!”, crezând ca ele dau greutate spuselor noastre. Au devenit adevărate ticuri verbale expresiile: „nu ştiu cum să-ţi spun”, „ce să-ţi povestesc”, „adică, n-am înţeles”, şi, trebuie să recunoaştem ca ele sunt reprezentative pentru o larga categorie de oameni care, dacă ar renunţa la ele, ar constată că n-ar mai avea nimic de spus. Dar cel mai obositor este felul în care unii îşi termina toate frazele cu: „Asta este”, „Ce să-i faci?”, „Mă rog”, „În sfârşit”, „Auzi? „mai ales la telefon.

— Adeseori, aceste formulări sunt fie agresive, fie cer o aprobare, dar cel mai des, nu au niciun sens, sunt vorbe goale. Ele rănesc pur şi simplu auzul, ca zgomotul acului pe bătrâna placa de patefon. Trebui să recunoaştem că ne plictiseşte de moarte o discuţie presărată din abundenta cu formulări de acest fel: „– Duminica trecută am mers la ginerele meu, nu-i aşa? Ne-a dus cu maşina, ştiţi? Şi ştiţi ce s-a întâmplat? Timpul s-a stricat, nu-i aşa? Cu maşina noastră, o Dacie, ştiţi? Când ai o duminica libera, nu ştiu cum să-ţi spun. „s.a.m.d...

La frontiera dintre nepoliteţe şi sărăcie mentala se plasează răspunsurile stereotipe: „Da, natural!”, „Este absolut clar! „”, Nicio legătură! „”, Total exclus”. Cu un brutal – „Nu mă interesează „– îţi taie vorba, când spui şi tu ceva, pisălogul care te-a silit să asculţi o lungă relatare despre starea sănătăţii unei persoane pe care o cunoşti vag. În ambele cazuri, eşti îndreptăţit să te simţi ofensat. Este de dorit să ne cizelam purtarea şi vocabularul făcând un efort de a ne debarasa de

acest balast lingvistic care ne poate plasa în categoria oamenilor prost crescuţi.

Limbajul este singurul mijloc de comunicare. Să facem în aşa fel încât să fim înţeleşi de toată lumea. E o grosolănie să vorbeşti cu un prieten franceza, de exemplu, când toţi ştiu ca prietenul vorbeşte româneşte foarte bine. În plus, putem avea surprize dezagreabile, căci e posibil ca cineva din societate să fi învăţat limba respectiva pe genunchii bunicii şi să înţeleagă perfect observaţia neplăcută pe care ai făcut-o la adresa lui. Trebuie să renunţăm la acest obicei prost ca şi la semnele conspirative, vorbitul la ureche, clipitul semnificativ din ochi, la gesturile cu mina pe care le credem discrete, într-un cuvânt, la tot ce exclude din conversaţie pe ceilalţi.

Un loc special îl ocupa aici folosirea incorecta a limbii, fie din ignoranta fie din neglijenta. Pentru un om mai puţin instruit sau pentru un autodidact, dacă sunt conştienţi de handicapul lor, soluţia de a nu se face de râs foarte simpla – ocolesc cuvintele de a căror

semnificaţie şi pronunţie nu sunt siguri. Ideal ar fi să se lămurească pe loc întrebând ceea ce nu ştiu sau consultând un dicţionar. Nu este deloc degradant să întrebi: ce este napul; nu-mi este clar termenul de loby; ce se înţelege prin fezabil? ce este o lipotimie?

Mai penibila este situaţia în care o persoană cu o funcţie importanta vorbeşte incorect. Uneori, momentul este doar amuzant. Dar, când ne gândim că suntem un popor care a fost condus atâtea decenii de oameni incompetenţi şi inculţi, nu putem să nu ne întristăm. Un director al unui liceu de prestigiu avea mereu dificultăţi la citirea darii de seama, şi, când ajungea la analiza muncii în ateliere, oscila veşnic între „maeştrii" şi „maiştri". Nu a învăţat niciodată să spună corect maiştri! Folosirea greşită a cuvintelor poate face obiectul unor studii de specialitate. Mă voi opri numai la câteva exemple pe care le-am reţinut absolut întâmplător, exemple stupefiante şi aproape incredibile. Un înalt demnitar este intervievat pe tema cuplului Ceauşescu pe care îl

cunoştea îndeaproape: „Vorbeau într-un limbaj marginalizat”, spune acesta. „Cum adică?”, încearcă să se lămurească pierit reporterul. „Adică un limbaj de la marginea oraşului!”

În timpul prezentării jurnalului de actualităţi un crainic strănută. Este omeneşte! El nu trece peste incident, ci se simte dator să precizeze: „Mă scuzaţi, este o simplă indispoziţie locala! „Crainica de la jurnalul de actualităţi spune cu dezinvoltura: cultul mo zaic (nu moza ic)!

Îl auzim frecvent pe un mare politician spunând:

„Avem de rezolvat priorităţi de întâia mina „şi, mai grav:

„Am avut până acum guverne libertine!”. În toate ţările cad guverne, poate cad şi din cauza libertinajului, dar, în mod cert personajul nostru nu cunoştea sensul cuvântului „libertin „– indecent, uşuratic, desfrânat. Nu putem folosi un cuvânt în sensul dorit de noi pentru simplul motiv ca din ignoranta am crezut ca înseamnă altceva! În cazul de mai sus, cel care l-a utilizat a vrut să

spună ca precedentele guverne nu au respectat riguros legea, asumându-şi libertatea de a o interpreta. Este cu totul altceva!

A NU SE NEGLIJA

În orice ocazie şi în orice conversaţie trebuie să-ţi cunoşti locul. Dacă invitatul de onoare atrage atenţia asupra lui este normal. Dar dacă un invitat insignifiant acaparează intenţionat întreaga conversaţie, atrage toate privirile spre el, într-un cuvânt se doreşte punctul de atracţie, aceasta este considerata ca o evidenta lipsa de tact. Să-ţi povesteşti necazurile familiale sau intime cu voce tare în faţa unei adunări întâmplătoare, pe deasupra, să te arăţi agresiv fata de ceilalţi invitaţi constituie gafe care nu ne sunt iertate. Să critici, să vrei să corectezi micile manii ale celorlalţi instantaneu, înseamnă să te manifeşti ca un om mărginit. Poţi foarte bine să te abţii de a face unui filatelist remarci dispreţuitoare la adresa micilor pătratele de hârtie colorata, să renunţi să tii o conferinţă unui fumător asupra

pericolului tutunului, sau o alta unui superstiţios despre succesele tale obţinute într-o vineri, pe data de 13.

Dacă n-ai înţeles ca arta conversaţiei este arta de a asculta şi de a-ţi estompa personalitatea în faţa interlocutorului, dacă eşti incapabil să te interesezi cât de cât de viaţă celuilalt, înseamnă că ai încă destul de învăţat la capitolul vieţii sociale. Să accepţi cu ochii închişi toate opiniile, chiar dacă sunt diametral opuse, să ţi le însuşeşti imediat înseamnă să fii la fel de nedorit în societate ca unul care se opune în mod ostentativ şi sistematic tuturor. Conversaţia este un schimb viu de păreri între două fiinţe care se respecta şi se stimează reciproc. Să întrebi tot timpul pe vecinul de masa secretul reuşitei sale în afaceri înseamnă să te porţi ca un egoist nu ca un interlocutor. Să-ţi petreci seara ţinând un curs gratuit de morala, să faci remarci cu acreala docta, înseamnă că eşti, în domeniul social, un elev de şcoală elementara chiar dacă ai mai mult de optzeci de ani. Să nu-ţi recunoşti ignoranta

într-un anume domeniu, sau să ai mereu un răspuns prompt şi superficial la toate subiectele abordate înseamnă să nu fi înţeles încă marele avantaj de a-ţi ascunde cultura, lucru ce îi caracterizează pe oamenii instruiţi, este exact ca atunci când pentru a-ţi ascunde banii trebuie mai întâi să-i ai. Să-i încarci pe toţi cei întâlniţi cu o cantitate enorma de salutari pentru tot felul de cunoştinţe comune înseamnă să dai impresia că vrei – fie să-ţi etalezi relaţiile, fie că-l iei pe interlocutor drept un simplu mesager. Să fim prudenţi în acest domeniu, căci exista încă mulţi oameni drăguţi care iau în serios asemenea comisioane şi care transmit nenumăratele salutari pe care i le încredinţăm cu o energie demnă de un scop mai bun. Observaţia este valabilă şi pentru cei care reţin din conversaţie numai ce îi interesează şi nu scapă prilejul de a-i obliga pe cei din jur să le facă mici servicii utile. De exemplu auzind ca pleci în străinătate, îndrăzneţul nu va ezita sa te roage imediat să-i aduci un medicament, sau o piesă de maşină, precizând ca

acolo costa o nimica toată.

Ca să încheiem acest spinos capitol trebuie să reamintim câteva reguli ferme care trebuie respectate pentru a purta o conversaţie civilizată:

1Sa nu agresam sau să enervam interlocutorii prin prea puternica noastră personalitate, bazându-ne pe excelenta părere pe care o avem despre noi. Să nu ridicam tonul, să nu ţipăm.

2Sa nu transformam viaţa socială într-un dialog pentru surzi. Se pare că este un blestem al secolului în care trăim. Eugen Ionesco a sesizat şi a transcris aceasta „necomunicare „în „Cântăreaţă cheala „plecând de la un manual de învăţare a limbii engleze, dar cred că putea să plece de la orice banal dialog cotidian. Aparent, ne ascultam interlocutorul dar ne gândim la ale noastre. De aici dramele însingurării, stresul şi tristeţea fiecăruia dintre noi. Să învăţăm să-l ascultam pe celălalt.

3Sa nu ne întrerupem brutal interlocutorul, ci să aşteptăm cu delicateţe şi tact un moment prielnic pentru a ne spune şi noi părerea.

4Sa nu ne amestecam într-o discuţie la care nu suntem solicitaţi, cu atât mai mult când întâlnim o cunoştinţa pe strada vorbind cu altcineva. S-ar putea să stricam un moment important în viaţa celor pe care i-am inoportunat!

9. TELEFONUL – UN FLAGEL SAU O BINEFACERE?

CUM TREBUIE SĂ SE DESFĂŞOARE O CONVORBIRE TELEFONICA

Au trecut aproape o suta douăzeci de ani de când

— Alexander Graham Bell (1847 – 1922) a construit primul telefon utilizabil (1876). Astăzi

existenta noastră este de neconceput fără telefon. Aceasta înseamnă ca telecomunicaţiile ocupa un loc primordial în afaceri, în relaţiile noastre familiale, amicale, sociale. Niciunul din noi, când ridicam de zeci de ori pe zi receptorul, nu ne gândim ca aceeaşi aparat este o invenţie minunata. Dar nu trebuie ca tehnica moderna şi confortul oferit de ea să ne facă să uitam statutul nostru de oameni bine crescuţi. Buna educaţie este necesară şi când vorbim la telefon, chiar dacă este vorba despre cea mai nesemnificativa conversaţie. Când suna telefonul, trebuie să răspundem cel mai târziu după cel de-al cincilea apel. De asemenea, când chemam pe cineva nu vom lăsa aparatul să sune mai mult de cinci ori decât în cazuri speciale.

Modul în care începe o conversaţie telefonica diferă de la o tară la tara şi se înscrie într-un adevărat „cod”. De pilda în Germania, Franţa, Anglia, în momentul ridicării receptorului, cel solicitat îşi spune automat numele şi aşteaptă un răspuns. Cel care a sunat îşi declina numele şi el.

La noi, s-a stabilit regula ca cel care suna să se prezinte, după ce, obligatoriu, a spus „Buna ziua!”, „Buna seara” sau „Mă scuzaţi că va deranjez, sunt Maria Ionescu, pot să vorbesc cu…”. Dacă este vorba de o conversaţie pe teme de serviciu, nu ne vom spune numai numele ci şi profesia „Sunt inginerul Dan Ionescu şi aş dori să vorbesc cu…”. Să evitam deci situaţia extrem de neplăcută ca nedeclinându-ne identitatea de la început să fim chestionaţi „Dar cine întreabă? Să văd dacă este…! „Chiar dacă persoana pe care o căutăm lipseşte, nu vom scăpa de senimentul penibil ca aceasta ne evita.

— Omniprezenta expresia „Alo” trebuie să fie urmată de numele persoanei care telefonează. Să precizam că este o grosolănie ca un bărbat care cere la telefon o femeie sau femeie care cere la telefon un bărbat să nu se prezinte soţului, respectiv sotiei acestuia.

Regula generală este ca cel care a sunat să pună capăt discuţiei, în afara cazului în care interlocutorul sau are motive serioase s-o facă.

Exista o anumită uzanţa şi în a pune receptorul în furca. Amândoi fac lucrul acesta cu grijă, fără a-l trânti. Recomandare nu este atât de gratuita precum pare. Pe lângă faptul că am comite o impoliteţe, am putea bloca linia telefonica.

Nu exista decât puţine excepţii de la obligaţia de a saluta – apelurile în caz de urgenta: pompieri sau salvare.

În viaţa de zi cu zi, ne confruntam cu situaţii în care nu este nevoie să ne recomandam: convorbirile cu membrii familiei sau cu prietenii apropiaţi care ne recunosc după voce. De asemenea, nu este cazul se ne spunem numele când cerem o informaţie la un oficiu telefonic, la centrala unei instituţii, la bancă, gara, aeroport.

Dacă până acum ne-am referit la formulele de adresare şi la cele de încheiere într-o convorbire telefonica, este firesc să abordam şi problema duratei acesteia. Este de dorit ca ea să fie cât mai scurta. să nu uităm ca telefonul a fost inventat pentru transmiterea rapida, la distanta, a unor mesaje importante. A discuta la nesfârşit

despre cele mai banale subiecte a devenit o adevărată „boala „a zilelor noastre. Dacă avem mai multe de spus să alegem calea epistolara sau ne fixam o întâlnire.

Cum procedam când avem pe cineva în vizita şi suna telefonul? Dacă sunt scurte comunicări le primim liniştiţi şi dam relaţiile cerute foarte pe scurt, dar fără să fim nepoliticoşi. Ne cerem apoi scuze fata de musafiri ca şi fata de cel care ne-a sunat. Este inadmisibil să purtam o lungă conversaţie telfonica de fata cu persoane străine. Vom spune interlocutorului nostru care este situaţia şi vom amina convorbirea. În niciun caz nu vom spune: „Te sun eu peste zece minute „dacă cel venit în vizita nu şi-a manifestat dorinţa sa plece imediat. Este o gafa. Oricât de mult ne interesează persoana de la telefon are prioritate persoana venita în vizita.

Se întâmplă ca fără voia noastră sa asistam la o convorbire telefonica strict confidenţială. Dacă persoana care a vorbit nu deschide o conversaţie pe această temă nu o vom face nici

noi. Nu vom întreba cine a fost? ce dorea? de ce eşti supărat? Ne prefacem că nu am auzit nimic. Nu este o dovadă de ipocrizie ci de tact şi politeţe.

Un om bine crescut nu vede ceea ce nu trebuie să vadă, nu aude ceea nu a fost spus pentru urechile sale şi nu comentează ceea ce nu a văzut şi nu a auzit. La rândul ei gazda nu va relata pe larg conversaţia avuta. S-ar putea ca cei de fata sa nu fie deloc interesaţi, ci va spune ceva de genul – nu era nimic important, sau – probleme, se rezolva… Îşi va cere scuze (pentru că a vorbit la telefon în prezenta altora) şi cu asta discuţia se încheie.

Să avem grija şi cum răspundem la telefon. Când suntem ocupaţi, curge apa în cada, se prăjeşte ceva pe foc, nu ne repezim la primul semnal ci oprim tot ce ar putea provoca mici „catastrofe „şi răspundem calm, potolit, fără a-i reproşa prietenului ca din cauza lui am inundat vecinii! Şi cum unele activităţi nu pot fi întrerupte, este de preferat să nu răspundem la telefon. Nimic nu ne îndreptăţeşte să-i lăsăm celui care ne caută

impresia că ne-a deranjat tăindu-i vorba cu un: „Spune repede, mă spălăm pe cap”. La rândul nostru, când telefonam nu vom începe o convorbire cu reproşuri: „Unde umblaţi? Va caut de trei zile...”. Este supărător! Am auzit un răspuns amuzant din partea unei persoane astfel apostrofate: „De ce nu-mi telefonaţi când sunt acasă?!”

Când trebuie să telefonam? Nu exista o regula generală dar trebuie să avem grija sa n-o facem nici prea devreme, dimineaţa, nici prea târziu, seara. În principiu, este bine să cunoaştem programul de viaţă al prietenilor noştri, şi să-l respectam, nederanjându-i. Cine tine să aibă linişte, să studieze sau să se odihnească îşi ia masuri de precauţie: va scoate de pilda telefonul din priza pentru scurt timp. Robotul, care începe să se generalizeze şi la noi ne scoate din impas dacă avem de primit mesaje importante sau dacă, pur şi simplu, vrem să ştim cine ne-a căutat între timp.

Ce facem când nu ne răspunde la telefon

persoana pe care o căutăm ci altcineva? Bunul simt ne obliga să-i adresam câteva cuvinte interlocutorului nostru, mai ales dacă îl cunoaştem. Pe scurt, îl salutam, spunem cine suntem şi ce vrem, ne cerem scuze că-l deranjam, apoi îi mulţumim pentru informaţiile pe care ni le da.

Pledam aici pentru bunele maniere. Aşa că în cazul în care noi îi dam relaţii celui care telefonează, nu vom spune niciodată: „Eşti chemat la telefon" sau „Pisălogul de Popa te cheamă la telefon". E o gafa! Să ne obişnuim să fim politicoşi chiar dacă nu suntem auziţi de „pisălog" ci să spunem firesc „Radule, te caută domnul Popa la telefon".

Spuneam ca în relaţiile de serviciu nu trebuie să uitam să ne spunem şi profesia: „Sunt inginerul Popescu şi aş dori să vorbesc cu domnul...". Asta nu înseamnă să ne etalam cu ostentaţie funcţia. Am întâlnit o somitate din lumea medicala care se recomanda simplu „sunt doctorul X..." menţionând doar meseria, nu titlurile pe care le deţinea.

Altceva este când secretara face legătura. Vom fi şocaţi, fără doar şi poate, să auzim la telefon „Sunt directorul general al firmei…”. În schimb, este normal ca secretara sa să spună: „Aveţi legătură cu domnul director general Popa”.

Experienţa ne dovedeşte că avem de-a face şi cu situaţii neplăcute. Persoane care nu au habar de elementarele reguli ale unei purtări civilizate spun răstit „Alo, cu Elena”, de pilda.

Dacă din întâmplare am greşit un număr de telefon, trebuie să ne cerem scuze. Cu toate acestea deseori ni se răspunde injurios. Este o purtare incompatibila cu statutul de om civilizat, aşa ca să ne abţinem să ne purtam la fel vreodată.

SITUAŢII ÎN CARE SE RECOMANDA SA NU FOLOSIM TELEFONUL

Sunt situaţii în care nu se recomanda sa folosim telefonul. De pildă, nu se adresează prin telefon o invitaţie la o masă festiva – recepţie, logodna, nunta, botez. De regulă recurgem la invitaţii scrise. De asemenea, nu se transmit prin telefon condoleanţe, ci personal sau în scris.

În viaţă suntem pusi adeseori în postura de solicitanţi. Vom telefona numai pentru a stabili o întâlnire sau o audienta. Şansele noastre cresc dacă ne expunem problema personal.

MICI NEGLIJENTE TELEFONICE

Să avem grija sa ţinem receptorul corect pentru ca altfel nu ne vom auzi bine. Dacă o convorbire telefonica se întrerupe, va suna din nou cel care a chemat şi nu celălalt. Căutându-se reciproc în acelaşi timp, telefonul va suna ocupat la nesfârşit.

La sfârşitul fiecărei convorbiri, să ne asiguram că am pus bine receptorul în furca, altfel rupem orice legătură cu lumea exterioara şi pot surveni o mulţime de necazuri.

TELEFONUL ALTCUIVA

Convorbirea de la o cabină publica sau de la telefonul unei alte persoane, diferă de cea de acasă – în primul rând ca durata, dar şi ca subiect. Conversaţiile lungi dau naştere la cozi interminabile în faţa cabinelor publice, constituind o sursă inepuizabila de nervi. Nu trebuie să ne

folosim de telefonul altcuiva decât pentru a face o comunicare scurta. Faptul că i-ai cerut gazdei permisiunea de a da un telefon, nu te îndreptăţeşte să să-ţi rezolvi toate problemele pe aceasta cale şi nici să uiţi unde te afli.

Nu răspundeţi la telefon într-o casă străină decât dacă vă roagă gazda.

Dacă rămâneţi singur într-un birou sau într-o locuinţă străină nu veţi telefona decât în caz de axtrema urgenta şi îi veţi comunica acest lucru proprietarului de cum intra pe uşă. Tentaţia de a face o „mica economie „dând telefon în provincie trebuie înlăturată din principiu şi nu de frica de a fi descoperiţi.

Principiile noastre aplicate în viaţă şi nu vorbele rămân singurele criterii după care suntem judecaţi de cei din jur.

Telefonul este cel mai potrivit mijloc de a-ţi anunţa vizita într-o casă. Evitaţi să le faceţi o „surpriza”, chiar şi rudelor! Dacă nu au telefon, găsiţi o alta modalitate de a vă anunţa. În orice caz, nu mergeţi nicăieri fără să daţi telefon în

prealabil.

(a) **10. CORESPONDENTA**

(b)

(i) **BUNELE MANIERE – NEGRU PE ALB – SCRISOAREA**

(ii)

Pe vremuri a scrie o scrisoare era o adevărată arta, iar scrisoarea o plăcere nu numai pentru cel care o scria, ci şi pentru cel care o primea. Astăzi, doar scriitorii, artiştii – în general – şi îndrăgostiţii mai scriu cu pasiune scrisori. În iureşul unei existente trepidante, majoritatea oamenilor prefera telefonul, faxul sau telexul pentru transmiterea unor informaţii. Cu toate acestea constatam cu toţii ca scrisorile nu au dispărut din viaţa noastră, dovedindu-şi utilitatea dintotdeauna. Datorită perfecţionării mijloacelor de transport, scrisorile ajung astăzi în timp record în cele mai îndepărtate colţuri ale lumii încât nu faptul ca mesajul pe care-l transmitem ajunge cu

întârziere ne face să nu mai scriem… Ceea ce ne lipseşte este interesul şi uneori talentul de a transmite ideile într-o formă elegantă. Şi nu în ultimul rând… lenea. Într-adevăr, o scrisoare trebuie să exprime o gândire clara, coerenta, redactata într-un stil ales. Chiar şi scrisul trebuie să fie îngrijit pentru a nu da dureri de cap celui care o citeşte. Toate acestea presupun să ne rezervam un timp special pentru corespondenta, pentru alegerea hârtiei şi a plicului, terminând cu expedierea scrisorii prin posta. Cui nu i s-a întâmplat să descopere după multe zile o scrisoare neexpediata dar de la care aşteaptă cu nerăbdare răspuns? Vom vedea că trebuie să ştim câteva lucruri importante despre scrisoare în general pentru a putea vorbi despre bunele maniere care trebuie să guverneze şi acest mod de a ne „prezenta „în faţa cuiva, indiferent că este vorba despre o persoană apropiata sau despre una oficiala.

Exista desigur şi scrisori pe care suntem obligaţi să le scriem, ceea ce reprezintă un

supliciu. Dar tocmai aceasta dificultate pe care trebuie s-o învingem da mai mare valoare scrisului şi va face scrisorile mai preţioase decât un schimb de replici telefonice. Chiar cei care se plâng de lipsa de timp nu scapă de datoria de a răspunde scrisorilor primite. Să întârzii prea mult cu un răspuns înseamnă o desconsiderare a corespondentului. Din aceasta întârziere pot să rezulte animozităţi, pierde-rea relaţiilor sociale sau comerciale, şi de aici grave încurca-turi personale sau financiare. Prin urmare, chiar dacă avem motive de a întârzia un răspuns trebuie să confirmam primirea scrisorii. Exista însă şi situaţii în care putem să înţelegem de ce nu ni se răspunde. Este cazul îndrăgostitului fără speranţa ce bombardează literalmente cu scrisori o tânără ce nu-i împărtăşeşte sentimentele sau cazul grafomanilor, cunoştinţe întâmplătoare care ne trimit misive, uneori interminabile, total neinteresante.

Scrisorile exista în viaţa noastră şi sunt necesare în toate situaţiile. Exista scrisori de

afaceri dar şi scrisori de prietenie, de dragoste, unele pline de ura, de disperare, de speranţa. În toate însă se va păstra stima fata de destinatar şi nu numai în formulele de politeţe ci mai ales prin formularea gândului clar, în termeni adecvaţi textului. Pentru a atinge acest scop nu putem indica formule, reguli, pentru ca de fapt fiecare scrisoare depinde de cultura, caracterul şi educaţia celui care o scrie.

Exista totuşi două condiţii: acordul dintre conţinutul scri-sorii şi stil precum şi un efort minim pe care trebuie să-l faci pentru a te exprima pe înţelesul destinatarului.

Când scriem să ne imaginam ca aceste rânduri ar putea fi publicate (să zicem) şi că ar putea fi citite de către necunoscuţi. Oricât de intima ar fi o scrisoare, nu trebuie să fie compromiţătoare pentru nimeni. Chiar dacă avem unn conflict cu cineva şi alegem aceasta cale pentru a-l rezolva simţind nevoia de a-i spune câteva cuvinte care să-l usture – ca un „brusture”, ne vom abţine. Să nu uităm că se compromite

întotdeauna cel care foloseşte cuvintele urâte şi nu cel care leciteste!

1) ***SECRETUL CORESPONDENTEI***

2)

Curiozitatea ţine de natura omului – nimeni nu este complet scutit de ea, dar ea nu ne da dreptul să devenim indiscreţi şi, în niciun caz, să atentam la secretul corespondentei. Când pui o scrisoare închisă la posta înseamnă că te protejezi în mod legal împotriva deschiderii ei. Ai dreptul de a urmări în justiţie pe cel care îţi deschide scrisorile. Este unul dintre cazurile când legea coincide total cu regulile bunei cuviinţe. Se înţelege de la sine ca citirea corespondentei adresate altei persoane constituie un grosolan abuz de încredere şi o imixtiune intolerabila în viaţa acesteia, chiar dacă este vorba de soţi, părinţi, copii. Gestul acesta poate avea uneori urmări grave şi imprevizibile în relaţiile de pilda dintre părinţi şi copii. Este cu totul altceva sa ceri voie să citeşti o scrisoare şi să ţi se permită s-o faci!

a) **ASPECTUL CORESPONDENTEI**

b)

Aprecierea unei scrisori începe prin impresia pe care ţi-o creează de la început, prin hârtia folosita, dispunerea în pagina, grafie, acurateţe. Abia după acest examen începe lectura. O scrisoare al care-i aspect este îngrijit câştigă automat bunăvoinţa destinatarului care va fi mai receptiv fata de conţinut – gata să primească o veste, să accepte o cerere, sau pur şi simplu să se gândească cu plăcere la expeditor.

— Hârtia este un element foarte important şi aspectul unei scrisori depinde în mare măsură de ea. Deşi suntem în era ambalajelor policrome, a fotografiei în culori, nicio hârtie nu este mai potrivita decât cea de un alb imaculat. Hârtia de scrisori nu este niciodată liniata, suprafaţa ei este neteda şi marginea tăiată drept. Se înţelege ca plicul va fi de aceeaşi calitate şi culoare şi de o mărime potrivita (este bine ca hârtiasă fie împăturită doar de două ori). În mod obişnuit se scrie numai pe parte a colii. Dacă avem o hârtie de

buna calitate, putem scrie pe ambele fete, chiar dacă prezentarea va avea puţin de suferit.

— Se recomanda ca o scrisoare să fie scrisă de mina – este dovada în plus a consideraţiei fata de destinatar. Se înţelege de la sine că ar fi bine să fie scrisă cu cerneala, deci cu stiloul. După cum vedeţi, pledam pentru frumos şi buna cuviinţă. Nimic extra-vagant sau întâmplător în modul în care înţelegem să ne transmitem gândurile la distanta. De aceea – în mod firesc – şi cerneala trebuie să întregească imaginea de mai sus. Deci, cerneala albastra sau neagră. În niciun caz, roşie, verde, mov!

Dar să nu fim prea formalişti. De o bună bucata de vreme pixul a detronat stiloul. O scrisoare scrisă cu pixul nu va fi, în niciun caz, primită mai prost decât una scrisă cu stloul. Trebuie să recunoaştem totuşi ca scrisul nostru este mai frumos şi, totodată mai personal dacă folosim stiloul. Creionul la rândul Pentru ei exista pixuri cu mina de creion…

O scrisoare bătută la maşina va fi lipsită de

acea nota personala despre care am vorbit. Ea este rezervata, aproape în exclusivitate, relaţiilor ofi-ciale. Autorităţilor sau partenerilor de afaceri ne vom adresa aproape obliga-toriu printr-o astfel de scrisoare. Dar scrisul la maşină este mai rapid decât cel de mina, lucru ce trebuie speculat, astăzi când timpul este mai preţios ca oricând. Deci nu este nepoliticos să trimiţi scrisori personale, bătute la mă-sina.

Sunt situaţii în care nu vom folosi niciodată maşina de scris. Felicitarile de orice fel, mulţumirile, scuzele, condoleanţele se scriu de mina şi, cu atât mai mult, scrisorile de dragoste. Va imaginaţi ce impresie ar face asupra iubitei o scrisoare bătută la maşină, deşi exista excepţii şi de la aceasta re-gula… Important este ca ele să fie lizibile şi trebuie să recunoaştem ca dacă facem un mic efort lucrul acesta este posibil.

Punerea în pagina a textului are rolul ei în aspectul unei scrisori. Nu scriem cum ni se năzare, fără data, fără titlu, fără alineate oricât de grăbiţi am fi. Astfel, vom începe o scrisoare prin a

pune localitatea şi data (ziua, luna, anul) în dreapta sus. La mijlocul paginii, central, la câţiva centimetri de marginea de sus, vom scrie formula de introducere: „Dragii mei”, „Draga mea” sau „Stimata doamna X”. Exista diverse nuanţe în folosirea cuvântului „drag, draga „cu variantele pe care le comporta „scump, scumpa”, „iubit, iubita” etc. Astfel, este o deosebire între „Draga prietena „şi „Prietena mea draga”, dintre „Draga tata „şi „Tata drag „... Formulele de alint de genul „Draga mea turturica adorabila „sau „Pisoiaşul meu scump cu smântânica pe botic „pot fi scrise într-un anume moment al vieţii şi într-o anumită stare de spirit. Dar s-ar putea ca peste ani de zile cuvintele să vi se pară chiar dumneavoastră ridicole. O scrisoare chiar intima nu trebuie să depăşească anumite limite de decenta, din nenumărate motive.

Oricum, titlul începe cu litera mare şi se desparte de restul textului prin virgula, apoi se începe scrisoarea tot cu majuscule. Alineatele sunt mai retrase cu 2 – 3 cm şi încep cu litera mare.

Alineatele sunt necesare când trecem de la un subiect la altul sau de câte ori formulam o nouă idee. Să nu ni se pară un amănunt – e foarte important! Ordinea paginilor este cea fireasca:

1,2,3,4. Este bine ca acestea să fie numerotate pentru a nu crea confuzii în succesiunea ideilor.

Cât priveşte textul propriu-zis, nu trebuie să abuzaţi de semne de exclamare sau de întrebare, după cum nu este cazul să subliniaţi cuvinte sau fraze întregi – e dovada ca nu aveţi încredere în discernământul celui căruia i-aţi adresat scrisoarea.

De asemenea, se cuvine să fiţi atenţi la simetria rândurilor – alegeţi o hârtie alba, dar dacă nu puteţi scrie drept, puneţi dedesubtul ei un şablon sau rescrieţi scrisoarea.

După ce aţi terminat scrisoarea, nu reveniţi cu prea multe P.S.-uri („post scriptum”). Două sunt suficiente: P.S. şi P.P.S.

Semnătura se pune în dreapta, jos, după o

formula politicoasa, amicala sau afectouasa – în funcţie de relaţia pe care o aveţi cu cel căruia îi scrieţi. Exista formule consacrate, în special în scrisorile oficiale:

„Al d-voastră, cu deosebit respect, inginer Dan Popa „sau „Vă rog să primiţi încă o dată mulţumirile mele, inginer Dan Popa”. Dacă scrisoarea e bătută la maşină, este obligatoriu s-o semnaţi de mina cu numele întreg, în semn de consideraţie.

Reţineţi ca textul trebuie încadrat în pagina, lăsând o margine de cea 3 cm pe care e bine să nu scrieţi nimic.

Şi acum să punem scrisoarea în plic. Hârtia se pliază o dată, cel mult de două ori, în funcţie de mărimea plicului. Acesta trebuie să fie de aceeaşi culoare cu hârtia pe care am scris. Este necesar ca adresa destinatarului să fie completa: nume şi prenume, strada, număr, bloc, scara, etaj, apartament, codul postal, localitatea, judeţul (departamentul). Pentru scrisorile pe care le expediaţi în străinătate respectaţi uzanţele

fiecărei tari. Numele expeditorului nu trebuie să lipsească (din diverse motive s-ar putea să vi se returneze scrisoarea). Locul lui este fie pe fata plicului, în stânga, sus, fie pe spatele acestuia, în triunghiul care închide plicul.

Timbrele trebuie să aibă valoarea ceruta în funcţie de locul de destinaţie. Ele se lipesc în dreapta sus, unul lângă altul pe orizontala. Pentru străinătate alegeţi timbre dintr-o anumită emisiune în locul valorilor curente. Suntem siguri ca le veţi produce o bucurie prietenilor colecţionari.

Ultimul „pas” în trimiterea unei scrisori este introducerea ei în cutia poştală. Dacă nu aveţi timp s-o faceţi şi apelaţi la cineva, regula cere ca, în semn de încredere, să i-o daţi deschisă. Aceeaşi regula presupune ca persoana respectiva sa o lipească în faţa dumneavoastră. Dacă trimitem scrisoarea prin personalul hotelului sau prin oameni de serviciu le-o înmânăm închisă.

(c) **CARTEA DE VIZITA, CARTEA POŞTALĂ, VEDEREA, TELEGRAMA**

(d)

Chiar şi pentru scurte comunicări este de preferat să scrieţi o scrisoare. Totuşi este admis să recurgeţi şi la o carte de vizita, dacă textul este foarte scurt e de exemplu când răspundeţi unei invitaţii sau unei felicitări, când transmiteţi salutari sau când recomandaţi pe cineva cuiva.

Cartea poştală simpla este din ce în ce mai rar folosită în corespondenta pentru ca poate fi citită de către oricine. Vederea însă, datorită frumuseţii imaginii, este făcută să bucure privirea tuturor. Spaţiul rezervat scrisului ne obliga sa ne rezumam la câteva idei. Cel mai bine ar fi ca aceslea să se refere la imaginea propriu-zisă evitându-se platitudinile de genul „un strop de mare şi o raza de soare va trimite de pe minunatul litoral romanesc Adina”. Lipsa de inspiraţie şi, de fapt, dezinteresul pentru gestul făcut se traduce prin texte stereotipe: „Salutari din Vatra Dornei – familia Popescu „sau „Toate cele bune de pe

minunatele plaiuri româneşti…” (şi pe verso e o imagine cu un buchet de flori sau mai rău, cu… doi iepuraşi). Oricum, să nu scriem oblic. E inestetic, chiar dacă unii cred contrariul.

Iată ca ajungem şi la alegerea vederilor, care nu trebuie să fie un act gratuit ci un act de cultura. Ne vom opri la acele imagini care sunt semnifi-cative pentru locurile pe care le vizitam, gândindu-ne şi la faptul ca uneori le trimitem unor colecţionari. Chiar dacă Turnul Eiffel este imaginea emblema-tica a Parisului să nu uităm ca ea a devenit ultrabanala. De pildă, dacă vizi-tam un muzeu să alegem reproduceri ale capodoperelor care ne-au impresionat în mod deosebit, iar pe verso să le comentam. Să recunoaştem ca asta presupune să ne documentam, dar merită să facem acest efort intelectual.

Telegrama, cu variantele ei faxul şi telexul, este indicată în toate cazurile în care trebuie transmisa o comunicare deosebit de urgenta. O telegramă nu trebuie să cuprindă cuvinte inutile,

dar nici să fie criptica dintr-o economie exagerata, deoarece s-ar putea ca destinatarul să nu înţeleagă mesajul. Reititi schiţă

Telegrame de I.L.Caragiale dar şi ciorna telegramei dumneavoastră – s-ar putea să vă amuzaţi copios.

a) **CE NU TREBUIE SĂ FIE O SCRISOARE**

b)

Nu se trimit niciodată scrisori anonime. Cu toate că unele voci susţin că sunt utile, este necesar să renunţăm la acest obicei care denota o totala lipsa de caracter.

Nu se încep toate alineatele cu „eu”.

Vom amina întotdeauna sa trimitem o scrisoare de ameninţare sau injurioasa, în speranţa că vom renunţa sau că vom adopta un ton pe care nu-l vom re-greta mai târziu.

Să nu dramatizam incidentele minore, să nu exagerăm cu comentariile pesi-miste asupra evoluţiei unei boli sau asupra situaţiei noastre financiare. Faptele mărunte nu interesează decât

rudele apropiate şi pe de altă parte să ne gândim ca „drama” frigiderului stricat se va fi rezolvat de mult până vom primi răspunsul, iar de răceală nici nu ne vom mai aduce aminte! În general, să nu ne lamentam în permanenta dar nici să nu ne lăudăm excesiv. Orice exagerare indiferent de subiect, este nepotrivita. Să nu uităm că e posibil ca scrisoarea noastră sa cada în mâinile altcuiva, aşa că trebuie să evitam să dăm amănunte care s-ar putea întoarce împotriva noastră sau de care ne-ar fi ruşine peste un timp.

2) ***MODELE DE SCRISORI***

3)

Dam mai jos câteva exemple de scrisori: una particulara şi trei scrisori oficiale, necesare obţinerii unui serviciu. Aceste scrisori vor fi însoţite de un C.V.

a) **ACEST TEXT VA FI SCRIS CU LITERE DE MINA, ÎN STÂNGA; ÎN DREAPTA, O ADRESA.**

b)

a. LEGENDA: COMENTAREA UNEI

VEDERI – *SCRISOARE PARTICULARA:*

b.

15.03.94.

DORTUNG

Dragii noştri.

Am ajuns de o zi la D., un orăşel frumos şi foarte ploios. Se zice că este soare cam odată pe an. Drept urmare ne-am cumpărat în sfârşit o umbrela în folii colorate. Tocmai am vizitat castelul din forografie. După cum se vede, acesta este „Roter Saal” şi pe pereţi se afla portretele familiei nobiliare care a construit castelul. În uşa pe care o vedeţi ne-a întâmpinat însuşi prinţul – un domn foarte drăguţ – de meserie print!

Acum suntem într-o cafenea ca să ne adăpostim de ploaie, şi în jurul nostru sunt numai doamne în vârstă care îşi beau cafeaua de la ora 5.

Va sărutăm şi va mai scriem.

Ioana şi Andrei.

(e) **Modele de scrisori de cerere de serviciu**

(f)

1) M.Patru

Institutul de Cercetări Atomice, str. Izvor nr. 12 sect. 5, str. Negustori nr. 6 sect. 2, cod 75114 Bucureşti

Bucureşti, 22 mai 1994

Domnule Director.

În urma anunţului dumneavoastră din ziarul „România libera” din 10 mai 1994, va trimit alăturat un curriculum vitae. Răspund acestei solictari de-oarece cred că experienţa mea corespunde cerinţelor postului oferit. Pe de la-ta parte, activitatea institutului dumneavoastră mă interesează foarte mult şi pentru ca deschide posibilităţi de viitor. De asemenea, v-aş rămâne obligat dacă aţi binevoi să-mi acordaţi un interviu la o dată cât mai apropiata, pentru a discuta mai bine eventuala mea angajare. În aşteptare, cu aceasta speranţă, vă rog să primiţi domnule director, expresia sentimentelor mele de respect.

Mihai Patru

1) ***CURRICULUM VITAE***

2)

Mihai Patru

Născut la: 30 ian 1964

Adresa: str. Izvor nr. 12 sect 5, cod 75114 Bucureşti

Telefon: 2493107

Celibatar, stagiul militar satisfăcut. Absolvent al Institutului Politehnic Bucureşti, Facultatea de electronica, promoţia 1988; cu media 9,98

a. *EXPERIENŢA PROFESIONALĂ*

b.

5 ani inginer proiectant la Centrala Nucleară Cernavoda

c. *LUCRĂRI PUBLICATE*

Studii pe teme de specialitate în revista „Era atomică”, două dintre ele au fost traduse în revista „Newsweek”.

d. *LIMBI STRĂINE*

Engleza: foarte bine

Franceza: satisfăcător

Italiana: satisfăcător

(g) **ÎN PREZENT**

(h)

Înscris la doctorat din anul 1992

(i) **PASIUNI**

(j)

(i) **Pescuit, şah**

(ii)

2) I.Vasilescu

S.C. Construct S.A., str. Brazi nr. 2, str. Negustori nr. 26, cod 4113

Săcele, cod 5149 Braşov, jud. Braşov

1) ***Săcele, 20 apr. 1994***

2)

Domnule Director.

În urma anunţului dumneavoastră din ziarul „Curierul naţional” din 11 aprilie 1994, va trimit alăturat un curriculum vitae.

Vă rog să-mi fixaţi o dată la care mă pot prezenta pentru a vă expune motivele care mă determina sa solicit acest post.

Vă mulţumesc anticipat şi aştept răspunsul dumneavoastră.

Ion Vasilescu

a) **CURRICULUM VITAE**

b)

Ion Vasilescu

Născut la: 28 iunie 1960

Adresa: str. Brazi nr. 2, cod 4113 Săcele, jud. Braşov

Starea civilă: căsătorit, am în întreţinere trei copii minori

Stagiul militar: satisfăcut

(iii) **STUDII**

(iv)

Liceul Industrial de Construcţii Braşov, 10 clase curs de calificare cu durata de 2 ani, specialitatea zidărie

EXPERIENŢA PROFESIONALĂ (conform „cărţii de munca”)

2 ani Şantierul de Construcţii Săcele 1976 –

1978,1980 – 1990 şef de echipa la întreprinderea de Gospodărie Comunala şi Locativa (ICGL) Brasovb din 1990

maisrtu zidar la S.R.L. Codlea. Precizez că am lucrat în tot acest timp şi ca zugrav, faianter şi vopsitor

(k) **LIMBI STRĂINE**

(l)

1) ***Germana: bine***

2)

3) M. Popescu.

Impex S.R.L., str. Camelia nr. 14 sect. 3, sos. Panduri nr. 18 sect. 6

cod 14926 Bucureşti, cod 13112 Bucureşti

Domnie Director.

Răspund la anunţul publicat în „România libera” din 14 martie 1994 prin care se oferă mai multe posturi de secretara. La vârsta de 37 de ani, consider că am suficienta experienţa, simţul responsabilităţii, fiind un om activ, cu spirit de iniţiativă. Echilibrata şi calma iubesc organizarea.

Am lucrat ca secretara a unui mare liceu şi în

paralel am avsolvit cur-suri de operator P.C. şi marketing, iar în prezent lucrez la o mică firma particulara. Astăzi, dorind să-mi cunoştinţele nou obţinute, precum şi experien-ta anterioară, aş fi interesata sa lucrez într-o interprindere de anvergura firmei dumneavoastră, ca secretara şefa la oricare dintre compartimentele: import – export, financiar, marketing.

Anexez curriculum vitae solicitat în anunţ, urmând ca actele să le prezint la data desfăşurării concursului, deoarece aceasta data nu a fost precizată în anunţ, vă rog să binevoiţi să-mi comunicaţi în timp util când va avea loc concursul şi condiţiile lui de desfăşurare.

Cu mulţumiri, Maria Popescu.

3) ***CURRICULUM VITAE***

4)

Maria Popescu

Adresa: str. Camelia nr. 14, sect. 3, cod 14926 Bucureşti

Telefon: 6149910

37 ani, căsătorită, 2 copii: un băiat în vârstă de 12 ani la liceul de muzica „George Enescu „şi o fată de 10 ani eleva la liceul „Tonitza”

Soţul: inginer electronist la Institutul de Cercetări Atomice.

(ii) **STUDII**

(iii)

Absolventa a Liceului de Filologie-istorie „Iulia Haşdeu” promoţia 1976.

Cursul de marketing cu durata de un an absolvit în 1991. Curs de operator P.C. cu durata de şase luni absolvit în 1992.

a. *ACTIVITATE PROFESIONALĂ*

b.

1976 – 1980: secretara adjuncta la Liceul Industrial „Pipera”.

Sec?iune II.2 ***1980 – 1990: secretara şefa la acelaşi liceu***

Sec?iune II.3

1990 – 1994: secretara a directorului firmei „AuDaMi” S.A.

(a) **EXPERIENŢA**

(b)

Buna cunoaştere a utilizării calculatorului (MSDOS, WORD PERFECT 5.1.

i) WINDOWS, WORD, COREL DRAW, LOTUS 123).

Uşurinţă în exprimare (oral şi scris) şi în relaţiile cu publicul.

(c) **LIMBI STRĂINE**

(d)

engleza: bine franceza: satisfăcător

11. BUNELE MANIERE LA MASA

PIATRA DE ÎNCERCARE A EDUCAŢIEI – Încă din cele mai vechi timpuri, masa s-a desfăşorat după un anumit ritual. Deşi era diferit de la tara la tara acesta a impus acele reguli care constituie astăzi criterii importante în aprecierea unei persoane bine crescute.

Fără îndoială, masa pe care o oferim sau cea

la care suntem invitaţi a devenit un prilej pentru întâlniri importante şi discuţii interesante. Din fastuoasele mese de pe vremea romanilor sau din timpul Renaşterii – dacă ar fi să ne referim numai la acele epoci care ne înfierbântă şi astăzi imaginaţia – transpare în zilele noastre obiceiul de a ne onora invitaţii cu o masa elegant aranjata, impecabila. Privind înapoi, putem spune că s-a renunţat, în general, la opulenta şi lux ostentativ. Azi nu se mai bea din pocale de aur care poarta semnătura lui Benvenuto Cellini, de pilda. În schimb, a mânca din farfurii de porţelan de buna calitate şi a bea din pahare de cristal a devenit un lucru obişnuit. În mod firesc, comportamentul mesenilor a câştigat în rafinament prin respectarea unor norme impuse de codul manierelor elegante.

Exista astăzi tendinţa de a adopta modul de viaţă modern în totala contradicţie cu cel clasic. Ne deplasam în goana dintr-un loc într-altul şi de cele mai multă ori masa noastră este frugala. Pregătirea mesei şi spălatul vaselor ne-ar răpi un

timp preţios. Tindem spre simplitate şi comoditate, renunţând la tot ceea ce ar încărca în mod inutil existenta noastră. S-ar părea că ne contrazicem. Dar indiferent ca optam pentru un serviciu de masa din porţelan de Sèvres sau pentru unul din sticla încasabila, respectarea unor reguli este obligatorie, începând cu pregătirea casei, aranjarea mesei şi terminând cu felul în care mâncăm fructele.

CUM ARANJAM MASA

Masa familiala, cea de toate zilele trebuie să fie şi ea apetisanta şi îngrijită, ca şi cea festiva. Un vechi dicton spune ca „omul inteligent se hrăneşte cu ochii”. E de preferat o farfurie de faianţă, intacta, uneia de porţelan ciobit, chiar dacă aceasta a fost cândva foarte frumoasă. E de preferat fata de masa din în apretata, uneia dintr-o ţesătură scumpa, dar acoperita de pete. Se înţelege de la sine, ca în zilele de sărbătoare ne vom ocupa în mod deosebit de aranjarea mesei. Pentru mese festive, fata de masa şi şerveţelele

vor fi şi ele festive, de o albeaţă imaculata, iar pentru reuniuni intime se pot folosi fetele de masa colorate. O faţă de masă trebuie să fie destul de mare ca să ascundă, pe cât posibil, picioarele masei. În niciun caz nu vom folosi fete de masa din material plastic, chiar dacă imita perfect cea mai sofisticata ţesătură. E bine să aşezăm sub fata de masa un molton subţire care protejează furnirul mesei. Trebuie să asiguram un anumit spaţiu pentru fiecare invitat, chiar şi pentru cei foarte bine educaţi care ştiu să-şi tina coatele pe lângă corp. Ca musafirii să se simtă confortabil, acest spaţiu trebuie să fie de cel puţin 50 cm.

Cum aranjam masa?

Atât masa familiala cât şi cea festiva sunt aşezate la fel, dar diferă numărul farfuriilor, al tacâmurilor şi al paharelor în funcţie de felurile de mâncare. Fiecare farfurie va fi dublată de o alta care se aşază dedesubt, pentru serviciu, şi care utilizată doar pentru a pune pe ea farfuria din care mâncăm. La mesele de fiecare zi ne putem lipsi de cea de-a doua farfurie.

— Masa festiva se prezintă, de obicei, astfel: farfuria pentru primul fel este aşezată deasupra farfuriei de serviciu. Pe ea se pune şervetul frumos împăturit. Chiflele sau feliile de pâine se pun în două-trei coşuleţe speciale, repartizate simetric. Locul furculiţelor este la stânga farfuriei. Aliniate de la dreapta spre stânga în ordinea utilizării lor, acestea se aşază cu dinţii în sus. La dreapta, se pun cuţitele, cu partea tăioasă spre farfurie, tot în ordinea utilizării – cel mai îndepărtat este pentru primul fel de mâncare, adică pentru peste iar în faţa farfuriei sta lingura de supa cu curbura în su’s şi uneori linguriţă de desert (dacă e loc pe masa). Nu vom aşeza niciodată alături mai mult de trei cuţite şi de trei furculiţe. Restul tacâmurilor – linguriţele de tort, furculiţele mici pentru baclava sau pentru fructe nu se pun pe masa ci pe o măsuţă de serviciu sau pe un bufet, pentru a fi la îndemână.

Aceste reguli nu sunt bătute în cuie. Numărul tacâmurilor şi aşezarea lor diferă în funcţie de menu-ul servit la masă. În desenele prezentate

veţi găsi soluţiile la care trebuie să recurgeţi.

La toate mesele cât de cât solemne este obiceiul să se schimbe tacâmurile după fiecare fel de mâncare. La o masă mai puţin pretenţioasă nu vom schimba tacâmurile decât dacă avem peste. În general vom folosi patru farfurii: farfuria pentru antreuri, farfuria de supa, farfuria întinsă şi farfuria de desert. Bolurile (castronaşele) pentru supa limpede (consome) nu se pun de la început pe masa ci se aduc odată cu supiera. Tacâmurile se pot pune şi pe suportul destinat lor care va fi aşezat la dreapta farfuriilor. Pe suport vom aşeza, în dreapta, cuţitul, cu partea tăioasă spre farfurie, şi în stânga lui furculiţa cu dinţii în jos. Lingura şi linguriţele pentru desert vor fi aşezate în faţa farfuriei. Dacă utilizam suportul de tacâmuri vom pune şerveţelul la stânga, direct pe fata de masa. Tot în faţa farfuriilor, spre dreapta, este şi locul paharelor. Trei tipuri de pahare sunt obligatorii – de ţuică, de vin (paharul de vin roşu e ceva mai mic decât cel de vin alb) şi de apa. Reţineţi ca ele trebuie să facă parte din acelaşi serviciu. Nu

improvizaţi – e o nota proasta – şi va recomandam să nu daţi mese festive dacă nu puteţi. După folosire, paharele de ţuică se iau de pe masă. Nu va băgaţi degetele în ele. Folosiţi neapărat o tava în acest scop. Vă va scuti de drumuri inutile.

— Băuturile aperitive se servesc întotdeauna înainte de masa. Paharele speciale se găsesc pe o masa separata, pe o tava, şi fiecare invitat se serveşte cu ce-i place. E bine ca sortimentul de aperitive să fie variat. Sticlele stau şi ele la îndemână, pe o alta tava. Şampania şi coniacul nu se servesc decât la sfârşitul mesei. Va prezentam alăturat diverse tipuri de pahare, sticle şi căni.

Sticlele de vin şi apa vor fi dispuse simetric pe masă, la îndemână bărbaţilor care fac oficiul de a servi băuturile. Pentru a nu pata fata de masa, sticlele se pun pe o tăviţă sau pe farfurioare speciale. Apele minerale se servesc în sticlele lor originale ca şi vinurile străine.

Decorarea masei depinde de mărimea ei, de rangul musafirilor şi de împrejurări. Aproape indispensabile, florile şi lumânările vor incinta

privirea. Florile trebuie puse în vaze joase ca să nu-i împiedice pe meseni să se vadă.

Nu vom pune pe masa decât ceea ce poate servi la o întrebuinţare imediata. Excepţie fac solniţele şi recipientele pentru piper care vor trebui să fie suficiente (una pentru circa trei – patru persoane). Vom avea grija ca acestea sa nu fie înfundate sau umede. O gospodina atenta pune în recipientul respectiv câteva grăunte de orez. Dacă nu folosim recipiente cu capac perforat, celelalte trebuie să fie însoţite de linguriţe pentru ca nimeni să nu fie silit să se foloseasc de propiul cuţit, ceea ce ar fi o greşeală.

Să reţinem deci ca untdelemnul, oţetul, muştarul, smântână etc. se vor aduce doar dacă cineva le cere. O gazda atenta le are pregătite şi le oferă. Pentru sosuri se foloseşte o sosiera. Atenţie: sosul nu se pune nici pe friptura dar nici pe piure sau pe alte garnituri (macaroane, sote de legume etc) deoarece e iestetic. Sosul se pune în farfurie şi se moaie în el bucăţelele de carne tăiate pe rând. Nu se amesteca tot ce avem în farfurie de

la început cu toate că este gustos dar „pasta „obţinută este imposibil de privit. Vom explica acest lucru adolescenţilor care au rămas cu acest obicei de când erau mici şi li se „passa „mâncarea. Odată întrebuinţata sosiera va fi luata de pe masă.

Salata se serveşte în castronele separate, pentru fiecare invitat în parte. Când friptura este tăiată la masa, gazda trebuie să aibă la îndemână tacâmuri speciale. E de preferat însă ca acxesta operaţie să fie făcută în prealabil, iar friptura să fie prezentata felii, pe frunze de salata. În multe tari salata se mănâncă separat după friptura.

Scobitorile nu-şi au locul pe masa pentru că nu se folosesc în public.

Argintăria este obligatorie? În cazul unor mese festive, da. Pentru mesele obişnuite exista tacâmuri de oţel inoxidabil care sunt frumoase şi uşor de întreţinut. E adevărat ca argintăria conferă mesei eleganta, dar să nu uităm că trebuie să strălucească de curăţenie. Ca tot ce este preţios, argintăria cere o îngrijire speciala, iar dacă nu avem timp pentru aşa ceva e preferabil să

renunţăm la ea.

Ca mesele festive să nu ne sperie prin dificultăţile ce la creează, este necesar un exerciţiu îndelungat. Să-l facem în cadrul meselor de Duminica, imaginându-ne că avem invitat cel puţin un ministru, chiar dacă suntem doar în familie. Va fi o plăcere! Cu acest prilej, vom pune o faţă de masă deosebita, tacâmurile şi vesela pe care nu le folosim zilnic şi vom pregăti o mâncare speciala. Este obligatoriu ca toţi membrii familiei să respecte aceasta masa, fiind punctuali, ajutând sau, dacă se plimba dimineaţa, aducând o floare sau cumpărând un desert special (fructe, prăjituri). Repetam: masa de Duminica e sfântă.

COMPORTAMENTUL ÎN TIMPUL MESEI

Regulile generale ale unei ţinute corecte şi pe care le-am definit într-un capitol precedent sunt valabile şi la masă. Stam drept, dar nu înţepeniţi. Nu punem picioarele nici sub scaun, dar nici prea departe în faţă, pentru a nu-i incomoda pe vecini. Nu ne agăţăm de scaun.

Poziţia mâinilor are o mare importanta la masă. În niciun caz braţele şi mai ales coatele nu trebuie să stea pe masă. Nu ţinem cu mâinile farfuria din care mâncăm. Poziţia corecta, de repaos, este cea cu braţele lipite de corp şi cu încheieturile mâinilor sprijinite de marginea mesei. Aceasta ţinută se schimba când mâncăm, păstrându-ne însă coatele lipite de trunchi.

Ne vom verifica ţinuta înainte de a intra în sufragerie, spălându-ne mâinile în prealabil. Eventualele retuşuri necesare după masa se vor face numai în baie – ca de exemplu împrospătarea rujului, sau aranjarea parului.

Dacă nu avem o baie curata, nu invitam musafiri!

Nu trebuie să mâncăm niciodată grăbit sau nervos. Este nu numai o regula de politeţe, ci şi o prescripţie medicală. Mai grave sunt discuţiile neplăcute din timpul mesei. Să le evitam şi să ne impunem să fim calmi. Şi aşa, viaţa noastră este destul de stresata. Să ne bucurăm de prilejul pe care ni-l oferă o masa împreună cu familia.

Să nu bem şi nu vorbim cu gura plină. Este o regula care ar trebui să fie destul de cunoscuta şi n-am reveni asupra ei dacă n-ar fi încălcată zilnic. Oamenii care încearcă să mănânce şi să povestească în acelaşi timp fac o impresie dezagrabila. Trebuie să fim atenţi ca buzele să fie mereu închise în timpul mestecatului. Este de prost gust să ţinem degetul mic uşor ridicat când mâncăm sau când bem. Dacă avem câini sau pisici, aceşti n-au ce caută în sufragerie oricât de mult i-am iubi. Este nu numai o lipsa de respect fata de musafiri, ci şi prilej de incidente nedorite.

Un obicei prost, specific romanilor, de care aceştia nu se pot debarasa, este acela de a-i obliga pe musafiri să mănânce mai mult decât vor. Repetaţi şi învăţaţi formulele: „Da, vă rog”, „Nu, mulţumesc”, „Yes, please”, „No, thank you”. Să ne gândim bine când le rostim. Sunt gazde la noi şi chiar în alte tari care ne iau în serios. Dacă ne imginam că este de bun gust să refuzam a doua felie de tort cu toate că am mai mânca o porţie, riscam să rămânem fără ea, deoarece a doua oară

nu ni se mai oferă dacă am spus „Nu, mulţumesc”. Masa se transforma într-un adevărat calvar când inimoasa gospodina repeta insistent: „Dar mai luaţi o sărmăluţă, sunt delicioase! „Nu ne aşezăm la o masă ca să mâncăm pe săturate. Se poate cere sau lua dintr-un fel care ne-a plăcut în mod deosebit sau se poate refuza o mâncare care ne face rău sau nu ne place. Politicos este să acceptăm să gustam din felul respectiv, pentru a nu jigni gazda. Tot de politeţe tine şi tactul gazdei de a oferi mâncare suficienta – nici prea multă, nici prea puţina – fără a-şi lauda excesiv preparatele culinare. Musafirii o pot face, cu moderaţie însă, spre încântarea gospodinei, dar nu strigând peste masa şi nici cerând în acel moment reţeta. Cu atât mai mult nu este cazul să se comenteze asupra procurării dificile a unui produs.

Masa trebuie să decurgă firesc, fără ostentaţie. Am putea spune ca aceasta e o norma ideala, greu de atins, la care trebuie să contribuie şi invitaţii dacă simt ca gazda este în impas

datorită tinereţii sau a lipsei de experienţa. Cu discreţie, cu tact ei pot trece peste momentele penibile ivite din te miri ce. Nu vor cere un antinevralgic şi un pahar cu apa în momentul în care gazda este foarte preocupata sa nu i se răcească gustările calde. Nu vor cere ketchup, piper, smântână sau alte ingrediente dacă nu le sunt oferite, pentru că s-ar putea ca ele să lipsească şi gazda să se simtă jenată.

Să manincam aşa cum găteşte gospodina! Obligaţia ei este să guste în prealabil din toate bucatele şi să le condimenteze moderat, iar a musafirului să le accepte ca atare. E foarte neplăcut să dăm sfaturi culinare în funcţie de preferinţele noastre. Fie că e o masa festiva, fie că este una obişnuită, efortul gospodinei trebuie răsplătit cu o remarca de genul: „Delicioasa supa!”, „Ce frumos arata salata!”, „Ce bine miroase friptura!”

Ne vom abţine de la orice discuţii sau observaţii dezagreabile. Copilului cu care am venit îi vom face observaţii acasă, ca şi soţului care a

depăşit numărul de pahare. Ne vom impune să nu stam cu ochii aţintiţi asupra membrilor de familie cu care am fost invitaţi, aruncându-le priviri ucigătoare când greşesc ceva. Educaţia nu se face în acel moment, căci atmosfera va deveni insuportabila pentru toţi.

MASA E SERVITA!

Viaţa profesională poate să modifice o ordine pe care o credeam stabilita odată pentru totdeauna. Astfel, pe măsură ce pauza de prânz se micşorează, masa devine mai frugala şi tinde să fie înlocuită cu masa de seara. La aceasta contribuie şi distanta din ce în ce mai mare dintre domiciliu şi locul de muncă. De obicei avem musafiri la masa de seara. Dam mai jos regulile pentru o masa pretenţioasă. Ocazia, rangul musafirilor sau situaţia noastră financiară permit unele simplificări. Oricum nu suntem obligaţi să desfăşurăm un lux peste posibilităţile noastre. Pledam pentru moderaţie şi simplitate care nu exclud rafinamentul.

Chiar şi în familiile cele mai modeste o anumită rezerva trebuie prevăzută pentru a face fata surprizelor de ultima ora. De asemeni, se va prevedea un fel de mâncare pentru a fi înlocuit în cazul când unii dintre musafiri nu-l suporta, din motive medicale eventual, pe cel oferit anterior. Persoanele condamnate de medicul lor la o dieta severa, de fapt, ar trebui să nu accepte invitaţii decât de la prieteni foarte apropiaţi care le cunosc regimul.

1 – Antreurile: se compun în mod obişnuit din feluri de mâncare reci, picante, peste, mezeluriri şi salate diverse. Se pot servi şi antreuri calde: ficăţei de pui, diferite plăcinte, pizza, sufleuri, pateuri. Antreurile reci pot fi combinate cu cele calde, însă multă atenţie – dacă încărcăm masa cu antreuri greu de digerat (salata de vinete, ciuperci cu maioneza etc) şi în continuare avem mai multe feluri de mâncare, plus tort, plus baclava, plus îngheţată, riscam fie ca musafirii noştri să facă o indigeşti serioasa, fie

să luăm mâncărurile de pe masa neatinse. Ne gândim înainte de a chema musafiri cât am putea să mâncăm noi înşine într-o vizită, fără să ne îmbolnăvim!

Tacâmul: un serviciu pentru antreuri sau servicii obijnuite de masa de dimensiune mijlocie. Vinuri albe demiseci şi rose.

2 – Consome-ul: se serveşte o supă limpede în ceaşcă, cu o lingura de supa mai degrabă mică. Dacă n-am oferit antreuri, vom putea înlocui supa cu o ciorbă care va fi servita în farfurie cu o lingura obişnuită. Se aduce castronul cu supa (supiera) şi se ia de pe masa după golire. La aceste feluri nu e nevoie de băuturi.

3 – Pestii sau crustaceele: exista pentru peste un tacâm special. Se recomanda vinuri albe, seci, spumoase şi spumante. Cu cât pestele este mai gras cu atât vinul trebuie să fie mai acid (cum sunt cele din podgoriile Ardealului şi Moldovei). Cu stridii se poate servi chiar o

şampanie seaca.

4 – Felul principal, felul de rezistenta: tacâm normal. De regulă acesta este o friptura sau un preparat din carne. Indiferent dacă servim o friptura de porc, de miel, de pasare, din vânat sau una care trebuie să fie în sânge – antricot sau muşchi de vaca – se impune un vin roşu. La carnea alba se recomanda vinuri roşii uşoare, iar la carnea roşie mai tari şi mai puternice; la vânat vinuri roşii seci, vechi, de calitate superioara. Vom evita sa aducem pe masa curcanul, purcelul, muşchiul, întregi, chiar dacă este foarte decorativ. Obiceiul este nepractic. Friptura se porţionează în bucătărie şi se aranjează pe un platou pe care îl vom orna în mod deosebit. De pildă, vom pune carnea pe câteva foi de salata proaspătă, iar deasupra vom aranja câteva frunze de pătrunjel. Garniturile vor fi puse în castroane separate, iar pentru salate este ideal să avem castronaşe mici rotunde sau pătrate pentru fiecare musafir.

5 – Brânzeturile: lista poate fi infinita; ceea ce trebuie reţinut e ca brânzeturile se aduc la masa pe un platou frumos din lemn. Tacâmul: cuţite mici pentru întinsul untului şi tăiatul brânzei. Toate brânzeturile pun în evidenta buchetul vinurilor. Nu se aduc alte soiuri ci rămânem la ultimul vin servit, deci vinul roşu. Excepţie face telemeaua de oi, la care se pot servi vinuri rose şi chiar albe, din aceeaşi zona de unde provine brânză.

6 – Desertul: pentru prăjituri se foloseşte un tacâm special – linguriţe, cuţite şi furculiţe mici. Acum se recomanda vinuri dulci şi semidulci, parfumate (Murfatlar, Pietroasele, Tirnave, Alba-Iulia). Nu se servesc vinuri la deserturile din ciocolata.

7 – Fructe proaspete: sunt prezentate întotdeauna cu un cuţit şi o furculiţă speciale. Argintăria coexista în acest domeniu cu materiale noi, inoxidabile. Nu se servesc vinuri.

8 – Cafeaua şi lichiorurile: cafeaua pretinde linguriţe mici, cafeaua Mocca un serviciu mic de argint sau, eventual, argintat. Pentru doamne se vor servi lichioruri, iar pentru domni, cognac.

9 – Alegerea vinului potrivit fiecărui fel este o adevărată arta.

Este domeniul stăpânului casei care, dacă nu se pricepe trebuie să se lase condus de un specialist, prieten sau negustor de încredere. Băuturile aperitive, cherry sau coctail, se servesc la temperatura pivniţei, 10 – 12 grade. O şampanie sau un spumos sec servit ca aperitiv nu trebuie să depăşească 8 sau 10 grade. Fiecare regiune are vinurile sale speciale a căror prezentare şi temperatura ideala le sunt proprii. De asemeni, vom alege paharele potrivite pentru fiecare tip de vin. Pahar rotunjit sau cu picior scurt pentru vinurile albe, pahar cu picior înalt pentru vinurile roşii. Cupa pentru şampanie şi

spumos. Vinurile roşii vor fi servite la temperatura pivniţei dacă sunt uşoare şi la temperatura camerei dacă sunt mai tari. Vinurile trebuie răcite treptat şi nu brutal şi, mai ales, nu trebuie să fie aşezate lângă o sursă de căldură ceea ce risca să le altereze. Trebuie să le aducem în camera cel puţin cu o jumătate de zi înainte. La vinurile tip Tămâioasa se deschide dopul în perioada încălzirii la temperatura camerei, oxidarea adăugând un parfum plăcut buchetului natural. Dacă n-avem timp să le aducem la temperatura camerei treptat, rămâne soluţia decantării vinurilor, vărsând foarte uşor, într-o carafa ce a fost în prealabil încălzită, şi cu suficienta precauţie ca reziduurile de pe fundul sticlei să nu-l tulbure. Vinurile dulci, şampania dulce, sunt servite foarte reci.

Berea nu va fi niciodată oferita la o reuniune cât de cât festiva. Ea însoţeşte totuşi foarte bine în intimitate anumite specialităţi regionale. Se serveşte foarte rece în pahare mari fără picior sau în halbe. În mod excepţional, adevărata Pils, nemţeasca, este servita în pahare speciale cu

picior scurt. Un mic carton circular nu trebuie să lipsească niciodată de sub un pahar de bere.

Apa naturala sau minerala este servita întotdeauna foarte rece în pahare obişnuite.

Ţuică de fructe cu sâmbure este servita rece. Ţuică de vin, coniacul şi diferitele brandy-uri sunt servite la temperatura încăperii le fel ce şi ţuică de fructe de tip whisky. În acest caz, nu vor lipsi de pe masa cuburile de gheata puse într-un vas special sau improvizat dintr-o competiera eleganta de sticla. Să evitam să imitam arta barmanilor de prost gust şi să înmuiem paharul în zahăr pentru a oferi un cocteil. Este agreabil, dar neadmis de bunul gust să încălzim în palma mâinii paharul special numit Napoleon.

Lichiorurile şi vinurile lichioroase, Malaga, Cabernet, Madera, Porto, muşcăturile se servesc la temperatura camerei, în pahar special, mai mic şi jos. Whiskiul se serveşte într-un pahar special numit tumbler, scurt cu fundul gros.

Toate vinurile se servesc în sticle, în afara cazului decantării, şi aceasta se va face la masă.

Dacă tragem vinul obişnuit din butoi îl servim în carafe. În anii deosebit de buni pentru vinuri, vestiţi ca atare, se servesc în coş. Şampania în găleata cu gheata – frapiera. Dopul se scoate la masa, dar trebuie să tăiem capsula cu cuţitul, până când reuşim să scoatem dopul. Şampania se desfunda în găleata ei şi este uşor să nu facem din aceasta deschidere o scena de comedie, lăsând să iasă puţin gazul carbonic.

Am vorbit despre asortarea felurilor de mâncare cu vinurile. Iată câteva regului suplimentare:

1. nu se serveşte niciodată un vin dulceag între alte două vinuri albe sau roşii, seci. De exemplu nu se serveşte Porto dacă s-a servit un vin alb la antreuri;

2. trebuie să servim vinurile albe seci înaintea celor roşii;

3. vinurile albe foarte dulci, în schimb, se

servesc după cele roşii;

4. ordinea este totdeauna crescătoare: mai întâi vinurile slabe, apoi cele tari;

5. mai întâi vinul nou apoi cel vechi;

6. vinurile tip Şampanie sau spumante pot fi servite după sau înaintea celor nespumante dar, niciodată între ele.

Pentru a servi vinurile, acasă ca şi la restaurant, gazda ia înainte într-un pahar un eşantion şi-l gusta pentru a-şi da acordul. Dacă serveşte el însuşi o va face cu mâna dreaptă şi cu eticheta în partea din fata; nu se apuca niciodată o sticlă de gât. Nu se umple un pahar până sus ci două treimi, cel mult trei sferturi. Sticla de vin este ţinută în mod obişnuit iar braţul trebuie să fie întins. Gâtul sticlei este normal să fie la o distanta de circa 5 centimetri de gura paharului şi poate urca până la 15 centimetri dacă servim un vin ce străluceşte şi poate să facă, aşa numita stea,

apreciata de cunoscători. Vinurile roşii, în schimb, şi mai ales soiurile deosebite servite în coş trebuie să fie turnate aproape de pahar, foarte încetişor, pentru a nu amesteca vinul, ceea ce ar fi nociv buchetului şi parfumului său. Şi, în plus, acest fel de a servi are avantajul ca nu ameninţă albeaţa feţei de masa. Nu se ridica deasupra mesei, în timpul servirii, decât cupele de şampanie, cele de spumos rămân pe masă. Paharele de bere le ţinem uşor înclinate când turnam, astfel nu vor face o spuma exagerata.

Coniacul şi băuturile de tip ţuica sunt întotdeauna servite pe tăvi de metal sau de lemn. Cu excepţia apei cu care ne servim după voie, băuturile şi vinurile, mai ales, sunt totdeauna servite de stăpânul casei, de către ceilalţi bărbaţi sau de către personalul de serviciu. Doamnele trebuie să se abţină de la „self service" şi, mai ales, de la tentativele de a ajunge la o sticlă aşezată departe de ele. Gazda trebuie să fie avizată dacă s-a întâmplat ceva neprevăzut la bucătărie pentru a putea să asorteze vinurile la

meniul de rezerva. Sotia trebuie să cunoască ordinea în care vor fi servite vinurile pentru a putea să asorteze la ele paharele aşezate dinainte. Pentru aşezarea paharelor pe o masa sa păstrează aceleaşi reguli ca şi pentru tacâmuri: în ordinea utilizării lor, de la dreapta la stânga, paharul de apa în axtremitatea stinga sau, dacă preferam, în dreapta dar, în orice caz, în afara rândului. Paharele de şampanie, de obicei utiltizate la sfârşitul mesei, pot fi aşezate în spatele celorlalte sau se aduc separat pe tava.

Felul în care stam la masa şi mâncăm ţine de educaţie. Distanta mare dintre corp şi farfurie sta la originea tutror greşelilor care se comit la masă. Dacă scaunul e prea departe de masa este inerent să ne pătăm oricât de atenţi am fi. Trebuie să ne aşezăm în aşa fel încât capul să fie aplecat puţin deasupra marginii mesei. Dacă am presupune ca un ecran este aşezat între masa şi noi n-avem dreptul să-l atingem decât cu fata, nu cu umerii sau cu tot bustul. În măsura posibilului, partea de sus a corpului nu trebuie să se mişte când ducem

ceva la gură, aplecam numai capul. Atenţie la coate! Cum am mai spus trebuie să stea lipite pe cât posibil de corp. Să nu exagerăm şi să înţepenim într-o poziţie nefireasca.

Lingura şi cuţitul sunt ţinute întotdeauna în mâna dreaptă. Nu exista nicio excepţie de la această regulă. Furculiţa este ţinută în mâna stângă când utilizam cuţitul în acelaşi timp cu ea. O vom trece în dreapta când terminam de tăiat câte o bucată de friptura, de pilda.

La sfârşitul unui fel de mâncare, în farfuria care trebuie luată, punem paralel cuţitul şi furculiţa, cu dinţii în jos. În timp ce mâncăm ţinem tacâmul deasupra farfuriei, fără să-l ridicam prea mult în aer mai ales fără să gesticulam cu el.

Lingura se ţine ca un creion, între degetul mare şi cel arătător, şi o dirjam cu ajutorul celui mijlociu şi al încheieturii mâinii.

Cuţitul se ţine între degetul mare şi cel mijlociu, iar arătătorul se sprijină pe spatele minerului. În niciun caz nu se pune arătătorul pe spatele lamei.

Când folosim furculiţa o întoarcem cu dinţii în jos, pentru a o putea înfige în bucata pe care o ducem la gură. Brânză se mănâncă cu furculiţa, nu cu cuţitul. Dacă un invitat mănâncă astfel, „oferiţi-i o baioneta „spunea cu umor Păstorel Teodoreanu.

Dacă un tacâm ne scapă pe jos din neatenţie, cerem altul. Nu-l ştergem sau nu suflam în el spunând: „Nu-i nimic”. Când bem, păstrăm tacâmul în farfurie: furculiţa la stânga, cu dinţii în sus, şi cuţitul la dreapta, cu lama sub curbura furculiţei. Dacă farfuria este goala şi punem tacâmurile încrucişate, este semn ca dorim să mai fim serviţi din felul respectiv.

La masa trebuie evitate orice zgomote: plescăitul, sorbitul, ciocnitul tacâmurilor de vesela, oftaturile, etc. Îndepărtarea resturilor rămase între dinţi nu se face la masa, în prezenta tuturor. Retrageţi-vă la baie!

La începutul mesei punem şervetul pe genunchi, fără a-l desfăşura în totalitate. Ne servim de el cu discreţie tamponindu-ne gura.

Este absolut interzis să-l înnodăm în jurul gâtului sau să-l fixam în decolteu sau în gulerul cămăşii. La sfârşitul mesei şervetul se aşază lângă farfurie, fără a-l împături ca la început. Dacă adoptam o poziţie corceta la masa, nu este nevoie să întindem şervetul pe genunchi.

Este un punct de vedere care câştigă teren şi vi-l recomandam cu căldură.

Când mesenii sunt numeroşi nu se urează „Pofta buna!”. Un ecou multiplicat cu douăzeci ar crea un vacarm nejustificat. Pentru a începe să mâncăm şi să bem aşteptăm ca stăpâna casei, respectiv stăpânul casei să dea tonul. Mâncarea este servita de gazda, de un personal calificat sau, pur şi simplu, platoul cu mâncare trece din mână în mână. Gazda se serveşte sau este servita ultima. Să evitam să ne umplem până la refuz farfuria. De asemenea, când mâncăm, să nu ne tăiem bucăţi prea mari dar nici prea mici, ca să nu cadă din furculiţa. Să nu ne grăbim să tăiem toată bucata de carne de la început, ca să scăpăm de grija. Cream o impresie dezagreabila.

Marginea farfuriei trebuie să rămână curata oricare ar fi felul de mâncare servit. O farfurie nu trebuie să aibă un aspect urât nici după ce am terminat de mâncat. Asta nu înseamnă însă că avem voie să sorbim din supa, ducând farfuria la gură, şi nici că putem folosi pâinea pentru a şterge sosul. Când ni se oferă un platou, trebuie să luăm întotdeauna bucata cea mai apropiată de noi. Pâinea tăiată în felii sau chifle este adusa la masa în coşuleţe speciale. Dacă mai dorim pâine şi coşuleţul este mai departe rugam pe cel din dreptul lui să ne dea şi noua nişte pâine. Persoana respectiva ne va oferi tot coşuleţul. Nu ni se va da cu mina nici felia de pâine nici chifla dorita. Obiceiul considerat elegant altă dată de a lua pâinea cu mina nu mai este la moda. A-ţi înfige furculiţa într-o chifla este chiar caraghios. Ne servim cu câte o felie sau o chifla, fără a le tăia cu cuţitul. Rupem câte o bucată din ele folosind ambele mâini. Să ne ferim de prostul obicei de a face cocoloaşe pentru a ne calma nervii.

Gazda trebuie să aibă grijă şi de cei care nu

beau băuturi alcoolice, oferindu-le sucuri de fructe şi apa minerala.

După ce s-a asigurat ca toţi invitaţii au terminat de mâncat, gazda este prima care se ridica, semn ca masa a luat sfârşit. Chiar dacă mai avem o înghiţitură în farfurie sau o gura de vin în pahar, vom face şi noi acelaşi lucru – ne ridicam de la masă. Dacă am terminat de mâncat înaintea celorlalţi nu avem voie să ne sculam de la masă.

În salon, unde se bea cafeaua trebuie să aşteptăm invitaţia gazdei pentru a fuma.

Micile accidente care pot surveni în timpul mesei – un pahar spart, o lingura scapătă, o pată pe haina vecinului – trebuie rezolvate cu tact, fără multă tevatura, tot de către gazda. Se cuvine ca cel care a spart un vas de valoare de exemplu să încerce să-l înlocuiască, dacă este posibil.

SITUAŢII SPECIALE LA MASA

După atâtea sfaturi de care trebuie să ţinem seama – de la aranjarea mesei până la ce şi cum mâncăm – astfel încât să putem fi consideraţi bine

crescuţi, educaţi, iată ca abordam subiectul „situaţiilor generală „care par a face excepţie de la regula. În realitate ele sunt tot nişte reguli pe care trebuie să le cunoaştem.

Se mănâncă cu mina: biscuiţii, fursecurile, strugurii, cireşele, caisele etc.

Dacă-i oferi cuiva un cuţit, o furculiţă sau o lingura, le oferi cu minerul.

Personalul de serviciu va aduce tacâmul cerut pe un platou sau pe un şervet.

Dacă vi se cere sarea sau piperul le veţi pasa peste masa sau prin fata vecinului, nu prin spatele lui. Veţi evita sa cereţi solniţa unui comesean pe deasupra mesei, la o distanta prea mare. O cereţi vecinului iar apoi se da din mână în mână, aşa cum am mai spus.

De obicei, când dam mese acasă, nu exista personal de serviciu. În acest caz, platoul cu mâncare trece din mână în mână, de la gazda spre dreapta. Doamnele se servesc primele, apoi domnii, iar gazda ultima – când platoul a revenit la ea. Între timp, stăpânul casei toarnă vinul, tot spre

dreapta. Paharele nu vor fi umplute până sus. Sticla nu se da din mână în mână.

Supa se serveşte tot spre dreapta. La fel se procedează şi când strângem masa.

Când un platou ajunge la noi ne servim cu lingura ţinută în dreapta şi ne ajutam cu furculiţa ţinută în stânga. Numai chelnerii servesc cu ambele tacâmuri ţinute într-o singură mina. Nu ne servim din platou cu tacâmurile noastre!

Paharele nu se ciocnesc efectiv, se ridica numai până la nivelul ochilor în timp ce se rosteşte urările consacrate:

„Noroc!”, „La mulţi ani!”. Se ridica numai paharul cu vin, ţuica, etc, nu cele cu apa, cu sucuri de fructe sau cu băuturi calde. Ţinem toasturi sau discursuri numai la mesele festive. Să nu plictisim asistenta cu discursuri lungi! Când le plasam? Întotdeauna la sfârşitul felului principal când musafirilor nu le mai este foame şi sunt dispuşi să le asculte. La sfârşitul toastului, cel care l-a rostit ridica paharul în direcţia celui căruia i s-a adresat, iar musafirii îi urmează

exemplul. Nici acum nu se ciocnesc paharele. Se obişnuieşte ca cel omagiat să răspundă prin câteva cuvinte. Pentru a nu încetini ritmul mesei, o va face puţin mai târziu. Dacă este vorba despre o doamnă, aceasta răspunde foarte scurt, imediat, fără să se ridice în mod obligatoriu.

Nu se amesteca vinul cu apa. Apa şi vinul sunt două băuturi preţioase. Ele au valoarea lor numai băute separat. La noi exista totuşi obiceiul de a bea sprit. Dar va recomandam s-o faceţi numai în familie.

CÂTEVA CAPCANE

Pâinea şi sandvişurile. Se mănâncă în mod diferit.

Felia de pâine se rupe pe măsură ce manincam, în timp ce sandvişiurile mari se taie cu cuţitul şi se mănâncă cu furculiţa. Sandvişiurile mici se mănâncă cu mina. Pentru a întinde untul se utilizează un cuţit special, nu cel obişnuit. Nu se ia untul direct din untiera ci se pune o bucăţică pe ofarfurie. Apoi, se unge pâinea rupta în

prealabil, ţinând-o deasupra farfuriei.

Dulceaţă şi mierea nu se mănâncă direct din borcam.

Fiecare îşi ia pe farfurie atât cât doreşte, servindu-se de linguriţă adusa la masa în acest scop.

Mezelurile de toate felurile, tăiate în prealabil în

felii, sunt curăţate de coaja cu furculiţa şi cu cuţitul în propria noastră farfurie.

Ouăle fierte în coaja se mănâncă dintr-un **pahare**lsuport, cel mai adesea fixat pe o farfurioară. Se sparge vârful, se îndepărtează partea de sus cu linguriţa, se pun cojile în suport, sub ou, şi apoi, după ce l-am mâncat spargem şi coaja.

Cartofii nu se taie cu cuţitul şi nu se zdrobesc

cu furculiţa în farfurie. O excepţie: cartofii fierţi în coaja se înţeapă cu furculiţa şi se curata

cu cuţitul.

Supele sunt servite în ceaşcă şi se mănâncă cu o ligura de supa (model mic). Dacă suntem între prieteni putem bea prima jumătate a ceştii, care este limpede. Apoi folosim lingura. Ciorbele se mănâncă cu lingura. Nu se răceşte o supă prea calda suflând în ea. Aşteptăm să se răcească. În niciun caz nu aplecam farfuria pentru a lua ultima înghiţitură. Nu se înmoaie niciodată pâinea în supa şi nici în sos. După ce am mâncat, nu ştergem farfuria cu o bucată de pâine.

Sparanghelul se mănâncă în patru feluri:

---

1. Se apuca partea mai groasa cu un şervet şi se mănâncă din parte opusa.

2. Se prinde de la mijloc cu furculiţa ţinută în mâna dreaptă şi se mănâncă mai întâi partea subţire. Pentru că e foarte fraged ne ajutam cu o a doua furculiţă ţinută în mâna stângă.

3. Se apuca de partea groasa cu mina (pe

masa se afla obligatoriu un bol cu apa) şi se susţine cu furculiţa ţinută în mâna stângă.

4. Cu o singură furculiţa ţinută în mâna dreaptă, dacă sparanghelul e foarte mic.

Am observat că nu se foloseşte nicioadata cuţitul.

Salata şi andivele – Se mănâncă gata tăiate şi preparate. Dacă bucatelel sunt foarte mari se taie cu cuţitul. Nu se duc la gura bucăţi mari. Nu este o greşeală să cerem oţet, lămâie, sere, piper, untdelemn dacă ni se par fade. Dar să nu exagerăm cerând toate cele de mai sus. Salata şi andivele se mănâncă cât mai aproape de starea lor naturala. În Franţa slata se mănâncă la sfârşit, separat.

Murăturile, gogoşarii, castraveţii muraţi

Când se oferă în castroane castraveciorii şi gogoşarii se iau cu furculiţa proprie şi se taie în farfurie pe măsură ce se mănâncă. La fel ce friptura. Gogonelele se pot lua cu mina pentru a

nu face un „dus „comesenilor cu sucul ce poate ţâşni din belşug. În farfurie se taie cu atenţie (din acelsi motiv) cu cuţitul ţinut în mâna dreaptă şi furculiţa în stânga. Nu se musca din murături.

Conopida – se taie cu furculiţa; nu se foloseşte cuţitul.

Chiftelele, sarmalele, ruladele se taie cu furculiţa.

Pestele nu se mănâncă la fel ca friptura. Nu se taie cu un cuţit normal. Tacâmul de peste este alcătuit dintr-un cuţit de o forma speciala şi o furculiţă mai mică. Cuţitul se foloseşte doar la tranşare, dezosare şi ca ajutor la mâncat. Odată operaţia terminată (desfacerea în două şi îndepărtarea şirei spinării) cuţitul nu se mai foloseşte la tăiat. Fiind foarte moale, furculiţa este suficienta. Oasele pe care le avem în gura se pun pe furculiţa apropiata de buze sau, în cazuri extreme, le putem scoate cu ajutorul a doua degete. Pentru pestele din conserva ne slujim de furculiţa, ţinută în dreapta, ajutându-ne cu o bucată de pâine, ţinută în stânga. Mâncatul

peştelui cere o arta speciala. Înainte de a ieşi în lume întrebaţi şi apoi exersaţi acasă…

Crustaceele

Dacă nu ştim cum se mănâncă stridii, le putem refuza! Dar exista nişte reguli care se învaţă. Se deschide scoica dacă este închisă, cu lama unui cuţit (de peste sau obişnuit). Se scot intestinele şi branhiile (au o culoare mai închisă) cu ajutorul furculiţei. Se scoate apoi stridia din scoica desprinzând-o din articulaţie. Se pune în farfurie şi mănâncă cu lămâie, sare, piper.

Creveţii ca şi racii: se sevresc de obicei fără carapace. Dacă masa e mai puţin festiva creveţii se curata cu mina, respectiv se rupe capul, cu care ocazie ies şi intestinele, apoi se curata din carapace. La crabi, languste şi homari se rup cu mina articulatiilr şi apoi cu un cleşte special se sparg oasele şi se scoate cranea din coşul pieptului, din picioare şi coada. Carnea acestor crustacee se mănâncă cu pâine prăjită şi unt. Este necesar ca pe masa sa existe un bol cu

apa pentru clătirea degetelor.

Icrele de Manciuria şi icrele negre.

Se aduc pe un platou rondele mici de pâine prăjită, unse cu unt şi deasupra icrele. Dacă se oferă în castronaşe ne vom pune în farfurie cu linguriţă de serviciu o cantitate rezonabila şi ne vom face sanvişuri mici. În cazul icrelor obişnuite le putem unge pe o felie mai mare de pâine, după după care o vom tăia cu cuţitul ţinut în mâna dreaptă şi furculiţa în mâna stângă. Procedam la fel cu toate sandvişurile mari. Tăiem (ca la friptura) două trei bucatele şi le mâncăm cu furculiţa ţinută în mâna dreaptă. Putem mânca icrele şi luându-ne în farfurie o porţie din care, cu ajutorul cuţitului ne ungem bucăţi mici de pâine rupta cu mina. La fel se mănâncă şi antreurile reci mai puţin consistente (salata de vinete, pestele cu maioneza etc).

Carnea de pasare nu se mănâncă cu mina. Cum am mai spus, carnea se aduce gata tranşata la masă.

— Spaghetti: din castronul adus la masa,

va serviţi cu porţie rezonabila, apoi le manincati răsucindu-le cu furculiţa, sau după moda italiana va ajutaţi cu lingura. Lingura se ţine în mâna stângă, iar spaghetele se rulează cu furculiţa. Gazda trebuie să aleagă spaghete nu prea lungi pentru a nu ne chinui să le ducem la gură.

Orezul: se mănâncă cu furculiţa, ajutându-ne cu cuţitul.

Cafeaua, ceaiul, cacaoa cu lapte: nu se lasă niciodată lingura în ceaşca din care bem. Ea se pune pe farfurioara care rămâne pe masă, alături de ceaşcă. Degetul mic nu se ţine ridicat când duceţi ceaşca la gură. Când beţi cafea turceasca sau filtru ridicaţi farfurioara cu mâna stângă în timp ce ducem ceaşca la buze cu dreapta. Bineînţeles fără linguriţă. Nu beţi niciodată cafea, chiar dacă nu aveţi musafiri, fără a pune o farfurioară sub ceaşcă.

Prăjituri, torturi: se iau cu mina dacă sunt uscate, cu linguriţa sau cu furculiţa dacă sunt cu crema sau frişcă.

Pere şi mere: le tăiem cu cuţitul de

fructe în patru parţi pe care le curăţăm de coaja una câte una, ajutându-ne de furculiţa. Se taie apoi în bucăţi pe care le mâncăm cu furculiţa. Este admis ca sferturile pe care le lăsăm cu coaja să fie mâncate cu mina. E necesar să ne clătim degetele. Dacă para este prea zemoasa nu o mâncăm cu mina. Dacă nu va pasa de eticheta, puteţi să muşcaţi din mar.

Fragii şi căpşunile: se mănâncă cu mina dacă au codiţa, dacă nu au se dau linguriţe, mai ales când sunt servite cu frişcă.

Strugurii, vişinele şi cireşele: se mănâncă cu mina, bob cu bob. Sâmburii şi codiţele de cireşe şi de vişine se pun pe farfurie. Strugurii se mănâncă cu sâmburi şi pielita.

Piersicile: se ţin cu mâna stângă pentru a le tăia în două. Separam sâmburele de fruct şi-l curăţăm de coaja. Se mănâncă fructul cu cuţitul şi furculiţa.

Prunele şi caisele: le deschidem cu mina, scoatem sâmburele şi mâncăm fiecare jumătate.

Portocalele, mandarinele, clementinele:

le tăiem coaja în forma de stea, scoatem fructul şi-l separam în felii pe care le mâncăm cu mina. Nu este indicat să ne servim de tacâmul de fructe decât într-o ocazie deosebita.

Bananele: se curata cu cuţitul şi se mănâncă cu mina sau, dacă sunt prea moi, cu cuţitul şi furculiţa.

Pepenii şi ananasul: sunt serviţi în felii şi se mănâncă cu furculiţa în afară de cazul excepţional în care ananasul este foarte dur şi justifica folosirea cuţitului. În Grecia ni se recomanda sa curăţăm pepenele de coaja şi să-l servim într-un castron mare, tăiat în cuburi mici; se mănâncă cu furculiţa.

Grape-fruit-ul: este servit tăiat în două şi se

mănâncă cu linguriţa. În prealabil, se separa cu cuţitul pulpa de coaja pentru a evita ca sucul să ţâşnească atunci când îl mâncăm.

Kiwi: se taie în două, iar miezul se mănâncă cu linguriţa.

În concluzie: la masa fructele se mănâncă

numai cu ajutorul cuţitului, furculiţei sau linguriţei. Muşcăm cu pofta din ele numai când suntem în livada.

DIFERITE TIPURI DE MESE FESTIVE

1. Recepţia este o întrunire oficiala, organizată de obicei pentru un distins oaspete, ca de exemplu o pertecere data înaintea sau după deschiderea unui muzeu, sau după un spectacol artistic, sau cu ocazia unei aniversari. De asemenea poate fi oferita de ambasade, cu prilejul sărbătoririi zilei naţionale, de ministere, cu ocazia numirii unui nou ministru etc. Invitaţiile sunt obligatoriu scrise, specificându-se ora, care se va respecta cu stricteţe. De regulă începe la orele 20.00, sau dacă este după un spectacol, de la 22.30. Ţinuta este de mare gala, foarte elegantă.

La aceste petreceri, invitaţii vor fi primiţi diferit. Dacă musafirul este singur, un portar sau stăpânul casei, sau unul dintre cei apropiaţi lui îi va lua paltonul, înainte de a-l ruga sa între în salon. Acest gest nu îl va face niciodată stăpâna

casei. Dacă soseşte un cuplu, acesta se poartă ca la restaurant. Bărbatul şi nu personalul casei o ajuta pe doamna. Când apar amfitrionul şi soţia sa, îl saluta pe cel sosit şi-l prezintă, dacă este cazul, invitaţilor.

Apoi urmează o perioadă scurta de conversaţie când cunoştinţele discuta împreună, necunoscuţii intra în contact cu ceilalţi, în timp ce se bea fie un vermut, dulce sau sec, cu sau fără gin, un aperitiv de marca sau un sherry şi se servesc sticksuri, alune, fistic, măsline, moment cu care se începe crearea unei ambiante plăcute. E permis să fumezi doar după ce ai cerut voie.

Iată venind, însoţit de soţia sa, invitatul de onoare.

Stăpâna casei îl prezintă, şi ambianta s-a mai încălzit. Câteva minute mai târziu se anunţă ca masa e servita. Stăpâna casei da semnalul de a se trec la masa şi fiecare invitat oferă braţul partenerei din această seară. Amfitrionul, cu invitata de onoare la braţ, trece primul pragul sufragerie şi este urmat, într-o ordine indiferenta

de invitaţi, cupluri, în timp ce musafirul de onoare, dând braţul stăpânei casei, încheie cortegiul. Dacă exista bărbaţi singuri, ei vor intra ultimii. O clipă mai târziu musafirii sunt în picioare, în spatele scaunelor. Gazda da semnalul de a lua loc şi fiecare cavaler îşi ajuta întâi partenera să se aşeze. Masa poate să înceapă.

Chelnerul oferă platoul prin partea dreapta, urmând ca invitaţii să se servească singuri. Ei pot fi însă şi serviţi. Debarasatul se face prin partea stângă.

Ordinea în care platoul este prezentat invitaţilor este foarte importanta şi nu suferă nicio derogare: întâi este servita invitata aşezată în dreapta amfitrionului, apoi celelalte doamne, ultima servita fiind amfitrioana. Apoi sunt serviţi barnatii începând cu invitatul de onoare de la dreapta stăpânei casei. Ultimul servit este amfitrionul. Când toţi invitaţii au sfârşit de mâncat, numai stăpâna casei are dreptul să dea semnalul sfârşitului mesei. Fiecare conviv se înclina uşor la dreapta sau la stânga, spre vecina

sa şi se părăseşte sufrageria pe cupluri, în ordinea în care s-a intrat. Dacă nu s-a intrat în sala pe cupluri, doamnele părăsesc sala primele şi bărbaţii le urmează în salon puţin mai târziu, pentru a le da timpul să-şi corecteze ţinuta. În salon sau în fumoar cuplurile reunite pentru o oră sau două la masa, se desfac şi fiecare este liber atunci să-şi aleagă partenerii după bunul plac. Este ocazia pe care o va utiliza un invitat bine crescut pentru a felicita gazda pentru masa căci, cu excepţia meselor intime nu vorbim despre ceea ce mâncăm atâta timp cât suntem la masă. Anumite delicii încă ne mai aşteaptă: lichioruri, cafea, coniac, ţigări şi ţigări de foi. Cafeaua este servita de către stăpâna casei, în cazul când nu are o fiică sau de către personal. Femeile nu trebuie să ofere ţigări ci amfitrionul sau fiul său şi în niciun caz personalul de serviciu.

Cum procedează un „fumător bine crescut „:

— Când este invitat undeva, renunţă la ţigările sale obişnuite (Carpaţi – fără filtru) şi îşi cumpără un pachet de ţigări fine.

— Nu-şi aprinde ţigara decât dacă gazda a dat tonul, dacă nu, cere voie. Dacă i se răspunde delicat (fiind de fata copii sau oameni bolnavi) „vom deschide geamul „– se va abţine să fumeze.

— Domnii pot oferi foc doamnelor sculându-se în picioare, dar doamnele între ele îşi oferă chibritul sau bricheta.

— Sacrumul se pune numai în scrumiere, dacă nu sunt pe masa le veţi cere gazdei. Nu folosiţi drept scrumiera orice obiect va cade sub mina şi nu va confecţionaţi scrumiere din hârtie sau şerveţele.

— Dacă sunteţi fumător şi v-aţi uitata pachetul acasă găsiţi o altă soluţie decât cea a „tapatului". Puteţi ieşi din casa discret pentru a vă cumpăra discret, fără a anunţa toată adunarea.

— Dacă va este oferita o ţigare şi o acceptaţi, sunteţi obligat să o aprindeţi pe loc. Nu o veţi pune nici pe masă, nici în poşeta şi nici… după ureche!

— Când faceţi o vizita chiar neprotocolara într-o casă în care ştiţi că se fumează, politeţea va

obliga sa întrebaţi totuşi gazda dacă va da voie să vă aprindeţi o ţigară. S-ar putea să se fi lăsat de curând şi să vă roage să nu-i puneţi voinţă la încercare.

— Nu se fumează pe strada nu se intra în magazine cu ţigara aprinsa în unele tari, în Germania de pildă, unde oamenii sunt foarte grijulii fata de sănătatea lor, nu se fumează în casă. Veţi întreba unde se poate fuma şi vi se va indica un anumit loc. Nu încercaţi să-l descoperiţi singur fumând de exemplu... în baie!

Pentru a bea cafeaua ne aşezăm sau rămânem în picioare. Dacă alegem cel de-al doilea caz se ţine farfurioara cu mâna stângă şi ceaşca cu dreapta în timp ce lichiorurile sunt aşezate pe o măsuţă, fiecare pahar având un disc de protecţie sub picior. Cafeaua trebuie să fie fierbinte, alcoolurile urmează regula pe care am enunţat-o, lichiorurile sunt la temperatura camerei. această oră care urmează masa este consacrata conversaţiei.

Dacă un artist cunoscut se găseşte printre

invitaţi şi se oferă se cânte va fi ascultat cu plăcere. Dar nu se cuvine să-l rugam. Este un lucru pe care un amfitrion nu trebuie să şi-l permită, căci cea mai bună masa nu este suficienta pentru a plăti recitalul unui mare artist al cărui onorariu, de obicei, este infinit mai mare!

Plecarea la ora potrivita este obligatorie în cazul recepţiilor. Invitatul mulţumeşte amfitrionului găsind câteva cuvinte potrivite în acest scop. Se da obligatoriu un telefon de mulţumire, nu mai târziu de o zi.

2. Cocktail-party este o reuniune improvizată ce poate începe oricând după ora 17 şi se termina la ora 21. Invitaţii sosesc şi pleacă când doresc căci se discuta, de obicei, în picioare. Se întâmplă să se danseze. Se servesc fursecuri sau alte prăjituri şi, bineînţeles, coctailuri oricât de variate. Se pot oferi ceea ce se numeşte „asiette anglais „– farfurie cu sandvişuri asortate. Nu este obligatoriu să-i cunoşti pe ceilalţi musafiri, ci doar să-i saluţi pe stăpânii

casei care te-au invitat. Ţinuta feminină eleganta – rochie de coctail, eventual cu pălărie, ţinuta masculina – de oraş.

3. Five o clock tea – ul are loc – se înţelege – la ora

---

5. Se va evita cacaoa sau ciocolata. Se va oferi ceai cu prăjituri, tort sau fursecuri, iar ca băuturi coniac şi rom ce se pot turna şi în ceai. Este mai mult o reuniune pentru doamne.

4. Dineul este o masa obişnuită (de seara), fără ceremonie, cu două, trei feluri urmate de ceai sau cafea. Dacă avem feluri reci pot fi şi ele servite. Importanta mesei de seara depinde de cea a celei de la prânz şi poate să varieze, căci o masa de prânz copioasa o micşorează pe cea de seara şi invers. Astfel, olandezii, dar şi alţi europeni fac din cina masa principala căci se hrănesc cu sandviciuri la celelalte două.

Ţinuta de oraş sau, mai rar, de seara dar urmând regula: fără maro după ora şase.

Dupamiaza, invitaţia la o ceaşcă de cafea presupune mai mult decât cafeaua care o motivează: alcooluri, lichioruri, dulciuri, măsline, uneori vinuri dulci sau şampanie. Ţinuta de oraş de culoare închisă.

5. Petrecerile pentru copii sunt, de obicei, legate de aniversare. Ele necesita o gustare consistenta şi tort, produse de patiserie, fructe, frişcă, puddinguri, sucuri. Se vor organiza jocuri distractive. Dacă sunt copii mai mici este important ca una dintre doamne să se ocupe de ei şi să fie mereu prezenta. Ne vom preocupa de asemeni să-i conducem pe copii acasă. Ţinuta – haine de duminica, dar nu în culori prea delicate deoarece se vor juca şi se vor murdari.

În ritmul vieţii noastre cotidiene, invitaţiile pe care le primim cel mai des sunt cele pentru masa de prânz. Prânzul este o masa calda cu trei sau cinci feluri de mâncare obişnuită, fără nimic

deosebit. Cum dispunem de puţin timp, la prânz exactitatea este obligatorie, mai mult decât la alte ore. Nu ezitaţi să întrebaţi, după ce aţi acceptat invitaţia: „Deci cum rămâne, la unu şi jumătate sau la două?”

Pentru zilele festive mâncărurile servite la masa de prânz pot fi mult mai variate şi mai abundente. Ţinuta este de oraş, pentru zilele obişnuite şi eleganta pentru ocazii.

12. CUM NE ÎMBRĂCĂM?

„Haina face pe om „sau „nu haina face pe om”.

— Ambele dictoane sunt discutabile. Dar independent de adevărul lor haina trebuie concepută în aşa fel încât să pună în valoare personalitatea unei femei. Poţi să copiezi aproape identic modelele apărute în revistele de moda fără a deveni elegantă. Adevărata eleganta se obţine

dintr-un acord perfect între haina, împrejurare şi personalitatea celui care o poartă. Este un al şaselea simt care le spune unor femei cum să poarte o rochie de doi bani ca pe un model de la mare casa de moda. Un aforism demn de reţinut în acest domeniu suna astfel: „mai degrabă puţin mai simplu decât un pic prea încărcat”. E de preferat să vii la un cocteil cu un taior bine croit, decât cu o rochie de seara la o banala invitaţie la o cafea.

— Pentru bărbaţi, mai mult decât pentru femei, putem exprima aceasta prima regula: „să nu cauţi să epatezi”. Dar şi femeile trebuie să dea dovada de tact. Nu te îmbraci din cauza cuiva, şi încă mai puţin, pentru a face în ciuda cuiva. Te îmbraci pentru tine! Să fii elegant nu înseamnă să te preocupi de preţul şi numărul toaletelor, ci de calitate, de croiala, de posibilitatea de a le armoniza cu alte haine din garderoba ta şi de a le alege astfel încât să nu se demodeze. O persoană cu gust nu poarta culori prea ţipătoare şi aplica legile elementare ale esteticii. Dacă ai tenul palid, galbenul şi verdele te fac livid. Dacă nu eşti zvelta

trebuie să eviţi creţurile şi cutele, să te fereşti de dungile orizontale dacă nu eşti înaltă, de cele verticale, dacă este foarte înaltă. Când am depăşit o anumit vârsta şi un anumit număr de kilograme, trebuie să ne gândim bine dacă sa purtam în vacanta pantaloni sau short. Fiecare perioada a vieţii are farmecul ei. Tinereţea îşi poate permite îndrăzneli interzise la maturitate. Un om neglijent îmbrăcat poate fi un om cumsecade, dar foarte rar ai timpul şi dorinţa sa ghiceşti fondul sau de aur ascuns în spatele aparentelor. Dacă ne gândim la viaţa noastră profesională şi socială, la plimbările noastre pe stradă, vom recunoaşte ca simpatia ne este trezita de acele persoane careface primă impresie favorabila. Acest adevăr ne va convinge să acordam atenţie deosebita problemei vestimentare. Haina cea mai veche trebuie şi poate să fie îngrijită. Pentru ţinuta vestimentara ca şi pentru corp prima regula este curăţenia.

— Pereche de pantofi pingelita de trei ori este de preferat unei perechi noi nelustruite sau care se afla într-un total dezacord cu haina. La fel

pentru costumul bărbătesc. Nu e la îndemâna oricui să aibă în şifonier zece costume. Dar oricine poate purta un costum curat şi periat cu grija.

Eleganta depinde mult de detalii şi accesorii. Un guler de cămaşa curat şi bine calcat, o cravată asortata ridica valoarea unui costum chiar şi mai modest.

În anumite împrejurări, ţinuta este obligatorie. Dacă nu avem costumul cerut şi nu-l putem închiria, e mai bine să renunţăm la invitaţia respectiva. Când mijloacele financiare ne sunt limitate, e de preferat să cumpărăm puţine haine, dar de buna calitate.

Mai ales pentru femei este important să-şi găsească şi să-şi păstreze un stil care să le avantajeaze.

Femeile care se îmbracă bine şi pe care le admiram vă pot mărturisi că au învăţat cu greu acest lucru. Prima regula (lege) este legată de calitatea şi comoditatea pamtofilor şi a poşetei. Aceste două piese de baza vor trebui să fie neapărat de foarte buna calitate. Vom observa ca o

poşetă cu cât este mai simpla, mai comoda şi cu accesorii frumoase costa mai mult! O poşetă moale, din piele foarte buna tine cam 10 ani şi – ciudat – nici nu se demodează! Faceţi cu inima uşoară aceasta investiţie. Rochiile, bluzele, fustele, tricourile pot fi şi ieftine şi reuşite.

Pantofii, poşetele, cordoanele, mănuşile – niciodată. Învăţaţi unde trebuie să faceţi economii în materie de îmbrăcăminte! Poţi să porţi cea mai scumpa şi mai eleganta toaleta, dar dacă ai o poşetă urâtă şi demodată de plastic veţi fi catalogată ca prost îmbrăcată. Vă rog să mă credetei!

Treptat, la garderoba de baza se pot adăuga cu măsură câteva elemente noi pentru a fi în pas cu moda. Să facem un efort de voinţă şi să nu cedam tentaţiei de a cumpăra şi purta lucruri frumoase pe care le-am admirat la o prietenă sau într-o revista de moda. Rar ne va sta bine cu ele.

Să încercăm să ne cream o rezerva de bani şi să ne cumpărăm haine numai când găsim ceva că vom purta cu plăcere. Nu cumpăraţi haine numai

pentru că sunt ieftine. Este o risipa şi nu o economie!

Cel puţin de două ori pe an să facem o severă triere a garderobei eliminând lucrurile pe care nu le-am purtat deloc, care nu ne stau bine sau care s-au învechit. Le facem cadou! Un dulap ticsit de haine nu ne va ajuta deloc să fim elegante. Este mai bine să avem trei bluze impecabile, decât şase de o calitate îndoielnică. Renunţaţi la obiceiul de a vă schimba zilnic din cap până în picioare, îmbrăcând fără discernământ haine care nu va avantajează, numai de dragul de a vă schimba. Ideea este să purtaţi ceea ce va sta bine, chiar dacă reveniţi des la aceeaşi ţinută. Feriţi-vă sa va afişaţi cu lucruri mereu noi, cumpărate la întâmplare, crezând ca astfel sunteţi elegante.

Arta de a ne îmbrăca, presupune şi arta de a alege acesoriile. Un taior gri neutru va părea foarte elegant dacă va fi completat cu încălţăminte neagra, cu poşeta şi cu mănuşile asortate. Dimpotrivă, acesoriile prost alese pot strica efectul celei mai elgante haine. Să nu credeţi

cumva ca deveniţi o femeie „chic" dacă va străduiţi să vă cumpăraţi posetute de diverse culori asortate – la tot atâţia pantofiori – ieftine şi urâte. Este suficient să aveţi o poşetă neagra, încăpătoare, de buna calitate, din piele. Vă va scoate din încurcătura şi vara şi iarna.

În acelaşi timp, vom avea grija sa alegem cu atenţie podoabele potrivite. Oricât de tentante ar fi, bijuteriile autentice nu se poartă decât în situaţii deosebite. A-ţi pune la gât un şirag de perle dimineaţa, la ora 7, nu este o dovadă de bun gust. Dimpotrivă! Chiar dacă avem multe bijuterii veritabile, nu trebuie să le etalam pe toate o dată. O vom alege numai pe cea care se potriveşte cu toaleta noastră.

Atenţie! Nu se poartă aur cu argint în acelaşi timp.

În timpul zilei este de preferat să recurgem la acele imitaţii simple cu un design frumos, evitând sticla colorata, strasurile, cu un cuvânt, tot ce este strident, încărcat.

Femeile, ca femeile! Dar bărbaţii? Un bărbat

elegant n-ar trebui să poarte nimic altceva în afară de verigheta şi de ceas – eventual un ac de cravata, seara. Preferinţa unora pentru brăţări şi lanţuri groase, din aur sau argint, cu sau fără amulete, pentru cercei chiar reprezintă o opţiune pentru un anumit mod de viaţă. Să speram ca ceasta moda va trece şi că nu ne vom întoarce la viaţa tribala purtând cu toţii cercei în nas.

CE PURTAM? ŞI MAI ALES, CÂND?

Ţinuta de fiecare zi

Pentru femei: ţinuta sport sau eleganta – fusta şi pulover sau bluza şi taior, tocuri joase, coafura simpla, mănuşi asortate, bijuterii discrete (niciodată diamante sau strsuri dimineaţă sau după-amiază), palton cu croiala clasica şi, eventual cu guler de blana, geanta din piele, mijlocie sau mare. Trebuie să domneasca simplitatea, fără pantofi de lac, fără mantouri de blana, fără tocuri înalte la pantaloni.

Pentru bărbaţi: costum, pulover şi pantaloni în culori discrete, mănuşi din piele asortate, uneori pălărie, încălţăminte neagra sau maro,

niciodată galbene sau maro la un costum bleumarin închis, palton cu croiala sport, trench coat sau jacheta trei sferturi.

Câteva reguli de baza: un costum uni cere fie o cămaşă uni şi o cravată cu model discret, fie o cămaşă cu dungi care cere o cravată uni. Niciodată nu se pune o cravată sport (în carouri) la un costum de oraş sau la o haină petrecută. Seara se poartă costum gri închis, albastru închis sau negru. Cămaşa alba se potriveşte cu toate costumele.

Sport, călătorii, plimbări: comoditatea nu trebuie să treacă niciodată înaintea obiceiurilor locului. Astfel, riscaţi să nu puteţi intra într-o biserica dacă purtaţi sort sau tricou foarte decoltat – ţinuta considerata indecenta.

Femei: fusta larga sau pantaloni, ciorapi nu prea fini, încălţăminte solida, cu toc jos.

Bărbaţi: sacou sport şi pantalon lung sau cunoscutul trening, cămaşa cu mâneca scurta, încălţăminte solida sau dacă dorim un pantalon golf, dar nu cu şosete scurte care să lase piciorul

gol.

Invitaţii şi vizite.

Femei: taior elegant, sau rochie cu jacheta, mănuşi

din piele la culoare sau contrastante, incaltminte eleganta, ciorapi foarte fini, poşeta din piele.

Bărbaţi: costum de culoare închisă, cămaşa alba sau cu dungi (numai ziua), cravata cu desen discret, şosete şi încălţăminte de culoare închisă.

Coctail-party.

Femei: taior negru de catifea, de lina sau de mătase sau rochie de coctail, de preferat cu pălărie.

Bărbaţi: ţinuta de oraş de culoare închisă.

Teatru, concerte.

Femei: ţinuta de oraş sau de după-amiază. O ţinută foarte eleganta este recomandabila numai pentru reprezentaţiile de gala sau premiere. Ce înţelegem prin foarte eleganta?

— La un taior se poate asorta o pălărie. La o rochie decoltata mănuşi luni – poşeta de seara. La o ţinută normala – rochie de mătase naturala de pilda – un jal frumos cu ciucuri, etc.

Bărbaţi: ţinuta de oraş de culoare închisă, pentru premiere frac (este alcătuit dintr-o haina de ceremonie, neagra, scurta în faţa până în talie, neîncheiata la piept şi terminată la spate cu două cozi lungi şi înguste şi dintr-un pantalon din aceeaşi stofa, fără manşeta) sau smoking, niciodată ţinută sport.

Baluri.

Femei: rochie de seara sau de coctail sau rochie de bal (fără pălărie), mănuşi lungi, blănuri, bijuterii discrete, încălţăminte de bal, argintie sau aurie.

Bărbaţi: pentru balurile desfăşurate într-un cerc restrâns se recomanda costumul elegant, închis la culoare, care se poartă cu cămaşa alba, cravata gri – argintie, ciorapi şi patonfi negri. Este permis şi smochingul (costum de gala, cu o croială speciala şi cu revere de mătase neagra) la care se

potriveşte o cămaşă alba, cu guler şi manşete apretate, vesta neagra, pantaloni fără manşete, ciorapi negri de mătase şi pantofi negri de lac.

La balurile în aer liber, din timpul zilei, smokingul este alb. La cele foarte pretenţioase, smochingul se poartă cu vesta alba cu nasturi de sidef, cămaşa alba cu plastron guler şi manşete apretate, papion, pantaloni cu paspoal de mătase, fără manşetă, şosete negre şi pantofi negri de lac.

Botezul.

Femei: nu se recomanda ţinuta de seara ci ţinuta de oraş.

Bărbaţi: ţinută eleganta de oraş sau, în cazurile ultraelegante, un costum de ceremonie (stresemann) compus din haina neagra, fără revere, la unul sau două rânduri de nasturi şi pantaloni în dungi negre sau gri, fără manşetă, la care se asortează o camsa cu guler şi manşete apretate, cravata gri – argintie sau papion, şosete negre şi pantofi negri. La botez nu se potriveşte smochingul.

Căsătoria

Logodnica: rochie de nunta, alba, tradiţională coroniţa cu flori de lămâiţa sau de portocali (o femeie care se recăsătoreşte înlocuieşte coroniţă de flori cu o diadema), pantofi albi, ciorapi albi, mănuşi din piele alba, fina, bijuterii foarte simple (nu perle despre care se zice ca aduc lacrimi). În funcţie de împrejurări este potrivit şi un taior în culori pastelate, cu o croială simpla.

Logodnicul şi ceilalţi bărbaţi: dimineaţă vor purta un costum foarte elegant cunoscut sub denumirea de „cutaway „care comporta o jacheta neagră cu colţuri rotunjite, pantaloni în dungi, negru cu gri, vesta neagra sau gri – argintiu, cămaşa cu guler şi manşete tari, papion gri. După amiaza aceasta ţinuta este înlocuit de frac cu vesta alba (nicioadata de smoching). Dacă ceremonia este mai intima costum închis, stresemann, niciodată smoking.

Vizite de condoleanţe: costum închis atât pentru femei cât şi pentru bărbaţi. Dacă vizita are un caracter oficial, bărbaţii vor purta costume „cutaway”.

Înmormântările: îmbrăcăminte de ocazie de culoare închisă, dar fără însemne de doliu pentru persoanele care nu sunt rude. Ţinuta oficiala la bărbaţi este „cutaway”, dar vesta şi papionul sunt negre. După împrejurări, acesta poarta şi fracul la care se cere vesta neagră. Rudele şi cei foarte apropiaţi se îmbracă obligatoriu în negru. Nu trebuie să lipsească din ţinuta lor cocarda de doliu

13. COMPORTAMENTUL CIVILIZAT ÎN VIAŢĂ

DE ZI CU ZI

După aceasta călătorie prin labirintul pe care se pare că-l creează respectarea cu stricteţe a regulilor unei comportări civilizate, s-ar părea că am ajuns împreună la capătul drumului. Nu este aşa! Viaţa de zi cu zi va supune unui examen permanent. Vă puteţi numi un om civilizat dacă regulile despre care am vorbit nu au devenit

pentru dumneavoastră a doua natura. Să ştiţi cum şi când să salutaţi, să vă îmbrăcaţi corect în orice împrejurare, să puteţi susţine o conversaţie în orice cerc pe care-l frecventaţi, să ştiţi să vă descurcaţi la cea mai sofisticata reuniune sau în cel mai elegant restaurant – sunt tot atâtea petre de încercare. După cum am văzut, nici în familie şi nici printre cunoştinţe greşelile dumneavoastră nu vor fi tolerate. Mai devreme sau mai târziu vor fi sancţionate fără mila, iar cercul dumneavoastră de prieteni se va restrânge.

Ce e de făcut? Dacă pentru început totul ar părea o corvoada, cu timpul, veţi găsi o plăcere în a vă detaşa de acest sentiment sâcâitor. Convingerii că trebuie să vă supuneţi regulilor bunelor maniere îi va lua locul naturaleţea gesturilor dumneavoastră. Aşa cum am mai spus, nu exista două feluri de politeţe. Dacă veţi privi străzile pe care le străbateţi zilnic, magazinele, oamenii cu care călătoriţi în autobuz sau metrou, veţi fi uluiţi de comportamentul acelora care trec drept bine crescuţi, dar nu sunt de fapt, pentru că

nu se controlează în permanenta.

Domnul care ştie să salute reverenţios şi să mănânce elegant, da din coate, făcându-şi loc cu brutalitate când coboară din autobuz. Un altul care nu uita niciodată să-şi şteargă picioarele la intrare, odată aflat la volan va străbate nepăsător bălţile, stropind toţi pietonii întâlniţi în cale. Doamna care pentru nimic în lume nu ar pune zahăr în cafea decât cu cleştişorul, nu se sfieşte să pipăie câteva pâini până alege una care i se pare mai proaspătă. O alta, pedanta, maniaca în privinţe curăţeniei la ea acasă, nu ezita sa arunce pa strada o coaja de banana sau să-şi golească buzunarele de biletele de tramvai adunate cu timpul.

Unii îşi fac un obicei din a aduna scrumiere şi tacâmuri din restaurante sau hoteluri, considerându-le „suveniruri”.

Ne întrebăm cum pot să se comporte astfel nişte oameni respectabili, la curent cu bunele maniere. Explicaţia este una singură – nu sunt cu adevărat nişte oameni bine crescuţi. Nimic pe

lume nu este bine făcut dacă se face din obligaţie sau de frică. Acasă, teama de ridicol, de observaţiile maliţioase ale celor din jur ne determina sa ne controlam gesturile şi afirmaţiile. Adesea, după cum am văzut, anonimatul ne da în sfârşit „libertatea „de a face orice vrem. Singurul martor care ne-ar putea sancţiona este propria noastră conştiinţă. Să ne amintim de Buratino! Conştiinţă este cea care îi spune de fiecare dată ca a greşit şi tot ea îl îndreaptă pe drumul cel bun. Dacă ne-am imagina ca o cameră invizibila de luat vederi ne surprinde când suntem tentaţi să greşim, ne-am controla cuvintele şi gesturile. Am scăpa astfel de multe întâmplări neplăcute de care ne izbim zi de zi şi care ne fac viaţa imposibilă.

CUM NE PURTAM PE STRADA

Când ieşim din casă, este obligatoriu să avem un aspect îngrijit. Să fim curaţi, pieptănaţi şi îmbrăcaţi decent. Nu este permisa nicio excepţie de la aceasta regula, chiar dacă ne ducem doar până la pâine. Este o strânsă legătură între felul în

care ne prezentam şi cel în care umblam: ţinuta corpului trebuie să fie dreapta, mişcările fireşti, naturale. Să nu dam din mâini fără rost, să nu alergam îmbrâncind trecătorii, să nu îi lovim cu pachetele sau cu umbrela pe care o ţinem în mina.

În general, să nu deranjam pe nimeni cu prezenta noastră. Dacă din întâmplare lovim pe cineva vom spune politicos: „Pardon! „sau „Vă rog să mă scuzaţi!”. Răspunsul firesc este: „Nu face nimic!”

Să nu privim fix, curioşi, o persoană care ne trezeşte interesul – o fată frumoasă, o femeie însărcinată sau, mai grav, un infirm.

Să ne abţinem să facem remarci cu glas tare, chiar dacă îmbrăcămintea cuiva este mai excentrica.

Să nu tragem cu urechea şi cu atât mai mult să nu intervenim în discuţia a doua persoane chiar dacă subiectul ne interesează.

Să nu îngroşăm rândurile acelor gura – casca care îşi irosesc timpul, asistând la întâmplările străzii – certuri, bătăi, filmări etc. În schimb, în

cazul unor accidente să nu ne ferim să dăm o mina de ajutor, dar s-o facem numai dacă ne pricepem. În cazul bolnavilor de inima care nu trebuie mişcaţi din loc ajutorul nostru le poate fi fatal!

Să nu fim indiscreţi şi să privim în casele oamenilor. Este cea mai mare dovada de proasta creştere. Pe de altă parte nici locatarul n-ar trebui să se expună privirilor noastre într-o ţinută indecenta (paradisiaca), uitând să tragă perdelele.

Dacă la o fereastra este o persoană cunoscuta, nu te angajezi într-o conversaţie cu aceasta ci o vei saluta cu un gest amical. Cu atât mai mult, nu-ţi vei striga prietenii sau membrii familiei din strada. Folosiţi telefonul!

GREŞELI DE NEPERMIS

Sunt unele gesturi pe care un om civilizat nu le-ar face în public pentru nimic în lume. Cu toate că ele par de o mare banalitate, se repeta surprinzător de des.

— Sa nu aruncam nicioadata hârtii sau resturi de mâncare pe strada. Să căutăm un coş

de gunoi sau să le păstrăm până acasă.

— Sa nu ne ridicam ciorapii în văzul lumii. Să căutăm pentru asta un loc mai retras.

— Sa nu ne pieptamam, să nu ne dregem fardul, să nu ne ştergem pantofii, să nu ne curăţăm unghiile în public. Toate aceste lucruri se fac înainte de a pleca de acasă.

Un om civilizat nu fumează pe strada. Dacă un bărbat cu ţigara în gura nu ne şochează, pentru o femeie gestul este dezagreabil. De asemenea nu este permis să mâncăm pe strada. Cu toate acestea, din lipsa de timp, recurgem deseori la serviciile pe care ni le oferă numeroasele chioşcuri cu mâncare gata preparata. Să nu pornim pe strada cu mâncarea în mina oricât de grăbiţi am fi.

Aceste reguli şi interdicţii sunt valabile în toate situaţiile în care suntem în mulţime: târguri şi expoziţii, holuri de cinematograf, aeroport, gara, statii de tramvai sau de metrou.

CUM MERGEM PE STRADA

De regulă, mergem pe strada alături de o femeie sau de un bărbat. Dacă trotuarul se îngustează la un moment dat, dacă apare un pasaj sau dacă fluxul mare de pietoni ne obliga sa ne despărţim de însoţitorul nostru politeţea ne cere să ţinem seama de câteva reguli elementare: femeia trece înaintea bărbatului, vârstnicul înaintea tânărului, superiorul înaintea subalternului. Exista şi unele excepţii când procedam invers – la o traversare periculoasa, bărbatul îşi protejează însoţitoarea şi trece în faţa ei întinzându-i mina pentru a sprijini.

Un bărbat trebuie să-i ofere ajutorul unei femei necunoscute? Dacă este nevoie, da. Pe o stradă tăiată de şanţurile unor lucrări publice, în cazul unei ploi torenţiale bărbatul nu va trece nepăsător pe lângă o doamnă care se afla în impas. O va susţine să nu cadă pe pământul alunecos sau îi va oferi protecţia umbrelei sale conducând-o până la un loc adăpostit. Să amintim

ca odată rezolvata situaţia delicata, el îşi va lua rămas bun iar doamna îi va mulţumi.

Dar mergând pe o stradă nu suntem totdeauna în impas.

Să presupunem că ne plimbam, pur şi simplu. De regulă locul doamnei este în partea dreapta a bărbatului, tot din dorinţa de a o proteja, căci bordura străzii e mai aproape de el. Dacă vitrinele, de pildă, se afla tot pe dreapta, ea le va putea privi nestingherita. Dacă însă acestea sunt pe stânga, cei doi îşi vor schimba locurile, de dragul doamnei care nu rezista niciodată ispitei de a fi la curent cu moda.

Dacă suntem în grup, să avem grija sa nu ocupam tot trotuarul ca şi cum ne-ar aparţine. Nu putem merge alături mai mult de trei persoane. Se înţelege ca nu vom discuta cu toţii în cor, ca nu vom râde în hohote. Dacă din grupul de trei persoane face parte un copil, el va fi încadrart de cei doi adulţi, dacă este vorba despre doi copii, aceştia vor sta în stânga şi în dreapta adultului. Lucrurile trebuie să se petreacă astfel pentru că

este bine să nu ne lăsăm copii din mina pe strada.

— Alta situaţie: când o femeie va fi încadrată de doi bărbaţi, cel mai în vârstă va sta în dreapta ei.

În schimb, într-un grup de trei, două femei vor încadra un bărbat, locul din dreapta acestuia fiind ocupat de cea mai în vârstă.

Dacă este vorba despre trei femei sau trei bărbaţii, persoana mai importanta sau mai în vârstă va ocupa locul din mijloc.

În cazul unei circulaţii aglomerate grupul nu poate rămâne compact. Persoana din stânga, indiferent de sex, le va lăsa pe celelalte două să meargă înainte. Nu vom proceda aşa dacă însoţim două doamne. Le vom acorda întâietate şi le vom urma îndeaproape.

Pe munte sau la urcarea unei scări înguste bărbatul trece primul, aruncând mereu o privire în spate spre însoţitoarea sa.

CONVERSAŢII PE STRADA

Strada nu prea este un loc potrivit pentru o

conversaţie. Cu toate acestea ni se întâmplă tuturor să ne întâlnim cu o cunoştinţă şi să schimbam câteva cuvinte. Dacă interesele noastre o cer, discuţia se poate prelungi. Să nu rămânem în mijlocul drumului, ci să ne retragem lângă o casă sau lângă o cabină telefonica când strada este foarte aglomerata.

Să presupunem că ne-am întâlnit cu o prietenă care merge în direcţie opusa. Dacă aceasta se grăbeşte şi discuţia este necesară vom face câţiva paşi împreună.

Cum procedam dacă prietena noastră este însoţită de cineva? Iniţiativa trebuie să-i aparţină acesteia care urmează să facă şi prezentările. Nu ne vom întinde la vorba.

— Suntem în strada, nu acasă, şi, în plus, prezenta noastră întâmplătoare i-ar putea stânjeni pe cei doi. La fel stau lucrurile dacă ne întâlnim cu doi bărbaţi., dintre care cel puţin unul este o cunoştinţă apropiata. Ne rezumam să-i salutam. Dacă nu beneficiem decât de un salut este semn ca discuţie este inoportuna.

Dacă suntem grăbiţi şi nu vrem să stam de vorba cu cineva, salutam eventualele cunoştinţe întâlnite şi ne continuam drumul. În niciun caz nu le vom evita întorcând capul.

Ni se pare necesar să vă sugeram cum trebuie să procedaţi în situaţia în care staţi de vorba cu cineva şi un prieten care trece pe lângă dumneavoastră doreşte să vă comunice ceva important. Bunele maniere ne obliga pe toţi trei la o anumită conduita: dumneavoastră veţi face prezentările, prietenul dumneavoastră vă va spune doar câteva cuvinte şi îşi va continua drumul, cealaltă persoana nu intervine în discuţie. În niciun caz nu va profita de ocazie pentru a-i solicita ceva noului venit, presupunând ca acesta are o funcţie importanta. Astfel de persoane „îndrăzneţe „sunt foarte prost catalogate în societate, iar dacă sunt tolerate în continuare, aceasta se datorează delicateţei celorlalţi.

Mi s-a întâmplat ca unei prietene cu care stăteam de vorba pe strada sa i se ofere, iar ea să refuze, un bilet gratuit la un concert la care aş fi

mers cu mare plăcere. Poate părea o prostie dar codul manierelor elegante m-a oprit să-l cer pentru mine, cu toate că făcusem cunoştinţă cu amabila persoana cu o clipă înainte.

TRANSPORTUL ÎN COMUN ŞI POLITEŢEA

În mijloacele de transport în comun, loc unde avem de-a face cu persoane total necunoscute, comportamentul nostru trebuie să se supună unor anumite reguli de politeţe.

În staţie, în general, ar trebui să se stea la rând.

Se practica acest lucru în numeroase tari şi este foarte eficient.

La urcare, veţi acorda prioritate doamnelor, persoanelor mai în vârstă, femeilor cu copii în braţe, infirmilor. Dacă este aglomeraţie, vă veţi pregăti din timp să coborâţi, spunându-le celor din fata: „Îmi permiteţi? „sau „Coborâţi la prima staţie?”, pe un ton civilizat şi fără a vă face loc cu coatele. În niciun caz, nu veţi pune nima pe

nimeni. Dacă, din greşeală, aţi lovit pe cineva, trebuie să-i cereţi scuze.

La noi în ţara, în mod convenţional, s-a astabilit ca urcarea călătorilor să se facă prin uşa din spate, iar coborârea pe la mijloc sau prin fata. Excepţie de la aceasta regula fac femeile însărcinate sau cu copii mici în braţe, bătrânii sau infirmii care pot urca şi prin fata. Aceştia au obligaţia să-i aştepte pe călătorii care doresc să coboare.

Reţineţi ca în alte tari, urcarea se face numai pe uşa din fata pentru a prezenta şoferului legitimaţia de călătorie sau pentru a achita preţul biletului.

Dacă toate scaunele sunt ocupate, este obligatoriu să cedam locul bătrânilor, femeilor însărcinate sau cu copii mici, infirmilor sau bolnavilor. Din gentileţe putem oferi locul şi altor persoane, în general, doamnelor. Dar acest gest de amabilitate nu trebuie înţeles greşit. Deseori vedem mame sau bunici grijulii rămânând în picioare lângă „prinţişorul „de zece ani care se

lăfăie în voie pe locul pe care l-am oferit lor şi nu băiatului. Oare aceste doamne nu-şi dau seama că „educa „în mod cert un prost crescut?

Persoana căreia i s-a cedat locul nu trebuie să se poarte ca şi când acest lucru i s-ar cuveni, ci să mulţumească cu naturaleţe pentru gestul politicos.

Dacă o doamnă este însoţită de un bărbat, acesta îi va cumpără biletul şi-i va oferi locul de lângă geam. Dacă nu exista decât un singur loc liber el va fi oferit doamnei, iar domnul va rămâne lângă ea în picioare. În niciun caz nu o va părăsi, repezindu-se la un loc liber când se iveşte ocazia.

În mijloacele de transport în comun ne purtam cât mai atent cu ceilalţi călători. Asta nu înseamnă că avem voie să-i fixam cu o privire dezaprobatoare sau prea admirativa, ci nu-i bruscam, nu-i calcam pe picioare, şi nu-i incomodam cu pachetele noastre. Avem grija ca geanta pe care o purtam pe umăr să nu-i lovească în cap pe cei care stau jos. Dacă am greşit este obligatoriu să ne cerem scuze. Tot obligatoriu e ca

celălalt să răspundă: nu-i nimic, se întâmplă.

În cazul în care stam de vorba cu o persoană cunoscuta, vom urma aceleaşi reguli după care ne conducem dacă o întâlnim pe strada. În plus, nu vom discuta peste capetele oamenilor, ridicând glasul pentru a fi auziţi.

Evident, trebuie să ne abţinem de la orice comentariu neplăcut la adresa celorlalţi călători şi să nu intervenim în discuţiile dintre aceştia. Când este absolut necesar şi asisitam la un furt, de pildă, vom interveni prompt şi eficient în favoarea păgubaşului. În niciun caz nu trebuie să ridicam tonul şi să recurgem la un limbaj necivilizat.

Vom folosi întotdeauna pronumele personal de politeţe „dumneavoastră" în loc de „mata", „dumneata" sau „tu" chiar dacă ne adresam unui om mai modest îmbrăcat.

Din păcate, la noi o călătorie cu mijloacele de transport în comun este un calvar tocmai din cauza lipsei de maniere a călătorilor. Însuşirea regulilor de buna purtare pe care le-am amintit ar elimina veşnicele discuţii la care asistam zilnic

fără voia noastră.

As propune firmelor care îşi fac reclama în mijlooacele de transport în comun – de exemplu, firmei Coca-Cola – sa afişeze aceste pagini pe panoul de reclama. Nu ar fi rău deloc!

CUM SĂ NE PURTAM CÂND SUNTEM LA VOLAN...

Nici când circulam cu alte mijloace de transport nu ne purtam la întâmplare. Într-un taxi, de pildă, un client nu se aşază lângă şofer decât dacă doreşte să vadă oraşul. Bărbatul care însoţeşte o doamnă nu se va aşeza lângă şofer, ci în spate, lângă ea.

Dacă mergem cu o maşină particulara apare o modificare a etichetei: ne vom aşeza lângă cel care conduce maşina. Ar fi nepoliticos să stam în spate. Dacă în maşină sunt mai multe persoane vom ceda locul din fata celei mai în vârstă sau unei doamne. Dacă este vorba despre un cuplu, soţul va ocupa locul din spate.

Proprietarul maşinii deschide portierele, îi

ajuta pe invitaţii săi să urce, se aşază ultimul, se asigura ca uşile sunt bine închise, şi apoi se aşază la volan. La sfârşitul călătoriei este primul care coboară din maşină ca să-i ajute pe musafirii săi să coboare. La întoarcere, are obligaţia de a le conduce pe doamne până la uşa casei lor. Dacă la volan se afla o femeie, de deschiderea, închiderea portierelor şi de bagaje se ocupa unul dintre bărbaţii din maşină. Este de-a dreptul comic, ca dintr-un exces de zel, domnul să ducă poşeta doamnei care a şofat. Dar, o va ajuta să coboare, oferindu-i mina.

Dacă invita pe cineva la o plimbare cu maşina, e urât să-i pretindem bani de benzina. Dacă ne oprim la un restaurant nu vom avea pretenţia sa ni se plătească şi consumaţia noastră. Cheltuielile vor fi împărţite egal. Aşa este corect. Altfel stau lucrurile dacă prietenii noştri hotărăsc şi noi suntem de acord să ne ofere o masa la „Sura Dacilor „– de pilda. Drumul ne priveşte pe noi, masa pe ei.

Când este posibil, ocupanţii unui vehicul îi

saluta pe pietonii cunoscuţi, la o traversare sau la un stop.

Ţinuta de gala ne obliga sa mergem la recepţii, la teatru, la opera cu maşina noastră ori cu taxiul. Dacă suntem cu maşina, să ne hotărâm cine va conduce la întoarceere ca să nu bea niciun strop de alcool. O maşină distrusă, spitalizarea sau o înmormântare costa cu siguranţă mai mult decât un taxi!

Dacă în alte situaţii, politeţea este o problemă de opţiune, când suntem la volanul unei maşini ea este de o necesitate vitala. Undeva în Middle West la trecerea peste calea ferata, se afla un anunţ elocvent: „Trenul are nevoie de 15 secunde pentru a traversa acest pasaj, fie ca maşina dumneavoastră se găseşte sau nu pe el! „Un viraj periculos este semnalizat cu astfel: „Următorul spital este la 200 de kilometri…”. Bătrâna noastră Europa, nu apelează încă la umor în acest domeniu, ci recurge tot la semnele de circulaţie convenţionale.

Să nu înţelegem cumva ca în America nu

exista semne de interdicţie sau poliţie. Pericolul pe care îl reprezintă atât şoferii, cât şi pietonii neatenţi este acelaşi. Ne referem doar la faptul ca metodele educative în domeniul circulaţiei rutiere pot fi dintre cele mai diverse.

Aproape zilnic la T.V. ni se prezintă accidente tragice. Toate au aceeaşi cauza – nerespectarea unor norme de conduita civilizată. Ne-am aştepta ca după o astfel de emisiune, bătrânelul cutremurat ca un semen de-al sau a murit în mod absurd, trecând pe roşu, să aştepte oricât în faţa unui semafor defect pentru a traversa. Dar nu se întâmplă aşa. Vom vedea ca zeci de oameni serioşi îşi încearcă „norocul”, ca la ruleta rusească, nerespectând interdicţiile pe care ei le cunosc de fapt foarte bine. Aproape nu exista om care să nu ştie că nu are voie să traverseze strada oricum şi oriunde, că nu este bine să-ţi laşi copilul să se joace în mijlocul drumului sau ca atunci când şofezi eşti obligat să te opreşti şi să acorzi prioritate pietonilor chiar din momentul în care aceştia au pus piciorul pe „zebra”. Pentru un

cetăţean venit dintr-o ţară civilizată, dezordinea ce caracterizează circulaţia rutiera de la noi este de neconceput. Am văzut în Suedia oameni aşteptând răbdători la stop, deşi trecuse miezul nopţii şi străzile erau pustii…

De-a lungul timpului, s-au realizat mii de anchete privind motivele ce-i determina pe oameni să încalce regulile de circulaţie. Răspunsurile sunt mereu aceleaşi: lipsa de atenţie şi graba. Noi am adăuga: lipsa de politeţe. Suna poate ciudat, dar acesta este adevărul. Cel care traversează Calea Victoriei pe unde are chef este un om prost crescut.

— Comportare civilizată în traficul rutier nu are încă o tradiţie îndelungată cum au legile bunei purtări în celelalte domenii sociale. Nerespectarea normelor de politeţe în societate se pedepseşte, cum am văzut, cu excluderea noastră treptata din medii pe care le-am frecventat altă dată cu plăcere. Nerespectarea normelor de politeţe pe şosea se plăteşte cu viaţa!

Din exemplele date putem deduce ca în acest

domeniu, mai mult decât în oricare altul, rigorile legii coincid cu rigorile politeţii. Mai mult decât atât, legea nu se poate referi la infinitatea de situaţii ce apar când suntem la volan, punându-ne viaţa în pericol.

Un şofer experimentat vă va spune ca din vina lui nu poate avea loc niciun accident, dar de fiecare dată când pleacă la drum o face cu teama. Ea îi este provocata de „fantezia „şi de lipsa de responsabilitate cu care conduc ceilalţi.

Domnul care lasă o doamnă grăbită să treacă pe roşu pentru a prinde tramvaiul nu este bine crscut dacă nu s-a asigurat privind în oglinda retrovizoare, că nu-i încurcă pe şoferii din spatele său. În acest caz respectarea regulilor de circulaţie trece înaintea legilor politeţii.

Solidaritatea care exista – sau care ar trebui să existe – între conducătorii auto pe şosea, este tot o formă de politeţe. Ea şi nu legea îi obliga pe aceştia să oprească pentru a-i ajuta pe cei rămaşi în pana şi tot ea îi determina sa facă un gest amical necunoscutului care i-a permis o depăşire.

Dar a-i avertiza pe cei ce vin din partea opusa, semnalizând un punct de control sau un radar este o solidaritate prost înţeleasă. Cei care păcălindu-i pe poliţişti conduc apoi cu viteza maxima, pot deveni victime ale unor grave accidente.

Cu toate că subiectul este inepuizabil, ne oprim aici.

Nu înainte de a vă recomanda sa va lăsaţi cartea de vizita cu scuzele de rigoare pe parbrizul maşinii pe care aţi lovit-o uşor în parcare. Veţi da dovada că sunteţi un adevărat gentleman!

ÎN RESTAURANTE, ÎN CAFENELE, ÎN LOCALURI PUBLICE

De cum intram într-un local public, toate privirile se îndreaptă spre noi. O ştim cu toţi din proprie experienţa! Şi parcă mai mult ca oricând suntem analizaţi în mod critic din cap până în picioare. Ne simţim stânjeniţi deseori şi avem trac de parcă am da un examen. Să încercăm să-l trecem împreună, reflectând asupra acelor norme

care se impun în astfel de situaţii.

Primul lucru pe care trebuie să-l ştiţi este că exista reguli în însăşi alegerea unui restaurant.

Dacă este vorba despre un local căruia i s-a dus vestea că se mănâncă bine şi e mereu arhiplin, va reţineţi din timp o masa mai ales când aveţi invitaţi. Nu este o dovadă de meschinărie să vă interesaţi de preturile practicate, ci o necesitate. Rezervarea cât şi informaţiile se pot obţine foarte simplu prin telefon. Astfel, veţi putea lua o decizie buna, căci fiecare dintre noi doreşte să le ofere o seara plăcută prietenilor sau oamenilor de afaceri cu care lucrează.

Opţiunea nostra ar trebui să fie dictata numai de preferinţe bine motivate. Dar din snobism unii intra numai în restaurante de lux. Pe lângă faptul că îi costa o grămadă de bani, se pot pune şi în situaţii penibile de pilda sa rămână datori. Exista restaurante de diverse categorii pentru orice buzunar. Chiar modeste, unele dintre ele pot oferi mâncăruri bune şi o ambianta plăcută. Vă veţi informa de la prietenii care ies mai des să

mănânce în oraş. Toate aceste recomandări sunt făcute cum am mai spus mai ales celor care au invitaţi.

Ţinuta trebuie să fie corespunzătoare unei ieşiri în lume. Uneori ea este ceruta în mod obligatoriu de anumite restaurante. Ţinuta trebuie adaptata la pretenţiile restaurantului, dar e bine să ţinem cont şi de ocazia cu care am fost invitaţi, precum şi de modul în care se vor îmbrăca ceilalţi comeseni. Doamnele se pot sfătui în prealabil. Vor evita astfel să semene cu două gemene îmbrăcate în pulovere identice din pura coincidenta. De asemenea, o ţinută axcentrica poate fi nepotrivita cu ambianta localului. O doamnă cu umerii goi, pierdută în nişte uriaşe saloane de marmora insuficient încălzite, îţi poate provoca cel mult mila, nu şi admiraţie. Cea mai potrivită îmbrăcăminte pentru restaurante rămâne cea eleganta de oraş. Nu te duci în trening la „Athenee Palace „chiar dacă ai buzunarele doldora de bani.

Un chelner stilat al unui mare restaurant

parizian spunea spre sfârşitul vieţii, ca un titlu de glorie, că nu a permis niciodată unei persoane să intre în local dacă era îmbrăcat în gris, deoarece ţinuta de seara era obligatorie!

Nici situaţia contrara nu este admisa: să te îmbraci elegant pentru a intra sa mănânci într-un local foarte ieftin. Să pui în inferioritate nişte oameni modeşti şi cumsecade, înseamnă să fii total lipsit de tact. E probabil ca aceşti oameni nici nu ne vor observa, dacă ne vom purta firesc, fără ostentaţie. Să nu facem nota discordanta ştergând scaunele cu batista, tacâmurile cu şerveţelul, cerând cu voce tare să ni se schimbe fata de masa etc. Purtându-ne astfel, chiar îmbrăcaţi ultraelegant vom dovedi ca noi suntem cei prost crescuţi şi nu persoanele în salopeta şi cu şapca pe cap între care ne aflam întâmplător. Fiecăruia dintre noi i se întâmplă să intre într-un mediu cu care nu este obişnuit. Să ne comportam, cu respect fata de obiceiurile locului. Este bine să trecem neobservaţi şi să nu ne ocupam de vecini, aşa cum nici ei nu se vor ocupa de noi.

Când intram într-un restaurant, să nu trântim uşa în nasul celui din spatele nostru, ci chiar să o ţinem, ca să poată intra şi el. E normal ca acesta să ne mulţumească.

Bărbatul care însoţeşte o femeie are obligaţia să-i deschidă uşa, lăsând-o să păşească înaintea lui. Îşi conduce invitata la garderoba unde o ajuta să îşi scoată haina.

Doamna poate rămâne cu pălăria pe cap dar amândoi îşi vor scoate mănuşile. Nu se intra în restaurant cu paltonul, cu pălăria pe cap sau cu umbrela în mina, chiar dacă vrei doar să te asiguri că sunt locuri libere. Cu atât mai mult nu-ţi vei pune hainele pe scaunul de alături.

Primul care intra în restaurant este bărbatul pentru a-şi proteja invitata de privirile curioase ale celor din jur şi pentru a-i cere şefului de sala să-i indice o masa libera. Uneori, în lipsa acesteia, eşti obligat să te aşezi la o masă deja ocupata. În prealabil trebuie să ceri permisiunea celor prezenţi şi să aştepţi răspunsul lor. Chiar dacă nu sunt deosebit de încântaţi, aceştia nu au voie să se

retragă ostentativ la celălalt capăt al mesei. În orice situaţie doamna este rugata să-şi aleagă locul pe care-l doreşte. Bărbatul trage sevaunul pe care urmează să se aşeze invitata sa, şi ocupa locul de vizavi, dacă este liber.

Lista de bucate este consultata de fiecare în parte.

După ce s-au hotărât ce vor să mănânce şi să bea, domnul este cel care da comanda. O doamnă evita să vorbească cu chelnerul, pe tot parcursul mesei.

Dacă avem invitaţi jucam rolul amfitrionului, făcându-le recomandările de rigoare. Vom alege cele mai bune vinuri şi cele mai alese mâncăruri. E firesc să achitam şi nota de plată.

Dacă la masa iau parte mai multe perechi, comanda va fi făcută de unul dintre bărbaţi, după ce a aflat care sunt preferinţele tuturor. Asupra platii, decizia se ia dinainte. Se poate face o nota comuna sau separata. Eventualele neînţelegeri se rglează ulterior între bărbaţi.

Când începem să mâncăm, ne aşezăm

confortabil, apropiindu-ne de masa, pentru a nu ne pune sevretul pe genunchi. Îl folosim doar pentru a ne şterge buzele, la nevoie, şi nu-l împăturim frumos la sfârşit.

Serviciul la masa intra în atribuţiile chelnerului care le da întotdeauna întâietate doamnelor. Dacă în lipsa acestuia bărbatul toarnă vin în pahare, nu punem sticla pe masa ci în frapiera. Degustam vinurile la început şi ne decidem asupra celui care ni se pare mai potrivit. Nu uitaţi!

— Pestele merge cu vin alb, friptura cu vin roşu.

Recunoaştem oamenii bine crescuţi după raritatea reclamaţiilor şi după tonul adoptat când le fac. Nu sunt admise discuţiile în contradictoriu cu chelnerii chiar dacă avem dreptate. Nu ne dam în spectacol! Orice nemulţumire se adresează şefului de sala sau patronului restaurantului. Fără nervi, fără ţipete, fără ameninţări.

Masa ia sfârşit numai la dorinţa doamnei care va însoţeşte. Chemaţi discret chelnerul

pentru a achita nota de plată. Verificaţi-o cu o privire, căci aveţi dreptul să corectaţi greşelile flagrante. Dacă se iveşte o problemă, o rezolvaţi simplu, cerând lămuriri chelnerului. Veţi apela la patron numai dacă este absoluta nevoie.

Nu discutaţi nota de plata cu invitaţii dumneavoastră, manifestându-vă satisfacţia ca a costat puţin sau decepţia ca a costat prea mult. Nu comentaţi, în niciun caz, faptul că aţi fost încărcat cu două salate pe care nu le-aţi comandat şi de care nici nu v-aţi atins. Este vina dumneavoastră că nu i-aţi atras atenţia chelnerului la timp ca… detestaţi salata.

La plecare bărbatul îşi ajuta partenera să se ridice, trăgându-i scaunul. Ca şi la intrare, tot el merge cu un pas înainte, fără a lăsa însă impresia că nu sunt împreună. La garderoba prima care se îmbracă este doamna.

Garderobiera nu intervine şi nici doamna nu-l ajuta pe domn să-şi pună paltonul sau fularul. Este ridicol.

Ce facem când suntem singure şi vrem să mâncăm în oraş?

— Doamna nu intra într-un local unde se servesc cu predilecţie băuturi alcoolice.

În schimb îi este permis să intre într-un restaurant de lux. Nu se pune problema când este vorba despre o cafenea, o patiserie, un snack-bar. Odată aşezată la masa va vorbi numai cu chelnerul, numai acestuia îi va cere să-i cumpere un chibrit, sau să-i împrumute o bricheta. Nu va arunca priviri insistente şi curioase prin sala, nu se va pieptăna şi nu-şi va retuşa machiajul la masă. Toate aceste gesturi pot fi făcute inconştient dar ele risca să fie greşit interpretate, şi „imprudenta „– dacă e vorba de o imprudenta – risca să intre în nişte încurcături penibile. Este infinit mai uşor să previi un conflict decât să-l rezolvi odată declanşat. Oricum sunt destui prost crescuţi în jurul nostru ce nu cunosc o norma elementara de politeţe – interdicţia de a te adresa unei femei singure – ca să le mai dam şi noi apa la

moara prin gesturi ce par provocatoare.

— Doamna sau două doamne singure într-un restaurant nu-şi vor comanda niciun fel de băuturi tari şi ar fi de dorit să evite chiar şi vinul. Dacă imaginea unui bărbat beat este neplăcută, cea a unei femei ameţite este insuportabila.

SITUAŢII SPECIALE LA RESTAURANT

— Se întâmplă uneori să fim „uitaţi „după ce am făcut comanda. Într-un local aglomerat acest lucru este explicabil.

Nu vom bate cu o monedă sau cu inelul în pahar. Să reţinem când am vorbit cu chelnerul figura acestuia, să ne sculam de la masa şi să-i reamintim ca aşteptăm de mult. O vom face ferm dar fără comentarii agresive şi inutile.

Când ne cade ceva de pe masă, o măslină, o chifla etc şi sunt la îndemâna sa nu consideram o lipsa de distincţie gestul de a le ridica. Tacâmul căzut se pune deoparte şi se cere altul.

Rezistaţi la insistentele chelnerului care va

oferă un fel rar şi costisitor. A întreba: „e proaspăt? e bun? „este absolut inutil, ce v-aţi aştepta să vă răspundă? Aveţi încredere în patron. Numai el răspunde în faţa legii – dacă asta va consolează – atunci când ajungeţi pe patul de spital!

— Când va place în mod deosebit un fel de mâncare transmiteţi felicitări bucătarului. Acesta, adeseori va veni să primească mulţumirile dumneavoastră personal.

— Dacă nu va place nimic, nici serviciul nici mâncarea, nu faceţi o scena personalului din restaurant. Plătiţi şi plecaţi, nu înainte de a vă spune părerea patronului precizând că veţi ocoli în viitor acest local. Nu mai este nevoie să atragem atenţia asupra tonului care va fi deosebit de politicos. Este suficient.

— Ceea ce am plătit, dar nu s-a mâncat sau nu s-a băut nu se ia acasă. Nici pretenţiile pe care le avem de la chelner de a ne face un pachet pentru animalele de acasă, nu fac o impresie prea buna. Este o economie inutila, iar pisicuţa noastră

în mod sigur nu ştie că am fost la restaurant, deci nu se va supăra că nu i-am adus şi ei ceva!

— Un bărbat atent va ajunge la restaurantul în care şi-a fixat întâlnire cu o doamnă, cu jumătate de oră înainte. Îşi va alege un loc de unde să poată observa intrarea, pentru a-i ieşi în întâmpinare. Doamna ar trebui să respecte cu exctitate ora fixata şi să nu cocheteze cu celebrul „sfert academic”.

— Când intram într-un hotel şi vedem o cunoştinţă, ne vom aşezăm la masa acesteia numai dacă suntem invitaţi. S-ar putea ca aceasta să aştepte pe cineva şi din delicateţe să nu o mărturisească din primul moment. Odată aşezaţi, ne va fi mult mai greu să ne ridicam şi să ne căutăm alt loc în momentul în care simţim că am devenit inoportuni. Oamenii vin la restaurant nu numai ca să mănânce ci şi să stea de vorbă. Nu putem sili pe nimeni, ca din politeţe să ne accepte prezenta o seara întreagă. Această situaţie se poate ivi chiar între prieteni foarte buni pe care nu ne vom supăra că nu ne-au invitat la masa lor.

Au avut probabil motive serioase să o facă.

Serviţi sau serviţi-vă?

Reproducem un text dintr-un cotidian, înserat în rubrica „Telefonul de la miezul nopţii”:

„— Ce au mai făcut tricolorii după meciul cu americanii?

„— Miercuri au vizitat platourile de filmare de la „Universal Studios”, după care au servit masa la restaurantul Minion, patronul fiind un roman, mare amator de fotbal. A fost un moment de destindere pentru jucători, înconjuraţi de o mulţime de romani stabiliţi în America”.

Din rândurile de mai sus înţelegem ca tricolorii noştri, ca să mai scape de stres şi monotonia? jocului, au preluat îndatoririle chelnerilor în localul unui patron roman, care le-a oferit acest... divertisment: şi au servit masa (cui?). Poate însă ca autorul articolului nu a vrut să spună asta. Poate ca a vrut să spună: au mâncat, au luat masa la restaurantul Minion şi au fost serviţi cu multă amabilitate...

Singurele forme corecte de folosire a acestui

verb buclucaş sunt: serveşte-te (te rog) sau serviţi-vă (vă rog). Eu servesc masas, eu – gazda sau eu – chelner iar musafirii sunt serviţi, se servesc şi nu servesc! Cum va suna: să mergem să servim masa la Intercontinental?

BACŞIŞUL – O PROBLEMĂ DELICATA

Am stabilit de la început ca un om bine crescut este în primul rând un om cinstit, căruia nu-i place să rămână niciodată dator. El este obligat, prin statutul său, să dea mici sume de bani celor ce au salarii modeste sau chiar nu sunt plătiţi deloc, în schimbul unor servicii mărunte.

În niciun caz nu se vor da sume de bani pentru a obţine nişte avantaje, pentru ca drumul care duce de la mita la corupţie şi de aici la dereglarea bunului mers al societăţii, este deschis. Un om educat va şti cui trebuie şi cui nu trebuie să dea bacşişuri. Tot el va şti că nu are voie să primească nimic de le cei din preajma, atunci când are un salariu onorabil pentru munca pe care o prestează.

Fiecare tara îşi are obiceiurile sale proprii pe care e bine să le cunoaştem când facem o călătorie.

În Europa se aud voci tot mai numeroase care se ridica împotriva bacşişului. Se recomanda soluţia serviciilor incluse. La hoteluri, la restaurante, în turism, se precizează de cele mai multe ori faptul ca în nota de plata sunt trecute toate obligaţiile clientului. Se înţelege că e vorba de un acord între patron şi salariaţii săi. Singura noastră obligaţie, în toate ţările în care ştim că exista acest obicei, este de a întreba dacă serviciul este inclus sau nu. Dar şi în aceste cazuri se recomanda sa lăsăm chelnerului de exemplu, mărunţişul rămas după achitarea consumaţiei.

Totuşi personalul din domeniile pe care le aminteam prefera să primească aceşti bani care i se cuvin direct de la client. Sunt bani cinstiţi, obţinuţi prin efectuarea unor munci nu întotdeauna uşoare şi nu constituie o pomana din partea noastră. A nu-i da înseamnă să-l lipseşti pe cel care te serveşte de salariul care i se cuvine. La

noi, în modestele faze de privatizare prin care trecem, au apărut cei pe care îi numim particulari. Patronul însă are nişte salriati. Este bine să întrebăm dacă serviciile chelnerului sunt incluse în nota de plata, ieşind onorabil din încurcătură. Un mic local se poate numi „Ca la mama acasă! „dar să nu înţelegem că suntem „la mama acasă”!

Este important să ştim cât trebuie să dăm. Aceste sume nu vor fi nici prea mici nici prea mari. A da bacşişuri exorbitante nu constituie o dovadă de generozitate, cum am crede, ci de proasta creştere. Este un gest care da naştere unor comentarii ironice, chiar din partea celor care îl primesc şi ne face se recunoştem parvenitul de la distanta.

A nu da deloc atunci când e strict necesar, consolându-te ca cel care primeşte are bani mai mulţi ca tine sau ca nu o să-l mai vezi niciodată, te califica drept prost crescut, în primul rând fata de tine. Despre cei din jur nici nu mai e cazul să vorbim.

— Cui dam? Cât dam?

1. Au dreptul la 10%, 14%, 20% din valoarea notei: chelnerii, şoferii de taxi, coafezele, frizerii.

Aprecierea sumei se face şi în funcţie de categoria restaurantului. La cele modeste va fi de minimum 10% iar la cele de lux de maximum 20%. Celui care îl ajuta pe chelner îi vom da separat un sfert din cât lăsăm primului.

2. Sumele de bani lăsate la aprecierea clientului se dau: garderobierilor, plasatoarelor, băieţilor care ne fac diverse comisioane, şoferilor de autocar, ghizilor precum şi personalului de serviciu dintr-o casă în care suntem invitaţi.

3. Chiar dacă serviciul este inclus în nota de plata este recomandabil să lăsăm ceva, în special celor care au servicii mai grele: portarilor, în special celor de noapte, hamalilor, cameristelor, liftierilor, bucătarilor, mecanicilor auto sau chiar recepţionerilor de hotel. Nu vom da însă nimic în plus patronului sau directorului unui hotel sau

restaurant. Demnitatea unui om este un lucru extrem de preţios la care ţinem cu toţii foarte mult. Să nu jignim pe nimeni printr-un gest negândit.

În ţările comuniste bacşişul este interzis de lege.

Este aproape inutil să spunem ca aceasta lege nu se respecta, cică exista o lege nescrisă ce cuprinde regulile şi categoriile celor îndreptăţiţi să primească anumite sume de bani din partea clienţilor. Această situaţie se datorează faptului că legile comuniste au în vedere un singur mod de retribuţie – salariul primit de la stat.

În toate ţările din lume este strict interzis să oferi bani funcţionarilor publici pentru ca aceste sume sunt considerate mita şi, după cum am mai spus, mita stimulează corupţia. Cel care da şi cel care ia intra sub incidenta legii.

Dar a-ţi arata recunoştinţa fata de medicul care ţi-a salvat viaţa oferindu-i un dar sau un buchet de flori este un gest de politeţe elementara. Îl vei face chiar dacă medicul are

cabinetul sau patricular şi preţul pe care l-ai plătit pentru tratament a fost substanţial.

În Germania, de pildă, bolnavii care s-au însănătoşit obişnuiesc să aducă flori sau dulciuri surorilor sau infirmierelor care i-au îngrijit cu devotament. Dar dacă salariatelor respective le-ar trece minte să ia acasă darurile primite, ar rămâne în mod sigur fără serviciu. Despre bani nici nu poate fi vorba, pentru ca fiecare cetăţean dintr-o ţară civilizată este asigurat pentru cazurile de boala. Gestul de gratitudine care se face este doar semn de buna creştere.

— Cum lumea în care am trăit – trăim? – nu era – nu este lume normala, mai rămâne de discutat situaţia delicata în care suntem siliţi să dăm sume de bani sau „atenţii „pentru servicii ce ni se cuvin de drept. Aceasta anomalie nu va putea fi niciodată eradicata prin legi deoarece este vorba de sănătatea morala a unei societăţi. Tot buna creştere şi principiile de viaţă ale fiecăruia dintre noi vor fi capabila sa ne facă să trăim într-o lume mai buna. De ce nu ne-am gândi puţin când

ne „ajutam „copilul premiant – fără ca el să o merite – la gravele consecinţe pe care gestul nostru le va avea în viitor în primul rând asupra lui şi apoi asupra colegilor săi. Aceasta dovada de iubire prost înţeleasă îi va învaţă de mici ca orice pe aceasta lume se poate cumpăra cu bani. Ce deziluzie le pregătim acestor copii, nevinovaţi în fond, când vor înţelege ca nu chiar... totul se poate cumpăra cu bani.

Marea majoritate a educatorilor îşi fac meseria din vocaţie şi refuza cu indignare astfel de „stimulente”. Dar... se întâmplă şi invers. Faptul ca profesorii sunt prost plătiţi nu este o scuza pentru un om de buna calitate.

Mai dam un singur exemplu, cu toate că din nefericire se pot da nenumărate. Un domn ce se pretinde bine crescut „uita „să dea o mică suma de bani portarului de la restaurant cu toate că acesta i-a deschis uşa şi i-a chemat un taxi. Dar, acelaşi domn oferă un bacşiş portarului de la spital pentru a putea intra la orice ora doreşte sau chiar atunci când spitalul e în carantina şi accesul

persoanelor din afara este strict interzis. Cu portarul care primeşte – adeseori chiar şi pretinde – sume de bani pentru a comite o ilegalitate se rezolva simplu: va trebui să-şi caute alt loc de muncă. Dar ce facem cu domnul ce este evident un om prost crescut? Este oare incurabil? Viitorul societăţii în care trăim va decide.

Mai rămâne problema acelora care s-au obişnuit că trebuie să dai un bacşiş, oricând li se face un serviciu. Ei risca să jignească oameni cinstiţi care nici nu concep să-l primească. Să reţinem ca a da bacşiş cuiva este un lucru delicat, ca în toate situaţiile când e vorba de bani. Dar să dai mereu este un obicei prost pentru care dam vine pe alţii (balcanici, fanarioţi, turci) şi ar trebui cât mai repede eliminat din viaţa noastră. Cum? Vom vedea!

TEATRUL, CINEMATOGRAFUL, CONCERTELE, EXPOZIŢIILE

Un spectacol de teatru este întotdeauna o sărbătoare, mai ales dacă este vorba despre o gala, o premiera sau un spectacol cu invitaţi. Dacă cinematograful a devenit banal, teatrul şi-a păstrat prestigiul de eveniment pa care nu îl vezi niciodată de două ori în acelaşi fel. Să păstrăm deci la reprezentaţiile sale caracterul festiv şi să ne dam osteneala sa ne îmbrăcăm elegant, chiar când ne ducem la spectacol într-o zi de lucru. Actorii ne vor fi recunoscători şi, oricine cunoaşte lumea lor, ştie că atmosfera de sărbătoare îi inspira, îi face să se simtă mai în largul lor şi îi stimulează să dea tot ce au mai bun în ei. Un bărbat se duce seara la teatru în ţinută închisă, iar la matinee în ţinută de oraş. Dacă este vorba despre o premiera sau o gala, se cere ţinuta de seara mai ales în primele rânduri sau în loje. În sălile de concert doamna poate veni şi în rochie de după-amiază sau în orice alta ţinuta îngrijită. Bărbatul – haina închisă cu pantalon asortat sau în costum închis. Ne vom îmbrăca îngrijit dar fără să pierdem atâta timp incit să întârziem. Dimpotrivă,

în aceste cazuri, exactitatea este într-adevăr politeţea regilor. Dacă totuşi am întârziat, este nepoliticos să-ne croim drum printre spectatori după ce a început spectacolul. Aşteptăm sfârşitul actului sau al unei parţi simfonice, după uşa, pentru a nu tulbura sala şi numai după aceea ne căutăm locul. La teatru, în sălile de concert sau de conferinţe, bărbatul va merge înainte pentru a:

— Scuti pe partenera sa de contactul cu primele priviri curioase. Dacă se poate tolera, în mod excepţional, la restaurant sau la cinema, să-ţi iei hainele cu tine, acest lucru este absolut interzis la teatru sau la concert.

Bărbatul îşi lasă la vestiar pălăria, mănuşile şi paltonul, după ce a ajutat-o pe doamna. Dacă este admis ca o femeie să-şi păstreze pălăria le restaurant nu la fel se întâmplă la teatru, deoarece ea ar putea deranja pe vecinii din spate. În loja poţi să-ţi păstrezi paltonul, pardesiul cu tine căci acolo exista cuiere. Femeile pot să-şi păstreze pălăria. Dacă partenera îşi corectează toaleta în faţa onglinzii din vestiar, bărbatul

rămâne discret puţin în urma sau alături. Poate profita de acest timp pentru a răsfoi programul pe care şi l-a procurat. Este neplăcut să-l împrumuţi pe al vecinului şi mai neplăcut este să-l citeşti pe deasupra umărului său. Dacă ai un loc la galerie, scara pune din nou vechea problema a priorităţilor. Bărbatul precede sau urmează femeia? Să spunem de la bun început ca lăţimea scărilor de teatru permite, în general, să rezolvam problema mergând alături. Dar dacă trebuie să analizăm problema din punctul de vedere al curtoaziei, o veche regula spune ca bărbatul precede femeia cu jumătate de pas la urcat şi o urmează cu o jumătate de pas la coborâre. În sala şi pe rândul de scaune, bărbatul trece în faţă. Ar trebui să se înţeleagă de la sine ca treci prin fata spectatorilor care s-au ridicat. Să ramii pe scaun în acest caz este nepoliticos, iar cel ce se îndreaptă spre locul sau trece cu fata la cei ridicaţi şi nu cu spatele. Bărbatul lasă doamnei locul cel mai bun, cel de unde se vede mai bine scena, chiar dacă acest loc este la stânga sa.

Este de neconceput să mănânci sau să comentezi în timpul spectacolului. Regula este valabila şi la cinema. La concert, nu vei urmări ritmul muzica dând din cap, din mina, sau din picioare şi în niciun caz nu vei fredona melodia în timp ce o interpretează orchestra. Multe teatre vechi sunt construite în aşa fel încât din loja se vede la fel de bine sala ca şi scena. În acest caz este o lipsa totala de tact să explorezi cu binoclul decolteul doamnelor sau figurile spectatorilor. El nu trebuie să fie îndreptat decât spre scena sau spre orchestra. Dacă doamna care însoţeşte un bărbat nu vrea să meargă la bar sau în foaierul pentru fumat, acesta va trebui doar să caute eventual răcoritoare şi să se abţină de la fumat. Sala de teatru nu este făcută pentru a lua o masa completa, ci cel mult a mânca nişte dulciuri, bomboane, alune, îngheţată etc şi numai în timpul pauzelor.

La teatru ca şi la cinema salutam cunoştinţele cu o simplă înclinare a capului şi nu angajam cu ele o conversaţie pe deasupra capului

spectatorilor. Dacă ţinem să ne vorbim, vom profita de antract. Una dintre cele mai mari grosolanii să părăsim sala înainte de sfârşitul spectacolului şi să ne pregătim de plecare în timpul ultimei scene sau fraze melodice, sub pretextul de a câştiga câteva clipe în plus la vestiar. Acasta regula e valabilă şi pentru aplauzele datorate artiştilor. O persoană bine crescuta îşi va face o datorie din a răspunde strădaniilor actorilor prin aplauze şi nu le va întrerupe pentru a se întoarce acasă cu câteva minute mai devreme. Cealaltă extrema, de a face un solo de aplauze după încetarea lor, este de asemenea de prost gust. Atunci, când trebuie să aplaudam? La teatru, la sfârşitul fiecărui act sau la sfârşitul unei bucăţi de virtuozitate speciala. Într-o sala de concert, la intrarea dirijorului sau a solistului. În schimb, vei face o gafa dacă vei aplauda la sfârşitul unei mişcări simfonice. Simfonia are de obicei patru parţi şi se aplauda numai la sfârşit. Dacă avem de a face cu un ciclu de lieduri aplaudam la sfârşitul ultimului dintre

ele. Nu se aplauda niciodată într-o biserica. Numai marilor artişti li se oferă sau li se arunca flori. Se pot trimite flori şi tinerelor actriţe care debutează într-un rol mai serios, în niciun caz când sunt doar figurante. Nu se manifesta dezaprobarea fata de un spectacol prin fluierături, mai ales în timpul desfăşurării lui.

Într-o expoziţie de pictura: îţi scoţi pălăria la intrarea în galerie, te abţii să râzi în hohote, să mănânci, să fumezi şi mai ales să comentezi operele în mod dezagreabil. Aceste critici sunt şi mai deplasate dacă provin de la un om incapabil să deosebească o reproducere proasta de un Rembrant original şi ar fi mai indicat să se abţină de la orice fel de comentarii. Ca peste tot în societate un om poate să amine ce are de spus pe mai târziu din consideraţie pentru ceilalţi vizitatori dar şi pentru pictorul adesea prezent. Un om bine crescut poate să aştepte până ce ajunge în strada pentru a-şi enunţa propria teorie despre arta, ceea ce nici nu este obligatoriu. Un pictor din secolul trecut a afirmat ca un tablou într-o

expoziţie este obiectul care aude cele mai multe măgarii din lume!

LA PENSIUNE, LA HOTEL

Nu exista reguli de buna purtare speciale pentru hotel. Peste tot bunele maniere au aceleaşi forme. Se aplica la fel de bine într-un hotel de lux ca şi într-o mica pensiune de familie. Teama resimţită de toţi oamenii în faţa marilor hoteluri, cu portari galonaţi, cu lustre strălucitoare nu e întemeiată. În spatele figurii impasibile a portarului de hotel se afla un om capabil ca şi tine să aprecieze politeţea. Un mare hotel pe lângă unul mic este ca oraşul fata de sat. Într-o pensiune se saluta intrând în sufragerie. Dacă e vorba de un cerc mic – te prezinţi singur, dacă n-a făcut-o patronul. Într-un mare restaurant nu saluţi decât persoanele de la masa ta. Dacă este o masa mare cu mulţi oameni vei saluta doar vecinii de masa şi le vei face un semn amical cu capul la plecare. Dacă ne întâlnim astfel de mai multe ori, calea prezentărilor este deschisa şi vom avea grija, bineînţeles, să respectam regulile ce se impun.

Într-un hotel vom lăsa hamalul să ne ducă bagajele în cameră, vom telefona pentru a cere să ni se aducă micul dejun, sau pentru a ruga un salariat să ne ducă o scrisoare la posta. Dar şi aceasta cu o condiţie: să acordam personalului consideraţia necesară. Să-l rugam politicos, să-i mulţumim, să îi oferim bacşişul corespunzător imediat ce serviciul este făcut.

— Într-o staţiune sau într-un hotel te vei purta ca şi acasă sau într-o vizită la prieteni, adică, bine. Nu este nevoie să-ţi schimbi identitatea. Am întâlnit în hoteluri oameni care la ei acasă trăiau foarte modest iar acolo erau veşnic nemulţumiţi, făcând în permanenta observaţii personalului de srviciu. În schimb, tot în hoteluri am văzut şi oameni cu situaţie materială foarte bună, ce acceptau micile neplăceri inerente, cu un zâmbet amuzat şi, fără să facă mult caz de ele.

Deci, reţinem ca regula generală: să nu deranjam şi să nu ne purtam după principiul, după mine potopul. Catifeaua de la draperii nu este pusă în camera ca să ne ştergem cu ea pantofii,

becurile de la veioze trebuie să folosească şi următorilor vizitatori, iar mocheta va arata mai bine dacă nu este arsa de reşoul pe care ni l-am adus de acasă pentru a ne face o cafea. Menţinem ordine, nu aruncam ţigări pe jos, ne facem patul când ne sculam şi aplicam toate celelalte reguli care tin de respectarea bunului altuia. Ne vom feri înainte de toate să ne deranjam vecinii în orice fel. Un bărbat se descoperă şi saluta în ascensor o doamnă chiar dacă nu o cunoaşte, iar doamnele se pot saluta între ele cu un surâs pe buze, fără a fi obligate să converseze.

14. DE LA PRIMA ÎNTÂLNIRE PÂNĂ LA NUNTA DE AUR

SIMPATIE, flirt, PRIETENIE, DRAGOSTE ŞI CĂSĂTORIE

Dacă prima parte a acestei cărţi a fost scrisă relativ uşor, fiind vorba despre norme de conduita stabilita şi acceptate de-a lungul timpului, capitolele următoare sunt exterm de dificile pentru că se refera la viaţă şi personalitatea tinerilor şi adolescenţilor, fiinţe fragile şi vulnerabile pe care poţi din neatenţie să le răneşti foarte uşor. Exista o colecţie întreagă de butade referitoare la această temă, atât de delicata, ca de exemplu: „sfaturile sunt cerute pentru a nu fi urmate ”; „cei vârstnici îi sfătuiesc pe cei tineri pentru că nu mai pot greşi ei înşişi… „s.a.

Tentant ar fi să renunţăm la acest capitol şi să trecem direct la modul în care se redactează invitaţiile de nunta sau botez, pentru că este un teren sigur.

Dar nu o vom face, cu toate că în epoca noastră s-au modificat enorm concepţiile despre viaţa, şi despre relaţiile dintre sexe, iar libertatiile de manifestare ale tinerilor sunt aproape totale. Un adolescent la şaisprezece ani cunoaşte mai multe fete decât bunicul lui într-o viaţă!

Totuşi nişte norme generale pot fi încă formulate fără teama de ridicol.

Vom începe cu regulile pe care ar trebui să le respecte întâi cei mari. Tinerii au nevoie să fie ajutaţi să-şi găsească un mod de comportament firesc, să-şi dobândească un echilibru pe care nu-l pot avea deocamdată, datorită lipsei de experienţa.

Prima atitudine greşită dar des întâlnită a adultului – părinte, ruda, prieten – este de a nu se amesteca în niciun fel în viaţa adolescentului, ci de a-i lasă o mare libertate. Este atitudine foarte comoda dar când viaţa tânărului eşuează lamentabil, răspunsul omului matur va fi prompt: „am avut încredere în tine, te-am lăsat să faci ce vrei, ai avut libertate totala! „Cita cruzime inconştienta conţine aceasta replica din partea celui care şi-a văzut liniştit de treburi, sau a fost doar derutat de platoşa de teribilism cu care tânărul şi-a aparat spaimele, neliniştile, frământările şi disperările inerente vârstei.

Cealaltă atitudine la fel de greşită este cea a

părintelui „cloşca „! Cei mari au uitat sau nu accepta ca odrasla lor nu mai are cinci ani ci cincisprezece şi o infirmizează nelăsând-o să ia nicio decizie.

Să ne amintim de propria nostra adolescenta şi de cita nevoie aveam de libertate, dar şi de un sfat – când eram la vârsta copiilor noştri. Vom constata din nou ca nimic nu e nou sub soare, chiar dacă suntem tentaţi să ne idilizam comportamentul din tinereţe prin fraze de tipul: „Pe vremea mea…”.

Ca în toate situaţiile din viaţă se impune tact, răbdare, înţelegere. Să stam de vorba cu cei tineri de câte ori suntem rugaţi, să nu le dam sfaturi decât dacă ne sunt cerute şi să nu facem crize de nervi dacă nu sunt urmate cu sfinţenie! mai ales prieteniile, flirturile, primele iubiri din viaţa tânărului constituie domenii tabu pentru cei maturi.

Să nu intram cu bocancii în sufletele copiilor!

Dacă aceasta regula, de a respecta şi de a menaja personalitatea adolescentului nu s-a

„demodat „nici purtarea civilizată a tinerilor nu a devenit „anacronica”.

În decursul ultimilor decenii relaţiile dintre adolescenţii de ambele sexe a cunoscut o evoluţie rapida în comparaţie cu statutul rigid pe care îl aveau tinerii de la începutul secolului. Actuala generaţie beneficiază de scoli mixte, tabere la care participa şi băieţi şi fete, discoteci, viaţa sportiva şi multe altele. Se fac conostinte rapid şi se uita la fel de repede.

În urma unui test pe care l-am făcut la un liceu, întrebare revenea cu o mare frecventa. Cum să procedezi ca să cunoşti pe cineva care îţi place şi nu este nimeni prin preajma care să-ţi facă acest serviciu? În acest domeniu, pentru acesta vârsta codul manierelor elegante este foarte... tolerant. În medii apropiate – scoli, tabere, sali de sport, discoteci, reuniuni dansante etc – atât băiatul cât şi fata pot schimba câteva vorbe, pot să se prezinte singuri, pot lega rapid o prietenie. Exista o singură interdicţie – a nu insista şi a nu plictisi pe cea sau cel pe care l-ai cunoscut, dacă

simţi sau intuieşti ca simpatia nu-ţi este împărtăşită. Demnitatea ta de om te va determina sa renunţi şi... să suferi în tăcere. La aceasta vârstă rănile se vindeca uşor. Vei întâlni în mod sigur o alta fiinţă care va fi mai receptiva la sentimentele tale. Uşor de spus, greu de urmat! Totuşi încercaţi...

Cu totul altfel stau lucrurile când dorim să cunoaştem pe cineva în locuri publice – străzi, gări, autobuze, metrouri, trenuri etc. În aceste cazuri se recomanda maximum de prudenta. Nu este numai nepoliticos să faci cunoştinţă pe strada ci şi periculos! Dacă acceptaţi riscurile o faceţi pe propria dumneavoastră răspundere. Nu va lăsaţi convinşi de povestea mătuşii care şi-a cunoscut soţul în tramvai şi trăiesc fericiţi. Au avut noroc, s-ar putea să nu-l aveţi şi dumneavoastră!

Noul cod al bunelor maniere în aceste condiţii a făcut să dispară un număr mare de interdicţii de pe vremuri, care astăzi ni se par absurde. Niciun părinte altă dată nu ar fi acceptat ca fiica lui să plece, de exemplu, într-o tabără

mixta la munte sau la mare, chiar dacă profesorul ce conducea tabăra i-ar fi inspirat o încredere totala. Ar fi fost de neconceput! Dar nu strica nimănui, ci dimpotrivă, ca şi astăzi tinerii să vorbească politicos între ei şi cu cei din jur, fără brutalităţi de limbaj sau de comportament.

Nimeni nu ne va convinge ca un tânăr şi cu atât mai mult o tânără care înjură ca la uşa cortului, sunt oameni ai zilelor noastre, adică moderni! Vor fi în mod cert taxaţi (catalogaţi, apreciaţi) drept ceea ce sunt – nişte indivizi grosolani, fără educaţie! Dacă vorbesc urât din teribilism, din „spirit de gasca „cu timpul vor renunţa. Mai grav este dacă aşa se vorbeşte în familie. În acest caz tinerii ar trebui să-i „educe „ei pe cei mari şi va fi greu.

Curtea care se făcea altă dată îndelung şi care era o obligaţie din partea tânărului dădea vieţii un anume farmec şi romantism. Chiar dacă în scoli se fac ore de sexologie, chiar dacă tinerii sunt pregătiţi cu toate mijloacele moderne de contracepţie, şi sunt învăţaţi să se apere de Sida,

delicateţea şi parfumul unic al primelor manifestări de dragoste nu ar trebui să dispară din viaţa lor. Argumentul este simplu: sunt unice şi irepetabile. Minunatul film suedez

„N-au dansat decât o vara „ar trebui programat şi reprogramat pentru a se bucura de el toate generaţiile.

Simpatia este chiar dragoste? Desigur, nu! Flirtul nu este condamnabil din punctul de vedere al bunelor maniere.

El este specific unei anumite vârste. A zâmbi, a face mici daruri, a invita o fată la cinema, a-i dărui o floare, nu are în sine nimic rău. A răspunde acestor invitaţii este firesc. de aici se poate naşte o prietenie durbila sau o mare iubire. Dar şi aici apare o interdicţie. A flirta, a cocheta, a face „ochi dulci „se potriveşte – cum am spus – tinerilor. După o anumită vârstă, când tânărul a devenit matur, are o familie, chiar şi copii, „obiceiul „de a cocheta cu oricine în orice moment, devine supărător. Domnul care depăşeşte pragul bunelor maniere – ce recomanda doar un

surâs, o strângere de mână, sau un compliment – este insuportabil. El îţi va retine mina mai mult decât este necesar, va insista să-i dai numărul de telefon, va dori să obţină o întâlnire şi toate aceste gesturi le va face uneori chiar sub ochii sotiei – ce va suferi în tăcere. Un astfel de domn este ori prost crescut ori bolnav. Dar nici

„Cochetele”, femeile ce se cred fatale şi irezistibile, nu sunt agreate într-o societate de oameni bine crescuţi. Astfel de persoane vor fi tratate cu indiferenta şi răceala, altă soluţie nu exista.

În zilele noastre idealul feminin pare să se apropie din punct de vedere fizic de cel din antichitatea greaca.

Sunt admirate fetele cu silueta, sănătoase, sportive. Au succes cele independente material, bune camarade în scoli, servicii, în vacante. Dar asta nu înseamnă ca fetele au voie să-şi uite feminitatea, pentru ca astfel au foarte puţine şanse de a fi apreciate de bărbaţi. Feminitatea presupune delicateţe şi nu agresiune

provocatoare. O doamnă, nu este cea care poarta verigheta ci cea care îşi merita numele.

Cuvântul „doamna „în acest context are o semnificaţie similara cu cea pe care o atribuim şi tânărului bine crescut de domn. O fată de şaisprezece ani se poate purta ca o „doamna”, fără să renunţe la candoarea şi nevinovăţia inerenta vârstei, precum şi o femeie în toată firea poate fi catalogată drept prost crescuta dacă nu a învăţat să se poarte civilizat, la timpul potrivit. Doamna te şi naşti dar şi devii!

Adolescentele ar trebui să-şi ia câteva masuri de precauţie pentru a fi respectate şi ocrotite în societate aşa cum merita gratia şi fragilitatea lor. Iată un singur exemplu: nu trebuie să-şi dea fotografia cu atât mai mult cu dedicaţie unui băiat pe care nu-l cunoaşte foarte bine.

Nu, draga tânăra cititoare, nu sunt vorbe demodate! Sunt exact adaptate la viaţa contemporana pentru că aţi fi uimita dacă aţi vedea cum unii tineri fac să circule între ei aceasta dovada de simpatie şi dacă aţi mai auzi şi

tonul sau cuvintele cu care le comentează! Nu este vorba despre o regula de eticheta, ca cea despre felul de a mânca de exemplu, ci de o măsură de apărare a candorii împotriva grosolăniei, ceea ce este un lucru foarte diferit.

Problema delicata, ivita din situaţia financiară de cele mai multe ori egala dintre băieţi şi fete, este cea a cheltuielilor comune: biletul de cinema, nota la cofetărie sau restaurant, excursii etc. Prestigiul masculin cere ca bărbatul să plătească fără comentarii toate aceste cheltuieli, mai ales când are un venit personal, dar cu nişte precizări ce tin de domeniul bunei creşteri: tânărul va fi onorat şi va uita imediat cheltuiala făcută, iar tânăra nu va abuza afişând pretenţii extravagante şi costisitoare, chiar dacă este invitata de o persoană cu posibilităţi materiale deosebite. Zgârcenia la bărbaţi ca şi lăcomia la femei produc impresie mai mult decât dezagreabila. Dar este totuşi admis, când te vezi foarte des sau chiar zilnic, la vârsta când n-ai încă un venit personal, să poţi discuta deschis, data

pentru totdeauna, problema cheltuielilor. Dacă te opreşti la soluţia cheltuielilor separate, modalităţile trebuie să fie stabilite cu foarte multă grija. Chiar dacă eşti cel mai sărac dintre studenţi nu e plăcut să vezi cum prietena ta plăteşte nota sub ochii chelnerului. Se discuta în prealabil iar dacă ai nevoie de un împrumut îl faci înainte de intrarea în restaurant. Chiar dacă se împart apoi cheltuielile plăteşte băiatul. Se va evita în orice caz scena penibila a celor două mâini care agita câte o bancnota în acelaşi timp şi se lupta pentru a plăti consumaţia.

În zilele noastre logodna este mult puţin oficiala şi nu creează aceleaşi obligaţii ca altă dată. La începutul acestui secol, doi îndrăgostiţi a căror logodna n-avusese încă loc, nu puteau să se vadă, decât în prezenta părinţilor sau a unei terţe persoane. Rareori puteau să iasă singuri în lume şi era exclus, de exemplu, să-şi petreacă vacanta împreună.

Tinerii de astăzi locuiesc în oraşe, în camere închiriate sau la cămine în comun cu colegi de

vârsta lor.

Despărţiţi de părinţilor au, în consecinţă, infinit mai puţine restricţii în comportament, ca de exemplu, de a cere permisiunea de a le prezenta pe cineva, lucru ce altă dată era strict necesar. Se întâmplă să cunoaştem pe cineva de multă vreme, să trecem drept logodiţi în ochii colegilor, în timp ce binecuvântările părinţilor, sunt încă în stare de proiect îndepărtat. Uneori, din diferite motive o căsătorie se face înainte de a ne fi gândit la logodna, dar încă nu este o regula generală. În clasele înstărite şi mijlocii, mai eles, logodna este încă un eveniment îndelung chibzuit şi pe care nu-l tratezi cu superficialitate. Altă dată, logodna nu se rupea decât rar, şi dintr-un motiv într-adevăr foarte serios.

Se ajungea astfel ca după un schimb de cadouri ritualeşi după scurgerea unui interval anume, să se oficieze căsătoria chiar în ciuda, uneori, a unor neînţelegeri dintre logodnici, neînţelegeri ce se amplificau de-a lungul unei întregii vieţi.

Cu orice risc, în majoritatea cazurilor, nu se rupea o logodnă fără ca fata în special, să nu rămână dezonorata pe veci. Astăzi, este infinit mai bine să rupi o logodnă decât să faci o căsătorie proasta. Desigur, ruptura logodnei implica şi consecinţe de ordin sentimental, financiar, familial sau social dar importanta reala a acestor consecinţe este mult mai mică decât traiul în comun a doua fiinţe sortite să nu se poată suferi o viaţă. Un logodnic dezamăgit, o logodnica înşelată nu trebuie niciodată să urâţească amintirea unor zile totuşi luminoase şi frumoase. Un om binecrescut nu comentează cu nimeni motivele care l-au silit să se despartă de prietena sau prietenul său.

Din fericire, nu se întâmplă la fel cu toate primele iubiri şi, majoritatea dintre ele, se termina, cu logodne şi căsătorii. Şi într-o bună zi un cuplu înlocuieşte pe cei doi logodnici fără ca ei să fie mai puţin îndrăgostiţi, dar, având, poate, ceva mai multă maturitate şi mai multă responsabilitate fata de viaţă. Nu îi vom mai vedea

plimbându-se strâns înlănţuiţi pe strada sau prin parcuri ci doar ţinându-se de mina pentru ca vor înţelege ca farmecul şi tandreţea sentimentelor nu le exteriorizezi în public. Nu se vor mai îmbrăţişa la fiecare colţ da strada, ca şi cum ar fi singuri pe lume dându-şi seama că ei sunt mai degrabă înconjuraţi de curioşi şi de persoane gata să bârfească. Au renunţat să utilizeze în altă parte decât la ei acasă micile porecle tandre de care întregul anturaj se amuza copios. Nu se mai fac aşteptaţi câte o jumătate de oră pe stradă, au renunţat să creadă cuvintele duse de colo-colo de colegi pe seama partenerului, vorbe ce îi făceau să se certe la infinit. Sunt împreună şi nu se mai ocupa decât de ei înşişi pentru a încerca să rămână, în ciuda geloşilor şi a curioşilor, un cuplu unit. Tânărul cuplu afla, învaţă ca dragostea nu se hrăneşte cu aer ci se creează şi se recreează, în mod neîncetat prin mici gesturi de fiecare zi.

Soţul ca şi sotia trebuie recuceriţi mereu – iată un adevăr care sta la baza căsătoriilor reuşite pe care le admiram.

Cuplul nostru înţelege repede ca surâsul şi buna dispoziţie sunt indispensabile pentru a duce o viaţă în comun. Toţi avem momente de indispoziţie sau de supărare dar problema este să ştii să-l faci pe celălalt să le uite. Dacă ai reuşit – o va face şi el altă dată în situaţii similare. Să manifeşti acasă o indispoziţie continua, să adopţi o ţinută mai mult decât neglijenta, să laşi să treacă sărbătorile şi aniversările, fără să le transformi în adevărate evenimente sunt în aparenta lucruri mărunte, dar ele vor duce în mod sigur la dispariţia minunatei, mistuitoarei iubiri de altă dată.

Căsătoria trebuie să creeze o intimitate fără ascunzişuri şi fără minciuni. Dar sinceritatea nu justifica gesturile brutale sau nervoase şi nici cuvintele grosolane. Un bărbat căsătorit nu ar trebui să cunoască niciodată micile secrete cosmetice ale sotiei sale, iar aceasta ar trebui să-şi aştepte soţul ca pe un posibil admirator ce ar surprinde-o la bucătărie, cu un sort cochet asortat la unul din tricourile pe care le poarta numai în

casa! O bătrâneţe fericita în comun nu este un dar al zeilor ci este rezultatul unor ani îndelungi de respect, de stima şi de dragoste.

AVEM UN COPIL! IATĂ O PROBLEMĂ CU ADEVĂRAT SERIOASA

Apariţia pe lume a unui copil într-o familie este un prilej de mare bucurie. Dar să ai copii înseamnă în acelaşi timp să-ţi asumi o mare răspundere în ceea ce priveşte delicata misiune de a-l educa şi creste. Copilul poarta în germeni toate potenţialităţile vieţii sale de adult, pe cele bune şi pe cele rele. Primii săi ani de viaţa vor fi decisivi pentru întregul sau destin. Ca să educi un copil trebuie să fii tu însuţi educat şi când spunem educat nu ne referim la faptul ca ştim să salutam, să mâncăm corect sau că avem studii superioare, ci la acea arta de a şti să creşti un copil. Exista copii prost crescuţi, proveniţi din mediile cele mai rafinate şi copii cu un comportament de invidiat, crescuţi în familii dintre cele mai modeste.

Nu putem aprofunda aici aceasta problema vitala, exista multă literatura de specialitate, incit ne vom opri numai asupra câtorva reguli, uşor de reţinut dar foarte greu de aplicat consecvent.

Când trebuie începută educaţia copilului? Cu 25 de ani înaintea naşterii lui, răspunde un psiholog, rostind un adevăr esenţial. Când trebuie un copil învăţat să asculte muzica simfonica? este întrebata mama unui adolescent cu comportare deosebit de plăcută; din ziua în care se naşte!

Înainte de culcare îi puneam un disc cu muzica clasica, mai târziu nu putea adormi fără ea, iar acum asculta când vrea. Am ales câteva răspunsuri dintr-o infinitate posibilă:

de ce citeşte copilul, de ce iubeşte florile şi animalele, de ce nu minte, etc, etc; pentru ca şi noi facem la fel ar fi răspunsul părinţilor. Dar exista din păcate şi numeroase exemple de copii care nu-şi imita deloc părinţii.

Noi citim, el nu, noi muncim, îi dam tot ce îi trebuie şi el are note proaste, noi nu bem, nu fumam şi el e toată ziua prin baruri. Să fie clar,

copilul mic nu este vinovat!

Au intervenit greşeli de educaţie. Prima greşeală provine din excesiva şi interminabila morala făcută copiilor, fără o legătură convingătoare cu comportamentul părinţilor. Copii sunt dispuşi să-şi imite părinţii în ceea ce fac nu în ceea ce spun! De la vârste fragede cei mici îşi fac idoli din părinţi, feriţi-vă să-i dezamăgiţi. Gândiţi-vă numai la ce crunta deziluzie îl supuneţi când fiind ceva mai mare va realiza ca doar el nu are voie să mintă, doar el trebuie să se spele seara pe dinţi, doar el este obligat să vorbească frumos.

Dacă părintele nu face toate aceste lucruri pe care le pretinde copilului să fim convinşi ca nu poate fi vorba de educaţie.

Prin natura lui copilul este egoist şi astfel apare cealaltă greşeală grava în educaţia data de părinţi chiar cu comportare exemplara – toleranta, îngăduinţă, răsfăţul. Demult am auzit o trista istorie care mi-a dat de gândit toată viaţa. Bunica mea a avut mulţi copii. Dar copilul preferat era o fetiţă de cinci ani, un înger cu bucle blonde şi ochi

albaştri pe care o adorau toţi ai casei. După o boală grea, în convalescenta, fetiţei i se recomandase un regim foarte sever. Bunica mea nu a rezistat rugăminţilor copilului de a-i da o prăjitură calda scoasa atunci din cuptor. Până seara fetiţa a murit... Este vorba de o dragoste şi o mila prost înţelese de către adult. Când ne este mila de copil să ne gândim întotdeauna la consecinţe. Îl vom trimite la şcoală chiar dacă afara ploua cu găleata, nu-l vom scuti de orele de educaţie fizica şi nu ne vom certa mereu cu profesorii pentru că îi dau note proaste. Notele se iau nu se dau!

Deprinderile muncii inteletuale şi fizice se cultiva la copil încă de la vârste fragede. Celui mic îi este lene să citească, şi atunci adultul va recurge la un mic şiretlic: îi va citi el şi va lasă intenţionat povestea neterminată în momentul cel mai interesant. Îi va da în grija mici treburi în casa pe care le va face la început din curiozitate iar apoi din obişnuinţă.

Pedagogia moderna este în general împotriva

pedepselor, în special împotriva celor corporale. Totuşi dacă ne hotărâm, după ce ne gândim îndelung şi nu prada nervilor şi furiei oarbe, să-l pedepsim, atunci să o şi facem. Un alt principiu de educaţie sever spune să nu ameninţi niciodată un copil ca îl arunci pe geam, pentru ca dacă ai spus-o, aruncă-l!

S-au făcut teste care au demonstrat ca într-o casă în care este o atmosferă încărcată de cearta şi ura florilor de interior nu le merge bine. De ce ar reacţiona un sugar altfel? Nu trebuie să ni se impună, ci să înţelegem ca numai o atmosferă calma este favorabila dezvoltării normale a unui om. Bunicile, mătuşile sunt nepreţuite într-o casă cu un copil, de ce nu le-am trece cu vederea micile slăbiciuni datorate vârstei şi ne iritam în mod inutil provocând scandaluri interminabile?

Dacă din anumite motive îl rogi pe copil să spună o singură minciuna, de exemplu, să răspundă la telefon că nu eşti acasă, el va descoperi imediat în asta un mijloc comod de a ieşi din orice încurcătură. Şi cum vor proceda

părinţii pentru a-l convinge că exista minciuni convenţionale permise şi altele grave, nepermise? Adevărul este pentru copii absolut. Ce devine absolutul dacă sunt două feluri de adevăr?

Sau cum să înveţi un copil să se poarte corect la masa când noi înşine mestecam zgomotos, cum să-l învăţăm să fie punctual când noi suntem veşnic în întârziere?

Revenim la arta de a trăi. Şi în acest domeniu exemplul părinţilor este deosebit de important. Prin natura sa copilul nu este politicos. Este un mic egoist căruia experienţa nu i-a demonstrat încă necesitatea bunelor maniere, acestea fiind de natura socială. Copilul considera ca bunele maniere formează un sistem inventat de adulţi pentru a-i face lui viaţa amara. Când i se cere pentru a suta oară sa salute, să întindă mina, să tacă, şi vede ca cei mari neglijează toate aceste reguli, să nu ne mire ca aceste observaţii devin vorbe goale.

Este important ca încă de când copilul începe să vorbească să fie ajutat să se exprime normal.

Trebuie să-l corectam în permanenta şi să nu acceptam cuvintele stâlcite, sub pretextul că sunt drăguţe. Obiceiul de a numi totul în jur prin diminutive sau onomatopee – câinele este ham-ham, pisica – mi-au, vaca – muu, etc. va obliga copilul la vârsta şcolară sa mai înveţe o limbă, şi va risca să devină ridicol între colegii crescuţi de părinţi cu mai multă minte decât noi.

Nu numai în domeniul vocabularului este importanta respectarea personalităţii în devenire a copilului. De exemplu ordinele date fără sens, fără alt scop decât de a stabili autoritatea părinţilor, sunt imediat percepute ca atare de copii şi executate în consecinţă! Să-l opreşti să se joace numai pentru ca aşa ai tu chef, este o ofensa adusa sufletului delicat al copilului, iar să repeţi deseori aceasta interdicţie va duce la o revolta justificată din partea lui care îl va înrăi de mic.

Unui copil trebuie să i se mulţumească după ce a fost rugat să facă un serviciu oarecare. Dacă părinţii neglijează aceasta datorie, copilul nu va întârzia sa conchidă ca politeţea se împarte în

mod ciudat în această lume şi nu se va îndrăgosti niciodată cu adevărat de magicele cuvinte: Te rog frumos! Mulţumesc mult! Şi cât de greu îi va fi fără ele în viaţă!

Pentru a pătrunde în inteligenta şi inima unui micuţ cea mai bună cale este aceea de a ne imagina noi înşine ca fiind de vârsta lui. Aceeaşi efort ne va permite să înţelegem problemele ce îl frământă, să avem răbdare fata de nevoia lui neîncetată de a pune întrebări, de a motiva sfaturile pe care i le dam mereu. Chiar şi noi, maturii, avem nevoie de cineva în faţa căruia sa ne deschidem sufletul, el de ce nu ar avea?

Ca toate operele într-adevăr mari, educaţia este dificila dar plină de satisfacţii. Dacă n-am fost noi înşine tipul copilului model, sau chiar dacă am fost, n-avem dreptul să luăm în tragic micile pozne şi trăsnai inerente copilăriei. Trebuie, dimpotrivă, să ne gândim ca ele caracterizează, aceasta vârstă. Bineînţeles vom lua masuri dacă obrăzniciile vor merge prea departe, dar, chiar şi în acest caz, vom face apel la înţelegerea şi la

bunăvoinţa pustiului, metoda infinit mai eficienta decât cea dictatoriala. O

explicaţie în câteva cuvinte este în această situaţie mai potrivita, decât o criza de nervi. Dar să nu insistam dacă nu l-am convins din prima încercare, ci să revenim altă dată cu alte argumente. În loc să ţipăm permanent – Nu pune mina! – mult mai practic ar fi să-i îndepărtăm din cale obiectele pe care nu are voie să le atingă – de exemplu, o cratiţă cu apa clocotita sau o statueta valoroasa. Părinţii care se preocupa de viitorul copiilor lor nu le permit niciodată să treacă uşor peste problemele ce tin de cinste, onoare, curaj sau onoarea celorlalţi. Încă de la vârsta şcolară se disting foarte bine cei care dau din coate fără scrupule, cei care se împing cu tot dinadinsul în faţă, cei care practica delaţiunea, cei care linguşesc, defecte grave care se vor amplifica în timpul vieţii. Să le observam la timp şi să le corectam cu tact.

Problema delicata sunt banii şi nu numai pentru cei mici ci şi pentru adulţi. Cum mai toţi

avem bani puţini ar fi bine ca şi cel mai mic din casa sa ştie că anumite lucruri sunt mai preţioase decât valorile materiale şi nu pot fi obţinute cu bani. Daţi-i exemplul casei incendiate, situaţie în care dispare tot ce ai strâns o viaţă iar omul s-a salvat numai cu ce avea în minte şi o poate lua oricând de la capăt.

Dar copilul trăieşte în societate, tentaţiile sunt mari, unii colegi au haine şi jucării frumoase, mănâncă numai lucruri bune, vin la şcoală cu maşina, etc. Cum să-l faci să înţeleagă aceasta nedreptate: ca alţii au tot ce-şi doresc şi el nu! Cum să-l convingi ca în lumea asta banii nu sunt totul şi că exista lucruri infinit mai preţioase decât ei? Încercaţi să-i vorbiţi despre Onasis, unul dintre cei mai bogaţi oameni din lume, care a murit învins de cancer ca cel mai sărac cerşetor, va înţelege cât de preţioasă este sănătatea; sau despre ţiganii care deşi sunt plini de bani, trăiesc în mizerie şi nu-i respecta nimeni.

Sau daţi-i ce exemple vreţi numai să-l

convingeţi caa trăi frumos nu este sinonim cu a avea bani. Şi în acest domeniu, ca şi în altele, exista din partea părinţilor, care ei înşişi nu ştiu să trăiască frumos, adică normal, două comportamente diferite, nocive amândouă dezvoltării normale a copilului atunci când se depăşeşte o anumită limita. Să fim bine înţeleşi, dacă cei vârstnici nu ştiu să-şi chibzuiască bine veniturile, şi orice suma de bani ar avea nu va fi niciodată suficienta, atunci nici tinerii nu vor şti ce să facă cu banii în viaţă. Dacă ai o barcă vrei un yaht, dacă ai un yaht vrei un vapor, dacă îl ai vrei un transatlantic ş.a.m.d. Este foarte bine să-ţi doreşti mereu ceva, nu aici este problema, important este să poţi să obţii ceea îţi ce doreşti cu mijloace cinstite. Şi mai ales să şti să stabileşti ordinea priorităţilor în a obţine ceva.

Prima atitudine greşită la care ne refeream este a părinţilor care nu oferă copiilor nici măcar strictul necesar lamentându-se permanent ca nu au de unde. Copilul va înţelege, va fi de buna credinţă, va renunţă la orice pretenţie. Dar dacă

tot l-am introdus în probleme care nu îl privesc, va protesta la un moment dat împotriva vitrinei cu bibelouri pentru care se fac atâtea sacrificii şi pe care el le detesta sau va observa că se dau prea mulţi bani pe băutura sau la coaforul mamei, iar el nu are bani nici de o carte.

Celălalt comportament, la fel de des întâlnit, este cel al părintelui martir, victima: nu am avut noi (sau am avut, nu contează motivaţia) să aibă el, să nu-i lipsească nimic, doar pentru el muncim. Dacă în primul caz riscurile deformării caracterului sunt mai mici, pentru ca de obicei cel frustrat se ambiţionează să aibă cât mai repede propriile sale venituri, în cel de-al doilea caz urmările sunt foarte grave. Când copilul ştie că i se cuvine totul, când are totul, când cei mari trudesc din greu pentru a obţine bani ca să-i satisfacă toate moftrurile nu mai au timp să-l şi educe. Nu mai au putere nici să stea de vorba omeneşte cu el, şi rămas singur pustiul îşi va chinui mintea cu ce să le mai ceara, şi ce să-şi mai dorească. Este infinit mai plăcut să pretindă decât

să „restituie”, adică să înveţe măcar bine la şcoală. Astfel de situaţii au întotdeauna un final dramatic deoarece părinţii care au sacrificat totul se vor simţi nedreptăţiţi, deoarece nimeni nu le va răsplăti sacrificiile făcute, iar copii spre marea lor surprindere, ajunşi adulţi le vor face reproşuri: „eu eram copil, te-ai luat după mintea mea să-mi cumperi calculator când eu nu ştiam bine tabla înmulţirii?! cu banii daţi pe trenuleţele scumpe pe care mi le-ai luat când eram mic puteai să-mi plăteşti un profesor de franceza sau orice alta limba străină şi realizam ceva în viaţa”, etc, etc. Părinţii se vor apăra la rândul lor spunând ca ei au încercat să-i înveţe cât mai multe lucruri şi pian şi vioara şi tenis şi limbi străine şi matematica dar „nu s-a prins nimic de el”. În aceste familii nu va domni pacea niciodată. Banii nu sunt necesari decât când nu-i ai. Deci să chibzuim bine ce facem cu ei ca să nu ne amărască viaţă ci s-o facă agreabila. Când vom înţelege oare o dată pentru totdeauna că nu este vina copilului ca a ajuns un neispravit, ci numai a noastră? Ne referim

bineînţeles la copii înzestraţi normal.

Revenim la viaţă în familie. Trebuie să-i învăţăm pe copii cum să se îmbrace, cum să mănânce şi ca toate acestea sunt tot atât de importante pentru ei ca pentru toată lumea. Părinţii trebuie să aibă grija ca lingura să fie dusă la gura cu vârful înainte, ca tacâmurile să fie ţinute în mod corect, ca înghiţiturile să fie mici, gura închisă în timpul mestecării, buzele şterse după ce se bea, etc. Copii nu trebuie să se joace cu mâncarea, nu trebuie să-i întrerupă pa adulţi, trebuie să treacă în general neobservaţi. S-a renunţat la obiceiul de a li se da sa mănânce în camera lor, dar asta nu le da dreptul să tulbure mesele familiale. Este important să luăm masuri în plus când luam copii la restaurant sau într-un loc public, ceea ce, la drept vorbind, nu e chiar indicat, căci risca să producă necazuri. De altfel nici pentru ei nu este chiar o plăcere pentru ca nu poţi cere unui copil, chiar perfect educat, să cunoască toate subtilităţile mesei şi exista mereu riscul să greşească puţin. La fel, în situaţia

invitaţiei la cineva acasă. Dacă nu e vorba de o invitaţie la prieteni foarte buni sau dacă pustii nu au cel puţin 15 ani vom evita să-i luam cu noi. Petrecerile pentru copii sunt situaţii speciale.

La astfel de vizite îi vom conduce şi la dorinţa gazdeiîi vom lăsa singuri sau vom rămâne cu ei. La ora fixata, tot de gazda, vom veni să-i luam fără a întârzia.

Un pedagog cunoscut spunea ca decât să ai un copil mai bine nu ai niciunul! Familiile cu doi sau cu mai mulţi copii obţin de obicei un climat mult mai favorabil educaţiei, prin ceea ce numim camaraderie, atenuare a egoismului şi dorinţa de a fi de folos celorlalţi. Dar dacă părinţii cu mai mulţi copii au bucurii mai mari, de asemeni au şi obligaţii mai mari. În primul rând de a fi drepţi cu fiecare, de a nu avea preferinţe, apoi, de a avea grija ca niciunul dintre copii să nu aibă asupra celorlalţi o influenta periculoasa, ceea ce ar aduce prejudicii vieţii comune. Să-ţi petreci copilăria printre fraţi şi surori înseamnă să treci printr-o şcoală înaltă de camaraderie şi fair – play. Reţineţi

un principiu „sfânt „de educaţie: într-o casă cu trei membrii de familie – tata, mama şi un copil – ciorba se împarte în trei; într-o casă cu zece membrii, se împarte… în zece şa.m.d. Trebuie deci să-i obişnuim pe copii încă din primii ani, nu numai să-şi revendice drepturile ci să aibă grijă şi de ceilalţi. Apropos de aceste griji fata de ceilalţi, e momentul să spunem ca prima grija fata de un copil este să-i dăm un prenume posibil. Aceasta alegere implica mai multe responsabilităţi decât s-ar părea.

Copilul îşi va purta numele şi când nu va mai fi copil. Să evitam deci tot ce ţine de moda, tot ce este prea sofisticat, ceea ce se distinge prin originalitate. E totuşi infinit mai uşor să te plimbi prin viaţă când te numeşti

Elena sau Maria decât dacă te cheamă Sue Ellen sau Pamela.

Cum va suna: Sue Ellen Popescu?! Nu botezaţi copii cu diminutive! Este ridicol să auzi Doamna ministru Suzănica

Popescu. Dacă nu v-am convins răsfoiţi într-o

zi cartea de telefon!

PROBLEME LEGATE DE GENERAŢII SAU CONFLICTUL INTRE GENERAŢII

De la bun început trebuie să precizam ca ideal şi sănătos este ca fiecare generaţie să locuiască separat. Sau mai plastic exprimat, tinerii când devind independenţi material fata de părinţi, trebuie „să-şi ia zborul”. Dar acolo unde din motive obiective, să zicem criza de locuinţe, trăiesc împreună părinţi şi copii, bunici şi nepoţi, soacre, nurori şi gineri, într-un cuvânt, persoane aparţinând unor generaţii diferite, micile conflicte sunt inevitabile şi uneori devin chiar foarte grave. E important totuşi ca „războiul”

inerent dintre generaţii să fie suportabil. Natura umană face ca tinerii să fie caracterizaţi prin nerăbdare, iar bătrânii prin experienţa. Conflictele se nasc de aici. Fiecare crede că are dreptate. Dar cu umor şi cu indulgenta de ambele părţi înţelegerea care nu trebuie să lipsească

dintr-o casă va fi posibilă.

Atâta vreme cât copii sunt mici, deciziile părinţilor au caracter de lege. Dacă, atunci când se fac mari şi trăiesc sub acelaşi acoperiş cu adulţii, nu mai avem de a face o relaţie de subordonare. Consecinţele acestei stări de lucruri, se vad încă din clipa când un cuplu tânăr se muta spre a trăi cu părinţii unuia sau altuia dintre soţi.

Respectul, politeţea, dragostea exista, dar exista şi viaţa cotidiana cu micile ei frecuşuri neîncetate. Trebuie ca cei în vârstă să se convingă de un lucru: amintirea repetată a vremurilor de altă dată nu va rezolva problemele vremurilor actuale. Ar face mai bine să-şi amintească ca şi tinereţea lor a fost lipsită de griji, pe care le lăsau pe seama părinţilor, şi atunci ar adopta o atitudine mai normala decât cea a regretelor, a proastei dispoziţii şi a permanentelor reproşuri.

Familie numeroasa va încerca să elimine toate motivele ce pot genera certuri nesfârşite. Nu se va lăsa la întâmplare problema cheltuielilor curente. Cei tineri au în mod cert bani mai puţini

şi nevoi mai mari. Ei vor şi o mâncare buna şi haine frumoase şi vacante plăcute; vor să meargă în vizite şi să-şi primească prietenii; vor să meargă la spectacole şi să-şi cumpere cărţi sau discuri. Şi câte nu mai vor... Plata telefonului, a luminii, a chiriei sau a reparaţiilor din casa îi plictiseşte şi îi irita.

Un adevăr acceptat de către toată lumea este legat de faptul ca noi romanii nu ştim să ne creştem copiii, că nu-i pregătim pentru viaţă. Poveştile cu copii unor oameni foarte bogaţi din alte tari care îşi lasă fii şi fiicele să câştige un ban cinstit vânzând ziare sau distribuind lapte pentru a avea propiile lor resurse financiare, nu sunt inventţii ale unor ziarişti dornici de senzaţional.

Dacă suntem din cale afară de îngăduitori cu pretenţiile adolescentului dându-i bani pentru ţigări scumpe, discoteci costisitoare, haine elegante, aparate sofisticate etc.

Să nu ne miram ca atunci când va munci din greu într-un serviciu va fi extrem de nemulţumit cu salariul pe care-l primeşte. Va constata cu

uimire ca banii de buzunar pe care îi avea fără niciun efort, sunt acum mult mai puţini de când munceşte cinstit... şi va fi nefericit. Vina o vor avea tot părinţii.

Revenind la traiul în comun, normal este să stabilim încă de la început obligaţiile materiale ce revin fiecărei familii. Un caiet de socoteli ţinut zilnic de persoana care face menajul (mama, nora, bunica, mătuşa etc.) este indispensabil. De asemenea, vor exista plicuri pe care se va scrie: lumina, telefon, chirie, întreţinere – şi unde se vor pune chitanţele şi banii necesari pentru luna în curs. O

politeţe elementara cere ca tinerii să-şi plătească în mod corect partea ce le revine şi să întrebe cu cât trebuie să contribuie când a intervenit o cheltuiala suplimentara.

Părinţii pot la rândul lor să-i mai... ierte, să-i mai ajute, dar aceste gesturi nu sunt obligatorii şi cei mari nu o vor mai face dacă nu li se mulţumeşte de fiecare dată.

Casa este condusă de obicei de către o

singură persoana pe care o numim gospodina sau stăpâna casei. Chiar dacă aceasta este foarte muncitoare, organizată, econoama şi amabila sa nu o transformam într-o sclava sau, mai frumos spus, într-o Sămânţă sau Mary Poppins! Politeţea nu este o haină pe care o îmbraci la zile festive când ieşi în lume!

Vom avea grija ca şi noi şi copii noştri, pe care îi lăsăm în grija acestei persoane ce munceşte incredibil de mult, să aprecieze efortul pe care ea îl face.

Să nu-i reproşăm ca oul nu este fiert cum ne place, ca pâinea este prea prăjită, ca detestam spanacul, ca mâncarea e nesărată, ca bluza nu e bine călcată etc, etc.

Ne abţinem de la orice fel de observaţii; dacă nu ne place ceva sa ne facem singuri. Să nu uităm ca observaţia este o primă forma de pedeapsa.

Să întrebăm zilnic cu ce putem fi de folos şi să facem ceea ce ni s-a cerut.

Să gândim ceva mai modern şi să vedem ce i se întâmplă băiatului sau bărbatului din casa dacă

îşi spala în fiecare seară şosetele şi freacă aragazul sau faianţă din bucătărie. Chiar dacă acesta este foarte ocupat, are o funcţie importanta, sta toată ziua cu nasul în cărţi s-ar putea să nu… moara făcând aceste treburi mărunte ce-i sunt de un imens ajutor mamei sau sotiei sale.

Pe de altă parte nici stăpâna casei nu are dreptul să-şi terorizeze familia lamentându-se permanent, trimiţându-i după cele mai fanteziste cumpărături când i se năzare, sau să-i tortureze pe cei din casă, obosiţi şi preocupato de problemele lor, cu sâcâitoarea întrebare: ce mâncăm mâine?

Se poate discuta cel mult menu-ul unei mese festive sau a mesei de Duminica.

Recomandare utila pentru gospodine – nu va propuneţi într-o zi mai mult decât puteţi face. De exemplu, în ziua în care faceţi piaţă nu gătiţi decât lucruri uşoare. Nu vă faceţi din munca fizica un drog. Prejudecăţile ca treaba nu se termina niciodată sau ca munca nu omoară pe nimeni sunt

false. Să ne facem în fiecare zi o lista de treburi şi cumpărături tăind cu satisfacţie tot ce am realizat în ziua respectiva. Iar ce ne depăşeşte să cadă în sarcina celor din jur. Explicaţi-le acest lucru atunci când staţi de vorba liniştit şi nu prin ţipete şi reproşuri când treburile se aglomerează din cauza lipsei dumneavoastră de organizare.

Când te străduieşti să trăieşti în pace şi când nu îţi dispuţi folosirea băii, a bucătăriei şi a dependinţelor, principalele motive de conflicte se estompează. Când apare un conflict oarecare trebuie să ne gândim cum să-l aplanam, de fapt acesta este secretul unei vieţi agreabile în comun.

Nimic n-o împiedică pe fiica cea mare, care este studenta, să se ofere din când în când, să-i citească ziarul mătuşii mioape, dar nici pe aceasta să aibă din când în când grija de copii. Exista o mulţime de mijloace pentru a transforma o casă în care locuiesc mai mulţi, într-un loc agreabil, unde să se vina cu plăcere. Cu două condiţii: să se delimiteze strict treburile ce revin fiecăruia şi să se lase la uşa nervii acumulaţi la serviciu sau în

oraş. Un zâmbet o vorbă bună sau o floare fac minuni într-o casă. Dar atenţie:

aceste gesturi sunt obligatorii zilnic nu numai de Paste sau de Crăciun.

15. CUM SĂ NE PURTAM CU PERSONALUL DE SERVICIU

Pe vremuri exista posibilitatea angajării unui personal de serviciu permanent ce locuia în aceeaşi casa cu stăpânii şi care primea cu timpul stautul de membru al familiei. Condiţiile actuale fac imposibilă această situaţie şi ne mulţumim cu un personal angajat temporar – doamna care vede de copil când suntem la serviciu, omul care ne bate covoarele, femeia care vine zilnic câteva ore, o dată pe săptămână sau la două săptămâni. Ca să găseşti o asemenea persoana de care să fii mulţumit şi să fie şi de încredere e foarte greu. Dar este şi mai greu să o păstrezi. Se cuvin câteva recomandări mai ales pentru tinerele căsătorite,

cele care neavând experienţa risca să fie copleşite de grijile casei, pe care până acum nu le-au avut.

Azi, a avea un ajutor nu este un lux, ci o necesitate. Niciodată o intelectuala nu va putea face treburile casei tot atât de bine ca o persoană calificată sau, dacă le va face, o va face pe riscul ei. În tinereţe, ne imaginam că putem face totul: serviciu, cumpărături, mâncare, spălat rufe, curăţenie, şi, în plus, să ne îngrijim şi să ne educam copiii. Mentalitatea din societatea noastră păstrează un respect aproape sacru pentru timpul liber al bărbatului, timp în care acesta citeşte ziarul sau dedezleaga cuvinte încrucişate. Oare se întreabă cineva câte căsnicii se destramă din aceste motive?

Femeia îmbătrâneşte sau se acreşte înainte de vreme, iar bărbatul, satul de reproşuri, începe să vină mai rar pe acasă, până nu mai vine deloc. Un ajutor într-un menaj unde cei doi lucrează va fi întotdeauna binevenit, pentru ca mamele, mătuşile, bunicile care se oferă să-l dea au şi ele grijile lor. Atenţie, însă! O femeie se angajează

numai cu o recomandare din partea unei cunoştinţe în care avem încredere. Prima dată când va veni să lucreze nu ne va fi prea utila pentru noi, pentru că va trebui să se familiarizeze cu casa.

— Este total greşit să-i oferim un preţ mai mare decât cel obişnuit pretinzându-i să termine într-o zi tot ce avem de făcut. Nu va putea şi nici nu va veni altă dată. De aceea, cu o seara înainte de a face curăţenie vom avea grija sa facem ordine în casă. Este păcat ca pe banii noştri, care de cele mai multe ori nu sunt mulţi, să lăsăm pe cineva străin să caute prin dulapuri şi prin camerele copiilor rufele care urmează a fi spălate sau să spele ceşti şi scrumiere. Abia acum vom şti precis ce are de făcut şi ce poate face a doua zi, chiar dacă uneori va sta mai mult, iar alteori mai puţin. Putem chiar să-i facem o lista de treburi, pe care o va executa cu mai multă plăcere decât dacă-i dăm o indicaţie vaga – faci curat. Pentru a avea casa curata metoda este mereu aceeaşi: aspirat, şters parchetul, praful şi un lucru care trebuie făcut

temeinic – ori baia, ori bucătăria, ori spălatul rufelor, ori spălatul geamurilor.

Să încercăm să stabilim o oră fixa când începem şi să nu uităm să fim politicoşi. O cafea, o prăjitură, o gustare la ora zece, un prânz uşor nu ne ruinează, dar persoana care vine să ne ejute, tratata cu prietenie, va reveni cu plăcere oricând o vom chema.

Este mai bine să încuiem lucrurile de valoare sau banii, pentru că vom fi obsedaţi că am fost furaţi, chiar dacă pierdem noi înşine brăţară la care ţineam atât de mult. Să nu exagerăm şi să încuiem tot, cum ar fi de exemplu mâncarea. Este un gest care ne dezonorează. Să ne ferim să facem confidente, iar dacă le facem să nu ne miram ca ştie tot oraşul ce se petrece în casa noastră. Lucrurile stau puţin altfel când persoana angajata vine zilnic. Nu vom mai strânge paturile, nu vom spala ceştile şi paharele, ci ne vom exprima clar dorinţele pentru ziua respectiva. Dacă nu procedam astfel, riscam ca având un invitat să găsim casa întoarsă pe dos, în plina curăţenie

generală.

Şi un ultim sfat – nu faceţi observaţii pe un ton ridicat la sfârşitul unei zile de munca, chiar dacă sunt justificate. Le veţi face cu proxima ocazie şi vor fi mult mai bine primite.

17. BUNELE MANIERE ÎN CĂLĂTORIE

Cineva a declarat ca să călătoreşti e mai important decât să-ţi atingi scopul. Aceasta afirmaţie pare fondată pe experienţa unuia dintre aceşti „glob trotter-i „care ştiu ca, dacă uneori „telul dezamăgeşte, călătoria niciodată". Dar dacă vom fi mereu nemulţumiţi fiind în alta tara că nu e ca la noi, ar fi mai bine să rămânem acasă.

Un adevărat călător va retine ceea ce este frumos şi îşi va nota pe cât posibil lucrurile care l-au impresionat.

— Călătorie se face cu bucurie şi plăcere, sentimente pe care le vom retrăi când vom răsfoi jurnalul de călătorie, vederile pe care le-am

cumpărat şi când ne vom uite la fotografiile pe care le-am făcut. Frumuseţea unei călătorii nu depinde de numărul de kilometri parcurşi. Mai bine am petrece două săptămâni într-o cabana la munte, în ţara decât să facem o călătorie în care am stat două zile la Zürich, una la Milano, două nopţi la Veneţia, o oră şi jumătate la Florenţa şi o dimineaţă la Roma!

Să fim foarte atenţi la ce ne uitam şi mai ales cum ne uitam. Lucian Blaga spunea ca: „Pe omul simplu îl recunoşti din aceea că se mira de toate, dar simplitatea i-o recunoşti şi din aceea ca de unele lucruri nu se mira îndeajuns”.

— Călătorie cere un anumit timp de pregătire. Alegerea mijloacelor de călătorie, a itinerariilor, pregătirea hainelor şi bagajelor, cumpărarea de valuta străină, a biletelor de transport, etc. Pentru a evita chinul ultimei zile cu făcutul valizelor, cel mai bine e să stabilim cu câteva zile înaintea plecării o lista precisa cu hainele şi obiectele pe care trebuie să le luam cu noi. Apoi să cercetam cu calm aceasta lista şi să

eliminam cu mintea clara tot ce e inutil. E mai bine să repartizam greutatea în valize mici decât într-unul sau doi monştri pe care nu i-ar putea duce decât un halterofil şi care vor fi nişte piedici teribile pentru fiecare etapa. Putem de altfel să ne mulţumim cu o mică valiza conţinând strictul necesar pe perioada călătoriei şi să ne trimitem bagajele prin vagonul de bagaje. Dacă va fi prudent călătorul va fi cu câteva minute înainte la gara, incit să-şi poată lua de pe peron reviste de citit pe drum şi eventual un suc de băut.

În tren îşi va căuta un vagon mai puţin aglomerat, va ajuta persoanele în vârstă să se urce în vagon şi, ajuns la compartimentul vizat, va întreabă persoanele deja instalate dacă mai e vreun loc disponibil. Trebuie să indicam politicos şi clar locurile libere fără să cream o atmosferă ostila. Bagajele, bastoanele, umbrelela şi hainele vor fi plasate în locurile speciale pentru bagaje şi, pe cât posibil, fără să se ciocnească de cele ale celorlalţi călători. Vom ajuta, fără exagerare, doamnele care vor să-şi aşeze bagajele. Lăsăm

persoanelor pe care vrem să le onoram locurile în direcţia mersului şi pe cel de lângă fereastra.

Dam hamalului, peste taxa, un bacşiş rezonabil. Dacă persoanele din compartiment ne cer să închidem fereastra o vom face fără să protestam. În caz de neînţelegeri ne adresam controlorului evitând discuţiile lungi şi inutile cu cei direct interesaţi.

Nu fumam decât moderat, în vagoanele pentru fumători şi nici într-un caz ţigări ieftine care fac aerul de nerespirat şi dau celorlalţi călători migrene violente. Se înţelege că ne vom abţine complet în vagoanele pentru nefumători.

Vom ocupa cât mai puţin posibil spaţiul dintre banchete cu bagaje şi o facem numai pentru a ajunge la un obiect ce ne este necesar şi care se afla, de exemplu, într-o plasa.

Multor persoane, călătoria le trezeşte o poftă de mâncare formidabila. Le sfătuim să păstreze totuşi nişte limite rezonabile pentru a-i scuti pe vecini de spectacolul unei lacomii exagerate. Vom evita să luăm cu noi lucruri de mâncare urât

mirositoare, ca de exemplu oua răscoapte, sau neglijent ambalate ca de exemplu o friptura cu sos. În general o persoană bine crescuta nu mănâncă într-un compartiment de tren. În avion lucrurile stau cu totul altfel.

— Conversaţie într-o călătorie, am mai spus-o, poate fi uneori fermecătoare dar poate să provoace câteodată surprize dezagreabile. Ne vom abţine să facem confidente intime, să pronunţăm nume şi mai ales să dăm dovada de lipsa de tact. Nu vom uita ca orice întrebare pusă unor necunoscuţi poate să devină o indiscreţie.

Chiar dacă o conversaţie este pasionanta, dacă un roman este captivant, dacă peisajul este minunat, nu trebuie să uitam că suntem cu copiii. Într-o călătorie ei trebuie să fie supravegheaţi permanent deoarece exista pericolul unor accidente.

Dacă o călătorie e lunga, vagonul restaurant va oferă un moment de relaxare agreabil şi constituie o soluţie mai eleganta decât despachetarea nenumăratelor sandviş-iuri sau

folosirea prea frecventa a termosului. Regulile de urmat în vagonul restaurant sunt cele valabile la orice alta masa luată în oraş dar nu trebuie să conversam prea mult ci vom întreba doar dacă locul dorit este liber. Trebuie să evitam să fumam în vagoanele restaurant. Numărul restrâns de locuri disponibile ne impune să-l eliberam pe cel ocupat de noi imediat ce am terminat de mâncat dacă mai aşteaptă şi alţi clienţi. Ne vom strădui să ne hotărâm repede asupra mâncării şi a băuturii pe care le dorim fără să protestam ca lista este atât de limitată. Chiar aşa e o minune de organizare dacă ne gândim la spaţiul redus şi la timpul presant de care dispune bucătăria, pentru a prepara o masa convenabila. Să evitam deci reclamaţiile care nu sunt perfect justificate şi tot ce poate întârzia serviciul chelnerului.

Vagonul – lis are o eticheta speciala care tine şi de logica şi de tact. Patul de deasupra este mai incomod. O persoană bine crescuta îl va oferi pe cel de jos unei persoane mai în vârstă chiar dacă îl are rezervat de la Agenţie. Ocupantul cuşetei de

sus îşi face toaleta primul seara dar ultimul dimineaţa. Ajunge astfel în cuşeta lui înaintea vecinului sau şi o părăseşte după el pentru a evita, sub ochii acestuia o escaladare şi o coborâre dizgraţioase. În acest timp celălalt călător va sta pe culoar.

Un călător bine crescut nu va chema însoţitorul pentru a-i aprinde sau a-i stinge lumina sau pentru a-i deschide şi închide fereastra. Ne descurcam singuri. Însoţitorului ne adresam cu apelativul „Domnule „fără alt titlu. Când coborâm îi vom lăsa o mică suma. Te prezinţi în vagonul-lis? Numai când descoperim ca interesul este de ambele părţi. În toate celelalte cazuri, un salut cordial şi o urare de sfârşit bun de călătorie sunt suficiente. Este valabil şi pentru tovarăşul de călătorie întâlnit în vagonul restaurant sau în compartiment. Un salut şi, eventual, o strângere de mână la plecare sunt suficiente. La coborârea din tren aruncam sticlele goale şi eventualele resturi de mâncare, în coşul de gunoi şi nu pe geam. Să le lăsăm pe masa sau pe banca este total

nepoliticos.

Pe un vapor se respecta acelesi reguli. Dacă facem o călătorie la bordul unui transatlantic se înţelege ca drumul e destul de lung şi în acest caz e admis să te prezinţi comesenilor şi vecinilor de cabina ca şi tuturor persoanelor cu care ai de-a face. Când suferim de rău de mare, e bine să evitam sălile comune şi să ne retragem pe punte sau în cabina proprie. Răul de mare este o calamitate împotriva căreia omul este practic neputincios, mai ales dacă nu-l ajuta nici medicamentele. E dezagreabil să ne plângem prea mult de asta, mai ales în faţa persoanelor, care, neresimţindu-l, nu ne înţeleg.

— Călătorii unui avion trebuie să se supună strict recomandărilor de bord. Ne punem centura la decolareşi aterizare, mestecam chewing-gum-ul oferit de stewardesa, şi ne străduim să nu ne concentram gândul la ultima catastrofa aeriana văzută la televizor. Regulile referitoare la masa şi la comportamentul general rămân valabile şi aici. Dacă avem rău de aer, stwardeza ne înmânează

cornete speciale de hârtie pe care le ia după ce au fost folosite. E recomandabil ca sticlele şi paharele să nu fie prea pline, deoarece orice lichid caută o ieşire la altitudinile mari şi e posibil să găsească pe haina dumneavoastră! Flirtul cu stwardezele este de domeniul literaturii ieftine. Călătorul care vrea să treacă drept bine crescut va alege un alt loc pentru a trece drept un Don Juan.

ODATĂ AJUNS LA CAPĂTUL CĂLĂTORIEI...

Prima regula consta în acordarea unui deosebit respect total fata de obiceiurile, oamenii şi instituţiile ţării care ne primeşte. În unele tari, de exemplu, o femeie nu trebuie să intre într-o biserica cu umerii descoperiţi, în pantaloni şi, cu atât mai mult, în short. Un bărbat va evita şi el să apară într-o ţinută neglijenta. Pentru un indigen, oricare ar fi el, un străin este reprezentantul tipic al ţării sale. Mai ales când este dezagreabil! Şi dezagreabil eşti imediat ce nu ţii cont de

obiceiurile locurilor, imediat ce consideri tara respectiva ca o sucursala a patriei tale, imediat ce vorbeşti prea tare sau cânţi pe stradă, sau atunci când arborezi o ţinută de papuaş şi critici tot ce întâlneşti în cale. Concluzia e logica: acest roman, acest francez se poartă prost, deci toţi romanii, francezii sunt prost crescuţi! Înainte de a protesta, să ne gândim ca pentru noi orice american este un domn care poarta ochelari cu rame de aur, fumează ţigări de foi groase, bea lapte acru cu friptura şi distribuie cu nemiluita dolari!

Să călătoreşti nu înseamnă să trimiţi duzine de cărţi poştale şi să aduci cu tine reţete culinare sau, mai exact, nu e numai atât. Este, înainte de toate, efortul pe care trebuie să-l faci pentru a te dezvolta, pentru a înţelege modul de gândire al persoanelor pe care le descoperi. Dar cât este de dificil să-ţi laşi acasă toate obiceiurile mai ales când eşti sclavul lor timp de 24 de ore pe zi! Cât de greu este cel mai mic efort pentru a te adapta la un alt mod de viaţă. Totuşi numai cu acest preţ vom vedea ceea ce este de văzut într-o ţară

străină.

18. TIMPUL LIBER

JOCUL, SPORTUL ŞI FAIR-PLAY-UL

JOCUL – PORTRET AL OMULUI

Este un lucru bine ştiut că omul îşi dezvăluie adevărata sa fire atunci când joaca sau se joacă. Totuşi dacă în autobuz, pe strada sau la serviciu îşi controlează atent gesturile este necesar să o facă şi în timpul jocului.

S-a găsit printre hârtiile postume şi răvăşite ale lui Einstein o formula frapanta: viaţa = munca + joc. Aceasta ecuaţie rostita de o fiinţă care a fost în acelaşi timp un mare savant şi un om în deplinul înţeles al cuvitului, poate fi considerată ca o demonstraţie a importantei jocului în comportamentul uman. Jocul este fără îndoială cel

mai bun mijloc de relaxare după o zi de munca, deoarece el destinde, recreează şi permite omului să acumuleze noi forte pentru ziua următoare. Un mare sportiv, un campion în cursele automobilistice a fost întrebat în ce consta secretul succeselor sale. Acesta a răspuns: „Am acţionat mereu ca şi cum ceilalţi au toate drepturile şi eu niciunul”. Iată o regula minunata de urmat, nu numai când jucam, dar şi în toate împrejurările vieţii. Pentru ca acest principiu să nu fie considerat drept un semn de slăbiciune ar trebui să nu avem nefericirea sa frecventam mediul rechinilor dar nici al fazanilor. Să adăugăm ca şi pentru cei care au în vedere funcţia recreativa a jocului se impun anumite reguli de tact şi de bun gust fără de care nu vor mai fi invitaţi niciodată într-un grup care se reuneşte pentru a se distra.

— Prima condiţie, bineînţeles, este să respectam strict regulile jocului. La ruleta, de exemplu s-au acumulat de-a lungul secolelor, reguli care domina jocul cu precizie şi ne ajuta să

rezolvam toate situaţiile posibile. Să începi o discuţie pe acest subiect ar fi, nu numai de prost gust, dar şi total inutil. Exista totuşi anumite jocuri, de cărţi sau altele, pentru care exista fie reguli diferite, fie diferite interpretări, fie chiar reguli care variază de la caz la caz. De exemplu, în rummy trebuie să explici jucătorului socotela de puncte necesare pentru etalarea cărţilor, bonificaţiile pentru hand-rummy, pentru flush şi pentru flush-royal. În aceste jocuri cu variante se cade să precizam totul cu exactitate înainte, pentru a evita o situaţie neclara care ar genera discuţii sau chiar dispute la sfârşitul jocului. Jucam pentru a ne juca şi nu pentru a câştiga! Fiecare da ce are mai bun în el pentru a ajunge la victorie şi este perfect normal, ca în competiţii, febra să fie aceeaşi pentru toată lumea, de la jocurile cele mai simple până la cele mai complexe. Dar exista un singur câştigător, sau o singură echipa câştigătoare, adevăr la mintea cocosului, a cărui ignorare îi face pe cei care pierd să se manifeste dezagreabil. Să pleci de la masa

de joc bine dispus, să câştigi fără manifestări ostentative pare normal şi ar trebui să fie o regula pentru toată lumea. Totuşi, din nefericire, vedem atâţia jucători care atunci când pierd fac mutra acra, tipa sau înjură, sau câştigători tratându-i pe învinşi cu o ironie zdrobitoare, şi mărturisim că nu ne plac nici unii nici ceilalţi. Jocul este un test de discreţie şi de stăpânire de sine. Impasibilitatea nu este ceruta la toate jocurile la fel de sever ca la poker, unde a devenit proverbiala, dar calmul şi când câştigi şi când pierzi este un semn de autocontrol indispensabil. Toate jocurile, cu excepţia şahului, sunt, mai mult sau mai puţin, supuse hazardului, norocului fie ca acesta este simbolizat de zaruri, de cărţi sau de o minge care se rostogoleşte. La unele jocuri, norocul este singurul criteriu. În altele sunt necesare inteligenta, prezenta de spirit şi atenţia.

Miza jocului se stabileşte în funcţie de împrejurări şi de parteneri. Majoritatea jocurilor de hazard îşi pierd orice interes dacă nu au măcar un câştig simbolic. În schimb, la jocurile care ne

solicita inteligenta şi perspicacitatea, miza poate să lipsaesca. Ea trebuie însă să fie întotdeauna adaptata condiţiilor materiale ale partenerului. Un jucător bogat sau căruia îi place gustul riscului nu trebuia să propună mize la care celălalt jucător nu poate face fata. Dar dacă am pierdut, chiar dacă şansă ne-a ocolit cu încăpăţânare nu e decât o soluţie: datoriile de joc sunt datorii de onoare. E inutil să-l deplângi pe cel care a pierdut deoarece s-a expus singur. E preferabil, într-adevăr, să te gândeşti înainte de a juca o sumă mare, decât să regreţi mai târziu.

Este incorect să întrerupi jocul în momentul în care câştigi. Înseamnă să iei partenerului orice şansă de a-şi lua revanşa la următorul joc. Dacă nu poţi să-ţi permiţi să pierzi, nu trebuie să te apropii de o masa de joc. Marea majoritate a jocurilor de societate sunt, în prezent, jocurile de cărţi. Fiecare tara are jocul sau naţional: belota în Franţa, skat în Germania, tarok în Austria, jass în Elveţia. Alături de acestea exista o întreagă gama care merge de la 66 la bridge, la rummy, poker şi

ecarte. Dar oricare ar fi jocul şi oricare ar fi regulile lui, exista anumite recomandări dictate de buna cuviinţă. Se utilizează totdeauna jocuri noi sau bine întreţinute. Ele trebuie să fie puse în ordine. Cărţile patate, rupte, cu colţurile întoarse sunt nu numai inestetice dar au şi semne caracteristice care permit unora sa le recunoască, de unde rezulta un avantaj neloial, fata de cei care nu le cunosc.

Nu aveţi voie să trântiţi cărţile, să loviţi masa cu pumnul, să faceţi glume proaste, sau să vă ridicaţi pentru a da mai multă forţă aruncării victorioase a unui care de asi. De asemeni nu veţi face niciun fel de semne pentru a da informaţii partenerului deoarece toate aceste gesturi sunt de prost gust.

Nu este necesar, desigur, să păstrăm o tăcere religioasă în timpul jocului de cărţi, dar nici să lăsăm conversaţia sa ajungă pe prim plan şi jocul – pe al doilea. Dacă se naşte o discuţie ea trebuie să fie scurta şi purtata pe un ton neutru. În cazurile neclare gazda accepta ca invitatul are dreptate!

Un spectator care nu joaca nu este neapărat purtător de noroc – joly-joker. El poate să urmărească o partidă, să accepte jocul fiecăruia dar – se înţelege de la sine – se va abţină de la orice comentarii şi de la orice sfat. Dacă nu poate să o facă şi oferă informaţii pe care ceilalţi nu le au, trebuie exclus imediat.

A juca în public necesita un control permanent asupra reacţiilor noastre nervoase. Nu lăsăm să ni se vadă bucuria sau teama ceea ce ce trădează o totala lipsa de stăpânire de sine. Chiar dacă tocmai ne-am pierdut ultimul leu trebuie să ne păstrăm calmul, deoarece este singurul capital care ne-a mai rămas.

Dacă suntem jucători pasionaţi trebuie să ne ferim ca în orice ocazie să propunem „o partidă”.

Dacă jucam la cineva acasă, acesta va asigura băuturile răcoritoare, cafeaua, biscuiţii şi ţigările. Totul va fi aşezat pe mici măsuţe, alături de masa de joc. Aceste gustări nu trebuie, totuşi, să devină scopul principal al întâlnirii. Un bun jucător nici nu le apreciază, pentru că a venit să

joace nu să mănânce şi jocul îl acaparează complet. Este motivul pentru care nu ai voie să impui pauze în timpul jocului pentru a schimba un disc sau a discuta despre vreme sau despre politica. Jocul nu se întrerupe sub niciun motiv deoarece rişti şi să-i deranjezi pe cei pasionaţi.

Când ţi se propune să participi la un joc îţi vei rezerva toată seara în acest scop şi vei sta cât stau şi ceilalţi invitaţi.

Când primeşti cu regularitate prieteni pentru a juca trebuie să te străduieşti să aduni parteneri de forte egale. Când se joacă pe bani, vom invita persoane cărora le place să rişte şi care dispun de mijloace financiare sensibil egale. Când se joacă mai des într-o casă nu e o dovadă de proasta creştere – ci dimpotrivă – sa participam la cheltuielile pe care le face gazda.

19. CADOURILE

ARTA DE A OFERI:

CINE? CUI? CÂND? CE? CUM?

Cadoul nu este obligatoriu. El nu poate fi nici cerut, nici comandat, nici sugerat decât în câteva situaţii speciale. Însă un om bine crescut va primi cu plăcere câteva sfaturi în acest domeniu. A şti să oferi mici daruri şi să o faci cu discreţie este un semn de nobleţe sufletească. Există oameni generoşi dar exista şi oameni meschini şi zgârciţi.

Nu este totuşi greu de observat ca o persoană care nu intra într-o casă cu mina goala, este privita cu mai multă simpatie, decât musafirul ce se scuza de fiecare dată ca la florărie era închis!

Modul în care dam şi primim cadourile se învaţă. Nu întâmplător în Japonia – tara politeţii – se fac cursuri pe această temă.

Micile cadouri întreţin prieteniile şi produc oricui o mare plăcere, dar cu o condiţie: să fie date din suflet şi dezinteresat.

A oferi un cadou profesorului la care copilul tău este ameninţat de corijenta sau medicului pentru un certificat de concediu la care nu ai

dreptul, nu sunt semne de politeţe, ci dimpotrivă.

De asemenea, nu vom da cadouri unei cunoştinţe venite din străinătate, cu o situaţie materială mai bună decât a noastră deoarece o vom obliga să-şi bată capul ce să ne trimită sau ce să ne aducă cu proxima ocazie. Cu atât mai neplăcut e pentru cel care a primit un dar oarecare, să citească lista de… comisioane pe care i-am pregătit-o!

Intre prieteni, în familie, între îndrăgostiţi se pot face cadouri oricând. Nu trebuie să aşteptăm o zi festiva pentru a-i dărui prietenei noastre o pereche de mănuşi de bucătărie de care are mare nevoie sau bunicii o pereche de papuci comozi pe care i-am găsit din întâmplare la un mic magazin. Am auzit într-o casă o formula drăguţă: acesta este un cadou de „ne – ziua ta”!

În schimb vom fi mai puţin „generoşi „cu odraslele noastre pe care nu le vom obişnui să aştepte în fiecare zi un cadou. Pretenţiile lor nu se vor termina niciodată şi vom educa nişte egoişti răsfăţaţi. Apoi riscam să ne pună în situaţii

delicate întrebând cu obrăznicie musafirii: „Ce mi-ai adus?”

Dacă am rugat pe cineva să ne cumpere un obiect oricât de mic, ne interesam de preţ şi îl vom achita imediat. Dar dacă persoana care ne-a făcut serviciul îşi exprima dorinţa de a ni-l face cadou, nu prelungim discuţia la nesfârşit. Mulţumim, acceptam şi… ţinem minte! Să nu abuzăm de prietenii noştri rugându-i în permanenta sa ne cumpere câte ceva, mai ales dacă nu le putem face şi noi la rândul nostru mici servicii. Treptat, o astfel de persoana îşi va pierde simpatia celor din jur!

Nu vom face daruri costisitoare chiar dacă avem o situaţie materială înfloritoare. Nu este o dovadă de bun gust şi poate provoca mai devreme sau mai târziu un conflict nedorit.

Se poate oferi orice alt obiect util, de la un deschizător de conserve până la o tigaie de teflon, uneori chiar şi lucruri de mâncare. Dar şi aici se impune un minimum de tact. Nu-i vom aduce unei prietene mai sărace de ziua ei un kiligram de

carne. Însă nişte cutii frumoase de brânză franţuzească, sardele sau pateu pot fi foarte bine primite.

Un cadou trebuie gândit, cumpărat, ambalat, oferit.

Trebuie să fie frumos, util şi să provoace o adevărată plăcere celui care îl primeşte. Tocmai aceste dificultăţi dau unui cadou o valoare deosebită şi nu preţul lui. Acesta va fi înlăturat cu grija. Excepţie fac discurile şi cărţile, de pe acestea preţul nu se şterge. Cartea nu se atinge! Se va pune între filele ei o hârtie eleganta sau o carte de vizita pe care ne putem exprima gândurile bune. Dedicaţii şi autografe pot fi date numai de către autori. Cel care a primit-o şi doreşte să o păstreze are voie, înainte de a o pune în bibliotecă, să se semneze discret pentru a nu o încurcă mai târziu cu o alta ce nu-i aparţine.

După ce am aflat sau am ghicit dorinţele celor cărora dorim să le dăruim un obiect oarecare, îl cumpărăm din vreme şi îl punem bine. Vom evita astfel aglomeraţiile din magazine în

preajma sărbătorilor şi ne vom cruţa mulţi nervi, deoarece ca un făcut, tocmai lucrul cel mai banal pe care ni l-am propus să-l cumpărăm… nu se găseşte! Excepţie fac dulciurile şi florile. Dar chiar şi florile pot fi cumpărate din vreme şi ţinute în frigider ambalate în pergament sau chiar ziare.

Cel care primeşte un dar îl va deschide în faţa musafirului şi nu-i va strica bucuria protestând că e prea scump, ca nu trebuia sau, mai rău… că are oroare de bibelouri. Va mulţumi, se va bucura şi chiar va reveni cu comentarii agreabile de câteva ori în aceeaşi seară. Dacă un cadou nu ne place, ne vom ascunde nemulţumirea. În niciun caz nu vom spune: ce să fac cu aceasta şampanie? Mai am încă 10 sticle! Copilului ce s-a străduit să ne aducă un ruj ce nu ni se potriveşte sau un vas de flori ce nu ne place, nu-i vom face atunci, pe loc, niciun fel de observaţie. Vom deschide o discuţie pe această temă cu alta ocazie şi îl vom învăţa cum se cumpără un cadou.

Cel care a făcut un dar nu va insista foarte mult să afle dacă ne place sau nu.

Este firesc să cumpărăm „souveniruri „atunci când călătorim. Tot firesc este să le oferim familiei şi cunoştinţelor noastre când ne înapoiem. De cele mai multe ori aceste obiecte sunt kitchuri. Ce ne facem cu „gondola „primită de la Veneţia? cu „Tour Effel „primit de la Paris? cu ursul de ipsos de la Vatra Dornei? cu scoicile incrustate pe un papuc primite de la Eforie? Nu ne poate obliga nimeni să ne urâţim viaţa uitându-ne toată ziua la ele. Le vom pune toate la un loc, într-un dulap sau într-o debara, şi la prima curăţenie generală, ne vom lua inima în dinţi şi le vom arunca!

Nu vom face cadouri obiecte pe care le avem în casa şi nu ne plac. Dacă sunt de valoare le putem da celor apropiaţi, în cazul în care aceştia şi le doresc – însă fără comentarii de genul: „mă mir că-ţi place, mie mi se pare oribil!”

Nu dăruim, dacă nu ne pricepem, timbre unui filatelist, accesorii de pescuit unui pescar, culori unui pictor. Ei cunosc în mod cert nişte mici magazine de specialitate ce le satisfac pretenţiile rafinate şi pe care noi nu avem de unde să le

ghicim.

Dacă dorim să ne arătăm recunoştinţa fata de cineva care ne-a făcut un bine: medic, avocat, profesor etc. vom avea mare grija la alegerea cadoului. Este bine să ne rezumam la albume de arta, cutii de bomboane, dulciuri făcute de noi sau băuturi fine. Dar dacă ne gândim la un obiect trebuie să ne asiguram că nu este total nepotrivit. Nu vom oferi obiecte voluminoase ce ocupa mult loc şi în niciun caz animale sau păsări, dacă nu am întrebat în prealabil.

— Nu vom da nimănui cărţi pe care nu le-am citit sau măcar nu am primit asigurări de la o persoană competenta că merită a fi citite.

— Persoanelor cu care nu suntem în relaţii apropiate nu le vom oferi obiecte de îmbrăcăminte sau de toaleta. Ne limitam la o eşarfă, un fular sau o colonie de foarte buna calitate. Nu cumpărăm şi nu oferim farduri, colonii, spray-uri la întâmplare, numai pentru a cumpăra ceva. Orice om are preferinţele sale şi dacă nu i le cunoaştem, ne abţinem.

Din păcate se răspândeşte obiceiul de a da bani în loc de cadou. Am mai vorbit despre acest urât obicei într-un capitol anterior, nu vom mai insista. Este o mare diferenţă între banii pe care un părinte îi da de ziua copilului sau pentru ca acesta să-şi cumpere o perche de blue-jeans pe măsură şi banii pe care îi aduce în „dar „mamei sale tânărul inginer, proaspăt căsătorit! Nu se face! Banii, dacă el considera că trebuie daţi, vor fi oferiţi cu alta ocazie iar la aniversare va aduce un cadou pe care l-a ales cu drag, după ce s-a gândit îndelung.

Un cadou valorează cât două dacă este oferit la timp, adică strict în ziua în care are loc evenimentul.

Ambalajul unui dar este foarte important. Vom avea întotdeauna în casa panglici şi hârtii frumos colorate, pe care le vom cumpăra când ni se iveşte ocazia, fără să ni se pară o cumpărătură inutila.

Florile

— De la început trebuie să spunem ca orice cadou se oferă însoţit de o floare. Chiar şi pachetele sunt mai frumoase dacă le ornam cu o crenguţă de brad, cu o ramura de vâsc sau cu nişte imortele.

— Nu se oferă şi nu se ţin în casa flori artificiale, oricât de reuşite ar fi aceste imitaţii. Este de foarte prost gust.

Cu puţin efort şi imaginaţie, mai ales în anotimpurile calde se pot oferi flori de câmp sau flori rare pentru a nu cumpăra mereu cele cinci garoafe îmbobocite, banale şi rigide. (În franţa, de pildă, nu se oferă garoafe. Ele sunt folosite doar pentru jerbe şi coroane.)

— Se evita florile prea mari sau prea pretenţioase

(calele, gladiolele, nuferii) pentru că s-ar putea să nu fie pe gustul gazdelor. Toate florile sunt frumoase, dar în general, un om delicat, prefera florile delicate, ca anemonele,

lăcrămioarele, violetele, ghioceii, macii, brânduşele, margaretele englezeşti şi multe altele.

— Florile se oferă fără ambalajul în care le-am cumpărat, chiar dacă este foarte frumos. Vom lua hârtia şi vom face să dispară, eventual în buzunar sau în poşetă, încă înainte de a intra în casa şi le vom oferi cu cozile în jos.

— La noi în ţara exista obiceiul de a oferi flori în număr impar. Se spune ca cea care le primeşte completează buchetul!

— La ceremonii funebre se dau flori în număr par.

Chiar şi jerbele respecta această regulă.

— Nu se duc flori bărbaţilor decât dacă sunt la spital.

— La spital nu se duc flori cu un miros prea puternic şi nici prea mari. Este bine să ne gândim de acasă în ce vor fi puse. Nu este greu să aducem noi înşine un vas potrivit. Poate evitam astfel eternele sticle de lapte şi borcanele de gem care „împodobesc „atât de dizgraţios saloanele, chiar dacă în ele s-au pus nişte flori frumoase!

— Exista o aversiune – nemotivata – împotriva ghivecelor cu flori. Dacă este vorba despre un pomişor pitic ornamental, de o azalee frumoasa sau de un cactus deosebit, nimic nu ne opreşte să le oferim unor prieteni. S-ar putea ca aceştia să se bucure de darul primit mulţi ani de zile, gândindu-se cu drag şi la noi. Ne interesam însă dacă vor fi bine primite. Cunosc şi persoane care adora cactuşii, dar şi unele care îi detesta.

— Din cauza sărăciei în care am trăit în ultimii ani, am uitat un obicei pe cât de comod pe atât de elegant: să trimitem flori prin comisionar. Multe florarii au la dispoziţie un om care ne poate face serviciul de a duce un buchet de flori la o dată şi o oră precisa. Vom avea însă grija să-i dăm o adresa cât mai exactă. Vom comanda buchetul, îl vom plăti anticipat, vom întreba dacă cel care îl duce este angajat şi plătit de firma respectiva, dacă nu îi vom achita şi lui anticipat drumul. Vom lăsa o carte de vizita, pe care vom scrie câteva rânduri adresate destinatarului. Nu vom trimite buchete anonime decât dacă ţinem cu tot

dinadinsul să cream încurcături neplăcute! Cel care primeşte florile, va da şi el o sumă de bani comisionerului şi va semna de primire. Apoi va mulţumi cât mai repede, telefonic, celui care i le-a trimis.

Ce util este un astfel de serviciu, când vrei să fi un om bine crescut şi să trimiţi nişte flori, de exemplu, a doua zi după o vizita, unor persoane în casa cărora te-ai simţit atât de bine. Ce surpriza plăcută va avea fiica noastră când va primi de la colegii de clasa un buchet de

— 18 trandafiri albi în ziua în care îşi sărbătoreşte majoratul! Să nu ne sperie sumele de bani pe care trebuie să le plătim. Sunt infime în comparaţie cu bucuria pe care producem celor pe care îi iubim şi îi stimam!

Să spunem şi câteva cuvinte şi despre limbajul florilor. Poate sunt superstiţii dar există persoane care tin la ele, incit înainte de a cumpăra şi a da flori e bine să ne gândim puţin pentru a nu comite gafe. Despre cale se zice ca aduc ghinion.

Florile roşii semnifica iubire şi pasiune, cele galbene gelozie, cele alba puritate.

Nu vom duce unei mătuşi în vârstă de la care aşteptăm o moştenire un buchet de „nu mă uita „şi nici mamei soţului nostru o specie de cactus ce creste spectaculos şi poarta numele popular de... „limba soacrei”.

Florile pe care le primim le aşezăm imediat într-un vas cu apa. Când aşteptăm musafiri vom avea la îndemână pregătite vase de diferite mărimi.

În nicio situaţie nu se refuza florile ce ni se dăruiesc.

Aceasta regula nu este însă valabilă şi pentru obiecte.

Avem dreptul să refuzam un cadou? Nu! Chiar dacă nu ne place, un cadou este un cadou şi să-l refuzi înseamnă să jigneşti pe cel care îi l-a oferit. Acesta regula are totuşi excepţii. Sunt cazuri speciale când un cadou poate fi interpretat ca mijloc de presiune sau de convingere şi, dacă îl primeşti, înseamnă ca accepţi să faci serviciul

respectiv. În acest caz trebuie să-l înapoiezi. Este desigur dezagreabil pentru cel care îl oferă dar trebuie să înţeleagă situaţia şi numai pe el însuşi trebuie să se supere că a fost lipsit de tact. Funcţionarii, după cum am mai menţionat nu trebuie să primească niciodată cadouri valoroase mai ales când au o funcţie importanta. Cinstea şi conştiinţa profesională nu le lasă alta alegere.

Să înapoiezi ulterior cadouri care ţi-au fost făcute nu este admis decât în anumite cazuri speciale. Când cineva te calomniază sau te jigneşte, poţi să-i înapoiezi, fără niciun cuvânt, cadourile pe care îi le-a făcut, dar nu este obligatoriu.

După o veche tradiţie, îndrăgostiţii care s-au despărţit nu îşi restutuie unul altuia cadourile primite. Aceasta regula nu este absoluta decât dacă unul dintre ei a adus prejudicii grave onoarei celuilalt sau dacă darurile făcute sunt foarte preţioase. Buna cuviinţă, pe care legea o sprijină în acest caz, va cere să se înapoieze obiectele de mare valoare. Toate aceste situaţii nu sunt totuşi

fără excepţii. Un cadou primit este de regula numai al aceluia care l-a primit. Pentru a evita aceste situaţii neplăcute ar fi bine să ne gândim bine ce oferim şi mai ales cui.

DIFERITE OCAZII ÎN CARE DAM CADOURI

Sf. Nicolae – 6 decembrie. Este una din cele mai aşteptate sărbători de către copii. Îi vom învăţa să-şi pună la uşa ghetuţele lustruite de cu seara (în ajun). După ce s-au culcat le vom umple cu daruri, constând în general din dulciuri, pe care le vor găsi a doua zi de dimineaţă. Le vom spune şi povestea cu nuieluşele pe care s-ar putea să le primească dacă nu sunt cuminţi.

— Crăciunul – 25 decembrie – se sărbătoreşte naşterea

Domnului nostru, Iisus Hristos. Când copii sunt mici, vom împodobi bradul fără ca ei să ne vadă, dacă sunt mai mari vom apela la ajutorul lor. Bradul trebuie să fie împodobit pe 24 decembrie, zi deosebita pentru că este ajunul Crăciunului, şi

vom da o deosebita solemnitate acestei seri, invitând musafiri şi aşteptând colindători. Vom pune sub brad daruri pentru toţi membri familiei, dar şi pentru invitaţi. Ele vor fi frumos ambalate, vor avea etichete şi vor fi date în cadrul unui ceremonial aparte. Momentul va fi cât mai mult prelungit şi va constitui o veritabila sărbătoare. Tot acum vor fi chemaţi şi colindătorii, pentru care vom pregăti din vreme daruri. Deoarece ajunul Crăciunului este încă zi de post se dau de obicei: covrigi dar şi nuci, mere, portocale sau alte fructe.

— Anul nou. Se dau bani copiilor deoarece aceştia ne-au sorcovit. La masa festiva de Revelion pe data de 31 decembrie se vor pune în faţa fiecărui invitat, în stânga, sub şervet, mici cadouri, ca de exemplu: un set de batiste, un portofel, bijuterie, cosmetice, un stilou, o agenda, un calendar, etc, în funcţie de posibilităţile materiale ale familiei respective. Important este ca fiecare dintre invitaţi să întâmpine noul an primind un mic dar de care se va bucura în mod sigur.

1 Martie – Este o zi aşteptată de toată lumea cu multă nerăbdare. Scăpăm de hainele groase de iarna şi chiar dacă afara este lapoviţă ştim sigur că a venit primăvara. La această dată se oferă mici obiecte confecţionate de noi sau cumpărate, însoţite de tradiţionalul şnur alb împletit cu roşu. Florile ar trebui să însoţească întotdeauna mărţişoarele. Le vom alege pe cele care au o semnificaţie: cosar, barza, cheiţa etc. Le vom ocoli cu grija pe cele de prost gust care din păcate au invadat comerţul. Este vorba de cele confecţionate din blănuri şi pene, dar nu numai despre ele. Din nou trebuie să amintim ca nu preţul ne va sfătui să facem o alegere buna. A le lua la întâmplare doar pe cele mai ieftine sau pe cele mai scumpe, nu este o dovadă de bun gust. Când scriam această carte am primit de la o prietenă tânăra o peniţă veche găsită într-un sertar al bunicului ei. Mi-a făcut o deosebita plăcere!

Le vom prinde pe un carton pe care ne scriem numele sau le vom pune într-un plic însoţit de o carte de vizită. Peste ani când vom unbla în

sertarul cu amintiri, ne vom aduce aminte cu plăcere de persoana care ni l-a oferit.

Femeile au voie să-şi dea cadou una alteia mărtişoare? Da, e frumos ca şi noi la rândul nostru când primim un mărţişor să oferim un altul. În niciun caz nu-i vom pune pe masa persoanei respective un pumn de mărtişoare zicându-i: alege-l pe cel care îţi place. Nu mai este un dar ci o ofensa.

Bărbaţilor nu li se oferă mărtişoare.

— Floriile – Sa nu uitam să felicitam de Florii pe toţi cei care poarta nume de flori. Să o facem în scris sau trimiţând un buchet de flori. Îmi povestea o doamnă pe care cheamă Florina ca în ziua respectiva avea musafiri de care nu s-a putut ocupa deoarece avea mereu de răspuns la telefon. Dacă suntem invitaţi la masa chiar în aceasta zi fără să ni se spună de ce, vom ghici singuri ca pe prietena noastră Rodica o mai cheamă şi Florina, Viorica sau Brânduşa şi îşi serbează onomastica. În acest caz vom aduce pe lângă flori şi un cadou.

Pastele – Pentru ca slujba de înviere are loc

sâmbătă la ora 12, se merge la biserica noaptea. Este bine să luăm şi copii cu noi dacă nu sunt prea mici.

De Crăciun se oferă celor mici mai mult dulciuri şi jucării iar de Paste le vom dărui bomboane, oua de ciocolata dar şi hăinuţe noi. În general copii nu se bucura prea mult când primesc haine. Ei sunt mereu curaţi şi frumos îmbrăcaţi. Dar în aceasta zi obiectele de îmbrăcat au o anumită semnificaţie. Ele vor fi îmbrăcate la slujba de înviere şi în prima zi de Paste.

Un alt obicei care le face o mare bucurie copiilor este de a ascunde darurile lăsate de „iepuraş”. Se vor distra foarte bine căutându-le şi ziua va fi pentru ei o adevărată sărbătoare.

Aniversarea zilei de naştere. Aproape mai important decât darul propriu-zis este să ne aducem aminte cu exactitate de această dată pentru a transmite felicitările chiar în ziua respectiva. În acest scop ar trebui să avem un calendar special pe care îl putem confecţiona singuri, după modelul alăturat. Îl vom atârna pe

un perete: este şi decorativ şi mult mai util decât o agenda bine pusă la punct, dar pe care uitam să o consultam! Dacă nu ne întâlnim cu persoana respectiva îi vom da un telefon de felicitare: tot dar se numeşte.

Onomastica (ziua numelui). Se sărbătoreşte după calendarul ortodox. Sfânta Elena şi sfântul Constantin, sfântul Mihail şi Gavril, sfântul Nicolae – sunt sărbători cunoscute, dar putem face o bucurie felicitându-i şi pe cei pe care îi cheamă: Ecaterina, Teodosia, Anastasia.

Naşterea şi botezul. Se vor aduce cadouri atât copilului cât şi mamei, chiar dacă nu suntem invitaţi la botez. De această dată darurile vor fi alese dintre cele mai utile şi de stricta necesitate. Ne putem consulta cu familia respectiva. Ar fi păcat ca aceştia să se trezească cu două cărucioare la un singur copil! Obligaţiile materiale cele mai serioase revin naşilor. Aceştia vor aduce, pe lângă tradiţionalul trusou, şi un cadou valoros, care să-i rămână copilului amintire, dacă-i posibil, toată viaţa: o bijuterie de aur, un pahar de botez

de argint, după posibilităţile fiecăruia. Nici naşii nu vor uita (cum se mai întâmplă în ultima vreme) să-i facă un cadou deosebit mamei copilului. Aceste daruri pot fi dintre cele mai diverse: o bijuterie delicata, un parfum, un vas de flori, un tablou şi chiar cărţi şi discuri. De fapt se poate oferi orice, iar obiectul respectiv va capătă în timp o valoare deosebită, amintindu-i mamei mereu fericitul eveniment.

Căsătoria. Chiar dacă participam la masa festiva, este de preferat să trimitem cadourile dinainte. În ziua respectiva este atât de multă agitaţie incit riscam ca ele să treacă neobservate şi să se piardă cărţile de vizită. Ţinând seama de vârsta lor, tinerii au nevoie de lucruri foarte diverse, deci va fi uşor să alegem un cadou folositor. În această situaţie cadoul nu va fi neapărat o surpriză. Este preferabil să discutam cu mirii sau cu părinţii acestora despre ceea ce îşi doresc decât să oferim al cincilea serviciu de cafea.

În multe tari din Europa s-a extins obiceiul

„listei de mariaj”. Aceasta este alactuita de către miri când îşi anunţă data căsătoriei. Lista se face la un mare magazin ales de ei şi se lasă acolo. Ea cuprinde o gamă foarte larga de obiecte şi de preturi (pentru toate buzunarele!). Numeroase magazine specializateîn „liste de mariaj „sunt astăzi informatizate: alegerea obiectului se face prin Minitel şi se plăteşte cu carte de credit. Este suficient să telefonezi şi să dai numele tinerilor şi apoi să dai un cec corespunzător preţului cadoului însoţit de o carte de vizita cu câteva cuvinte de felictare. La intervale scurte, magazinul transmite tinerilor cadourile primite şi cărţile de vizită. Aceştia vor mulţumi cât mai repede şi eventual vor invita peroana respectiva într-o vizită având grija ca obiectul respectiv să fie la vedere sau măcar să se vorbească despre el. „Lista de mariaj „se retrage în general de la magazin la două săptămâni după nunta.

Neavând încă magazine specializate în acest domeniu, putem totuşi alcătui aceste liste anunţându-ne rudele şi prietenii din timp ca ele

exista şi unde. Se va proceda la fel: cel care a consultat lista va bifa obiectul pentru a nu fi repetat. Tot din aceasta lista se pot inspira şi colegii de serviciu, adunând bani şi cumpărând un cadou mai scump. Pe cartea de vizita se vor semna toţi cei care au contribuit la cumpărarea cadoului. Va primi fiecare în parte mulţumirile mirilor.

Chiar dacă am trimis dinainte cadoul în ziua ceremoniei vom aduce în mod obligatoriu flori.

Cadoul pe care mirele îl va face miresei în ziua căsătoriei nu va fi nici cerut nici comandat ci va constitui o surpriză.

Într-o casă în care un cuplu de tineri castoriti se înţeleg bine, este recomandabil să se aniverseze data căsătoriei. Invitaţiile vor fi făcute rudelor sau prietenilor dar se va specifica scopul petrecerii. Cadourile vor fi şi de această dată mai practice ca în alte ocazii. În special la primele aniversari.

Ca o curiozitate demnă de reţinut sunt denumirile aniversarilor, odată cu scurgerea timpului. Este un prilej de bucurie şi de

amuzament să oferim la aniversarea a cinci ani de la căsătorie obiecte frumoase numai din lemn.

Obligaţia celor care invita este doar de a anunţa citi ani au trecut de la evenimentul care i-a unit.

— La 3 ani nunta de piele
— La 5 ani nunta de lemn
— La 10 ani nunta de cositor
— La 12 ani nunta de mătase
— La 15 ani nunta de porţelan
— La 20 ani nunta de cristal
— La 25 ani nunta de argint

— La 30 ani nunta de perle
— La 40 ani nunta de rubin
— La 50 ani nunta de aur

— La 60 ani nunta de diamant

Vizitele. În casele cu copii un om politicos nu va intra fără o surpriză cât de mica pentru aceştia: fructe, ciocolata, bomboane. Când suntem invitaţi în mod special la masa sau la petrecere, fără a se sărbători ceva deosebit, vom aduce totuşi flori sau o băutură fina. Nu vom aduce fursecuri sau

prăjituri din comerţ într-o casă în care gospodina este renumita pentru modul în care le face ea singura.

OBIECTUL ÎMPRUMUTAT NU ESTE DAT!

Vom spune de la bun început ca obiectele împrumutate ar trebuiu să revină la proprietari cât mai curând posibil. Asta ar trebui să se înţeleagă de la sine, dar din păcate nu se întâmplă mereu aşa. Obiectele care se restituie cel mai greu, după cum se ştie, sunt cărţile. Toată lumea a avut destule surprize neplăcute în acest domeniu, toată lumea şi-a văzut dispărute destule cărţi preferate pentru a avea motive de neîncredere când i se cere o carte. Un umorist spunea ca înainte de a te plânge că ţi-au dispărut cărţi, trebuie să numeri în biblioteca ta câte sunt străine şi câte ale tale! Dar asta nu ne consolează şi ar fi frumos ca persoana, căreia i-ai acordat încredere să trateze cu respect proprietatea altuia. Ea va înveli cartea şi nu o va pune niciodată deschisa sau întoarsă pe o masa, va folosi un semn de

carte, se va feri să o păteze, să o adnoteze sau să o rupă. Dacă totuşi ai deteriorat o carte nu te mulţumeşti să te scuzi, ci te oferi să o înlocuieşti. Proprietarul va refuza sau va accepta oferta după ce s-a gândit dacă are cu adevărat nevoie de ea.

Să păstrezi cărţile împrumutate mai mult de două săptămâni înseamnă să fii lipsit de educaţie, să nu le înapoiezi înseamnă să acreditezi o vorbă celebra: „să iei cu împrumut o carte înseamnă să o furi, să o dai cu împrumut înseamnă să o laşi furata”. Se vehiculează chiar ideea că este un „furt mobil „– deci admis! Nu este adevărat. Un om cu educaţie va restitui întotdeauna la timp cărţile împrumutate. Şi ca să nu uite, nu va pune cărţi străine în biblioteca ci undeva la vedere pentru a le restitui cu proxima ocazie. Nu se împrumută cărţile altcuiva.

Cât despre bani nu împrumuţi decât în mod excepţional şi întotdeauna în mediul social pe care îl frecventezi. Înainte de toate, o femeie nu trebuie niciodată să împrumute de la un bărbat. Desigur nu e dezonorant să ceri unei rude sau unui intim o

sumă mica devenită necesară pe neaşteptate. Vei fixa o dată şi o vei respecta cu stricteţe. Astfel vei avea un nume bun şi vei găsi oricând pe cineva să te împrumute cu plăcere fără să te simţi umilit. Când n-ai semnat nicio chitanţă un împrumut devine o datorie de onoare la fel ca datoria de la joc. Să fim atenţi cui împrumutăm, căci raii platnici sunt în general cunoscuţi. Chiar o sumă mica nedata înapoi la timp sau pur şi simplu uitata poate strica o prietenie. Este de datoria celui care ia sa tina minte exact suma şi data când trebuie să o restituie. Nu întâmplător francezul are o vorbă: „Les bons comptes, font les bons amis. „(socotelile corecte, menţin prueteniile).

20. BUCURII ŞI NECAZURI ÎN FAMILIE

De la naştere până la moarte viaţă îşi urmează cursul cu multe bucurii şi dureri: naşterea, botezul, logodna, căsătoria, boala,

moartea. Fiecare dintre aceste evenimente importante pentru viaţa nostra se repercutează şi în viaţa socială şi, deci, în codul bunelor maniere.

NAŞTERE, BOTEZ, NĂŞIE

Anunţurile de naştere prin presa nu mai sunt la moda, dar în schimb îţi anunţi rudele, prietenii, cunoştinţele prin telefon. Pentru botez se vor trimite invitaţii scrise, sugestive, dintre cele mai fanteziste, cum ar fi o fotografie a leagănului copilului, sau colţul cu jucării sau orice altceva, iar dedesubt câteva cuvinte ce vor preciza data şi locul invitaţiei.

Cu riscul de a ne repeta vom insista asupra alegerii naşilor. Ei pot fi aceiaşi cu ai părinţilor sau pot fi alţii.

Pe cine trebuie să desemnam ca nas şi nasa?

— Niciodată pe bunici, căci năşia nu se limitează la botez ci, în ideea bisericii, năşia trebuie să constituie o rudenie în vederea înlocuirii părinţilor, în eventualitatea unui deces, naşii vor fi părinţii copilului. Dar chiar dacă

părinţii copilului trăiesc ei vor fi „părinţii lui spirituali „toată viaţa. Pentru acelaşi motiv să vor evita membrii de rudenie prea în vârstă. Persoanele cele mai apte să-şi asume aceasta sarcina vor fi căutate printre prietenii şi cunoştinţele vechi şi se vor evita în măsura posibilului, persoanele necăsătorite. Năşia este o onoare pentru naşi ca şi pentru copil. De aceea este nepotrivit să alegi ca nas persoana a care-i situaţie materială sau socială este mult mai bună decât cea a familiei copilului, pentru ca năşia nu trebuie să devină o afacere.

La sfârşitul ceremoniei are loc de obicei o mică petrecere în cursul căreia se oferă cadouri de botez. În mod tradiţional nasul oferă un cec, o monedă de aur sau prima piesa dintr-un serviciu de masa care va fi completat în fiecare an. Ceilalţi participanţi vor aduce flori sau cadouri destinate atât copilului cât şi mamei. Dacă se oferă tradiţionalele bomboane de ciocolalta ele sunt întotdeauna aduse de nas.

Preotul face parte dintre invitaţi şi este

musafirul de onoare când împrejurările o permit. Binienţeles că nu este mereu posibil în parohiile orăşeneşti când duminica sunt mai multe botezuri. Petrecerea de botez este intima, nu cere o ţinută speciala şi nu se prelungeşte prea mult. Obiceiul cere preotului, nasului şi membrilor familiei să rostească un toast în sănătatea mamei şi a copilului. La acest toast se asociază întreaga adunare. În mod obişnuit, în cursul întregii vieţi, nasul şi finul se tutuiesc.

LOGODNA ŞI CĂSĂTORIA

CEREREA ÎN CĂSĂTORIE

Părinţii tânărului sunt cei care fac o vizita în acest scop părinţilor feţei. Cererea se adresează tatlui şi doar în lipsa acestuia mamei. Răspunsul se poate da imediat, caz în care se cheamă şi domnişoara pentru a fi felicitata de toţi cei de fata, sau poate fi amânat, dar nu prea mult.

La aceasta vizita părinţii tânărului se îmbracă foarte frumos şi aleg un buchet de flori

deosebite. Tinerii nu ar trebui să fie de fata pentru că se discuta probleme legate de situaţia materială: unde vor locui, ce zestre se oferă feţei, ce posibilităţi materiale are tânărul şi cum se va desfăşura ceremonia. În zilele noastre aceasta interdicţie nu mai este respectata şi tinerii pot fi fata.

Tânărul, care se considera abia acum acceptat, are voie să vină zilnic în casa viitorilor socri şi să fie oprit la masa ca un viitor membru al familiei. Tot din acest moment el va trimite feţei zilnic câte un buchet de flori albe pima în ziua căsătoriei!

LOGODNA

Se anunţă logodna şi evenimentul se va sărbători într-un cadru intim, invitând numai rudele apropiate.

Petrecerea are loc la părinţii logodnicului.

Logodnicul va oferi feţei un inel ce se cheamă inel de logodna, pe care aceasta îl va păstra pe degetul inelar la mâna stângă, până în

ziua cununiei când îl va muta pe dreapta iar pe mâna stângă va primi veriga de cununie în timpul slujbei.

Alegerea naşilor este deosebit de importanta şi foarte controversata în toate familiile, deoarece exista diferite criterii de alegere a lor: de rang, de stare materială, de bunăvoinţă. Ar trebui să existe un singur criteriu legat de faptul ca ei vor deveni părinţii spirituali ai tinerilor.

Alegerea se face de către tânăra pereche după o gândire serioasa, oprindu-se asupra perechii pe care o iubesc şi o respecta cel mai mult. Tot ei le vor boteza copiii. Dacă aceştia nu au posibilităţi materiale, cheltuielile pe care ar trebui să le facă vor fi preluate de către părinţi sau chiar de către tineri pentru ca valoarea morala este mult mai preţioasă decât cea materială. Naşii le vor da sfaturi înţelepte, îi vor ajuta în momentele de cumpănă care intervin în orice căsnicie şi vor lua parte la bucuriile şi necazurile lor, ca nişte adevăraţi părinţi. Naşii nu sunt cum se înţelege greşit nişte persoane cu

funcţii importante, la care mergem cu plocoane iar ei sunt obligaţi să ne asigure nişte posturi… călduţe.

TRUSOUL

Trusoul se da logodnicei de către părinţii acesteia, şi consta din lenjerie (cămăşi, plăpumi, perne), rochii, jachete, blănuri şi obiecte de gospodărie.

CUNUNIA CIVILĂ

Ar trebui să ştim ca la primărie se duc doar tinerii şi părinţii lor. Nu se fac invitaţii speciale iar rudele şi prietenii pot veni doar dacă doresc.

Ţinuta este elegante, sobra, de oraş, deoarece căsătoria civilă are loc dimineaţa. Mireasa şi doamnele nu vor purta nici rochii de lame strălucitoare, şi nici strasuri. Mirele şi domnii vor purta costume elegante dar în niciun caz frac sau smoking. Este o ceremonie simpla iar importanta care i s-a acordat în ultimii ani nu este tocmai potrivita. Fastul şi toaletele elegante vor fi

arborate în cadrul cununiei religioase şi la masa festiva care se organizează fie în casa fie le restaurant.

Cheltuielile vor fi suportate după o înţelegere prealabila de către părinţii feţei, părinţii băiatului, naşi sau împărţite, în funcţie de posibilităţile lor materiale.

Nu exista o regula fixa în acest domeniu, ci important este ca să nu se nască ulterior discuţii neplăcute ce pot genera conflicte nedorite care umbresc acest moment atât de important din viaţa oamenilor. Ca să evitam aceste situaţii este necesar doar să ne organizam foarte bine, să ne respectam promisiunile şi să acceptăm hotărârile pe care le ia în acest caz o singură persoana, priceputa, în care vom avea toată încrederea. Se obişnuieşte să se dea tinerilor cadou sume de bani. Cum toate discuţiile pleacă de la bani se va hotărî în prealabil ce se va face cu ei. Situaţiile sunt multiple şi neprevăzute în funcţie de educaţia şi posibilităţile materiale ale fiecărei familiei. Se poate expedia tinerilor căsătoriţi un mandat

postal. Se poate de mirelui într-un moment potrivit un plic cu bani şi cu o carte de vizita din partea invitatului. Se va alege în orice caz o formula eleganta şi nu se va ajunge în niciun caz la

„Licitaţia „în gura mare a sumelor date. Este un obicei nou şi foarte urât, de fapt ca şi garoafele şi miresucile lipite pe capota maşinii... Tot de prost gust mi se pare

„Furatul miresei „şi mărturisesc ca formula stereotipa „casa de piatra îmi este profund dezagreabila

CUNUNIA RELIGIOASĂ

Dacă la primărie căsătoria se oficiază într-un cadru mai modest, cununia religioasă va benificia de o pregătire speciala. Ar trebui ca doar tinerii să hotărască modul în care se unesc în faţa Domnului. S-ar putea ca ei să dorească o mică ceremonie la un schit pe vârf de munte şi să aibă ca invitaţi doar păsările cerului. Să nu-i împiedicăm deoarece aceasta zi este a lor şi nu a ambiţiilor părinţilor, ce doresc să-şi vadă copii la

cea mai eleganta biserica din oraş.

Dar dacă toţi hotărăsc ca evenimentul să fie oficiat la biserică, ceremonia se va pregăti cu grijă, din vreme:

cu 6 – 8 luni înainte – se alege biserica, se discuta cu preotul şi se fixează data ceremoniei se alege restaurantul, se fac rezervări, se hotărăşte meniul se discuta cheltuielile cu toţi cei implicaţi şi se stabileşte un buget ferm se schiţează lista invitaţilor cu 2 – 4 luni înainte – se aleg şi se comanda invitaţiile, de obicei de către părinţii feţei. Căutaţi o soluţie simpla şi eleganta pentru forma invitaţiilor apelând la o cunoştinţă care va poate ajuta: un arhitect, un artist, un designer. Veţi evita astfel cele două turturele pe o crenguţă, care trebuie să recunoaştem sunt de foarte prost gust. Va oferim alăturat un model.

— Se alege locul unde tinerii căsătoriţi vor petrece luna (săptămâna) de miere, se fac rezervările. Obligaţia cumpărării biletelor revine mirelui.

— Se decide cine se ocupa de muzica, se

reţin ore la fotograf şi se vorbeşte la florărie se pregătesc toaletele ce vor fi purtate la biserica de către părinţi, naşi şi chiar ale domnişoarelor de onoare astfel încât întreg ansamblul să fie armonizat coloristic. Reamintim ca în afară de mireasa nimeni nu va fi îmbrăcat în alb.

O lună – două înainte – se expediază invitaţiile care trebuie să ajungă la destinaţie cu cel puţin 4 săptămâni înainte de nunta. Este obligatoriu ca cel care o primeşte să răspundă invitaţiei, să mulţumească şi să precizeze dacă poate veni sau nu.

— Se cumpără şi gravează verighetele. Ele vor fi păstrate de către mire până în ziua nunţii.

În ziua nunţii

Căsătoria religioasă poate avea loc în aceeaşi zi cu cea civilă, dar este foarte obositor. Pe vremuri cermonia la biserica se oficia după orele 17.00. Astăzi ceremonia are loc şi la prânz. Se poate merge imediat la restaurant sau invitaţii pot pleca acasă şi se vor reîntâlni seara; în acest caz

se pot schimba toaletele.

Se pleacă de la părinţii feţei, unde naşii au adus buchetul alb de flori şi lumânările împodobite. Atât rudele cât şi prietenii vor avea grija sa ajungă la timp, pentru ca cei doi tinerii trebuie să sosească ultimii. În biserica se va intra într-o anumită ordine; aveţi grija să-l întrebaţi pe preot în ce consta ritualul. Facem aceasta recomandare deoarece nu exdista reguli fixe, ci ele depind de obiceiul locului.

După oficierea cermoniei, mirii rămân pe loc pentru a primi felicitările, întâi ale părinţilor, apoi ale rudelor apropiate şi în sfârşit ale prietenilor şi chiar ale celor necunoscuţi aflaţi întâmplător acolo. Din biserica mirii ies primii.

În locul unde se desfăşoară petrecerea, mirii ocupa locul de onoare. În dreapta mirelui sta nasa, tatăl băiatului şi mama feţei. În stânga miresei sta nasul, mama băiatului şi tatăl feţei. Este posibilă şi o alta ordine: mirele, nasa, tatăl şi mama băiatului – în dreapta, iar în stânga mireasa, nasul, mama şi tatăl feţei. Numai aceste opt persoane au voie să

stea în capul mesei (se va pune o masa speciala cu fata spre invitaţi). La puţina vreme după începerea mesei, se toastează în sănătatea mirilor. Părinţii acestora răspund şi mulţumesc.

Deschiderea „balului „o fac tinerii castoriti. După aceea mirele va invita la dans în ordine pe: mama feţei, pe nasa şi pe mama lui iar mireasa va dansa cu socrul, cu tatăl ei şi cu nasul. Se înţelege ca ceilalţi invitaţi se pot alătura şi ei celor de mai sus.

Acesta este un model clasic tradiţional dar exista multiple variante de petrecere a timpului după ceremonial. Importanta rămâne oficierea slujbei religioase.

BOALA ŞI MOARTEA

Îngrijirile date bolnavilor cer multă tărie morala. Chiar dacă noi înşine n-am fost niciodată bolnavi ar trebui să înţelegem cita atenţie, cât calm şi cita linişte sunt necesare pentru a îngriji un om bolnav. Prima datorie care revine persoanelor de lângă bolnavi este să le ridice

moralul şi să le alunge gândurile negre. Când facem o vizita unui bolnav aceasta trebuie să fie foarte scurta. Dacă starea pacientului o permite, vom aduce câteva flori al căror parfum să nu fie prea puternic, bomboane, ciocolate sau poate o carte cu condiţia ca aceasta să fie imteresanta şi uşor de citit. La căpătâiul unui bolnav ne vom stăpâni, nu vom fi nerăbdători şi ne vom abţine de la orice discuţie în legătură cu gravitatea bolii sau a nepriceperii doctorilor. Vom fi liniştiţi, calmi şi surâzători.

Cea mai eficienta dovada de simpatie este să ne oferim a reszolva pe cât posibil problemele profesionale sau personale ale celui imobilizat pe patul spitalului. Este foarte important să nu devenim nerebdatori când bolnavul ne vorbeşte despre boala lui, despre suferinţele lui, ci să înţelegem ca în aceste momente doar asta îl preocupa.

Vizitele la femeile care au născut trebuie să fie foarte scurte şi ele şi sunt rezervate soţului, părinţilor sau prietenilor foarte apropiaţi. Se pot

aduce flori, cărţi, fructe şi, dacă relaţiile sunt mai strânse, un obiect de îmbrăcăminte destinat nouluinăscut.

Când cineva moare, familia trebuie să transmită aceasta veste tuturor celor care l-au cunoscut. În cursul acestor zile prietenii cu adevărat bine crescuţi vor găsi ocazia să-şi manifeste simpatia făcând nenumărate şi discrete servicii care vor scuti familia îndurerată de multe neplăceri. Părinţii şi prietenii apropiaţi ai defunctului vor fi anunţaţi personal, prin telefon sau li se va telegrafia. Celelalte persoane vor fi anunţate prin faire-part sau anunţuri în presa. Cum acestea din urmă, cad sub ochii multor persoane va trebui să ne ferim de anunţuri de prost gust. Oricât de mare ar fi simpatia pe care ne-a inspirat-o defunctul, nu ne vom putea abţine să surâdem dacă familia a crezut de cuviinţă să adauge „de ce aşa de devreme? „când defunctul are 92 de ani! Durerea cea mai adâncă nu ne autorizează să ne lăsăm dominaţi de sentimentele care ne conduc la asemenea gafe. Anunţul de

deces va menţiona numele celor apropiaţi, iar în familiile cele mai tradiţionaliste numai cele ale tatălui şi fratelui mai mare. Ordinea obişnuită este următoarea: soţul, copiii, părinţii, fraţii, surorile şi rudele prin alianţă.

Sunt de asemenea ridicate data şi locul înmormântării sau al incinerării. Dacă aceasta indicaţie lipseşte înseamnă ca înmormântarea a avut deja loc în cea mai stricta intimitate.

În intervalul care separa decesul de înmormântare rudelesi prietenii apropiaţi pot face vizite familiei. Conversaţia va fi totdeauna foarte scurta şi se va limita la condoleanţe şi la oferta unor eventuale servicii. Nu vom vorbi nici despre suferinţele nici despre sfârşitul defunctului. O

— Strângere de mână este adesea mai expresiva decât lungi discursuri. Asemenea vizite nu se fac în haine de doliu ci într-o ţinută sobra şi neutra. Când am primit un faire-part sau când am aflat vestea prin presa trimitem câteva cuvinte de condoleanţe pe o carte de doliu sau de vizită. Nu se telefonează şi nici nu se trimit condoleanţe

scrise la maşină. Patru cincimi din oamenii care se cred bine educeti ignora încă faptul că nu se trimit asemenea condoleanţe pe hârtie mărginită de negru care este rezervata doar familiei îndoliate.

— Faire-part-ul serveşte în acelaşi timp de invitaţie la funeralii. Dacă se precizează ca aceste vor avea loc în stricta intimitate, vor participa numai rudele şi prietenii foarte apropiaţi. Celelalte cunoştinţe se vor margini să scrie scrisoare de condoleanţe.

Florile şi coroanele se trimit înaintea ceremoniei sau se duc personal la cimitir. La capela sau la cimitir se prezintă condoleanţe sub forma unei strângeri de mâini mai degrabă decât sub forma de cuvinte. Ţinuta este întotdeauna de culoare închisă, dacă e posibil, neagră. În majoritatea cazurilor nu se discuta mai ales pe alte teme şi este mai bine aşa, căci tăcerea este atitudinea care convine cel mai bine aceluia care a pierdut o fiinţă foarte scumpa. Se răspunde personal sau, cel puţin, se trimite un anunţ imprimat tuturor persoanelor care au luat parte la

doliu prin vizite sau au trimis flori. Pentru cele care au asistat la funeralii, o mulţumire colectiva în presa este suficienta. Nu se mai atribuie doliului vestimentar aceeaşi importanta ca altă dată, dar trebuie ca întreaga atitudine a familiei lovite să manifeste un doliu real prin ţinuta. Chiar dacă nu purtam doliu total vom evita hainele colorate imediat după funeralii. Soţul, copiii şi părinţii vor rămâne în negru aproximativ trei luni. Ţinuta feminină – haine negre, inclusiv ciorapii, palton normal dar cu o banderola neagră. Hainele masculine – închise, cu cravata neagra şi o panglică de doliu la haina sau la palton. Alte trei luni se poartă un semi doliu: hainele feminine normale, fără exces de culoare, hainele masculine normale, cravata normala dar panglica de doliu la haina şi palton. În provincie, la tara mai ales, intervalele sunt mult mai lungi. Doliu 6 – 12 luni, semidoliu 3 până la 6 luni. În perioada de doliu nu se fac nunti, botezuri, nu se dau petreceri şi nu se iese seara în oraş dacă nu e strict necesar.

Deci încheiem acest manual în faţa unui

mormânt. Această carte s-a străduit să indice conduita necesară de-a lungul tuturor împrejurărilor existentei, dar arta de a trăi frumos include şi o mare doza de inefabil. Este momentul în care meditam asupra scurtei noastre treceri, restul nu e decât tăcere.

21. CUM NE PURTAM ÎN BISERICA

Cu evlavie şi decenta.

Atunci când intram în biserica ne facem semnul Sfintei Cruci spunând rugăciunea: „Intra-voi în casa Ta, îndruma-ma-voi în biserica Ta cea sfântă, intru frica Ta, Doamne, povatuieste-mă pentru vrăjmaşii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea”.

Mergem spre altar şi ne închinăm mai întâi icoanei expusa pe iconostas (tetrapodul din dreapta) unde de obicei este icoana învierii şi a patronului bisericii. Închinându-ne rostim o

rugăciune legată de persoana Mântuitorului sau a sfântului patron al bisericii. Se trece apoi la icoana din stânga (Axionita) icoana Maicii Domnului. Aici se rosteşte rugăciunea: „Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine, născătoare de Dumnezeu…”.

Mergem pe solee (pragul din fata catapeteasmei), închinându-ne la icoanele de la catapeteasma, rostind în faţa fiecăreia rugăciuni specifice. Dacă nu avem cărţi de rugăciuni ne putem ruga cu cuvintele noastre. Apoi ne retragem.

Dacă artunci când intram în biserica este deja o slujbă nu ne mai putem permite să facem tot ritualul acesta ci ne închinăm discret alegându-ne un loc de unde să participam la sfânta slujba, urmând să facem ritualul închinării după terminarea ei.

În timpul slujbelor ne închinăm de obicei când se rostesc numele persoanelor Sfintei Treimi (Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh). Lumânările se aprind la intrare.

În biserică, de regulă, bărbaţii stau în dreapta, femeile, în stânga. În Maramureş femeile stau în spate. Deoarece astăzi vin la slujba mai multe femei decât bărbaţi ele stau în orice loc doresc.

În cadrul Sfintelor slujbe îngenunchem. La Sfânta Liturghie o facem de mai multe ori: În momentul citirii Sfintei Evanghelii, uneori atunci când se rosteşte Crezul, Când se iese cu cinstitele Daruri şi când preotul rosteşte cuvintele: „Luaţi mâncaţi… „iar corul cântă „pretine te lăudăm, pe Tine te binecuvântăm…”.

La sfârşitul Sfintei Liturghii, cei pregătiţi se împărtăşesc, ceilalţi primesc anafora (anafura). Toţi cei care participa la Sfânta Liturghie, sunt miruiţi la sfârşitul slujbei cu untdelemn din candela de la icoana Mântuitorului.

Nu se fac parastase Duminica ci numai sâmbătă. Se pot face parastase în orice sâmbătă din an.

CUM NE ADRESAM REPREZENTANŢILOR

BISERICII

— Preotului şi diaconului căsătoriţi li se spune:

„Prea cucernice părinte”

„Cucernice părinte”

„Părinte”

— Călugărilor, care se găsesc în minasitri sau la catedralele episcopale, uneori şi prin parohii, li se spune: „Prea cuvioase părinte”

„Cuvioase părinte”

„Părinte”

— Episcopului ne adresam cu apelativul „Prea sfinte părinte”.

— Arhiepiscopului şi mitropolitului li se spune:

„Înalt Prea Sfinţite Părinte”.

Avem arhiepisepoi la: Galaţi, Constanta, Suceava.

Cluj, Târgovişte.

Avem mitropliti la: Iaşi, Sibiu, Craiova, Timişoara.

— Patriarhului României ne adresam cu apelativul:

„Prea Fericite Părinte Patriarh”.

(e) **CUM NE COMPORTAM ÎN VIAŢA PROFESIONALASI OFICIALA SA GĂSEŞTI O SLUJBĂ DAR SĂ O ŞI PĂSTREZI!**

(f)

Normele de conduita în viaţa profesională sau oficiala sunt aceleaşi ca în viaţa socială sau particulara. Nu exista decât o formă de a şti să te porţi frumos. Se poate însă ca în anumite profesiuni, să existe o serie de reguli speciale necesare a completa aceste norme generale.

Să reţinem mai întâi ca arta de a trăi, aplicata la viaţa profesională, nu e numai cel mai bun mijloc de a facilita relaţiile umane ci şi cel mai bun mod de a evolua, de a ajunge cineva. Dacă

oricum o parte importanta din viaţa noastră ne-o petrecem la serviciu s-o facem onorabil şi cu plăcere.

(g) **DACĂ AVEM ÎN VEDERE O SCHIMBARE DE SITUAŢIE**

(h)

(i) **SCRISOAREA**

(j)

Mai întâi ne oferim serviciile printr-o scrisoare care trebuie să ne caracterizeze. Se utilizează hârtie de scrisori obişnuită pe care ne scriem numele. Locul şi data, strada şi numărul şi eventual numărul de telefon vor figura în dreapta, la aceeaşi înălţime cu numele. Pe acelaşi rând cu numele, dar în stânga, se va indica adresa firmei destinatare. Fiecare paragraf trebuie să conţină o idee nouă. Scrisoarea va fi scrisă la maşina sau de mina, însă fără greşeli. Ea va face asupra destinatarului o primă impresie favorabila. Mai bine rescriem textul decât să-l trimitem cu greşeli. Unele firme cer ca scrisoarea să fie scrisă de mina pentru ca apelează la grafologi în vederea testării

candidatului. Va sfătuim să revedeţi capitolul consacrat corespondentei în ceea ce priveşte antetul şi formulele de politeţe recomasudate. Veţi găsi acolo diferite modele de „Curriculum vitae”. Se cade să indicam pe scurt şcolile absolvite, funcţiile ocupate, cunoştinţele speciale şi aptitudinile personale, apoi menţionăm referinţele şi condiţiile de angajare mai ales în cazul în care sunt special cerute. Aceste puncte sunt obligatorii într-o scrisoare în care ne oferim serviciile.

Nu se alătură certificate, recomandări şi diplome în original. De regulă le enumeram, iar la întâlnire le aducem în fotocopii. Firmele care au simţul afacerilor ştiu ca aceste documente au necesitat un efort special, au costat bani şi ele le vor înapoia imediat, dacă nu intenţionează să-l angajeze pe candidat.

(k) **LA INTERVIU**

(l)

Dacă primim o invitaţie de a ne prezenta personal, ne pragatim cu grija pentru aceasta întrevedere. Vom fi corect tunşi şi raşi, ne vom

îmbrăca decent. Femeile vor încerca să arate cât mai bine nedepăşind însă linia elegantei şi a sobRietăţii. Ne vom pregăti actele ca să le găsim uşor, şi ne vom feri să intervenim inutil în discuţie, mai ales ca să ne lăudăm cu relaţiile pe care le avem. Nu vorbim primii, ci aşteptăm să ni se pună întrebări.

Dacă directorul sau şeful întreprinderii intra în încăperea în care îl aşteptăm, ne vom ridica, chiar şi femeile. În biroul şefului nu ne aşezăm decât după ce am fost invitaţi şi răspundem scurt şi clar la întrebările sale. Dacă interlocutorul nostru se ridica, trebuie să facem la fel chiar dacă ni se pare că n-am spus încă esenţialul. Nu insistam să mai obţinem o întrevedere prin telefon şi cu atât mai mult nu ne vom prezenta a doua oară dacă nu suntem clar invitaţi sau angajaţi în mod sigur. În celelalte cazuri aşteptăm răspunsul în scris. Dacă angajarea a avut loc în cursul acestei întrevederi, mulţumim pentru încrederea acordata şi promitem să îndeplinim serviciul cu cât mai multă conştiinciozitate. Apoi, părăsim

încăperea fără graba excesiva dar şi fără să întârziem în mod inutil.

(m) **DUPĂ ANGAJARE**

(n)

În prima zi de munca e de datoria şefului firmei, sau a unui reprezentant al sau, să-l prezinte pe noul angajat colegilor lui de muncă. Aceştia se vor strădui, măcar gândindu-se la propiile lor începuturi în munca respectiva, să uşureze noului venit integrarea în echipa existenta. „Bobocul „trebuie să păstreze în primele zile mult calm ştiind ca, la început, se va vorbi despre el în toată întreprinderea. Îşi va aranja locul de muncă cât mai plăcut şi ordonat şi se va strădui, încă de la început să se facă util. Odată introdus, când ajunge să-şi cunoască şeful şi colegii, cu bucuriile şi necazurile lor, judeca singur ceea ce este permis sau interzis, de exemplu pauza de cafea sau posibilitatea de a aduce ceva de mâncare de acasă. Să precizam, ca locul de muncă nu este cel mai indicat pentru a da telefoane particulare, chiar dacă ceilalati se

comporta cu discreţia necesară.

În relaţiile noastre cu colegii ne vom păzi ca de foc să participam la intrigi şi „comploturi”. Se poate să-ţi creezi aici noi relaţii, să ai simpatii sau antipatii, dar nu trebuie să confunzi relaţiile de serviciu cu cele de prietenie. Trebuie să fim buni colegi cu toţi cei cu care lucram. Un bărbat se va strădui, în limita posibilului, să-şi mai ajute colegele căci, în ciuda emancipării, funcţionarele rămân înainte de toate femei şi trebuie să fie tratate ca atare.

Camaraderia nu te împiedică în niciun fel să ai idei şi să le propui superiorilor. Este un mijloc cinstit şi normal de a avansa fără bârfe şi intrigi. A te remarca muncind cinstit nu are nimic comun cu intrigile, cu legea junglei şi delaţiunea, metode prin care unii considera ca reuşesc în viaţă. Profesionalismul, buna creştere şi modestia nu te vor arunca în anonimat ci dimpotrivă.

(o) **CÂND AI FOST AVANSAT**

(p)

Cine se comporta corect şi interesele sale

coincid cu ale patronului, se dovedeşte demn de încredere, va putea să urce treptele vieţii profesionale. Dar, când devii şef, la rândul tău, sunt şanse să vezi lucrurile cu un alţi ochi. Noul avansat va aprecia politeţea patronilor săi, gentileţea, felul lor de a se scuza când au greşit şi vor încerca să se poarte în acelaşi mod. Fata de foştii lui colegi se va purta la fel ca înainte şi în niciun caz dându-şi aere de „şef”.

Un bun profesionist ştie că trebuie să dea exemplu prin disciplina de serviciu. Dacă a acceptat onorurile funcţiei, a acceptat în acelaşi timp şi obligaţiile ei. Nu trebuie să aşteptăm de el laude exagerate pentru ceea ce facem corect, dar suntem îndreptăţiţi să-i pretindem să nu ne facă reproşuri nesfârşite pentru o greşeală întâmplătoare. Un şef corect va asculta toţi solicitanţii cu aceeaşi atenţie căci ştie că bunele manierele fac parte din obligaţiile sale. Nu va face să aştepte inutil pe cei care doresc să-i vorbească, după procedeul folosit de unii avocaţi, medici sau dentişti, care pentru a acredita iluzia unei

clientele cu care nu mai ştiu ce să facă îi lasă pe solicitanţi să aştepte la nesfârşit. Tocmai persoanele cele mai ocupate găsesc mai mult timp pentru a-i primi pe solicitanţi. Ele ştiu că ai mereu ceva de învăţat de la alţii.

Adesea ora închiderii suna mai târziu pentru şef decât pentru subordonaţi, dar acesta trebuie să-şi amintească ca o zi de munca este de ajuns şi ca nicio grija nu se va evapora dacă o ia cu el acasă!

(q) **ÎN FAŢA AUTORITĂŢILOR ŞI A TRIBUNALULUI**

(r)

Autorităţile şi trbunalul au în comun faptul ca intra în vieţile particulare fără să fie chemate. Aceasta constatare nu face mai agreabila vizita pe care trebuie să o facem în aceste locuri. Revistele comice ar dispare rapid dacă n-ar avea ca tema sacrosanta birocraţie. Dacă cel mai adesea aceste reviste exagerează, nu este mai puţin adevărat ca ghişeul separa două lumi în care nu se vorbeşte aceeaşi limba. De o parte şi de cealaltă ar fi

posibil să se amelioreze aceasta stare de lucruri cu un minimum de cordialitate, de înţelegere şi de umor.

Am fost de curând la un notar despre care ştiam că este acru şi antipatic. Pentru că i-am vorbit clar şi frumos iar problemele pe care le aveam erau foarte complicate, m-a invitat să stau jos şi… mi-a oferit o ceaşcă de cafea!

Nu uitaţi când bateţi la o uşă sa aşteptaţi mai întâi răspunsul care va permite să intraţi.

Dacă eşti convocat în faţa unui tribunal este absolut necesar să te duci, dacă n-ai o problemă majora care să te împiedice. Martorul trebuie să sosească punctual având asupra lui convocarea. Aşteaptă în anticamera să fie chemat şi, bineînţeles, îşi scoate pălăria când intra în sala, după ce în prealabil şi-a stins ţigară. Inutil să spunem că trebuie să-ţi menţii depoziţia respectând strictul adevăr, căci cea mai mică inexactitate poate să te coste foarte mult şi să fie pe deasupra cauza unor grave nedreptăţi. Fie că suntem martori sau parte în proces, răspundem

preşedintelui său, dacă e cazul, avocatului, dar niciodată altor persoane. Ne adresam cu „Domnule judecător „sau „Domnule Preşedinte „celui care prezidează un tribunal sau cu „Măiestre „dacă este vorba de un avocat. În schimb, în prezenta altor puteri decât judiciare putem să ne adresam cu „Domnule „dacă nu-i cunoaştem exact titlul.

Articol III. **BIBLIGRAFIE**

Articol IV.

Articol V.

Articol VI.

1) G.Alina, Buna cuviinţă, prelucrare după contesa de Gence.

D-na Raymond, Baronesa de Stafe. B.P.T., Buc. 1934

2) ***, Le livre d or du savoir vivre,

Dictionnaire ilustre de la politesse, Ed. Stauffacher – Zürich, Frankfurt, Paris, 1972.

3) ***, La Politesse Francaise, principes de la bonne education, Maison Alfred Mameetfils, Paris, 1929

4) Larousse, Le savoir vivre, guide pratique de bons usages d aujour dui, Paris, 1992

---

5) Guibert Recevoir, Delamarque Pauline, Savoir recevoir – savoir vivre, France, Loisirs, 1990

---

6) Graudenz Kariheinz, Die gute umgangsform, Wilhelm Heyne Verlag.

(a) Munchen, 1991

(b)

7) Knigge, Adolf – Freiherr, Umgaundmit

Menhen, Berlin, 1921

---

8) Messenger, Betty, The complete guide to etiquette, Londra.

(c) Evans Brothers, 1966

(d)

9) Serres, jean, Le protocole et les usages, Paris, 1961

---

10) Staffe (baronne), Usages du monde, Paris, 1899

11) Folsh, Anita, Le vrais savoir-vivre verriers, Paris, 1962

---

12) Bernage Berthe, Le savoir-vivre et les usages du monde.

(e) Paris, 1931

(f)

13) Fortin, Jaques, Marcelle, Le savoir-vivre, d aoujourd hui.

(g) Montreal, 1964

(h)

14) Lamennais, Cartea poporului sau drepturi şi datorii, Ed.

(i) Minerva, Buc., 1909

(j)

---

15) ***, Arta de a vorbi în societate şi în diferite ocazii, principii oratorice, Buc., Ed. Alcalay, 1943

---

16) Munteanu Delia, Politeţea şi buna cuviinţă, Ed. Ramida.

(k) Buc., 1992

(l)

17) Armes Nicolae, ABC-ul comportării civilizate, Ed. Cers.

Buc., 1990

18) Baldrige, Letiţia, Codul Manierelor în Afaceri.

(m) Copy-Printa SRL, Buc., 1993

(n)

19) Dragulanescu, Margareta, Totul despre job, Buc, 1994

---

19) Dragulanescu, Margareta, Totul despre job, Buc, 1994